

Inhoud

Page 2

Page 65

Page 74

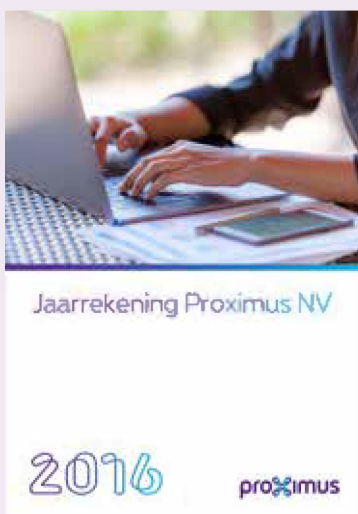
Page 94

Page 101

Page 114

Page 168

Page 172

Page 215

Wij connecteren alle personen en alle dingen,
zodat mensen beter **leven** en **slimmer werken**

Proximus Groep Jaarverslag 2016

Inhoud

03 Proximus

04 Onze strategie

Onze strategie 2017-2019

10 Onze resultaten

Hoogtepunten 2016

Financiële kerncijfers Proximus

Regelgevende context

Internationale hoogtepunten

23 Onze merkbeloofte

Een superieure klantenervaring

Onze geïntegreerde netwerken van topkwaliteit

Ons verrijkte contentaanbod

Gebruiksvriendelijke innovatieve oplossingen

Beste toegankelijkheid

Proactieve dienstverlening

41 Betekenisvolle innovaties

Internet der dingen

Open innovatie

Big Data

Smart Solutions

52 Eenvoudige en wendbare organisatie

Een eenvoudigere organisatie

Wendbaarheid

60 Een duurzame, digitale maatschappij

Milieu: een koolstofneutraal bedrijf

Opleiding en ontwikkeling van vaardigheden

Gemeenschap

Proximus

Proximus is een telecommunicatie- en ICT-bedrijf met activiteiten in België en op de internationale markten, dat diensten verstrekt aan consumenten, bedrijven en de publieke sector.

Via onze merken Proximus en Scarlet zijn wij de voornaamste Belgische leverancier van telefonie-, internet-, televisie- en netwerkgebaseerde ICT-diensten. Onze geavanceerde geïnterconnecteerde vaste en mobiele netwerken verlenen klanten overal en altijd toegang tot digitale diensten en data, en tot een brede waaier aan multimediacontent. We investeren in toekomstgerichte netwerken en innovatieve oplossingen en leggen zo de grondslagen voor duurzame groei. Proximus levert het volledige gamma

aan telecom en ICT voor consumenten, bedrijven en overheden.

Via onze dochterondernemingen Telindus Luxemburg (voor ICT) en Tango (voor telecom) zijn wij actief in **Luxemburg**. In **Nederland** bieden we ICT-diensten aan via Telindus Nederland. BICS is onze dochteronderneming die instaat voor onze **internationale** carrierdiensten. Onze complementaire merken komen tegemoet aan de behoeften van een brede waaier aan klanten.

In maart 2016 bundelden Be-Mobile, Flow en Proximus-filiaal Mobile-For hun krachten in een nieuw bedrijf dat gespecialiseerd is in innovatieve mobiliteitsoplossingen om de steden toegankelijker te maken en de verkeersstroom te beheren en te optimaliseren. Dit nieuwe filiaal van Proximus neemt een unieke plaats in op de markt van de intelligente mobiliteit, met oplossingen voor weggebruikers, bedrijven, steden en gemeenten en openbare diensten. Het zet zijn expertise in om steden toegankelijker te maken en het verkeer te beheren en te optimaliseren door middel van diensten als mobiliteitscontrole, dynamische verkeerscontrole, elektronische tolheffing en betalende parkeerdiensten.

BEMOBILE

Onze merken:

"De beste kwaliteit en service met een volledige waaier aan mogelijkheden. Het merk dat de klanten onmiddellijk dichtbij brengt bij wat voor hen belangrijk is."

"Het aanbod zonder franjes voor klanten die de beste prijs willen."

"De telecomoperator van de Proximus Groep in Luxemburg, met een aanbod aan vaste en mobiele producten, tv en convergente diensten."

"ICT met een focus op bedrijven en institutionele klanten in Nederland en Luxemburg."

"Uitmuntende internationale wholesaleoplossingen voor leveranciers van spraak- en mobiele datadiensten wereldwijd."

Onze strategie

06 — Onze strategie 2017-2019

Onze strategie

Onze missie is alle personen en alle dingen te connecteren zodat mensen beter leven en slimmer werken.

BB Dankzij mijn goede internetlijn en nieuwe communicatietechnologieën kan ik nu thuis CT-scans bekijken wanneer ik 's avonds of in het weekend wachtdienst heb. Zo ben ik vaker bij mijn gezin en blijf ik toch beschikbaar voor mijn patiënten. DD

**Ann, radiologe,
ziekenhuis van Tiel**

Onze strategie 2017-2019

De komende drie jaar versnelt Proximus zijn Fit for Growth-strategie en versterkt het zijn ambitie om een leverancier van digitale diensten te worden die alle personen en alle dingen connecteert zodat mensen beter leven en slimmer werken. Ons ultieme doel is onze klanten een uitmuntende klantenervaring te bieden.

Met zijn Fit for Growth-strategie, die in 2014 van start ging, had Proximus de ambitie te veranderen van een technologiegebaseerde speler in een bedrijf dat focust op de klantenervaring, een vereenvoudigde werking en een nieuwe winnaarscultuur. Het doel van deze strategie was Proximus opnieuw te doen groeien tegen 2016. In 2015, een jaar vroeger dan gepland, knoopte het bedrijf opnieuw aan met groei. Om te anticiperen op de almaar sterkere en sneller evoluerende klantenbehoeften en op een almaar intensievere marktconcurrentie zal Proximus zijn Fit for Growth-strategie de komende drie jaar versnellen en zijn ambitie om een leverancier van digitale diensten te worden versterken.

Dominique Leroy, Gedelegeerd
Bestuurder Proximus

Een leverancier van digitale diensten worden

Proximus wil een **leverancier van digitale diensten** worden die alle personen en alle dingen connecteert zodat mensen beter leven en slimmer werken. Het is onze ambitie om op een eenvoudige manier nieuwe technologieën te leveren aan onze klanten en hun leven en werkomgeving te verbeteren. We gaan voor een nieuw digitaal ecosysteem dat openstaat voor partnerschappen en samenwerking met nieuwe opkomende spelers en onze klanten op een gemakkelijke, klantvriendelijke manier toegang biedt tot nieuwe technologieën en de voordelen daarvan. Met onze nieuwe servicegerichte oplossingen op basis van apps zullen onze klanten werkelijk

ervaren wat de klantgerichtheid van Proximus betekent.

Ons uiteindelijke doel is de klanten te dienen en ze een **uitmuntende klantenervaring** te bieden, met een kwaliteit en service die ze kunnen ervaren via ons geïntegreerde netwerk van topkwaliteit, gebruiksvriendelijke en innovatieve oplossingen, optimale toegankelijkheid en lokaal bereik, en proactieve dienstverlening.

Fit for Growth-strategie

Om de uitmuntende klantenervaring te helpen waarmaken en onze groei in stand te houden zullen we focussen op **vier strategische pijlers** waarmee we de komende drie jaar werkelijk het verschil willen maken.

Fit worden

Proximus zal zijn strategie versnellen door zijn organisatie fitter te maken, zijn werkingskosten te drukken en de tevredenheid van klanten en werknemers te verhogen. Daartoe zullen we aanzetten tot **vereenvoudiging en efficiëntie** in de hele organisatie. Met onze vereenvoudigingsinitiatieven zullen we zowel de portfolio, netwerken en IT als de procedures aanpakken. We zullen onze manier van werken aanpassen om een gestroomlijnde, wendbare organisatie te worden met een sterke drang naar efficiëntie.

De kernactiviteiten laten groeien

Proximus zal de waarde van zijn kernactiviteiten opdrijven door relevante geïntegreerde oplossingen aan te bieden aan residentiële en businessklanten.

Wij connecteren alle personen en alle dingen, zodat mensen **beter leven** en **slimmer werken**

We zullen waarde creëren voor onze klanten door onze **oplossingen op een intelligente manier te bundelen**, het aandeel multiplayklanten te verhogen en gebruikswaarde te creëren via **slimme prijszetting**.

Op de residentiële markt nemen we met onze innovatieve, gloednieuwe portfolio voor gezinnen en kleine ondernemingen een unieke plaats in door niet langer het onderscheid te maken tussen de soorten netwerken die door de toestellen worden gebruikt en door ze een zorgeloze ervaring van a tot z te bieden. Onze portfolio zal met de tijd evolueren met een almaar grotere inbreng van het Internet der dingen.

Op de bedrijvenmarkt zullen we aanzienlijk investeren om aansluiting te vinden met de nieuwe businessrealiteit. We blijven onze bestaande ICT-portfolio verbeteren en uitbreiden door de 'mobile first'- en 'cloud first'-evolutie te volgen. We zullen evolueren naar volledig modulaire convergentie om geïntegreerde oplossingen te leveren die worden ondersteund door nieuwe tools en processen, terwijl we met het oog op de integratie van partners opteren voor **oplossingen op basis van apps**. Dit zal tot uiting komen in uiteenlopende waardevoorstellen, zoals 'workplace as

a service', slimme en geconnecteerde gebouwen en convergente ecosystemen, om waarde te creëren uit de relaties met leveranciers en klanten.

De toekomst bouwen

We willen **de toekomst bouwen** door de uitrol van glasvezel te versnellen, de digitale transformatie van onze processen en klanteninteracties aan te sturen en relevante, op applicaties gebaseerde innovatie uit te rollen. **Glasvezel** is van cruciaal belang in de ondersteuning en verdere ontwikkeling van Proximus' **geïntegreerde netwerk van topkwaliteit**. Het is de ultieme technologie om klanten de beste oplossingen en meest toekomstzekere ervaring te bieden, met een vlugge respons op hun almaar sneller evoluerende behoeften. In een zeer competitieve markt, gelooft Proximus dat de superieure ervaring die glasvezel biedt, met ultrasnelle download- en uploadsnelheden en een ongeëvenaarde responsiviteit, zal leiden tot een groter marktaandeel in het residentiële klantensegment en een sterkere positie in het bedrijvensegment. Glasvezel zal ook de verdere densificatie van ons mobiele netwerk en de toekomstige uitrol van 5G mogelijk maken.

We zullen de digitale klanteninteracties een boost geven. Proximus zal zich omvormen zodat klanten en bedrijven met ons in interactie kunnen treden via een coherent digitaal traject. Onze digitale touchpoints optimaliseren zal ons nog dichter bij onze klanten brengen: eenvoudiger interacties, onmiddellijke toegang wanneer de klant dat wil, eender waar en op elk toestel.

Innovatie bij Proximus omvat twee luiken. Ten eerste focussen we op vernieuwende technologieën die relevant en betekenisvol zijn voor onze klanten en concrete, nuttige toepassingen opleveren. Ten tweede zullen we ons concentreren op innovatie die waarde creëert en zo de toekomstige groeimogelijkheden van de Groep veiligstelt. Op de residentiële markt blijven we trouw aan onze strategie van contentaggregatie. **Smart advertising** en **smart retail** zijn hierin onze belangrijkste focusdomeinen. Voor de bedrijvenmarkt zullen we de ontwikkelingen in de nieuwe domeinen nog versnellen, voornamelijk op het vlak van het **internet der dingen, big data analytics, security en de creatie van een brokerplatform** (*Enabling Company*). Concrete geïntegreerde realisaties zijn 'slimme mobiliteit' en 'slimme steden'.

Het bedrijf transformeren

De versnelling van de **Good to Gold-cultuur van Proximus** zal cruciaal zijn om te slagen in onze opdracht om een uitmuntende klantenervaring te bieden en een leverancier van digitale diensten te worden.

We zullen iedereen overtuigen van het belang van een groeimentaliteit als cultuurverandering waarbij iedereen gelooft in het eigen kunnen om te leren en te evolueren en waarbij we ons aanpassen om toekomstig succes te realiseren. Deze mentaliteitsverandering zal gedreven worden door de **drie bedrijfswaarden: wendbaarheid, samenwerking en verantwoordelijkheid**. Wendbaarheid

is een must om te groeien en kansen te benutten in de digitale wereld van morgen. Om daarin te slagen zullen we ons omvormen tot een **'lerende' en sterker gedigitaliseerde organisatie** waar risico's nemen en leren uit fouten worden beloond. Samenwerking en verantwoordelijkheid worden werkelijkheid via lokale geëmpowerde teams die aldus een betere uitvoering verzekeren.

De culturele transformatie van Proximus, die voortbouwt op de troeven van het personeel en de **ontwikkeling van onze talenten** via coaching en feedback zal niet alleen de performantie aanscherpen. Onze werknemers moeten trotse ambassadeurs worden van Proximus en zijn oplossingen, een bedrijf waar successen worden gevierd en dat de werknemers aanbevelen als een leuke plaats om te werken.

Duurzame rendabele groei

Met zijn gezonde financiële positie kan Proximus investeren in klantentevredenheid en in de langetermijnwaarde van het bedrijf. Met het aangekondigde plan voor de uitrol van glasvezel raamt Proximus zijn jaarlijkse investeringen voor de Groep over de komende drie jaar op ca. 1 miljard EUR.

Ondanks de impact van de regelgeving verwacht Proximus een vrije kasstroom die een stabiel dividend zal opleveren gesteund door zijn groeistrategie en zijn kostenefficiëntieprogramma's. Proximus kan daarom al aankondigen dat het zijn aandeelhouders over de periode 2017-2019 een stabiel dividend van 1,50 EUR per aandeel wil uitkeren.

Onze resultaten

- 12 Hoogtepunten 2016
- 14 Financiële kerncijfers Proximus
- 18 Regelgevende context
- 20 Internationale hoogtepunten

Onze resultaten

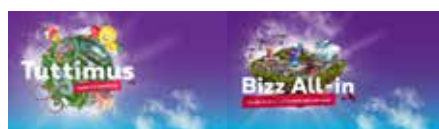
We hebben onze Fit for Growth-strategie consistent uitgevoerd in 2016 en groeien voor het tweede jaar op rij.

Met de hulp van Proximus' diensten hebben we onze supply chain en ons voorraadbeheer geoptimaliseerd, met een positieve impact op onze resultaten.

Jan, bakkerij Van Grootloon, Sint-Truiden

Hoogtepunten 2016

124.000 klanten op onze 3- en 4-play in de eerste 3 maanden na lancering

ISO 27001

ISO 27 001 Certifiëring- de alom gerespecteerde standaard voor securitymanagement

Lancering van onze nieuwe zender voor kinderen

GPON

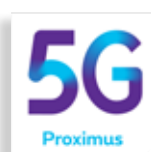
Eerste klant aangesloten op GPON Point-to-Multipoint-glasvezelarchitectuur

VoLTE

Lancering van VoLTE: we kunnen nu tegelijk surfen en bellen met 4G

Proefproject met Tessares om de downloadsnelheid te verhogen voor klanten in afgelegen gebieden

De eerste in België om 5G te testen met snelheden tot 70 Gbps, 100 maal sneller dan 4G

De Proximus League de volgende vier seizoenen exclusief op Proximus TV

2.172

Aantal werknemers dat inging op het vrijwillig plan voor verlof voorafgaand aan het pensioen

+3,6%

Groei van de onderliggende
groepsebitda

72,3%

Vectoringbereik

93%

Klantentevredenheid na een
Happy House-bezoek

Proximus is the #1
in de snelheidsindex van Netflix

240.000

**proactieve
decoderswaps**

3 miljard EUR investeringen in de
nationale uitrol van 'Glasvezel voor
België' in de komende tien jaar

MyAnalytics

Lancering van het
MyAnalytics-portal waar
professionele klanten hun eigen
analyses en rapporten
kunnen creëren

EnCo

Platform waar we bedrijven alle
bouwstenen bieden om snel hun
eigen IoT-oplossingen op maat
samen te stellen, met integratie van
onze key assets

Cruciale
klanten-
deals

We hernieuwden cruciale contracten
en realiseerden belangrijke winbacks

Belfius, bpost en
Proximus investeren in
smartretailplatform

BEMOBILE

lancering van een nieuw
Proximus bedrijf met innovatieve
**oplossingen voor
mobiliteit**

Financiële kerncijfers

Proximus

In 2016 bleven we onze Fit for Growth-strategie verder uitvoeren, waarbij we Proximus transformeren in een meer klantgerichte, wendbare en efficiënte organisatie. Op een markt met hevige concurrentie en snel veranderende klantenbehoeften bleven we ons klantenbestand verder uitbreiden. Onze nieuwe convergente productportfolio Tuttimus en Bizz All-in, die we midden oktober lanceerden, wist in de eerste drie maanden na de lancering al 124.000 klanten te overtuigen.

Onze nieuwe productportfolio versnelde de penetratie van 4-play in ons klantenbestand en verrijkt het verder met waardevollere en trouwere multiplayklanten. Onze inspanningen om onze onderneming te transformeren leidden bovendien tot een sterke verlaging van onze kostenbasis. Dat werd in het vierde kwartaal vertaald in een sterke groei van de onderliggende groepsebitda met 5,5%, waardoor we 2016 afsloten met een stijging van 3,6% van de groepsebitda, ondanks een belangrijke impact van de roaming-regelgeving. Zoals gepland investeerden we 949 miljoen EUR in een upgrade van onze netwerken, een verbeterde klantenervaring en een rijker tv-aanbod. Dat alles leverde een zeer gezonde vrije kasstroom op van 559 miljoen EUR, 23% meer dan in 2015 op vergelijkbare basis.

Omzet

De Proximus Groep sloot 2016 af met een totale onderliggende omzet van 5.871 miljoen EUR, of 2,1% lager dan het jaar voordien. De lagere onderliggende omzet van de Groep was het gevolg van een gedaalde omzet bij BICS, de internationale Carrier-businessunit van Proximus. Dit werd deels gecompenseerd door de activiteiten op de thuismarkten van Proximus, die in 2016 bleven groeien.

Voor het volledige jaar 2016 bedroeg de omzet op de thuismarkten van Proximus 4.410 miljoen EUR, 0,7% beter dan in 2015.

De omzetgroei was te danken aan zowel het Consumer- als het Enterprise-segment van Proximus.

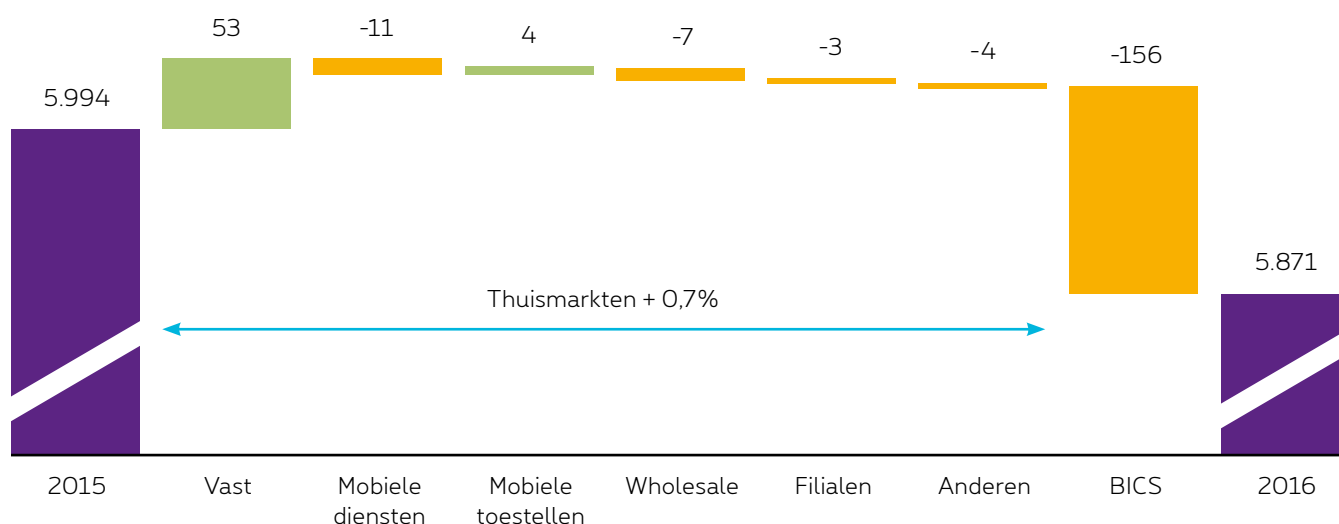
BICS genereerde in 2016 een totale omzet van 1.460 miljoen EUR, of 9,6% lager in vergelijking met zijn recordomzet van 2015. De daling was het gevolg

van de aanhoudend hoge volatiliteit in de spraakbusiness en een minder gunstige bestemmingsmix. De niet-spraakgebonden omzet bleef een solide groei optekenen.

+0,7%

onderliggende omzet op de thuismarkten

Grafiek 1: Omzet per productgroep (onderliggend M€)

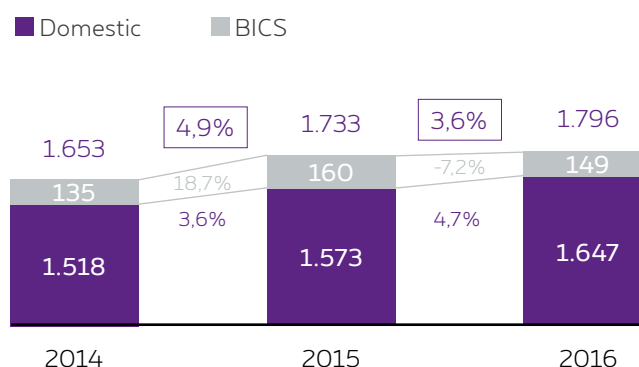
Ebitda

Over 2016 boekte de Proximus Groep een onderliggende ebitda van 1.796 miljoen EUR, een stijging met 3,6% tegenover 2015. De activiteiten op de thuismarkten van Proximus deden de ebitda met 4,7% stijgen tot in totaal 1.647 miljoen EUR. BICS sloot 2016 af met een totaal segmentresultaat van 149 miljoen EUR. Dit is 7,2% lager dan de recordcijfers van 2015, toen BICS kon profiteren van gunstige – zij het volatiele – marktomstandigheden.

+3,6%

onderliggende groepsebitda

Grafiek: Groep Ebitda - Overzicht over drie jaar (onderliggend, M€)

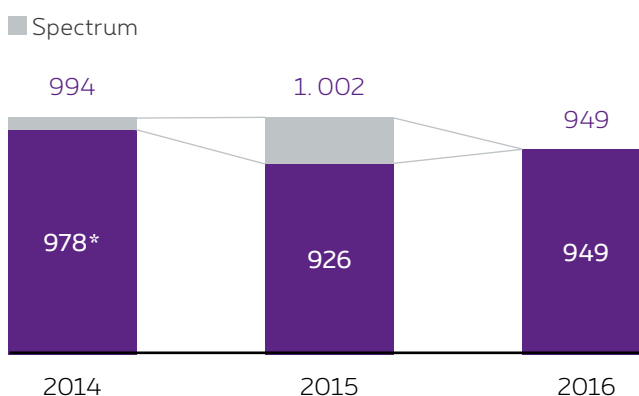

Capex

In 2016 investeerde Proximus een totaalbedrag van 949 miljoen EUR, geheel in lijn met de opgegeven capexvooruitzichten voor 2016. Ter vergelijking: in 2015 bedroeg de totale capex 1.002 miljoen EUR, inclusief de 75 miljoen EUR capex in verband met de vernieuwing van het spectrum.

In 2016 investeerde Proximus onder meer in zijn vaste en mobiele netwerken om het bereik en de snelheid te verbeteren, alsook in IT-systemen, in verdere vereenvoudiging en transformatie, die alle bijdroegen tot de verlaging van de kostenbasis. Bovendien startte Proximus in 2016 met succes zijn Fiber-to-the-Business-uitrol, rolde het greenfieldglasvezelprojecten voor nieuwbouwwoningen uit en gaf het de aanzet voor een brownfieldproject in Brussel.

Grafiek 3: Capex - Overzicht over 3 jaar (M€)

€ 949 M

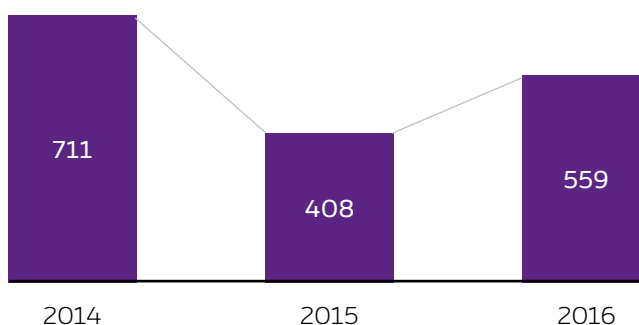
capexinvesteringen

*Inclusief de uitzendrechten voor drie jaar van de Belgische Jupiler Pro league.

Vrije kasstroom

De totale vrije kasstroom van Proximus voor het jaar 2016 kwam uit op 559 miljoen EUR, ondersteund door het initiatief inzake transversaal cashbeheer, dat medio 2015 werd gelanceerd om de vrije kasstroom te optimaliseren. De vrije kasstroom voor 2016 steeg met 151 miljoen EUR ten opzichte van de 408 miljoen EUR vrije kasstroom gerapporteerd in 2015. Uitgezonderd het netto-effect van omvangrijke eenmalige cashitems in 2015, steeg de vrije kasstroom op jaarbasis met 105 miljoen EUR, of 23% op vergelijkbare basis. Dit werd gedreven door de groei van de onderliggende ebitda en de daling van de cash betaald voor capex. Er was echter een grotere behoefte aan cash voor operationeel bedrijfskapitaal door een toename in de voorraden, waarbij het niveau normaliseerde t.o.v. een laag niveau in 2015.

Grafiek 4: Vrije kasstroom - Overzicht over 3 jaar (M€)

€ 559 M

vrije kasstroom

Proximus-aandeel en -dividend

Het Proximus-aandeel sloot 2016 af op 27,36 EUR, of 8,8% lager dan de laatste slotkoers van 2015. In vergelijking hiermee daalde de Europese telecomsector (STOXX EUR 600 Telecom) met 15,8%.

In 2016 presteerde de telecomsector het slechtst van alle sectoren in Europa, en bleef hij achter t.o.v. de bredere markt. Dit ondanks het feit dat de telecomsector het beter deed dan het jaar ervoor, met behoorlijke financiële kwartaalresultaten, die aan de consensusverwachtingen beantwoordden of ze zelfs overtroffen, en solide winstuitkeringen voor de aandeelhouders. De mindere prestaties voor de telecomsector waren het gevolg van afnemende hoop in verband met consolidatie en van tegenwind van de regelgeving op verschillende punten.

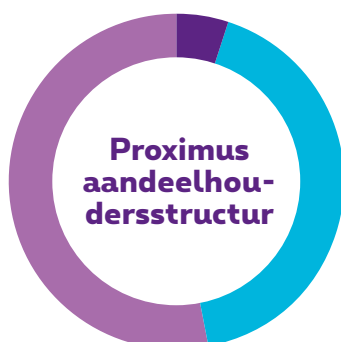
Dit kwam bovenop de macro-economische volatiliteit op de wereldwijde markt.

Aandeelhouderschap van Proximus

De grootste aandeelhouder van Proximus is de Belgische Staat, die 53,5% van de Proximus-aandelen bezit. Eind 2016 hield Proximus 4,6% van zijn eigen aandelen aan. De free float vertegenwoordigde 41,9%.

Van alle vrij verhandelbare aandelen (free float) houden kleine beleggers er ca. 20% aan; het overige deel is voornamelijk in handen van institutionele

aandeelhouders. Proximus' grootste institutionele aandeelhouders bevinden zich in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, gevolgd door de Benelux en Frankrijk.

- Proximus eigen aandelen 5%
- Free float 42%
- Belgische Staat 53%

Beleid inzake de winstuitkering aan de aandeelhouders

Proximus verbindt zich ertoe een aantrekkelijk beleid van winstuitkering te voeren waarbij, in principe, het grootste deel van zijn jaarlijkse vrije kasstroom wordt uitgekeerd aan zijn aandeelhouders.

De teruggave van de vrije kasstroom, hetzij via dividenden, hetzij via aandeleninkopen, zal jaarlijks worden herzien om strategische financiële flexibiliteit te behouden voor toekomstige organische groei of groei via selectieve M&A's, met een duidelijke focus op waardecreatie. Dit omvat tevens het bevestigen van de geschikte niveaus van uitkeerbare reserves.

Het beleid inzake de winstuitkering is gebaseerd op een aantal veronderstellingen betreffende de toekomstige evolutie van de business en de markt en kan onderhevig zijn aan wijzigingen in geval van onvoorziene risico's of gebeurtenissen waarover het bedrijf geen controle heeft.

Winstuitkering over het financiële jaar 2016

Op 23 februari 2017 besliste de Raad van Bestuur een gewoon dividend van 1,00 EUR per aandeel voor te stellen aan de Algemene Vergadering van 19 april 2017. Proximus gaat daarmee uit van een dividend van 1,50 EUR bruto per aandeel over het jaarresultaat van 2016, in lijn met de dividendvooruitzichten op drie jaar voor de periode 2014-2016. Na goedkeuring door de Algemene Vergadering zal het gewone dividend worden uitgekeerd op 28 april 2017, met als registratiedatum 27 april 2017 en als ex-dividenddatum 26 april 2017.

Dat brengt het totaal aangekondigde dividend over de resultaten van 2016 op 486 miljoen EUR.

Proximus blijft zijn aandeelhouders belonen met een aantrekkelijk en duurzaam dividend. Medio december 2016, wanneer het zijn 'Glasvezel voor België'-project aankondigde, maakte het management van Proximus zijn voornemen bekend om de komende drie jaar een stabiel jaarlijks dividend van 1,50 EUR per aandeel uit te keren, op voorwaarde dat de financiële prestaties van Proximus in de lijn van z'n verwachtingen liggen.

Geconsolideerd jaarverslag

Vind alle informatie in het geconsolideerd jaarverslag van Proximus.

➤ [Download de pdf](#)

Regelgevende context

De telecomsector is zowel vanuit nationale als Europese hoek sterk gereguleerd. Daarom bleef Proximus in 2016 net als in de voorgaande jaren onderworpen aan een aantal regelgevingsmaatregelen. De roamingkosten en de vaste terminatietarieven gingen drastisch naar beneden, de nieuwe Netneutraliteitsregels traden in voege en de nieuwe procedure om sneller van leverancier van vaste diensten te veranderen werd goedgekeurd. Tezelfdertijd bleven de kabeloperatoren Proximus toegang weigeren tot de kabelinfrastructuur.

Roaming

De overgangsperiode tot de complete afschaffing van de roamingtoeslagen, **"Roam like at Home"** (RLAH), ging in op 30 april 2016. De operatoren mogen daarbij met hun toeslag niet boven de huidige gereguleerde wholesaletarieven gaan. Bijgevolg verlaagde Proximus zijn tarieven in Europa en maakte Scarlet volledig komaf met de roamingkosten voor alle EU-landen.

Vanaf 15 juni 2017 zullen de retailroamingprijzen binnen de EU voor verbruik in het kader van de **Fair Use Policy** (FUP) worden aangerekend tegen de binnenlandse tarieven. De Fair Use Policy werd op 15 december 2016 aangenomen door de Commissie. Een akkoord tussen de instellingen van de EU over de herziening van de **wholesaletarieven** is ook een noodzakelijke voorwaarde voor de invoering van RLAH. Op 31 januari 2017 werd een compromis bereikt.

Regelgeving inzake kabel en breedband

Ondanks de uitspraken van de rechtbank, die bevestigen dat Proximus een **principetoelating** heeft om de **coaxkabelnetwerken** te gebruiken, bleven de kabeloperatoren onze in november 2014 en mei 2015 ingediende toegangs aanvragen naast zich neerleggen. Het dossier is momenteel in handen van de regelgevers en zou moeten worden behandeld in de context van de komende herziening van de televisiemarkt, die in de loop van 2017 wordt verwacht.

Herziening van het EU-telecompakket

De ontwerpherziening van het EU-telecompakket die in september door

de Commissie werd vrijgegeven, bevat een aantal positieve signalen aangaande de beloning van **investeringen** in de vaste en mobiele netwerken en de evolutie naar een gelijk speelveld. Er is echter nog een lange weg te gaan tot de finale goedkeuring en het resultaat is nog onzeker.

We blijven pleiten voor een **minder zware regelgeving** die investeringen in netwerken van de volgende generatie en innovatieve diensten aanmoedigt en voor een kader dat een **gelijk speelveld** garandeert voor alle spelers, zowel wat het netwerk als de diensten betreft.

Consumentenbescherming

De **'Easy Switch'**-regels om de migratie van vaste diensten (internet, tv en packs) tussen operatoren te vergemakkelijken, werden goedgekeurd in september 2016. De nieuwe verplichtingen worden van kracht op 1 juli 2017.

Sinds juli 2015 publiceert het BIPT op zijn **'Atlas'**-website kaarten van elk mobiel netwerk. In 2016 publiceerde het BIPT ook de eerste kaarten met het bereik van de vaste breedbandnetwerken van alle operatoren samen, gerangschikt volgens downloadsnelheid. Voor 2017 heeft het BIPT twee meetcampagnes gepland die naast de kaarten met het bereik ook typische parameters van de mobiele gebruikservaring zullen laten zien.

Netneutraliteit

De nieuwe in 2015 aangenomen Netneutraliteitsregels traden op 30 april 2016 in voege en het orgaan van Europese regelgevende instanties keurde de richtlijnen goed die de nationale regulatoren zullen moeten gebruiken voor de implementering.

Terminatietarieven

Op 1 november 2016 daalden de terminatietarieven voor vaste oproepen fors tot 0,092 eurocent/min. (van gemiddeld 0,645 eurocent daarvoor) in België. Deze tarieven daalden ook in Luxemburg op 1 januari 2017, maar in veel mindere mate (van 0,14 eurocent/min. naar 0,131 eurocent/min.).

Het regelgevende kader

Meer details over het regelgevende kader zijn beschikbaar in het volledige verslag 'Het regelgevende kader'.

➤ [Download de PDF hier](#)

Internationale hoogtepunten

BICS is een spraakcarrier van wereldklasse en toonaangevend leverancier van mobiele datadiensten. Telindus Luxemburg integreerde in 2016 zijn business-to-business activiteiten met Tango en werd zo één van de grote spelers in de telecom- en ICT-sector in Luxemburg. Telindus Nederland is de onafhankelijke specialist op het vlak van connectiviteit, datacenteroplossingen, managed services en multivendorsupport.

BICS

Als toonaangevende enabler van internationale communicatie verbindt BICS de wereld door eender waar en wanneer betrouwbare en veilige mobiele ervaringen te creëren.

In 2016 bleef BICS trouw aan zijn alomvattende strategie om zijn aanbod te consolideren en bij te werken en de almaar snellere veranderingen in het wereldwijde telecomlandschap voor te blijven.

BICS behield zijn leiderspositie in de internationale communicatiemarkt als spraakcarrier van topklasse en wereldwijd leider inzake mobiele datadiensten.

Een brug tussen oude en nieuwe communicatie

BICS bleef in 2016 de brug slaan tussen telecom en digitaal. Het breidde zijn aanbod en zijn API-tools verder uit om de verschillende spelers in het ecosysteem te empoweren met state-of-the-art messaging-, antifraude- en authenticatieoplossingen.

Voor digitale service providers die een betere klantervaring willen bieden door hun gebruikers en hun diensten te beveiligen biedt BICS authenticatie- en connectiviteitsoplossingen die gebaseerd zijn op de kracht van de **mobiele** wereld.

Wereldleider in LTE

BICS bleef leider inzake LTE-roaming met tweecijferige groei in elke maand van 2016, terwijl het dataverkeer op het globale netwerk van BICS verdrievoudigde op jaarbasis. Dataroaming van de volgende generatie is nu in bijna 75% van de wereld beschikbaar, dankzij de IPX-hub van BICS.

Het internet der dingen en cloudcommunicatie mogelijk maken.

Trouw aan zijn voornemen om de voorkeurleverancier van

mobilitetsoplossingen te worden, lanceerde BICS een kant-en-klare oplossing voor globale IoT-connectiviteit op basis van API's. BICS biedt een pay-as-you-growmodel voor bedrijven die geconnecteerde toestellen willen integreren, controleren en rentabiliseren.

BICS helpt bedrijven om met klanten en collega's overal ter wereld verbonden te blijven via lokale telefoonnummers in de cloud, met kostenoptimalisering, extra functies en convergentie tussen servicetypes als bonus.

Telindus Nederland

In 2016 investeerde Telindus Nederland fors in **end-to-end security** door de kennis en expertise die aanwezig zijn in de Groep (Proximus, Telindus Nederland en Telindus Luxemburg) te bundelen. Telindus hielp klanten de uitdaging van de cloud aan te gaan met **Cloud Advisor** en **Cloud Builder**, twee concepten die in 2016 werden ontwikkeld. Telindus, dat bij leveranciers hoog aangeschreven staat, won diverse sectorawards waaronder de onderscheiding 'Partner of the Year' van Cisco. Cisco kende Telindus ook de awards 'Architectural Excellence: Datacenter' en 'Cloud Builder of the year' toe. Telindus investeerde aanzienlijk in pakket-optische technologie en werd daarmee de eerste partner ter wereld die van het bedrijf Ciena de ATSS-accreditatie (Advanced Technology Support Services) ontving.

Telindus trok ook als eerste naar de markt met een 200G-encryptieoplossing en werd de eerste partner met een Blue Planet Lab. Als gevolg daarvan werd Telindus door Ciena onderscheiden als **Innovation Partner of the Year**.

Proximus Luxemburg

(Telindus Luxemburg & Tango)

In 2016, oprichting van het filiaal Proximus Luxemburg om de activiteiten van **Telindus Luxemburg en Tango** te overzien. Terwijl de oorspronkelijke merken hun naam en identiteit behouden, ondersteunt de nieuwe entiteit onze business in de EBU-markt. Daarbovenop biedt ze een volledig convergent gamma van ICT- en telecomdiensten aan voor de bedrijvenmarkt. Tot de expertisedomeinen behoren vaste en mobiele netwerken, ICT-infrastructuur, cloud en security.

Telindus Luxemburg

In 2016 vulde Telindus Luxemburg zijn securityaanbod aan met de lancering van een **Security Operations Center (SOC)** van de volgende generatie om de ICT-systemen van onze klanten de klok rond proactief te monitoren en te beschermen tegen cyberdreigingen. Telindus Luxemburg verhoogde ook verder zijn marktaandeel in clouddiensten en managed services door diverse

belangrijke ICT-**outsourcingcontracten** binnen te halen, onder meer bij Alter Domus, toonaangevend Europees leverancier van financiële en corporatediensten. De komende vijf jaar zal Telindus ICT-infrastructuurdiensten leveren aan vijftien bedrijfssites wereldwijd, die alle vanuit het datacenter in Luxemburg zullen worden beheerd.

Tot slot werd de expertise van Telindus Luxemburg onderscheiden met een reeks sectorawards, waaronder die voor 'Best Business Impact provided by Cloud Services 2016' van Eurocloud en 'Cloud and Managed Services Partner of the Year' van Cisco.

Tango

Tango ontwierp in 2016 een nieuwe website die sneller is en de klant eenvoudiger zijn diensten laat kiezen. De geïntegreerde ervaring die **click-to-pick shopping** mogelijk maakt, die klanten de mogelijkheid geeft online zelf hun aanbod samen te stellen en hun toestel af te halen in de dichtstbijzijnde shop.

Tango paste ook zijn **mobiele bundels** aan: roaming in de EU is er nu standaard in opgenomen. Sinds mei 2016 mogen alle Smart-bundels zonder toeslag de volumes verbruiken die inbegrepen zijn in de EU.

Tot slot wisselde Tango in minder dan twaalf maanden tijd zijn "mobile Core" (de motor van zijn mobiele netwerk), een project dat normaal minstens twee jaar in beslag neemt.

Onze merkbelofte

- 25 Een superieure klantenervaring
- 26 Onze geïntegreerde netwerken van topkwaliteit
- 30 Ons verrijkte contentaanbod
- 32 Gebruiksvriendelijke innovatieve oplossingen
- 36 Beste toegankelijkheid
- 39 Proactieve dienstverlening

Onze

Als leverancier van digitale diensten connecteert Proximus alle personen en alle dingen zodat mensen beter leven en slimmer werken. Klanten ervaren onmiddellijk de kwaliteit en service die we bieden via onze geïntegreerde netwerken van topkwaliteit, onze gebruiksvriendelijke en innovatieve oplossingen, onze optimale toegankelijkheid en onze proactieve dienstverlening.

BB *Mijn vader komt uit Zweden en mijn moeder uit Madagaskar. Met de nieuwe communicatie tools en all-in aanbiedingen is mijn familie in het buitenland nooit veraf.* OO

Saurea, huisvrouw, Gent

Een superieure klantenervaring

In 2016 gingen we verder met de transformatie van ons bedrijf en bleven we focussen op onze ambitie om een superieure klantenervaring te bieden in lijn met onze merkbelofte "Altijd dichtbij".

Elke dag zetten we ons extra in om miljoenen klanten de beste service te geven die voor hen belangrijk is. In 2016 voerden we de snelheid op voor meer dan 250.000 klanten, die nu op de **beste ervaring** kunnen rekenen. We vervingen 240.000 decoders met de recentste technologie, waardoor onze klanten nu optimaal kunnen genieten van hun Proximus TV.

82.500

Happy House-bezoeken

In 2016 verbeterden we onze **proactieve monitoring** om de problemen van klanten op te lossen. In die optiek gingen we proactief langs in 82.500 woningen - de Happy House-bezoeken - om klanten thuis de beste ervaring te garanderen: we installeerden de

recentste technologie, zorgden voor volledig wifibereik en gaven uitleg over een aantal praktische applicaties. We lanceerden ook **vangnetten** om klanten informatie en een nauwgezette opvolging te verlenen wanneer een probleem wordt gedetecteerd.

We staan altijd klaar om te helpen: onze **klantendiensten** zijn gratis toegankelijk. Voor alle technische vragen over tv en internet kunnen klanten tot middernacht bij onze experts terecht. Voor onze businessklanten geeft het technische helpcenter de klok rond antwoord op alle technische vragen. Klanten met vragen die niet telefonisch op te lossen zijn, kunnen een bezoek van een technicus aanvragen op een zelfgekozen tijdstip, ook 's avonds en op zaterdag.

We willen onze klanten enthousiast maken door hun een uitstekende klantenervaring te bieden op elk interactiemoment. Met dit in gedachten lanceerden we een interactief bedrijfstransformatieprogramma over meerdere jaren dat Excite werd gedoopt.

Onze geïntegreerde netwerken van topkwaliteit

In de nieuwe digitale wereld stellen de klanten strenge eisen aan de performantie van het netwerk en verwachten ze een uitstekende gebruikservaring, welk netwerk ze ook gebruiken. In 2016 investeerde Proximus € 949 miljoen in zijn infrastructuur, content, vereenvoudiging, transformatie en IT-ontwikkelingen. Met de lancering van 'Glasvezel voor België' hebben we de ambitie om onze nationale uitrol van glasvezel te versnellen, ondersteund door een grootschalig investeringsplan van € 3 miljard over tien jaar.

Een betrouwbaar vast netwerk

Hogere snelheden voor meer klanten

Dankzij de uitbreiding van de vectoringtechnologie in 2016 kunnen klanten nu rekenen op een gemiddelde downloadsnelheid van 63 Mbps op VDSL-lijnen. In één jaar tijd vergrootten we ook het **vectoringbereik** met 29% om eind 2016 uit te komen op **72,3 %**. Door DLM en vectoring te combineren kan Proximus een almaar groter deel van de Belgische bevolking 100 Mbps op het kopernet bieden. Hogere

snelheden zetten de deur open voor fantastische diensten als tv in hoge definitie, die nu voor ca. 92% van de gezinnen beschikbaar is.

Zelfs in afgelegen gebieden

We werken aan oplossingen zodat ook mensen in de meest afgelegen gebieden van België kunnen profiteren van supersnel internet.

Samen met de Belgische start-up Tessares combineren we ons vast internetsignaal met ons 4G-netwerk om ook **in landelijke gebieden snel internet mogelijk te maken**. Deze innovatieve technologie om de internetsnelheid te

boosten werd succesvol getest door honderden klanten in de gemeente Frasnes-lez-Anvaing.

Een toekomstzeker netwerk bouwen met glasvezel

Glasvezel is het ultieme toekomstzekere netwerk. De mogelijkheden van glasvezel zullen nieuwe toepassingen bieden en onze manier van werken en leven verbeteren.

Glasvezel voor bedrijven in industriezones

Glasvezelaansluiting maakt voor bedrijven een wereld van verschil. Met glasvezel zijn bedrijfsklanten helemaal klaar voor de nieuwste digitale ontwikkelingen. Samenwerken tussen collega's wordt veel makkelijker omdat alles in de cloud kan worden opgeslagen en onmiddellijk beschikbaar is dankzij supersnel downloaden en uploaden. Glasvezel laat alle medewerkers toe om intensief en gelijktijdig te surfen en te streamen, zonder latentie, zelfs wanneer ze met zware bestanden werken, wat vaak het geval is zoals bijvoorbeeld bij architecten of designers. Bedrijven die werken in de cloud kunnen groeien zonder extra investeringen in infrastructuur, terwijl hun gegevens

Glasvezel, internet met de snelheid van het licht

Het netwerk van Proximus bevat nu al 21.000 km glasvezel, die voornamelijk wordt benut voor VDSL voor residentiële klanten (Fiber-To-The-Curb) en bedrijven (Fiber-To-The-Business). Het recent aangekondigde investeringsplan 'Glasvezel voor België' zal de mogelijkheden van glasvezel direct tot in de huiskamer brengen.

Glasvezel is de allerbeste toekomstzekere technologie en biedt:

- De hoogste snelheid (Gbps), klaar voor next-generation video
- Lage latentie, cruciaal voor augmented en virtual reality
- Symmetrische up- en downloadsnelheden, nodig voor cloudapplicaties

beschermde en volledig redundant zijn. Daarom is Proximus sinds 2015 proactief bezig met de uitrol van **Fiber-To-The-Business (FTTB)**. Vandaag zijn al **80% van de industriezones** en meer dan **6.000 bedrijfsklanten** aangesloten op FTTB.

Bedrijven verwelkomen de nieuwe mogelijkheden van glasvezel met open armen. Vandaag al maken klanten als Volvo Cars, ING, BNP-Paribas, Belfius, Dovy Keukens en Facilicom maximaal gebruik van de troeven van deze baanbrekende diensten. Proximus investeert ook in GPON (Point-to-Multipoint-glasvezelarchitectuur) voor middelgrote ondernemingen en filialen van grote bedrijven.

Glasvezel in nieuwe woonzones

Fiber-To-The-Home (FTTH) is de ideale technologie om alle leden van het gezin te laten genieten van de scherpste beeldkwaliteit op al hun schermen.

Sinds 2015 is Proximus ook bezig met de uitrol van de FTTH-technologie in nieuwe woonzones overal in België. Met FTTH gaat thuis surfen sneller dan ooit. Een video in ultra-high definition uploaden neemt bijvoorbeeld slechts enkele minuten in beslag. Fiber-To-The-Home is de ideale technologie voor iedereen om de scherpste beelden op alle schermen van het gezin te toveren, of om tezelfdertijd online te zijn, zonder haperingen, zelfs

tijdens de piekuren. Dankzij glasvezel kunnen alle gezinsleden razendsnel surfen, streamen en gamen, zonder enige latentie of verlies van kwaliteit. In juni 2016 lanceerden we een succesvol pilootproject om glasvezel binnen te brengen in bestaande woningen in de Anspach-wijk in Brussel.

'Glasvezel voor België' om de uitrol van glasvezel te versnellen

In december 2016 lanceerden we 'Glasvezel voor België', een grootscheeps **investeringsplan van € 3 miljard over tien jaar** om onze nationale uitrol van Fiber-To-The-Business te versnellen, te beginnen met de **volledige uitrol van glasvezel in dichtbevolkte stedelijke gebieden** met een combinatie van Fiber-To-The-Business en Fiber-To-The-Home (in bestaande woningen) en de densificatie van ons bestaande Fiber-To-The-Curb-netwerk buiten de steden te starten. Het doel is om de komende jaren meer dan 85% van de bedrijven en het komende decennium meer dan 50% van de gezinnen te bereiken.

Vanaf begin 2017 zal Proximus als eerste operator in België op grote schaal glasvezel in bestaande huizen en appartementen binnenbrengen, te beginnen met een stapsgewijze uitrol in zes steden: Brussel, Antwerpen, Gent, Charleroi, Namen en Roeselare.

Topklasse mobiele netwerk

Bij Proximus willen we onze kwaliteit op mobiel vlak intact houden en blijven anticiperen op de toekomstige klantenbehoeften. In 2016 investeerden

we niet alleen in onze bestaande 2G- en 3G-netwerken. We versnelden ook de uitrol van 4G en 4G+ voor snel mobiel internet.

Steeds betrouwbaar mobiele netwerk

Vandaag biedt Proximus zijn klanten het topklasse mobiele netwerk. Dat wordt bevestigd door metingen van het onafhankelijke studiebureau Commsquare.

Snelheid

38,3 Mbps download

16,2 Mbps upload

Bereik

97,7 % binnenshuis

99,7 % buitenshuis

Kwaliteitsindicatoren

Proximus op de eerste of gedeelde eerste plaats in 84 van de 89 gemeten categorieën.

1 WEBNAVIGATIE

1 VOOR ONLINEVIDEO-STREAMING

1 VOOR HET DOWNLOADEN OF UPLOADEN VAN BESTANDEN

Het mobiele netwerk van de volgende generatie: 5G, met daartussenin 4,5G

Verwacht wordt dat het mobiele dataverkeer elk jaar zal verdubbelen. Deze exponentiële groei volgt uit het stijgende aantal smartphones, die een almaar sterkere vraag naar mobiele data veroorzaken.

Er is ook een explosieve groei van video (3D-video en 4K-schermen) en een toenemend gebruik van het Internet der dingen.

Om op die groei te anticiperen werkt Proximus aan de technologieën van de volgende generatie: 4,5G en 5G. Proximus heeft tijdens de zomer met succes de **4,5G-technologie uitgetest**. De progressieve uitrol

van deze technologie zal beginnen in 2017. Dat zal heel wat mogelijkheden openen voor streaming met een betere beeldkwaliteit.

In november voerde Proximus ook als **eerste in België** en een van de eerste in Europa **tests** uit van **5G**.

Met 4,5G en 5G bevestigt Proximus andermaal zijn leidersrol als aanbieder van de beste mobiele gebruikerservaring aan de consument.

HD-spraakoproepen via 3G en 4G (VoLTE)

Om de klantenervaring te verbeteren werkten we ook aan de **spraakoproep-kwaliteit**. Daarom lanceerden we in maart 2016 **HD Voice op 3G** en in december **HD Voice op 4G**. We investeerden om die reden in de VoLTE-technologie (Voice

over LTE/4G). Deze technologie biedt HD-spraakqualiteit met een snellere totstandbrenging van oproepen (van gemiddeld 7 naar 2,6 sec.) en de mogelijkheid om tegelijkertijd te bellen en te surfen met 4G-snelheid.

Internet der dingen met LoRa

Naast het toenemend aantal geconnecteerde personen zal de komende jaren ook het aantal geconnecteerde 'dingen' exponentieel groeien. Daarom begonnen we in 2015 de uitrol **van een netwerk specifiek voor het internet der dingen op basis van de LoRa-technologie**, een kostenefficiënte oplossing om korte berichten uiterst veilig en met een laag energieverbruik over lange afstanden te vervoeren. Dit dedicated netwerk werd verdicht in stedelijke gebieden in België en Luxemburg om te beantwoorden aan de behoeften van de klanten.

Meer over IoT in het hoofdstuk:
["Innovatie"](#)

BB We gaan ervoor om onze klanten, waar ze ook zijn, de beste bel-, surf- en video-ervaring te geven en hun alle nieuwe mogelijkheden aan te reiken die de wereld van 'Internet of Things' biedt. Om klaar te zijn voor de toekomst, testen Proximus en Huawei nu al 5G, het mobiele internet van de volgende generatie. OO

Geert Standaert,
Proximus CTO

Ons verrijkte contentaanbod

Na het heruitvinden van Proximus TV het jaar voordien, verrijkten we in 2016 de ervaring met onze nieuwe tv-interface en ons verruimde contentaanbod.

Verdere verrijking van onze content

In 2016 voerden we beduidende verbeteringen door aan **ons aanbod voor gezinnen en kinderen**. Vanaf maart 2016 hebben Proximus TV-kanten exclusieve toegang tot Wanagogo, het digitale aanbod van **Studio 100** voor kinderen op tv, smartphone en tablet. De **Wanagogo-pass** is beschikbaar voor alle Proximus TV-kanten en geeft toegang tot het hele Studio 100-universum: programma's op aanvraag, videoclipps, games, boeken, enz. Het is het ideale aanbod voor ouders die intelligente en veilige ontspanning zoeken voor hun kinderen.

Bovendien is de nieuwe tv-zender **Studio 100 TV** sinds 1 juni 2016 beschikbaar in het basisaanbod voor alle Proximus TV-kanten in Wallonië en Brussel. De zender pakt de klok rond uit met een rijk en gevarieerd aanbod voor kinderen van 0 tot 12 jaar.

Voetbalfans mogen op nog meer spanning en emotie rekenen dankzij een exclusief akkoord voor de uitzendrechten van de D1B, de nieuwe vorm van het kampioenschap van de huidige tweede divisie. Deze competitie zal de volgende vier seizoenen de 'Proximus League' heten. We blijven ook de volledige UEFA Champions League uitzenden, samen met het beste van het Europese voetbal en de Jupiler Pro League. Maar er is meer

dan voetbal alleen. Met Eleven Sports kunnen klanten de mooiste momenten meepikken uit het basketbal, Amerikaans voetbal, tennis, volleybal, handbal en wielrennen.

Fans van veldrijden kunnen hun favoriete sport nu gratis bekijken op Proximus TV met de Superprestige, een regelmatigheidscriterium in het

veldrijden, en de Telenet UCI Cyclocross World Cup.

Met **Netflix** bieden we ook de **beste series en films!** Volwassenen, tieners, kinderen, iedereen vindt zijn gading op Netflix, met exclusieve series en films die je nergens anders aantreft. Klanten kunnen Netflix rechtstreeks streamen op Proximus TV.

NETFLIX

Voetbal, overal en op elk scherm met de Proximus 11-app

Met de Proximus 11-app en -website:

- Kijk je overal en live naar je favoriete teams. Via wifi of 4G.
- Krijg je toegang tot het Video Goal Alert-systeem.
- Kijk je op je pc, laptop, tablet of smartphone naar Proximus 11.
- Bieden we je alle nieuws en resultaten van je favoriete teams.

Plus extra video's en samenvattingen.

Gebruiksvriendelijke innovatieve oplossingen

Onder impuls van de digitale revolutie vormt Proximus zich om tot een leverancier van digitale diensten die nieuwe, gebruiksvriendelijke oplossingen levert voor consumenten en bedrijven. We bieden volledig digitale, convergente diensten en platformen die onze klanten nieuwe mogelijkheden geven om beter en efficiënter te leven.

Een convergente ervaring voor consumenten, altijd en overal

We willen dat onze klanten moeiteloos toegang hebben tot hun favoriete content en op al hun schermen op dezelfde convergente ervaring kunnen rekenen, **altijd, overal en op elk toestel**. We hebben in 2016 hard gewerkt om dit voor mekaar te krijgen. We focusten daarbij op een nieuw commercieel aanbod en een verbeterde tv-ervaring. 2016 was ook het jaar waarin we onze roamingaanbiedingen aanpasten.

Tuttimus

Stel je voor: een wereld waar ieder z'n goesting krijgt:

- Ieder z'n eigen grote hoop mobiele data en onbeperkt internet thuis
- Ieder onbeperkt z'n favoriete app
- Ieder z'n favoriete tv-bundel en Netflix
- Ieder belt onbeperkt mobiel en vast

Wel, da's de wereld van Tuttimus!

Bizz All-in

Met Bizz All-in kan elke ondernemer:

- Onbeperkt bellen, vast én mobiel,
- Megaveel surfen, vast én mobiel
- Rekenen op support 24/7
- Werken in de cloud
- Digitale tv kijken op al zijn schermen (optioneel)

Bovendien kunnen klanten hun Bizz All-in personaliseren met extra mobiele toestellen, oproepbeheer met Bizz Call Connect, roamingopties en joint offers.

Nieuw aantrekkelijk commercieel aanbod

In oktober 2016 vond Proximus zijn commercieel aanbod opnieuw uit met de lancering van de nieuwe all-in producten **Tuttimus** voor residentiële klanten en **Bizz All-in** voor kleine ondernemers. Met dit aanbod kunnen klanten hun diensten op maat samenstellen naar eigen smaak en behoeften. Het is ontworpen voor het digitale tijdperk waarin klanten een all-inpakket willen met een overvloed aan opties die ze gemakkelijk kunnen personaliseren. Gebruikers kunnen thuis en op verplaatsing zorgeloos bellen, surfen, tv-kijken en werken.

Roaming wordt goedkoper in de EU en topbestemmingen

Klanten zonder grenzen die altijd onderweg zijn, willen overal toegang tot hun content. Conform de nieuwe Europese roamingregelgeving voerden Proximus en Scarlet grondige aanpassingen door aan hun roamingaanbiedingen.

Sinds 30 april 2016 is bellen, sms'en en surfen binnen de Europese Unie **tot 70% goedkoper voor Proximus-abonnees**. Roaming is nu goedkoper voor klanten in 73 landen, waaronder topbestemmingen als Canada, de Verenigde Staten, Turkije, Marokko en Australië. In april 2016 **schafte Scarlet alle roamingtarieven af** voor de EU-landen. Deze prijsaanpassing sluit aan bij de filosofie van Scarlet, ons merk voor consumenten die de beste prijs-kwaliteitverhouding zoeken.

Vanaf juni 2017 zullen de roamingtarieven voor retail die van toepassing zijn binnen de EU volledig worden afgeschaft. Dankzij de nieuwe regelgeving zullen klanten in EU-landen kunnen surfen, bellen en sms'en tegen hetzelfde tarief als in België.

Toekomstzekere oplossingen voor bedrijven

Waar de digitale revolutie ons ook zal leiden, we willen de **toonaangevende, betrouwbare ICT-partner blijven voor bedrijven**. Met toekomstklare en toekomstzekere oplossingen die hen helpen om slimmer te werken en beter te leven. Proximus biedt zijn businessklanten connectiviteit met hoge ingebedde **beveiliging** op elk toestel. Onze geïntegreerde IT- en telecomoplossingen zijn ontworpen met flexibiliteit in gedachten.

We ontwerpen ook **totaaloplossingen** die een verschil kunnen maken bij het runnen van een onderneming. Door bijvoorbeeld productieve, gemotiveerde werknemers te ontwikkelen, slimmere samenwerking mogelijk te maken, de klanten tevreden te stellen en het bedrijf efficiënt te laten draaien.

We verbeteren ook onze **nieuwe portfolio voor communicatie en samenwerking** door in te spelen op alle mogelijke communicatie- en samenwerkingsbehoeften over

technologische grenzen heen. We gingen onder meer een partnerschap aan met Duvel Moortgat voor de vervanging van hun oude traditionele PABX'en door een Unified Communications-oplossing: Skype for Business.

Voluit voor de cloud

Proximus vulde zijn cloudportfolio voor de bedrijvenmarkt aan met het

Proximus Azure Pack. Dit product biedt flexibiliteit en keuze voor Hybrid Cloud-datacenterdiensten, terwijl de Proximus Cloud Connect- en Azure ExpressRoute-diensten dedicated aansluitingen bieden op de clouddiensten van onze klanten. Proximus combineert Microsoft-technologie met zijn cloudexpertise om betere oplossingen te bieden aan Belgische bedrijven en ondernemingen te helpen de troeven van de cloud maximaal te benutten.

Proximus Cloud Connect

biedt klanten via een beveiligde privéaansluiting van topkwaliteit toegang tot al onze **clouddiensten in de datacenters van Proximus**. De klant kan makkelijk de benodigde bandbreedte aanpassen aan zijn bedrijfsbehoeften.

Bizz Call Connect

is een flexibele en voordelige oplossing in de cloud. Voor een **professioneel beheer van alle oproepen** van klanten op elk type toestel, van vaste telefoons tot smartphones. Met de app (beschikbaar voor iOS en Android) of de webportal kunnen alle functies van Bizz Call Connect eenvoudig worden beheerd.

KMO in de Cloud

verlost de klant van alle beslommeringen rond zijn IT-beheer. Met KMO in de Cloud wordt zijn vertrouwde pc-omgeving (data en applicaties) ondergebracht in een beveiligd datacenter van Proximus. De klanten beschikken dan over de **recentste IT-infrastructuur en toepassingen in de cloud** tegen een vaste prijs per gebruiker. Ze kunnen zelfs hun eigen applicaties in deze oplossing integreren.

Security

Gezien de constant evoluerende risico's en dreigingen is cybersecurity voor Proximus en zijn klanten een absolute prioriteit. In deze geïnterconnecteerde wereld vormen bedrijven een makkelijke prooi voor hackers die naar gevoelige informatie vissen of de activiteiten in de war willen sturen.

Als antwoord op deze dreigingen heeft Proximus **'360° Security Services'** ontwikkeld, inclusief voorspelling, preventie, detectie en respons. Het is een onestopshop voor oplossingen die het bedrijf en zijn data, eindpunten en kritieke infrastructuur beschermen.

We bieden ook een unieke incidentresponscapaciteit met meer dan **300 securityspecialisten**.

Als erkenning van de expertise van Proximus op het vlak van cybersecurity behaalde de Enterprise Business Unit voor zijn housing- en hostingplatform het **ISO 27001**-certificaat - de alom gerespecteerde standaard voor securitymanagement. Proximus behaalde ditzelfde waarmerk van excellentie ook voor zijn Security Operations Center, het Explore-netwerk en de Workplace as a Service-oplossing.

Stijgende merkvoorkeur als provider van ICT-oplossingen

De keuze van Proximus voor digitale innovatie loont. Een studie bij Belgische bedrijven toont aan dat Proximus meer en meer als een toonaangevende ICT-provider wordt beschouwd. In november 2016 gaf 46% van de bedrijven Proximus als antwoord op de vraag om een ICT-serviceprovider te noemen, een stijging met 18% ten opzichte van januari 2016.

(Proximus Communication Tracker)

Zelfbeheerde oplossingen

Laat de klant zijn nieuwe security-oplossingen liever door eigen werknemers installeren en beheren, dan kunnen we voor hen opleidingen organiseren om grote interventies uit te voeren, waarvoor de deelnemers na afloop een certificaat ontvangen.

Beste toegankelijkheid

Proximus wil de digitale en menselijke interacties voor de klant zo eenvoudig mogelijk maken. Proximus wil zijn klanten in alle kanalen een naadloze shopping- en service-ervaring bieden met een 'digital first'-mindset.

MyProximus: je gepersonaliseerde app

Via MyProximus volgen klanten hun verbruik en producten en ontvangen ze advies op maat. Vandaag gebruiken al **740.000 klanten** MyProximus. In 2016 concentreerden we ons op het verbeteren van de klantenervaring via de look-and-feel en de responsiviteit van de app.

Sinds december hebben klanten directe toegang tot hun facturen en ontvangen ze van de app een bericht zodra de factuur beschikbaar is.

We verbeterden ook de ervaring op proximus.be. De meeste rubrieken

van de website kregen een make-over en werken nu **eenvoudiger en responsiever** op elk toestel.

E-billing: eenvoudiger en groener

Meer en meer klanten opteren voor e-facturatie. **Meer dan één miljoen residentiële klanten** ontvangen hun rekeningen nu elektronisch. Dat scheelt een hoop papier. En bomen.

We gaven een nieuwe, vereenvoudigde "look" aan de rekeningen van particuliere klanten voor vaste diensten en packs. We verbeterden daartoe de lay-out en de leesbaarheid.

Klantensupport via touchpoints

We gebruiken zowel digitale als fysieke kanalen om onze klanten op de best mogelijke manier te ondersteunen. Klanten met technische vragen kunnen ons elke dag van de week van 8 uur 's ochtends tot 10 uur 's avonds bellen (tot middernacht voor tv en internet). Support via de website bestaat uit frequent gestelde vragen en zestig tutorials op YouTube.

In 2016 lanceerden we het **Proximus Forum**, dat interactie mogelijk maakt tussen experts en klanten op zoek naar hulp. In een jaar tijd registreerden we meer dan een miljoen bezoeken. In specifieke gevallen kunnen klanten een antwoord op hun vragen krijgen door online te chatten.

Met de opkomst van de sociale media als belangrijk supportkanaal voor klanten investeerden we in de opleiding van 'social media agents'.

Beste ervaring voor businessklanten

We innoveren ook in de relatie tot

onze professionele klanten door onze **interacties en oplossingen te vereenvoudigen**.

We willen onze klanten enthousiast maken door hun een uitstekende klantenervaring te bieden bij elk contact. Met dit in gedachten lanceerden we een interactief bedrijfstransformatieprogramma over meerdere jaren dat **Excite** werd gedoopt. Dit programma zal de groei op de professionele markt ondersteunen via convergente oplossingen, een flexibele aanpak en digitalisering.

Als eerste stap in dit programma namen we voor het beheer van de verkoopcyclus het **Salesforce Customer Relations Management-systeem** in gebruik. Deze oplossing maakt alle gegevens van de klant overal en altijd beschikbaar, wat de service aan en interactie met de klanten ten goede komt. Om onze klanten te verzekeren van de beste klantenervaring implementeerden we een **'First Time Right'**-aanpak om het aantal klachten tot het minimum te

beperken. Deze aanpak is voelbaar vanaf het ogenblik dat de klant een bestelling plaatst tot de oplossing volledig geleverd is. Om dit te garanderen herstructureerden we de belangrijkste klantentrajecten en stemden we ze af op de behoeften van onze klanten.

Proximus en de Gentse start-up **Showpad** bundelden hun krachten voor een cloudapplicatie die accountmanagers het krachtigste contentactiveringsplatform ter wereld biedt. Het platform maakt het ontzettend makkelijk om de commerciële en marketingcontent van Proximus te vinden, te delen en te meten.

Bedrijfscontinuïteit - 'same day repair'

In een hypergeconnecteerde wereld wordt permanente beschikbaarheid steeds cruciaal. De laatste jaren zijn we

erin geslaagd de **dienstcontinuïteit voor kleine ondernemingen rond 99,99%** te houden. Krijgt een kleine onderneming toch met een panne af te rekenen, dan voeren we nog de dag zelf de herstelling uit (vaste lijn, internetverbinding en PABX).

Om ervoor te zorgen dat ondernemers worden bediend door mensen die hun behoeften kennen, is er ons netwerk van **vierhonderd Bizz Experts** die in de shops, contactcenters en online de beste oplossingen zoeken voor hun vragen.

400

Bizz Experts

Voor onze professionele klanten bieden we **de klok rond toegang tot een ICT Service Desk** met diverse oplossingen op maat van hun behoeften. Non-stopservice voor non-stopbusiness.

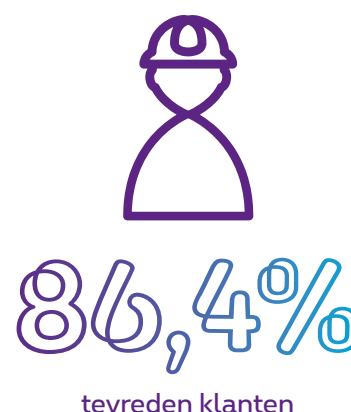

Proactieve dienstverlening

In een wereld waar bedrijven en consumenten rekenen op de permanente beschikbaarheid van onlinediensten maakt de kwaliteit van de service het verschil. De proactieve servicingaanpak van Proximus sluit zoveel mogelijk potentiële problemen bij de bron uit. We engageren ons om problemen proactief op te lossen, waar ze ook voorkomen, en end-to-endbeschikbaarheid van onze oplossingen te garanderen.

Hoge tevredenheid over de "Full Install"

We leveren onze klanten de beste productervaring door ervoor te zorgen dat alles van de eerste keer perfect is. Onze technici voeren alle installaties nu zelf uit en garanderen daarbij een hoog **'First Time Right'-percentage** en een **klantentevredenheid** van 86,4% voor residentiële klanten en 80,3% voor kleine ondernemingen

Happy House- een niveau hoger in dienstverlening

Voor bestaande klanten lanceerden we in 2016 de **Happy House**-campagne. We gaan proactief op huisbezoek bij onze klanten om al hun Proximus-oplossingen te optimaliseren. De Proximus-technicus controleert de bestaande vaste installatie, het mobiele bereik binnenshuis en het wifibereik waar de klant dat wenst, en geeft uitleg over nuttige applicaties.

In 2016 legden we **82.500 bezoeken** af, met een fantastisch resultaat: na een Happy House-bezoek zou ongeveer één op de twee klanten Proximus aanbevelen en **de klantentevredenheid piekt op 93%**. Onze technici maken het verschil!

End-to- endoplossingen voor bedrijven

In 2016 introduceerden we de eerste **end-to-endservicing: dienstherstelling**. We garanderen een herstelling van de dienst binnen vijf uur voor de bundel Enterprise Call & Surf, ongeacht waar het technische probleem zich voordoet. Ook zijn alle nieuwe contracten voor standaardoplossingen gebaseerd op dezelfde reeks bouwstenen, wat zorgt voor uniformiteit en duidelijkheid over de supportdiensten die Proximus voor zijn oplossingen levert.

Betekenisvolle innovaties

44 Internet der dingen

46 Open innovatie

48 Big Data

50 Smart Solutions

We willen een leverancier van digitale diensten worden die nieuwe technologieën voor onze klanten makkelijk toegankelijk maakt en hun leven en werkomgeving verbetert. We focussen niet enkel op technologie, maar op hoe we technologieën als het internet der dingen (IoT), Big Data, de Cloud en Security kunnen omvormen tot oplossingen met een positieve impact op mens en maatschappij.

Samen met Be-Mobile zullen we innovatieve mobiliteitsoplossingen ontwikkelen om de verkeersveiligheid te verbeteren en de koolstofuitstoot te verminderen, waaronder een app om vrachtwagenchauffeurs te verwittigen van een gevaarlijke verkeerssituatie.

**Stephan, Supply Chain Manager
bij Colruyt, Halle**

Om innovatie te stimuleren, ontwikkelen we flexibelere manieren van werken en kiezen we voor een start-upmentaliteit. Dat betekent **sterke 'partnershipecosystemen'** bouwen en samen met onze klanten de oplossingen van morgen **cocreëren**. Met onze nieuwe servicegerichte oplossingen op basis van apps zullen onze klanten werkelijk ervaren wat de klantgerichtheid van Proximus betekent.

Op de residentiële markt leggen we ons toe op **Smart Advertising en Smart Retail**.

Voor de bedrijvenmarkt versnellen we ontwikkelingen in nieuwe domeinen, voornamelijk op het vlak van het **Internet der dingen, data analytics, beveiliging en de creatie van een brokerplatform** (Enabling Company). Concrete geïntegreerde realisaties zijn 'slimme mobiliteit' en 'slimme steden'.

Internet der dingen

Met het internet der dingen (IoT) maken alledaagse voorwerpen verbinding met internet, waardoor ze gegevens kunnen versturen en ontvangen. Deze gegevens worden verzameld en verwerkt om de manier waarop dingen thuis en in bedrijven werken sterk te verbeteren. Proximus biedt unieke end-to-endmogelijkheden om toestellen met internet te verbinden via zijn IoT-netwerk op basis van de LoRa™-technologie.

Vandaag is de voornaamste activiteit van het Internet der dingen nog altijd voorwerpen connecteren met simkaarten. We zijn hierin de marktleider met meer dan 1,1 miljoen actieve simkaarten. In 2016 activeerden we bijna **600.000 simkaarten**, voornamelijk in het kader van het project voor de kilometerheffing. Proximus sloeg de handen in elkaar met Satellic om de **Viapass-wegentoloplossing** te ontwerpen – het Belgische project om weggebruikers een kilometerheffing aan te rekenen – die moet leiden tot minder vervuiling, betere mobiliteit en meer belastinginkomsten.

Sinds 1 april 2016 betalen vrachtwagens een heffing per afgelegde kilometer, afhankelijk van de voertuigkenmerken,

de plaats en het tijdstip. Proximus levert IT- en communicatiediensten.

Daarnaast rollen we ons **LoRa™-netwerk** voor objecten verder uit (simloze technologie).

IoT in actie

De oplossingen van Proximus op basis van het Internet der dingen bieden talloze mogelijkheden in uiteenlopende sectoren en in het dagelijkse leven:

QUALITY GUARD

Het bedrijf Quality Guard heeft een app ontwikkeld die gebruikmaakt van het LoRa™-netwerk om de koudeketen in de voedingssector te meten. Sensoren detecteren alle wettelijk vereiste informatie in verband met de koelopslag (temperatuur, vochtigheidsgraad, enz.) en sturen die via LoRa™ door om te worden gemonitord en opgeslagen, een proces waarbij nog nauwelijks papier komt kijken.

SMART BUILDING

De laatste twee decennia hebben nieuwe bouwtechnieken

en -materialen ervoor gezorgd dat nieuwe gebouwen beter voldoen aan de recentste milieuverwachtingen (bv. betere isolatie en milieuvriendelijke verwarmings- en aircosystemen). Vandaag is het dankzij de ontwikkeling van nieuwe communicatietechnologieën mogelijk verder te gaan en slimme gebouwen te maken.

Allerlei sensoren verzamelen in real time informatie die wordt geanalyseerd en gebruikt om sneller beslissingen te nemen (bv. detectie van schoonmaaknaden op drukbezochte plaatsen, ...).

Proximus investeert in dit nieuwe domein en ontwikkelt partnerships met belangrijke spelers om tegemoet te komen aan de behoeften van zijn klanten.

Open innovatie

Innovatie is een heel belangrijk aspect van de groeistrategie van Proximus. We kiezen resoluut voor open innovatie door samen met externe spelers te werken aan de producten van morgen.

In april startte Proximus een strategisch samenwerkingsprogramma met researchcentrum iMinds. Dankzij dit partnerschap speelt Proximus een nog crucialere rol in de implementering van slimme huizen, slimme logistiek en de slimme stad.

Lancering van de EnCo-marktplaats van Proximus

Een nieuwe stap in de ontwikkeling van het partnerecosysteem was de lancering van het Proximus **Enabling Company-platform** (EnCo) in oktober 2016. Proximus EnCo stelt alle businessklanten, alle partners met wie we applicaties ontwikkelen en de Proximus-medewerkers in staat om **interne en externe gegevens,**

applicaties en diensten op een flexibele manier via een open IT-platform te connecteren.

Als onderdeel van onze innovatiestrategie stellen we de assets van Proximus en die van derde partijen beschikbaar voor een **ecosysteem** van partners. Het doel is om de ontwikkeling van **'Proximus inside'-oplossingen** te stimuleren. De EnCo-gemeenschap telt meer dan **vierhonderd actieve ontwikkelaars**.

EnCo in actie

- Met onze open API voor "carrier billing" kunnen partners digitale goederen verkopen en factureren via de Proximus-factuur, zonder kredietkaart. Proximus-klanten kunnen hun aankopen in de Google Android store vandaag rechtstreeks op hun Proximus-factuur laten aanrekenen.
- De SMS API maakt het mogelijk om massa's sms'en te versturen en te ontvangen. Een softwarepartner in de gezondheidssector bijvoorbeeld gebruikt ons sms-platform in combinatie met zijn afsprakenkalender. Patiënten ontvangen de dag voordien een sms'je om hen te herinneren aan hun afspraak.
- Wanneer kredietkaartmaatschappijen fraude vermoeden, kunnen ze door middel van onze Location Based Services een locatiecontrole uitvoeren van de mobiele telefoon van de kaarthouder.

Via het Proximus Enabling Company-platform (EnCo) bieden we bedrijven alle noodzakelijke bouwstenen om snel hun eigen IoT-oplossingen op maat samen te stellen.

Hack-a-post

Om cocreatie met de gemeenschap van ontwikkelaars te stimuleren organiseren en steunen we actief events waarop we ontwikkelaars aanmoedigen om **nieuwe oplossingen te creëren die gebruikmaken van onze core assets**. Zo organiseerde Proximus onder meer de Hack-a-post-wedstrijd, samen met bpost en Microsoft. Ontwikkelaars en professionals uit de sector kregen twee dagen de tijd om manieren te bedenken om de infrastructuur van bpost (bv. brievenbussen, postbodes) met IoT-hardware en cloudapps te combineren tot nieuwe concepten die gemeenschappen en bedrijven ten goede komen.

Co.Station Gent

In september opende Co.Station Gent zijn deuren in samenwerking met BNP Paribas Fortis, Ernst & Young en Proximus. Co.Station Gent is een **'village-style' co-workingruimte**, samen met een leeracademie en een acceleratorprogramma. Co.Station richt zich tot scale-ups, jonge bedrijven die hun groei een niveau hoger willen tillen.

Met zijn betrokkenheid bij Co.Station Gent wil Proximus de nieuwste technologieën bevorderen en bijdragen tot de boomende digitale economie.

Big Data

Big Data is een krachtige bron van innovatie bij Proximus. Met onze oplossingen kunnen professionele klanten hun bedrijven boosten met een betere kennis van de markt en de consument.

We verzamelen massa's waardevolle gegevens die door alle interacties met onze klanten worden gegenereerd, inclusief klantenlocaties en tv-kijkgedrag. Big Data biedt bedrijven interessante inzichten en helpt hen oordeelkundige beslissingen te nemen. Belangrijk om te weten is dat deze gegevens worden geaggregeerd, waardoor de privacy altijd verzekerd is.

Lancering van Proximus MyAnalytics

Om de capaciteit van Big Data optimaal te benutten, lanceerden we in oktober het **MyAnalytics-webportaal**. Dit portaal

biedt professionele klanten een vitale tool om hun business te verrijken met een betere kennis van de markt en de consument. Met MyAnalytics creëren ze hun **eigen analyses en rapporten** op basis van gsm-locatiegegevens afkomstig van toestellen die verbonden zijn met ons netwerk. Naast een selfservicemogelijkheid bieden we op het MyAnalytics-**dashboard** ook rapporten op maat **binnen 48 uur**.

Ook bij data-analyse garandeert Proximus de bescherming van de persoonlijke levenssfeer. De rapporten bevatten uitsluitend geaggregeerde, anonieme gegevens, en geen individuele informatie.

Handelszaken, steden, gemeenten, adverteerders en organisatoren van evenementen kunnen allen baat vinden bij deze nieuwe technologie. Visit.Brussels, het toeristisch agentschap van de stad Brussel, gebruikt onze geaggregeerde anonieme data om een beter beeld te krijgen van de patronen van de bezoekers van onze hoofdstad. Het gebruikt de

maandelijkse bezoekersstatistieken om zijn communicatie te verfijnen en beter op de verschillende doelgroepen af te stemmen.

Accurate bezoekersinformatie kan organisatoren van allerlei events ook helpen om hun evenementen doeltreffender en succesvoller te plannen.

Verbeterde verkeersanalyse

Voor de stad Oostende analyseerden we de trajecten op één van de drukste verkeersaders. Deze weg is, vooral in het weekend, over het algemeen verzadigd, wat zorgt voor frustraties bij de bewoners. Proximus heeft de weg gemapt op zijn cellulair netwerk en de bewegingen geanalyseerd om te zien welke bestemmingen de gebruikers kiezen na het verlaten van deze weg. Dat maakt de verkeerssituatie

begrijpelijk en laat de stad toe om beter onderbouwde beslissingen te nemen voor het beheer van het verkeer.

Samenwerking met het Nationaal Instituut voor de Statistiek

Proximus werkte samen met het Nationaal Instituut voor de Statistiek, een echte Europese première. We valideerden samen een nieuwe benadering voor het aanmaken van statistieken. Het is een mooi voorbeeld van hoe Proximus aan cocreatie doet in nieuwe domeinen en investeert in het creëren van open relaties met overheidsspelers op verschillende niveaus in het data-analysedomein.

Smart Solutions

Smart Solutions combineren de mogelijkheden van Proximus op het vlak van IoT en Big Data om samen met uiteenlopende partners nieuwe oplossingen te cocreëren die een echte impact hebben op de levenskwaliteit en mensen helpen beter te leven en slimmer te werken.

Smart Cities: Proximus- innovatie in het hart van de stad

Onze steden kampen met heel wat uitdagingen: de vergrijzende bevolking, grondstoffen- en energieverbruik, connectiviteit, dichtslabbend verkeer, beperkte financiering van openbare dienstverlening, afvalbeheer, enz.

Steden en gemeenten hebben vandaag nood aan **'slimme' oplossingen**, die hun helpen om al deze uitdagingen aan te gaan, duurzamer en ecologischer te worden en een betere levenskwaliteit te bieden.

Er bestaan momenteel talloze voorbeelden van intelligente initiatieven

voor de Smart Cities van morgen op basis van hightechoplossingen en internet: slim parkeren, slim afvalbeheer, e-vergunningen en omgevingsmonitoring. Deze initiatieven zijn gebouwd op het IoT-netwerk van Proximus, op zijn beurt gebaseerd op de LoRa-technologie.

Smart Mobility: lancering van Be-Mobile

In maart 2016 richtte Proximus een nieuw smartmobilitybedrijf op, waarbij het Proximus-filiaal Mobile-For en het bedrijf Flow opgingen in het bestaande **Be-Mobile**. Het nieuwe bedrijf biedt **oplossingen voor mobiliteitsmonitoring, dynamische verkeerscontrole, elektronische tolheffing**

en parkeerdiensten. Het gaat om waardevolle oplossingen voor weggebruikers, bedrijven, steden, gemeenten en overheidsdiensten. De economie heeft er ook baat bij. Via onze samenwerking met Be-Mobile kunnen we verkeersinformatie in real time leveren. We kunnen interessante inzichten genereren, bijvoorbeeld voor de ideale inplanting van een nieuw distributiecentrum, of drukbezochte locaties identificeren die interessant zijn voor adverteerders.

In september lanceerde Be-Mobile in samenwerking met openbaarvervoersmaatschappij De Lijn de app **4411**. Met zijn elektronische m-ticket wil Be-Mobile het makkelijker maken om vervoersbewijzen te kopen zonder cashgeld.

In oktober lanceerden Be-Mobile en de stad Antwerpen een **slimme routeplanner** waarmee bewoners, pendelaars en bezoekers zich vlot van en naar Antwerpen kunnen verplaatsen. Deze planner is gebaseerd op realtime-informatie van Be-Mobile.

Hij kan door iedereen geraadpleegd worden op www.slimnaarantwerpen.be.

Smart Retail: Proximus, Belfius en bost investeren in het digitale platform Citie

Belfius, bpost en Proximus investeren samen in het **digitale platform Citie** om de lokale Belgische economie te ondersteunen en ons land op de digitale kaart te zetten.

De bedoeling van de drie partners is Citie met hun eigen expertise en lokale positionering te combineren om handelaars, kopers en lokale overheden dichter bij elkaar te brengen.

De drie bedrijven zullen voortbouwen op het bestaande Citie-platform dat in

2015 werd gelanceerd in Roeselare. Door samen te werken willen Belfius, bpost en Proximus hun knowhow inzake digitale betalingswijzen, e-commerce, m-commerce, logistiek en duurzame mobiliteit samenbrengen om een geïntegreerde **gratis app voor smartphone** en tablet te lanceren die tegemoetkomt aan de behoeften van lokale handelaars, kopers en plaatselijke overheden.

Citie is op dit ogenblik al actief in verschillende steden en gemeenten, waaronder Brugge, Oostende, Roeselare, Antwerpen en Genk. Belfius, bpost en Proximus willen Citie verder uitbouwen en implementeren op nationaal niveau.

Smart Advertising

In 2016 ging Proximus verder met het ontwikkelen van zijn Smart Advertising-strategie. We werkten in 2016 met

succes aan wat **'Addressable TV'** wordt genoemd. Daarbij maken we doelgerichte reclame mogelijk op lineaire tv en via uitgesteld kijken. Op die manier kunnen we door relevante gegevens te gebruiken de juiste persoon bereiken, op de juiste plaats en op het juiste ogenblik. We gingen voor dit project een partnerschap aan met vier grote nationale televisiemaatschappijen: SBS (Vier en Vijf), Mediaaan (VTM, Q2), RMB (La Une, La Deux) en IP (RTL Group).

Citie, Smart Retail in actie:

- **Steden, gemeenten en lokale besturen kunnen op een eenvoudige manier rechtstreeks communiceren met inwoners en plaatselijke handelaars (dringende meldingen, ernstige verkeersproblemen, cultuur- en sportevenementen, enz.).**
- **Bruikbaar als digitaal uitstalraam voor handelaars, compleet met een geïntegreerde webshop. Klanten bestellen en betalen online en krijgen de goederen thuisbezorgd door bpost en zijn partners.**
- **Handelaars leren hun klanten beter kennen en via het dashboard kunnen ze e-mails of tevredenheidsenquêtes sturen die de klanten direct op hun smartphone of tablet kunnen invullen.**

Eenvoudige en wendbare organisatie

54 Een eenvoudigere organisatie

56 Wendbaarheid

Proximus zal zijn strategie versnellen door zijn organisatie fitter te maken, zich om te vormen tot een meer gestroomlijnde en wendbare structuur met meer efficiëntie en zijn vereenvoudigingsinspanningen om de kosten te drukken voort te zetten.

“We verbeteren onze systemen voortdurend zodat nieuwe orders gemakkelijk in te voeren zijn en onze klanten onmiddellijk goed bediend worden zonder dat ze lang hoeven te wachten.”

**Benjamin, retail sales agent,
Brussels**

Een eenvoudigere organisatie

Proximus streeft ernaar om een fittere organisatie te worden door te vereenvoudigen en zijn bedrijfskosten te drukken, terwijl het de tevredenheid van klanten en medewerkers verbetert.

Met dit doel voor ogen stimuleren we vereenvoudiging en efficiëntie in de hele organisatie. Onze vereenvoudigingsinitiatieven hebben betrekking op de portfolio, de netwerken, IT en de processen. We passen onze manieren van werken aan om een gestroomlijnde en wendbare organisatie te worden, met een sterke nadruk op efficiëntie.

Vereenvoudiging van onze portfolio

We evolueren naar een vereenvoudigde portfolio van producten en oplossingen, bouwen onze traditionele portfolio af en bieden proactief aan om packs te migreren naar toekomstbestendige, gebruiksvriendelijke oplossingen die onze klanten meer voordelen bieden.

Eind 2016 had 97% van onze klanten met een convergent aanbod een pack van de laatste twee generaties. Met de lancering

van de nieuwe portfolio werden 500.000 mobiele postpaidabbonnementen gemigreerd naar Mobilus. Voor mobiele prepaid werd een cleaning van 30% van de prepaidplannen doorgevoerd, terwijl een nieuw IN-platform (Intelligent Network) in gebruik werd genomen.

Door onze portfolio te vereenvoudigen waren we in staat het **interne werkvolume**, het onderhoud, de manuele interventies en ook het aantal klachten **terug te dringen**.

Voor onze bedrijfsklanten hebben we onze producten en oplossingen verder vereenvoudigd om beter tegemoet te komen aan hun behoeften en om de **IT**- en bedrijfstransformatie in het kader van **Excite** te vergemakkelijken.

Nieuwe oplossingen moeten vóór hun lancering een **'Simplification & Customer Experience Stamp'** krijgen. Zo kunnen we garanderen dat ze voor de klant eenvoudig en duidelijk zijn en dat ze gemakkelijk kunnen worden besteld, geïnstalleerd, gefactureerd en ondersteund.

Netwerkver-eenvoudiging

Proximus investeert in de modernisering en vereenvoudiging van zijn netwerken. Dat zal de **kosten drukken**, het bedrijf wendbaarder maken op de markt en ervoor zorgen dat klanten gemakkelijk kunnen worden overgezet naar toekomstbestendige oplossingen.

Door de grootschalige overgang van klanten van traditionele platformen, zoals PSTN en ATM, naar technologieën op basis van IP konden we in 2016 bijvoorbeeld **221 traditionele centrales buiten dienst stellen**. Om dat mogelijk te maken werden in 2016 533.000 klanten gemigreerd van klassieke telefoonlijnen naar het toekomstbestendige Voice over IP-platform, dat nu 2,3 miljoen klanten telt.

Dankzij dergelijke migraties en buitendienststellingen kunnen we het aantal gebouwen verminderen. In 2016 werden nog maar eens twee grote gebouwen verkocht, wat een positieve impact had op de totale onderhouds- en energiekosten van ons gebouwenpark.

Vereenvoudiging van IT en de processen

De hertekening van de IT-architectuur gaat gepaard met de hertekening van de processen met het oog op meer First Time Right en maximale efficiëntie.

De nieuwe IT-systemen voor Mass Market bijvoorbeeld hebben de verkoop- en orderingsystemen binnen Proximus drastisch vereenvoudigd. Daardoor kon de tijd voor de invoering van een complex order **met 75% worden ingekort**. We hebben ook nog slechts één productcatalogus in plaats van allerlei lokale catalogi voordien.

Binnen Proximus wordt een methodologie voor de re-engineering van processen ingevoerd om de werkvolumes te verminderen en om de organisatie zuurstof te geven zodat we meer taken met toegevoegde waarde aankunnen. Dit werd al toegepast in diverse domeinen zoals promoties voor Mass Market, interne mobiliteit, procurement en het budgetteringsproces.

Wendbaarheid

De snel evoluerende digitale wereld heeft er meer dan ooit nood aan: een meer gerichte aanpak waarbij de klant centraal staat net zoals ondernemerschap en innovatief denken met de ingesteldheid van een winnaar. In één woord, wendbaarheid.

Proximus transformeert zichzelf tot een wendbare organisatie die medewerkers en teams nodig heeft om snel en zonder aarzelen nieuwe of verbeterde oplossingen aan de klant te leveren. In een dergelijke omgeving voelen medewerkers zich sterker betrokken, zijn ze klaar voor de digitale transformatie en treden ze op als ambassadeurs voor het bedrijf.

Om deze wendbare organisatie te verwezenlijken, moeten **onze cultuur, onze medewerkers en onze organisatie** hand in hand evolueren. Daarvoor is een geïntegreerde changemanagementaanpak nodig.

Medewerkers

Een bedrijf is maar zo goed als zijn medewerkers. Daarom gelooft Proximus in permanente coaching en feedback, met meer nadruk op **ontwikkeling**. In 2016 lanceerden we 'Drive for Personal Growth', onze nieuwe filosofie inzake prestatiebeheer, en het ondersteunende My Growth-platform.

Dit nieuwe groeidenken draait rond **openstaan voor verandering**, klaar zijn om sneller te ageren en te leren uit feedback en fouten. In 2016 kregen

alle teamleaders een 'Coaching & Feedback'-opleiding. In totaal volgden 1615 medewerkers de vierdaagse cursus. We startten ook een intern coachingproject voor teamleaders om hun vaardigheden in domeinen zoals verandering, leiding geven en communicatie te versterken. Op hun verzoek zullen ze worden bijgestaan door een team van collega's die een opleiding hebben gekregen rond coachingvaardigheden.

Omdat persoonlijke ontwikkeling essentieel is, blijven we investeren in opleiding, met een gemiddelde van **22 uren opleiding** per Proximus-medewerker. We bieden medewerkers ook de kans om intern te bewegen en nieuwe ervaring op te doen. In 2016 **veranderden 798 medewerkers intern van job**.

Culturele transformatie

De voorbije drie jaar hebben we onder de naam 'From Good to Gold' gewerkt aan de culturele transformatie van ons bedrijf. Om onze Fit for Growth-strategie waar te maken, hebben we drie bedrijfswaarden

gedefinieerd die een sterke ondersteuning vormen voor de bedrijfscultuur: **samenwerking, wendbaarheid en verantwoordelijkheid**.

Als volgende stap zullen we deze gedragsverandering versterken en sturen om groeidenken ingang te laten vinden, de overtuiging dat we de uitdagingen die op ons afkomen aankunnen en dat we in staat zijn te leren, te veranderen en bij te sturen om in de toekomst succes te boeken. Uit enquêtes onder de medewerkers blijkt dat de overgrote meerderheid gemotiveerd is en achter deze cultuurverandering staat.

1.615

medewerkers volgden de opleiding 'Coaching & Feedback'

798

interne jobrotaties

331

aanwervingen

Organisatie

Door wendbaarder te worden, verhogen we ook de efficiëntie en drukken we de personeelskosten, die nu op jaarbasis 2% minder bedragen. Om die efficiëntie nog verder te verbeteren, heeft Proximus in april 2016 met zijn sociale partners een akkoord bereikt over een **vrijwillig plan voor verlof voorafgaand aan het pensioen**, dat over verschillende jaren gespreid wordt.

Medewerkers die voor dit plan kiezen, kunnen vanaf hun zestigste vrijwillig thuis blijven tot hun vroegste pensioendatum. Daardoor zullen de volgende vijf jaar **2172 medewerkers** het bedrijf verlaten. Proximus heeft ook **331 nieuwe medewerkers aangeworven** in 2016. Onze aanwervingsstrategie is gericht op het aantrekken en ontwikkelen van de vaardigheden die we nodig hebben om in de toekomst te kunnen groeien. De nadruk ligt op factoren zoals de capaciteit om te veranderen en groeidenken, meer dan op de juiste technische vaardigheden. Het gaat vooral om **digitale profielen** zoals data-analisten en experts op het vlak van IT en cyberveiligheid.

We verwachten de komende jaren enkele honderden nieuwe werknemers per jaar aan te werven. We worden ook stilaan **een wendbare organisatie** om onze transformatie te versnellen en ons alerter te maken om in te spelen op de snel veranderende behoeften van onze klanten en de externe bedrijfsomgeving.

Om daarbij te helpen hebben we verschillende transversale programma's opgestart over de grenzen van de verschillende businessunits heen. Dat bevordert de samenwerking en brengt teams over interne en externe grenzen heen samen om snelle, gerichte oplossingen te leveren.

'**Local Teams**' vormen de kern van wat we willen doen, door medewerkers uit verschillende organisaties en met een andere functionele achtergrond samen te

brengen om de klant in die regio met een specifieke opdracht te bedienen.

De behoeften en verwachtingen van klanten kunnen per locatie anders zijn en een wendbare reactie vergen met een zekere speelruimte voor de lokale teams, die dicht bij de markt en dicht bij de klant staan. Zo lopen verschillende expertisedomeinen in elkaar over om de klant zo goed mogelijk te bedienen. In ons streven om de klant centraal te plaatsen is het van essentieel belang om de dynamiek en context van de lokale markten te begrijpen en er snel op te reageren binnen de grenzen van de algemene governance.

Met deze aanpak boeken we al goede resultaten en we zullen nog meer met Local Teams werken, vooral voor onze glasvezelprojecten in de verschillende regio's waar de uitrol al heeft plaatsgevonden.

Digitale transformatie en digitale cultuur

Het leven van onze klanten speelt zich steeds meer af in een digitale wereld

en hun behoeften evolueren mee met die trend. Bij Proximus stemmen we ons daarop af met toekomstzekere oplossingen, zodat we voor onze klanten relevant blijven. Ons digitaliseringsprogramma bestaat daarom onder meer uit opleiding, samen met het inzetten van onze digital natives. Dat zorgt voor inspiratie en knowhow die dit digitale DNA volop tot ontwikkeling brengt en de digitale manier van werken aanstuurt. We zijn ons bewust van de behoefte om het "digitaal" zijn in het DNA van onze medewerkers te verhogen. Daarom werven we niet alleen nieuwe krachten aan, maar moedigen we ook onze bestaande medewerkers aan. We hebben belangrijke stappen gezet voor een nieuwe manier van werken, als onderdeel van het transversale 'Digital Workplace'-programma.

We hebben zogenaamde 'Digital Heroes' opgespoord, drijvende krachten achter de verandering die enthousiast zijn over de nieuwe samenwerkingstools en hun collega's zullen leren om anders en efficiënter samen te werken.

Er komen steeds meer digitale community's tot stand om informatie en ervaringen uit te wisselen.

We werken ook aan opleidingsprogramma's om ervoor te zorgen dat onze medewerkers klaar zijn voor de toekomst, meer bepaald in nieuwe domeinen zoals big data, cyberveiligheid, enz.

Innovation discovery-sessies

Van januari tot mei 2016 organiseerden de top 200-leiders van Proximus 'discovery tours' en bezochten ze innovatieve start-ups in Silicon Valley, Berlijn, Dublin en Londen. Tijdens de 'discovery sessions' konden ze hun lessen

delen met meer dan duizend medewerkers. Als resultaat daarvan heeft Proximus nieuwigheden zoals 'Unconferences' ingevoerd. In deze brainstormingsessies kunnen medewerkers uit alle hoeken van het bedrijf hun ideeën kwijt over onderwerpen zoals geluk op het werk of de digitale werkplek.

We doen ook een beroep op onze klanten als bron van vernieuwing via

meer design thinking en cocreatie. Tuttimus was het eerste voorbeeld van cocreatie met onze klanten. Bij de uitwerking van Tuttimus werden klanten betrokken bij de ontwerpfase. Uit dit cocreatieproces kwamen drie duidelijke verwachtingen naar voren: klanten willen een all-inpakket, zonder zorgen en met een breed aanbod dat ze naar hartenlust kunnen personaliseren, en dat alles tegen een scherpe prijs.

Een duurzame, digitale maatschappij

62

Milieu: een koolstofneutraal bedrijf

62

Opleiding en ontwikkeling van vaardigheden

62

Gemeenschap

Een duurzame

Bij Proximus werken we aan een duurzamere en veiligere maatschappij, waarin iedereen een rol kan spelen. We hebben ons ertoe verbonden om essentiële maatschappelijke thema's aan te pakken door maatschappelijk verantwoord ondernemen (MVO) structureel in te bouwen in alles wat we doen. Onze MVO-strategie is opgebouwd rond drie pijlers: milieu, opleiding en gemeenschappen.

〰 Soms heb je een paar lichtjes op het einde van de tunnel nodig; Bednet was zo'n lichtje voor me. Dankzij Bednet kon ik alle lessen inhalen die ik door mijn ziekte gemist had. 〰

Sofie, studente, Jette

Milieu: een koolstofneutraal bedrijf

We zitten op schema om de verbintenissen die we voorafgaand aan de Klimaatconferentie COP21 in Parijs zijn aangegaan na te komen.

Vanaf 2016 is Proximus een koolstofneutraal bedrijf. We hebben de koolstofuitstoot van onze Groep voor het zesde jaar op rij verlaagd en de uitstoot die we niet kunnen wegwerken, zullen we neutraliseren.

Proximus heeft voor het vierde jaar op rij de CDP Climate Leadership Award in ontvangst mogen nemen.

Er zijn vier kerndomeinen waarin we onze koolstofvoetafdruk hebben verlaagd. Het eerste is dat van de mobiliteit. Onze medewerkers geven de voorkeur aan groene mobiliteitsplannen, die voorrang geven aan het openbaar vervoer en voor het eerst de mogelijkheid bieden om een fiets te leasen.

We hebben ook energie-efficiëntieprogramma's lopen voor onze netwerken, datacenters, kantoorgebouwen en ons vervoer. We gebruiken hoofdzakelijk elektriciteit uit vernieuwbare energiebronnen.

Het grootste deel van ons afval wordt gerecycleerd en we helpen onze klanten om ook hun koolstofvoetafdruk te verkleinen dankzij onze producten en diensten.

Ten slotte zamelden we 120.000 oude gsm-toestellen in in scholen in samenwerking met onze partner GoodPlanet Belgium.

Opleiding en ontwikkeling van vaardigheden

Via empowering en bewustmaking helpt de **Proximus Foundation** werkzoekenden met nieuwe technologieën en probeert ze om jongeren te helpen om hun dromen waar te maken.

Digitalent

Een van de initiatieven in het kader van het Digitalent-project is om jonge laaggeschoolde werkzoekenden de ICT-wereld te leren kennen. In 2016 gaven we aan 72 personen opleiding. We organiseerden in totaal in acht steden in België opleidingssessies. Het project is een groot succes, want 32 % van de deelnemers volgde een erkende opleiding, 35 % vond werk en een van hen begon zelfs een eigen zaak.

Safer Internet

Via het Safer Internet-programma gaven onze medewerkers in 2016 in samenwerking met Child Focus opleiding aan 11.816 leerlingen over hoe ze internet en de sociale media veilig kunnen gebruiken. Tweemaal per jaar bezoeken ongeveer 150 van onze medewerkers vrijwillig het vijfde en zesde leerjaar van lagere scholen om veilig internetgebruik in de kijker te plaatsen. Sinds het begin van het project hebben al meer dan 65.000 leerlingen de opleiding gekregen.

Gemeenschap

De evolutie van onze technologieën maakt ook het verschil voor gemeenschappen die specifieke oplossingen nodig hebben om hun leven te verbeteren.

Proximus biedt actief hulp aan langdurig zieke kinderen, mensen met een beperking en minder bevoorrechten.

Bednet- en Take-off-programma

Dankzij het Bednet- en Take-off-programma konden in 2016 meer dan 430 langdurig zieke kinderen in contact blijven met hun klasgenootjes en de lessen volgen.

Via het programma voor mensen met een beperking testen we voortdurend de toegankelijkheid van de toestellen die we op de markt brengen. Dat helpt de fabrikanten en moedigt ze aan om hun producten onophoudelijk te verbeteren.

MVO-verslag

Meer informatie in het MVO-verslag.

➤ [Download het MVO-verslag hier](#)

➤ Klik op & download de rapporten van het Proximus Groep Jaarverslag

MVO-verslag

2016

proximus

Het regelgevende kader

2016

proximus

Corporate Governance
Verklaring

2016

proximus

Proximusaandeel

2016

proximus

Bezoldigingsverslag

2016

proximus

Geconsolideerd
Jaarverslag

2016

proximus

Jaarrekening Proximus NV

2016

proximus

Jaarverslag Proximus NV
van publiek recht

2016

proximus

Geconsolideerde
jaarrekening

2016

proximus

Het regelgevende kader

2016

proximus

Proximus is actief in een sterk gereguleerde sector. Daarom bleef Proximus in 2016 net als in de voorgaande jaren onderworpen aan een aantal regelgevingsmaatregelen.

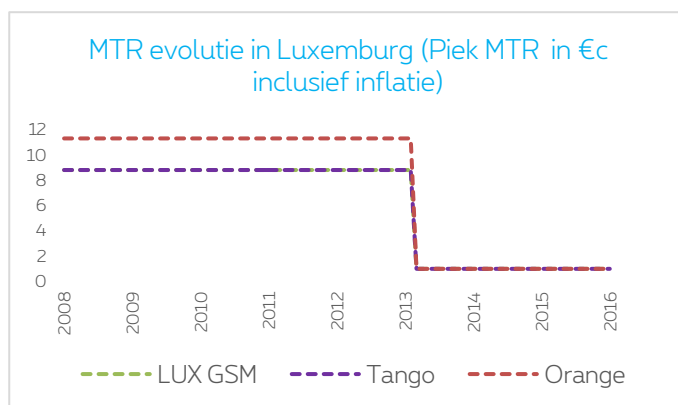
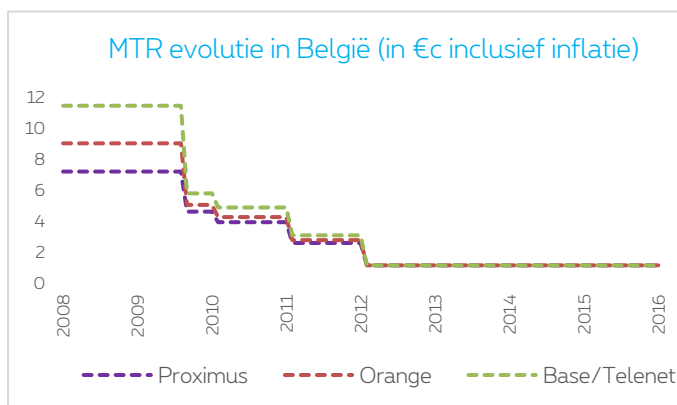
Terminatietarieven

De terminatietarieven zijn de kosten die vaste en mobiele operatoren aan andere vaste en mobiele operatoren betalen om een gesprek op hun netwerk af te leveren.

De mobiele terminatietarieven (MTR) in België werden op 1 januari 2013 vastgelegd op 1,18 eurocent/min. (incl. inflatie) voor de drie mobiele operatoren. De regelgever, het BIPT, werkt momenteel aan een herziening van deze tarieven.

De definitieve beslissing wordt verwacht in 2017.

In **Luxemburg** legde de regelgever, het ILR, de maximale mobiele terminatietarieven voor de drie mobiele operatoren (EPT, Tango en Orange) op basis van een LRIC-kostenmodel vast op 0,97 eurocent/min. met ingang van 1 april 2015. Het ILR werkt eveneens aan de herziening van de MTR. De beslissing wordt verwacht in 2017.

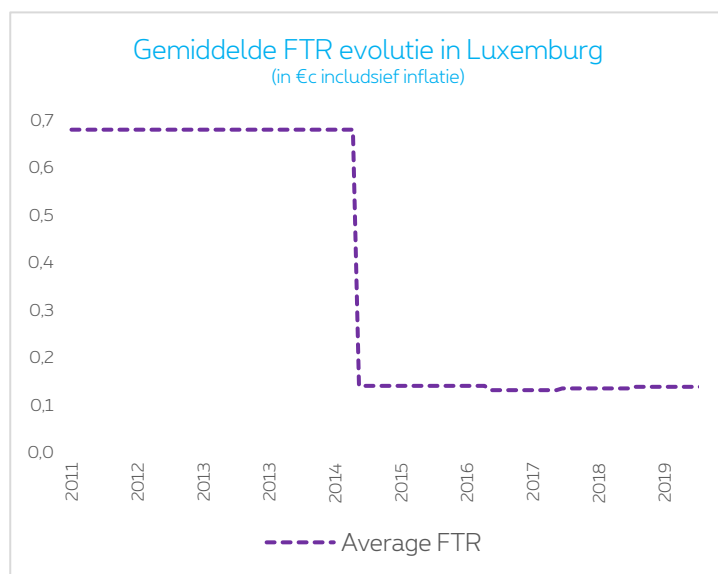
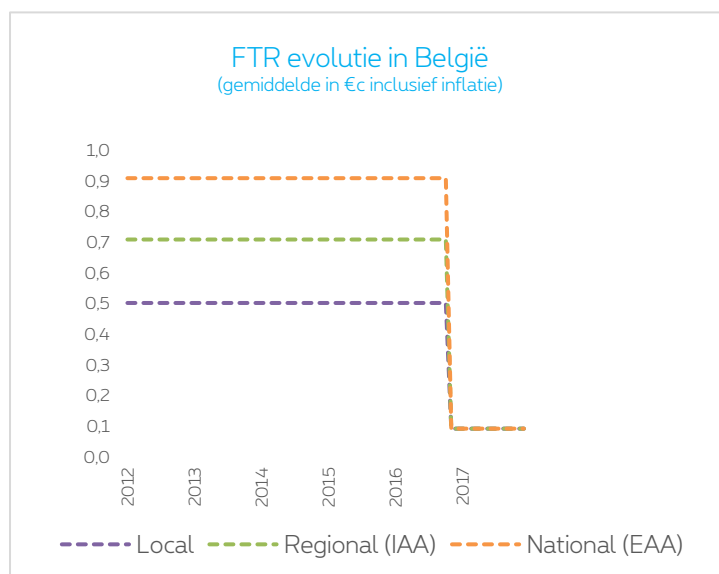
Op 25 augustus 2016 velde het **BIPT** een beslissing in verband met de **vaste terminatietarieven (FTR)**, die werden vastgelegd op 0,092 eurocent/min. (voorheen 0,502 eurocent/min. voor lokale interconnectie, 0,709 eurocent/min. voor regionale (Intra Access Area) en 0,909 eurocent/min. voor nationale (Extra Access Area) vanaf 1 november 2016. Het BIPT heeft beslist het nationale terminatietarief gelijk te schakelen met de tarieven van lokale en regionale terminatiediensten.

Op 26 oktober 2016 tekende Proximus beroep aan tegen de beslissing van het BIPT. Een

uitspraak wordt verwacht eind maart 2017.

In **Luxemburg** werden de nieuwe maximale vaste terminatietarieven door een Verordening van 28 november 2016 vastgelegd op 0,131 eurocent/min voor 2017, 0,135 eurocent/min. voor 2018 en 0,138 eurocent/min. voor 2019 (voorheen 0,14 eurocent/min.).

Proximus meent dat de vaste operatoren recht hebben op een billijke vergoeding voor gesprekken die op hun netwerken worden afgeleverd.

Internationale roaming

Internationale roaming staat sinds jaren onder streng regelgevend toezicht van de EU. Vanaf midden 2017 zal een volledige afschaffing van de roamingtoeslagen, het zogenoemde **Roam-Like-At-Home**-principe (RLAH), worden doorgevoerd.

De **overgangsperiode** naar RLAH ging in op 30 april 2016 en zal lopen tot 14 juni 2017. In die periode mogen operatoren geen toeslag toepassen die hoger is dan de bestaande gereguleerde wholesaletarieven.

Vanaf 15 juni 2017 zullen de retailroamingprijzen binnen de EU voor verbruik in het kader van de "Fair Use Policy" (FUP) (of 'redelijk gebruik') worden aangerekend tegen de binnenlandse tarieven.

De Commissie keurde deze Fair Use Policy goed op 15 december 2016. Fair Use gaat uit van het principe dat de eindgebruiker een verblijfplaats in of 'duurzame banden' heeft met het land van zijn/haar thuisleverancier. Er zijn buffers tegen misbruik ingebouwd op basis van overheersende

aanwezigheid of overheersend gebruik in het thuisland en op basis van de preventie van georganiseerde verkoop van SIM-kaarten. Voor grote en onbeperkte databundels kan de operator volumebeperkingen inbouwen indien de nationale prijs lager is dan het wholesalemaximumtarief.

Een akkoord tussen de instellingen van de EU over de herziening van de wholesaletarieven was ook een voorafgaande voorwaarde om RLAH in te voeren. Dat compromis werd op 31 januari 2017 bereikt. Het schrijft een stapsgewijze vermindering over vijf jaar van de dataplafonds voor. De Europese Raad en het Europees Parlement moeten dit akkoord nog formaliseren. De Commissie krijgt de taak om deze prijzen om de twee jaar te onderzoeken, en haar eerste verslag moet eind 2019 worden voorgelegd.

De onderstaande tabel toont de historiek van de regelgeving van de roamingtoeslagen (retail en wholesale) sinds de eerste roamingverordening in 2007.

Tabel 1: Retail maximumtarief (€ excl. BTW)

(€)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	30/04 2016	15/06 /2017	2018	2019	2020	2021	2022
Voice call out/min	0,49	0,46	0,43	0,39	0,35	0,29	0,24	0,19	H+0,05	H	H	H	H	H	H
SMS	NR	NR	0,11	0,11	0,11	0,09	0,08	0,06	H+0,02	H	H	H	H	H	H
Data/ GB	NR	NR	NR	NR	NR	700	450	200	H+50	H	H	H	H	H	H

Nota: NR = Not Regulated/Niet gereguleerd; H = Home price/nationaal tarief

Tabel 2: Wholesale maximumtarief (€ excl. BTW)

(€)	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	30/04 /2016	15/06/ 2017	2018	2019	2020	2021	2022
Voice call/min	0,3	0,28	0,26	0,22	0,18	0,14	0,10	0,05	0,05	0,032	0,032	0,032	0,032*	0,032*	0,032*
SMS	NR	NR	0,04	0,04	0,04	0,03	0,02	0,02	0,02	0,01	0,01	0,01	0,01*	0,01*	0,01*
Data/ GB	NR	NR	1000	800	500	250	150	50	50	7,7	6	4,5	3,5*	3*	2,5*

* Tarieven worden vanaf 2020 herzien door de Commissie

Nota: NR = Niet gereguleerd; Data/GB: deze notatie geldt voor de ganse tabel gezien gereguleerde Wholesale caps vanaf 2017 uitgedrukt worden in €/GB.

De implementatie van deze Fair Use Policy op zowel retail als wholesaleniveau is voor Proximus de sleutelvoorwaarde om misbruiken en fraude te

voorkomen. Deze is eveneens essentieel om de huidige en toekomstige investeringen in mobiele netwerken te waarborgen.

Spectrum

Proximus is momenteel de grootste spectrumbezitter in België, waardoor het een 'best in class' klantenervaring kan aanbieden. Proximus bezit spectrum in de 800 MHz-, 900 MHz-, 1800 MHz-, 2100 MHz- en 2600 MHz-banden.

De **800 MHz**-licentie van Proximus werd toegekend op 12 november 2013 en loopt tot 29 november 2033. Tijdens de veiling werden drie blokken van 2 x 10 MHz verkocht tegen de minimumprijs van 120 miljoen EUR elk. Proximus heeft beslist de concessierechten in jaarlijkse schijven te betalen. Elk lot impliceert

verplichtingen betreffende nationaal bereik (met een minimumsnelheid van 3 Mbps): 30% tegen november 2015, 70% tegen november 2017 en 98% tegen november 2019.

Proximus bezit momenteel 2 x 12,4 MHz in de **900 MHz**-band. Zijn aanvankelijke rechten werden voor de tweede keer verlengd in april 2015 (geldig tot 15 maart 2021) voor een eenmalige vergoeding van 75 miljoen EUR. In november 2015 verwierf Proximus bijkomend rechten in deze band, waarvoor het 16 miljoen EUR betaalde (eveneens geldig tot maart 2021).

Proximus heeft voor beide vergoedingen voor een jaarlijkse betaling geopteerd.

Wat de **1800 MHz**-band betreft (eveneens geldig tot 15 maart 2021), verwierf Proximus ook bijkomend spectrum in november 2015, waardoor het aantal kanalen werd verhoogd tot 124 (2 x 24,8 MHz) zonder bijkomende kosten, behalve de gebruiksvergoeding.

De licentie voor de **2100 MHz**-band, waarvoor Proximus in 2001 150 miljoen EUR betaalde, is geldig tot 15 maart 2021.

Tot slot is Proximus ook houder van gebruiksrechten in de **2600 MHz**-band, die het in juli 2012 verwierf voor 20,22 miljoen EUR (eenmalige betaling). Deze licentie loopt tot 20 juni 2027 en impliceert geen verplichting inzake bereik.

De licenties van Proximus in de **900 MHz**-, **1800 MHz**- en **2100 MHz**-banden zullen samen verstrijken op 15 maart 2021.

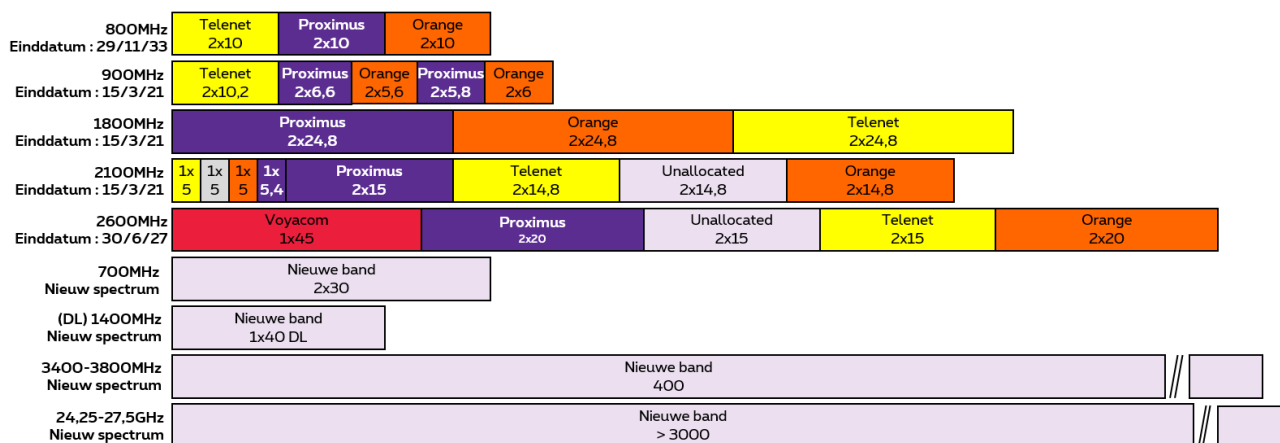
Gezien de enorme toename van het mobiele dataverkeer zal de **toekenning van nieuw spectrum** in de komende jaren van cruciaal belang zijn. De Radio Spectrum Policy Group (groep van nationale spectrumexperts) heeft bevestigd dat de 700 MHz-, 3400-3800 MHz- en 26 GHz-banden geschikt zijn voor 5G. Op EU-niveau gaven het Parlement en de Raad te kennen dat de 700 MHz-band - die op dit ogenblik wordt gebruikt voor omroepdiensten - tegen 2020 beschikbaar moet worden gemaakt voor mobiele breedband, met de mogelijkheid van twee jaar

uitstel indien 'naar behoren gemotiveerde' redenen. In België overweegt het BIPT de mogelijkheid om het bestaande spectrumbezit van Broadband Belgium in de 3400-3600 MHz-band te verlengen tot na 2019. Er is hierover nog geen definitieve beslissing genomen.

Wat de **algemene beoordeling van de toekomstige spectrumbehoeften in België** betreft, bestelde het BIPT in 2015 een onderzoek bij Analysys Mason. Het rapport werd gepubliceerd in januari 2016 maar de Regering heeft nog niet beslist over de toewijzingsmechanismen en voorwaarden voor dit spectrum (zowel voor de verlenging van de bestaande spectrumbanden als de toewijzing van nieuwe banden). De desbetreffende wetsvoorstellen worden verwacht in 2017.

Proximus is van oordeel dat lange licentietermijnen zouden aanzetten tot meer investeringen en innovatie in mobiele diensten. Proximus dringt bijgevolg aan op een licentiesysteem, waarbij het spectrum voor een onbepaalde duur wordt toegewezen. Dergelijke langetermijnrechten zouden de stabiliteit en zekerheid creëren waar investeerders nood aan hebben. De totale spectrumkosten moeten ook worden herzien om te garanderen dat operatoren de nodige financiële middelen hebben om te investeren in de beste diensten voor hun klanten.

De onderstaande grafiek biedt een overzicht van het spectrum dat momenteel in gebruik is en het spectrum dat in de komende jaren zou moeten worden toegewezen.

Regelgeving inzake kabel en breedband

De **kabeloperatoren** (Telenet, Nethys, Brutélé, Coditel en AIESH) zijn verplicht hun netwerk open te stellen voor de concurrentie, zowel voor analoge en digitale televisie als voor de doorverkoop van breedband. De beslissingen van de Belgische regelgevers van 2011 die verplichten tot de openstelling van de kabel werden door de kabeloperatoren aangevochten, maar werden door het Brusselse Hof van Beroep op 12 november 2014 en 13 mei 2015 herbevestigd. In november 2015 spanden de kabeloperatoren (niet-opschortende) cassatieprocedures aan tegen de uitspraken van het Hof van Beroep.

Op basis van deze uitspraken heeft Proximus ook een principetoelating voor het gebruik van toegang tot de coaxkabelnetwerken, met dien verstande dat de aanvraag van Proximus 'redelijk' moet zijn. In november 2014 (Telenet) en mei 2015 (Brutélé/Nethys) vroeg Proximus toegang aan als aanvulling op zijn eigen uitgebreide bereik en netwerkinvesteringen. Tot dusver hebben de kabeloperatoren deze toegang geweigerd met het argument dat de aanvraag van Proximus 'niet redelijk' is. Volgens Proximus is deze weigering ongerechtvaardigd. Het dossier is momenteel in handen van de regelgevers, die van plan zijn de problematiek te behandelen in de context van de komende herziening van de televisiemarkt. Deze herziening wordt verwacht in de loop van 2017 (het ontwerp voor raadpleging wordt in het tweede kwartaal van 2017 verwacht).

De **gereguleerde wholesaletarieven van de** kabeloperatoren (voor analoge tv, digitale tv en breedband) werden voor het eerst vastgelegd in december 2013. Deze tarieven werden herzien in februari 2016 en de nieuwe tarieven werden van kracht op 1 mei 2016. Deze herzieningen leidden tot een daling van de wholesalekabeltarieven.

De beslissingen van de Belgische regelgevers betreffende de **breedbandmarkt** die Proximus onder meer verplichtten VDSL-toegang op kostenbasis en multicast aan te bieden, werden door de rechtbank nietig verklaard. Het BIPT voert momenteel een nieuwe marktanalyse uit (het ontwerp voor raadpleging wordt in het tweede kwartaal van 2017 verwacht). Daarin zal het BIPT bij de analyse van de wholesalebreedbandmarkt rekening moeten houden met het bestaan van de kabel.

Voor **Fiber-to-the-Home (FTTH)** rusten er momenteel geen formele regelgevingsverplichtingen op Proximus. Bij de commerciële lancering van haar glasvezeluitrol begon Proximus ook met het aanbieden van commerciële wholesalediensten om andere operatoren toe te laten oplossingen op FTTH-basis te verkopen. Aan de kabeloperatoren of hun filialen worden geen wholesalediensten aangeboden. Gezien de sterke concurrentie van de kabel en de commerciële wholesale-initiatieven is Proximus van mening dat glasvezel niet-gereguleerd moet blijven.

Consumentenbescherming

Om klanten eenvoudiger van operator te laten veranderen, lanceerde de minister van Telecommunicatie het project '**Easy Switch**', om de **overstap voor vaste diensten** (spraak, internet, televisie en packs) te vergemakkelijken. Op 22 september 2016 werden de Koninklijke en Ministeriële Besluiten die de concrete modaliteiten van Easy Switch vastleggen, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad. De teksten beogen niet enkel consumenten, maar ook bedrijfsklanten die

hebben ingetekend op een residentieel plan. Belangrijke punten van de Easy Switch-policy betreffen onder meer de 'one stop shopping'-procedure, de voorwaarden voor de bezoeken van de technici, betere kennisgeving aan de klant betreffende de impact van de migratie, bijkomende verplichtingen betreffende de inhoud van de factuur, enz. Deze nieuwe verplichtingen zullen van kracht worden op 1 juli 2017 en door het BIPT opnieuw worden geëvalueerd op 1 juli 2019.

Via zijn project '**Atlas**' publiceert het BIPT kaarten die het bereik van de mobiele en vaste netwerken tonen. De recentste **kaarten voor het mobiele bereik** werden gepubliceerd op 20 februari 2017 (gegevens van 15 januari). Deze kaarten tonen dat Proximus nog altijd het grootste bereik heeft voor elke mobiele technologie (2G, 3G en 4G), en dat zowel qua oppervlakte als qua bevolking. Momenteel geven de Atlas-kaarten enkel informatie over de beschikbaarheid van de mobiele netwerken. Voor 2017 plant het BIPT twee meetcampagnes betreffende typische parameters van de mobiele gebruikerservaring (bv. de mogelijkheid om een bestand van een bepaald formaat met succes te uploaden of te downloaden).

Het BIPT publiceert ook geaggregeerde kaarten van het bereik van de **vaste breedbandnetwerken** van alle operatoren samen per downloadsnelheid, (nl. 1 Mbps, 30 Mbps, 60 Mbps en 100 Mbps), en per deelgemeente (een eenheid die grotendeels overeenstemt met de afzonderlijke gemeenten zoals ze bestonden vóór de fusie van 1977). Volgens de 'Atlas' voor vaste breedband heeft 99,9% van de Belgische woningen toegang tot een aansluiting van 1 Mbps, terwijl het geraamde bereik voor 30 Mbps en 100 Mbps respectievelijk 93,5% en 91,1% bedraagt. De kaarten laten duidelijk de zogenoemde 'witte vlekken' zien (39 gemeenten in België waar het bereik van vaste breedband met een downloadsnelheid van 30 Mbps minder dan 60% bedraagt en zonder 4G bereik van 100%), voornamelijk in het zuiden van

het land.

Op 13 oktober 2016 publiceerde het BIPT op zijn website een **kwaliteitsbarometer** van de telecommunicatiediensten als aanvulling op zijn Atlas van het vaste en mobiele netwerk bereik. De tool bestaat uit verschillende indicatoren die betrekking hebben op de prestaties van de verschillende operatoren, zoals het nakomen van de afspraak voor de installatie, het percentage klachten betreffende de eerste werking van een installatie, het percentage en de hersteltijd van defecten of werkingsproblemen, enz.

De juridische teksten die de **identificatie van oude en nieuwe mobiele prepaidkaarten** verplicht maken, werden op 7 december 2016 in het Belgisch Staatsblad gepubliceerd. Het Koninklijk Besluit beschrijft in detail de methodes voor identificatie, het verbod om een actieve kaart over te dragen aan een derde (behalve aan een familielid of aan een andere geïdentificeerde gebruiker), de kennisgeving aan de operator binnen 24 uur in geval van diefstal of verlies, en het verbod voor een operator om een nieuwe kaart te activeren voor een gebruiker die niet behoorlijk werd geïdentificeerd. Oude prepaidkaarten moeten binnen zes maanden worden geïdentificeerd. Proximus heeft verschillende oplossingen uitgewerkt om zijn klanten toe te laten hun prepaidkaarten makkelijk te identificeren. De identificatie werd gestart in december 2016 en zal lopen tot eind mei.

Universeel dienst

In 2013 werden de verplichtingen inzake de terbeschikkingstelling van betaaltelefoons, de inlichtingendiensten en de papieren en elektronische telefoongidsen geschrapt uit de Belgische universele dienstverlening en werd Proximus ontslagen van de verplichting om vaste

aansluitingen te verschaffen. Vandaag is het BIPT van oordeel dat de Belgische sector voldoende oplossingen ter beschikking stelt, waardoor de aanstelling van een universele dienstverlener niet langer te rechtvaardigen valt.

Netneutraliteit

'Netneutraliteit' is het principe dat bij het leveren van internettoegangsdiensten equivalente soorten verkeer gelijk moeten worden behandeld. Het principe van de netneutraliteit is vastgelegd in de Europese Verordening betreffende de Eengemaakte Telecommarkt van 25 november 2015, die elke vorm van discriminatie bij de levering van onlinecontent, applicaties en diensten uitsluit.

Op 30 augustus 2016 keurde het orgaan van Europese regelgevende instanties, BEREC, de Net Neutrality Guidelines goed om nationale regelgevers bij te staan bij de implementering van de Verordening die sinds 30 april 2016 van kracht is. Deze Guidelines betreffen commerciële praktijken (zoals zero-rating), maatregelen voor het beheer van het verkeer en gespecialiseerde

diensten. Ze leggen ook vast hoe regelgevers hun verplichtingen inzake toezicht, conformiteit en rapportering dienen na te komen. De regelgevers moeten tegen 30 juni 2017 een eerste jaarverslag bezorgen aan BEREC en de Commissie. Zowel de Verordening als de Guidelines bieden het algemene kader voor netneutraliteit waarop regelgevers zich moeten baseren om hun controletaken uit te oefenen.

Proximus meent dat een dwingende en enge interpretatie die meer beoogt dan het beschermen van de rechten van de eindgebruiker dient te worden vermeden. Zo niet komt de innovatie (in nieuwe diensten en technologieën) in het gedrang en dreigt een negatieve impact op de dienstkwaliteit, wat uiteindelijk de belangen van de eindgebruikers zou kunnen schaden.

Herziening van het EU-telecompakket

Op 14 september 2016 lanceerde de Europese Commissie haar voorstel tot herziening van het telecomkader dat de bestaande Richtlijnen bundelt in een **Europese Code voor Elektronische Communicatie** ('de Code').

De voorgestelde Code behelst een aantal aanpassingen van de **regels inzake netwerkttoegang**, bedoeld om regelgevende stimuleringsmaatregelen voor historische operatoren en hun concurrenten te creëren die hen aanmoedigen te investeren in netwerken met een zeer hoge capaciteit. Volgens de ontwerptekst zou de regelgeving voor co-investeringen in grote netwerkupgrades worden verlicht en zouden regelgevers geen regelgevende verplichtingen opleggen voor nieuwe netwerken die door operatoren met aanmerkelijke marktmacht worden uitgerold, als deze laatsten aan bepaalde voorwaarden voldoen.

Wat de **rechten van de eindgebruikers** betreft, beoogt de voorgestelde Code een volledige

harmonisering op EU-niveau. Lidstaten zouden in dat geval geen striktere of minder strikte maatregelen kunnen opleggen (uitgezonderd met betrekking tot de minimumcontractduur van 24 maanden, waarvoor de lidstaten voor de aanvankelijke verbintenisduur een kortere periode mogen invoeren of behouden).

De meeste rechten van de eindgebruikers zouden dan van toepassing zijn op zowel de traditionele telecomdiensten als de **via internet geleverde diensten** die gebruikmaken van openbare nummervoorraden. Andere internetdiensten die geen publieke nummervoorraden gebruiken, zouden maar aan een beperkt aantal verplichtingen gebonden zijn waar het openbaar belang in het spel is, zoals bij veiligheidskwesties.

Wat de **universele dienst** betreft, behelst het voorstel ook de levering van een betaalbare basisbreedbandaansluiting op een vaste locatie, in principe gebaseerd op een aansluiting met draad, maar ook mogelijk via draadloze oplossingen. Breedband zou niet gedefinieerd worden op basis

van een minimale lijnsnelheid, maar op basis van een lijst van onlinediensten, verder te definiëren op nationaal niveau, die de eindgebruiker toelaten als burger deel te nemen aan de samenleving. De tekst beoogt de nettokostprijs van de universele dienst te financieren vanuit openbare fondsen in plaats van vanuit de sector.

Met betrekking tot het **spectrum** voorziet de voorgestelde Code in een minimale duur van licenties van 25 jaar (voor nieuwe licenties) en een peer review bij de spectrumtoewijzing. De lidstaten zouden nationale maatregelen betreffende de procedures voor spectrumtoewijzing en de licentievoorwaarden voor onderzoek moeten voorleggen aan de Commissie, BEREC en andere regelgevers.

Verder bevat de ontwerptekst ook een voorstel dat de uitbreiding van de rol van een hervormd **BEREC** inhoudt, dat een regulier EU-agentschap met rechtspersoonlijkheid zou worden. Zijn Raad zou zijn samengesteld uit één vertegenwoordiger per regelgever en twee vertegenwoordigers van de Commissie.

Wat de timing van de wetgevingsprocedure betreft, moeten het Europees Parlement en de Raad nu hun standpunt bepalen in verband met het voorstel van de Commissie om wederzijdse overeenstemming te bereiken in het kader van de medebeslissingsprocedure. De Commissie hoopt dat de wetgevingsprocedure tegen eind 2017 of begin 2018 zal zijn afgerond. De lidstaten zouden dan achttien maanden de tijd hebben om de teksten om te zetten in nationale wetgeving, zodat de nieuwe Code volledig toepasselijk zou worden tegen 2020.

Op 14 september 2016 publiceerde de Commissie ook haar **5G-actieplan**, met de bedoeling het Europees leiderschap op het vlak van mobiele connectiviteit te herstellen. De Commissie zet de prioriteiten en volgende stappen voor de sector uiteen. Ze voorziet een gemeenschappelijke EU-kalender voor een gecoördineerde marktlançering van 5G in 2020 en gezamenlijke inspanningen met de lidstaten en stakeholders uit de sector om spectrumbanden

voor 5G te identificeren en toe te wijzen, pan-Europese proefprojecten te organiseren, gemeenschappelijke globale 5G-normen te promoten en het gebruik van nationale roadmaps voor de uitrol van 5G in alle EU-lidstaten aan te moedigen. Het Europees Parlement en de Raad wordt verzocht dit actieplan te onderschrijven.

De Commissie presenteerde ook een niet-bindende communicatie voor een '**Gigabitmaatschappij**', met nieuwe doelstellingen voor de Digitale Agenda (100 Mbps voor iedereen tegen 2025 op netwerken met potentieel van 1 Gbps, en een aantal zogenaamde sociaal-economische 'drivers', zoals scholen, bedrijven en overheidsinstellingen, die eveneens tegen 2025 een 1 Gbps-aansluiting zouden hebben).

In de context van haar strategie voor een digitale eengemaakte markt presenteerde de Europese Commissie op 10 januari 2017 een pakket betreffende de herziening van de privacyregels in de sector van de elektronische communicatie. De ontwerptekst van de e-Privacy-verordening (ePR) heeft een uitgebreid toepassingsgebied en betreft niet enkel de traditionele elektronische communicatiediensten maar ook de over-the-topcommunicatiediensten. De ePR zal een aanvulling vormen op de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming, die op 25 mei 2018 van kracht wordt. De Commissie streeft naar een politiek akkoord tussen de Europese Raad en het Parlement vóór die datum. De ePR zou zes maanden na de goedkeuring ervan van kracht worden.

Proximus is voorstander van een diepgaande hervorming van het regelgevend kader om investeringen in netwerken van de volgende generatie en innovatieve diensten aan te moedigen, via een lichter regelgevend systeem dat vrijwillige, commercieel onderhandelde wholesalediensten aanmoedigt in plaats van hands-on regelgeving m.b.t. toegang en controle op de wholesaletarieven. Proximus pleit ook voor een kader dat alle spelers een gelijk speelveld waarborgt, zowel wat het netwerk als de diensten betreft.

Corporate Governance Verklaring

2016

proximus

Het doel van corporate governance (in het Nederlands ‘deugdelijk bestuur’) is een stel regels en gedragingen vast te leggen om ondernemingen behoorlijk te besturen en te controleren, met als uiteindelijk resultaat een verhoogde transparantie. Het is een systeem van controles en afwegingen tussen de aandeelhouders, de Raad van Bestuur, de Gedelegeerd Bestuurder en het Executief Comité. Proximus heeft zich ertoe verbonden de wettelijke en regelgevende bepalingen en de ‘best practices’ na te leven.

Het bestuursmodel van Proximus

Als naamloze vennootschap van publiek recht is Proximus onderworpen aan de wet van 21 maart 1991 betreffende de autonome overheidsbedrijven (‘de wet van 1991’). Proximus is ook onderworpen aan het Wetboek van Vennootschappen en aan de Belgische Corporate Governance Code, voor zover de wet van 1991 er niet uitdrukkelijk van afwijkt. De belangrijkste kenmerken van het bestuursmodel van Proximus zijn:

- een Raad van Bestuur, die het algemeen beleid en de strategie van Proximus vastlegt en toezicht houdt op het operationele management;
- een Audit- en Toezichtscomité, een Benoemings- en Bezoldigingscomité en een Comité voor Strategie en Bedrijfsontwikkeling opgericht door de Raad van Bestuur binnen zijn structuur;
- een Gedelegeerd Bestuurder (CEO), die de hoogste verantwoordelijkheid draagt voor het

operationele management (met inbegrip van, maar niet beperkt tot het dagelijks bestuur);

- een Executief Comité, dat de Gedelegeerd Bestuurder bijstaat in de uitoefening van haar bevoegdheden.

Op 16 december 2015 werd een nieuwe wet goedgekeurd om de wet van 1991 te moderniseren en zo een gelijk speelveld met concurrerende bedrijven te creëren door de corporate governance af te stemmen op de gewone regels voor beursgenoteerde bedrijven in België en door het kader te definiëren waarbinnen de overheid haar participatie tot minder dan 50% kan terugbrengen. Op de Algemene Vergadering van 20 april 2016 werden een aantal veranderingen aan de statuten aangebracht om de wijzigingen aan de wet van 1991 erin op te nemen en om de corporate governance van Proximus verder te verbeteren.

Aanduiding van de toepasselijke Corporate Governance Code

Proximus duidt de Belgische Corporate Governance Code 2009 als toepasselijke code aan.

Raad van Bestuur

Vóór de wijziging van de wet van 1991 door de wet van 16 december 2015 was de Raad van Bestuur verplicht samengesteld uit:

- Bestuurders rechtstreeks bij Koninklijk Besluit benoemd door de Belgische Staat pro rata het aandelenbezit;
- Bestuurders bij afzonderlijke stemming benoemd door de andere aandeelhouders voor de overige bestuursmandaten;
- De Raad van Bestuur was samengesteld uit maximaal 16 leden, met inbegrip van de Gedelegeerd Bestuurder.

Sinds de gewijzigde wet van 1991 en de wijzigingen aan de statuten in april 2016 gelden de volgende principes:

- Alle bestuurders worden benoemd door de Algemene Vergadering met een meerderheid van 50% + één stem en worden voorgedragen door de Raad van Bestuur op aanbeveling van het Benoemings- en Bezoldigingscomité.
- Elke aandeelhouder die minstens 25% van de aandelen bezit, heeft het recht om bestuurders voor te dragen pro rata het aandelenbezit.
- Alle bestuurders, met uitzondering van de Gedelegeerd Bestuurder en de bestuurders benoemd met toepassing van voornoemd

voordrachtrecht, zijn onafhankelijk. In ieder geval moeten drie bestuurders onafhankelijk zijn in zin van artikel 526ter van het Belgisch Wetboek van Vennootschappen en van de Belgische Corporate Governance Code.

- De Raad van Bestuur is samengesteld uit maximaal veertien leden.
- De bestuurders worden benoemd voor een maximale termijn van vier jaar. De mandaten zijn hernieuwbaar maar voor onafhankelijke bestuurders geldt een totale maximale termijn van 12 jaar.

De gewijzigde wet van 1991 heeft geen impact op de lopende mandaten.

Vandaag telt de Raad van Bestuur veertien leden. Zeven bestuurders werden benoemd door de Belgische Staat overeenkomstig de vorige versie van de wet van 1991. Hun mandaten verstrijken op het einde van hun termijn, tenzij ze eerder zouden beëindigd worden door de Algemene Vergadering. De zeven andere bestuurders zijn onafhankelijk overeenkomstig artikel 526ter van het Belgisch Wetboek van Vennootschappen en van de Belgische Corporate Governance Code.

Veranderingen in de samenstelling van de Raad van Bestuur

- Op 20 april 2016 eindigden de mandaten van mevrouw Carine Doutrelepont en mevrouw Lutgart Van den Berghe na 12 jaar te hebben gezeteld als onafhankelijke bestuurders.
- Op 20 april 2016 werden mevrouw Tanuja Randery en de heer Luc Van den hove door de Algemene Vergadering benoemd als onafhankelijke bestuurders.
- Proximus is trots op de aanzienlijke vrouwelijke aanwezigheid in de Raad van Bestuur. Deze samenstelling en de elkaar aanvullende expertise en competenties van alle bestuurders creëren een dynamiek die het bestuur van de onderneming ten goede komt.

Tabel 1: Leden van de Raad van Bestuur benoemd door de Belgische Staat onder de vorige versie van de wet van 1991.

Naam	Leeftijd	Functie	Termijn
Stefaan DE CLERCK	65	Voorzitter	2013 - 2019
Dominique LEROY	52	Gedelegeerd Bestuurder	2014 - 2020
Karel DE GUCHT	63	Bestuurder	2015 - 2021
Martine DUREZ	66	Bestuurder	1994 - 2019
Laurent LEVAUX	61	Bestuurder	2013 - 2019
Isabelle SANTENS	57	Bestuurder	2013 - 2019
Paul VAN DE PERRE	64	Bestuurder	1994 - 2019

Tabel 2: Leden van de Raad van Bestuur benoemd door de Algemene Vergadering onder de vorige versie van de wet van 1991

Naam	Leeftijd	Functie	Termijn
Pierre DEMUELENAERE	58	Onafhankelijk bestuurder	2011 - 2017
Guido J.M. DEMUYNCK	66	Onafhankelijk bestuurder	2007 - 2019
Martin DE PRYCKER	62	Onafhankelijk bestuurder	2015 - 2019
Carine DOUTRELEPONT (1)	56	Onafhankelijk bestuurder	2004 - 2016
Tanuja RANDERY (2)	50	Onafhankelijk bestuurder	2016 - 2020
Agnès TOURAINE	62	Onafhankelijk bestuurder	2014 - 2018
Lutgart VAN DEN BERGHE (1)	65	Onafhankelijk bestuurder	2004 - 2016
Catherine VANDENBORRE	46	Onafhankelijk bestuurder	2014 - 2018
Luc VAN DEN HOVE (2)	57	Onafhankelijk bestuurder	2016 - 2020

(1) Einde mandaat op 20 april 2016

(2) Mandaat vanaf 20 april 2016

Werking van de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur vergadert telkens wanneer het belang van de onderneming dit vereist of wanneer minstens twee bestuurders erom vragen. In principe komt de Raad van Bestuur vijfmaal per jaar op regelmatige tijdstippen samen.

De Raad van Bestuur bespreekt en evalueert ook jaarlijks het strategisch plan op lange termijn in een bijkomende vergadering.

De beslissingen van de Raad van Bestuur worden in principe genomen bij gewone meerderheid van de aanwezige of vertegenwoordigde bestuurders. Voor bepaalde kwesties is echter een gekwalificeerde meerderheid vereist.

De Raad van Bestuur heeft een charter van de Raad van Bestuur aangenomen dat, samen met de charters van de comités van de Raad van Bestuur, uiteenzet volgens welke principes de Raad van Bestuur en zijn comités werken.

Het charter van de Raad van Bestuur bepaalt onder meer dat belangrijke beslissingen een brede steun moeten genieten, te begrijpen als een kwalitatief concept dat duidt op een effectieve besluitvorming binnen de Raad van Bestuur na een constructieve dialoog tussen de bestuurders. Permanente of ad-hoccomités van de Raad van Bestuur waarin een wezenlijk aantal niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurders in de zin van artikel 526ter van het

Belgisch Wetboek van Vennootschappen zetelen, bereiden deze belangrijke beslissingen voor.

Het Corporate Governance Charter, het Charter van de Raad van Bestuur en het Charter van het

Benoemings- en Bezoldigingscomité werden in september 2016 bijgewerkt rekening houdend met de wijzigingen aan de wet van 1991 aangebracht in december 2015 en met de wijzigingen goedgekeurd door de Algemene Vergadering in april 2016.

Comités van de Raad van Bestuur

Proximus beschikt over een Audit- en Toezichtcomité, een Benoemings- en

Bezoldigingscomité en een Comité voor Strategie en Bedrijfsontwikkeling.

Audit- en Toezichtcomité

Het Audit- en Toezichtcomité (Audit and Compliance Committee – ACC) bestaat uit vijf niet-uitvoerende bestuurders, waarvan de meerderheid onafhankelijk is. Overeenkomstig zijn charter wordt het voorgezeten door een onafhankelijke bestuurder.

Het Audit- en Toezichtcomité heeft als taak de Raad van Bestuur bij te staan en te adviseren met betrekking tot:

- het proces van de financiële rapportering;
- de efficiëntie van de systemen voor interne controle en risicobeheer van de onderneming;
- de interne auditfunctie van de onderneming en de efficiëntie ervan;
- de kwaliteit, de integriteit en de wettelijke controle van de statutaire en geconsolideerde jaarrekeningen en de financiële rekeningen van de onderneming, waaronder de opvolging van de vragen en aanbevelingen geformuleerd door de commissarissen;
- de relatie met de commissarissen van de onderneming en de evaluatie van en het toezicht

- op de onafhankelijkheid van de commissarissen;
- de conformiteit van de onderneming met de juridische en regelgevingsvereisten;
- de conformiteit binnen de onderneming met de Gedragscode en de Dealing Code van de onderneming.

Het Audit- en Toezichtcomité vergadert minstens éénmaal per kwartaal.

De heren Guido J.M. Demuynck (Voorzitter), Stefaan De Clerck, Pierre Demuelenaere, Paul Van de Perre en mevrouw Catherine Vandenborre zijn de leden van het Audit- en Toezichtcomité.

De meerderheid van de leden van het Audit- en Toezichtcomité heeft voldoende accounting- en auditexpertise. De Voorzitter van het Audit- en Toezichtcomité heeft een diploma Toegepaste Economische Wetenschappen. De Voorzitter en de meerderheid van de leden hebben diverse bestuurs- of uitvoerende mandaten in grote Belgische of internationale bedrijven uitgeoefend.

Benoemings- en Bezoldigingscomité

Het Benoemings- en Bezoldigingscomité (Nomination and Remuneration Committee – NRC) bestaat uit vijf bestuurders, waarvan de meerderheid onafhankelijk zijn. Overeenkomstig zijn charter wordt dit Comité voorgezeten door de Voorzitter van de

Raad van Bestuur, die ambtshalve lid is.

Het Benoemings- en Bezoldigingscomité heeft als taak de Raad van Bestuur bij te staan en te adviseren inzake:

- het voordragen van kandidaten voor de Raad van Bestuur en de comités van de Raad van Bestuur;
- de benoeming van de Gedelegeerd Bestuurder en van de leden van het Executief Comité op voordracht van de Gedelegeerd Bestuurder;
- de benoeming van de Secretaris-generaal;
- de bezoldiging van de leden van de Raad van Bestuur en de comités van de Raad;
- de bezoldiging van de Gedelegeerd Bestuurder en van de leden van het Executief Comité;
- de jaarlijkse evaluatie van de bezoldigingsfilosofie en -strategie voor alle werknemers en in het bijzonder de bezoldigingspakketten van het Leadership Team;
- het toezicht op de beslissingen van de Gedelegeerd Bestuurder m.b.t. de benoeming, het ontslag en de bezoldiging van het management;
- de opmaak van het bezoldigingsverslag en de presentatie van dat verslag op de Algemene Vergadering;
- aangelegenheden betreffende corporate governance.

Het Benoemings- en Bezoldigingscomité vergadert ten minste vier keer per jaar.

Aan het begin van elk jaar worden de prestaties, de budgetten voor de uitbetaling van de bonussen en de merits, en de langlopende en kortlopende stimuleringsplannen onder de loep genomen door het Benoemings- en Bezoldigingscomité. Op die vergadering worden ook het concept en de strategie van het verloningsbeleid besproken. Het Comité legt ook de targets vast in het kader van de prestatiemeting van de Gedelegeerd Bestuurder en de leden van het Executief Comité aan de hand van Key Performance Indicators. Daarnaast organiseert het Comité een vergadering betreffende human resources en een vergadering betreffende corporate governance.

De heren Stefaan De Clerck (Voorzitter), Pierre Demuelenaere, Guido J.M. Demuyne (sinds 3 mei 2016), Martin De Prycker, mevrouw Martine Durez en mevrouw Lutgart Van den Berghe (tot 20 april 2016) zijn de leden van het Benoemings- en Bezoldigingscomité.

Comité voor Strategie en Bedrijfsontwikkeling

Het Comité voor Strategie en Bedrijfsontwikkeling (Strategic and Business Development Committee - SBDC) bestaat uit maximum zes bestuurders. Overeenkomstig zijn charter zijn de Gedelegeerd Bestuurder en de Voorzitter van de Raad van Bestuur ambtshalve lid, en wordt het Comité voorgezeten door de Voorzitter van de Raad van Bestuur. Drie leden worden gekozen onder de onafhankelijke bestuurders.

De taken van het Comité voor Strategie en Bedrijfsontwikkeling omvatten het evalueren van voorgenomen overnames, fusies en desinvesteringen van meer dan 100 miljoen EUR en het evalueren van ingrijpende bedrijfsherstructureringsprogramma's, alsook het

onderzoeken van innovatieprocessen.

Indien aangewezen kan de Raad van Bestuur beslissen om een speciaal ad-hoccomité op te richten voor de behandeling van een specifiek dossier. Dat comité zou dan samengesteld zijn uit leden die over de vereiste ervaring voor dat dossier beschikken.

De heren Stefaan De Clerck (Voorzitter), Karel De Gucht, Martin De Prycker, mevrouw Carine Doutrelepont (tot 20 april 2016), mevrouw Tanuja Randery (sinds 3 mei 2016), mevrouw Agnès Touraine en Luc Van den hove (sinds 3 mei 2016), zijn de leden van het Comité voor Strategie en Bedrijfsontwikkeling.

Afwijking van de Belgische Corporate Governance Code 2009

Proximus voldoet aan de Belgische Corporate Governance Code 2009, met uitzondering van twee afwijkingen die werden opgelegd door vorige versie van de wet van 1991. Deze afwijkingen zullen ophouden te bestaan na het einde van het mandaat van de laatste bestuurder benoemd door de Belgische Staat.

De Belgische Corporate Governance Code bepaalt dat het mandaat van een bestuurder maximum 4 jaar mag zijn. De mandaten van de bestuurders die in het verleden werden benoemd door de Belgische Staat verstrijken echter na zes jaar, zoals

voorgeschreven door voormalig artikel 18, § 3 van de wet van 1991. Sinds 2016 worden alle bestuurders benoemd voor een termijn van 4 jaar.

In afwijking van de Belgische Corporate Governance Code die bepaalt dat de Raad van Bestuur de Voorzitter aanstelt, werd de huidige Voorzitter overeenkomstig voormalig artikel 18, § 5 van de wet van 1991 bij Koninklijk Besluit door de Belgische Staat benoemd in de Ministerraad. De volgende Voorzitter zal worden benoemd door de Raad van Bestuur.

Transacties tussen de onderneming en haar bestuurders en directieleden

Binnen de onderneming is een algemene policy i.v.m. belangenconflicten van kracht. Ze verbiedt het aanhouden van financiële belangen die een impact zouden kunnen hebben op de eigen inschatting of de professionele taken en daarbij de Proximus Groep zou kunnen benadelen.

In overeenstemming met artikel 523 van het Belgisch Wetboek van Vennootschappen heeft de Gedelegeerd Bestuurder, mevrouw D. Leroy, tijdens de Raad van Bestuur van 25 februari 2016 verklaard dat zij een belangenconflict had met betrekking tot de evaluatie van haar prestaties voor 2015, een punt dat op de agenda stond van de desbetreffende vergadering van de Raad.

De Raad heeft op 24 februari 2011 een 'related party transactions policy' aangenomen, die in

september 2016 werd bijgewerkt, en die alle transacties of andere contractuele verhoudingen tussen de onderneming en de leden van de Raad van Bestuur regelt.

Proximus heeft contractuele relaties en levert eveneens telefonie-, internet- en/ of ICT-diensten aan diverse ondernemingen waarin leden van de Raad van Bestuur een uitvoerend of niet-uitvoerend mandaat hebben. Deze transacties vinden plaats in het normale verloop van de bedrijfsactiviteiten en gebeuren aan marktconforme voorwaarden. Proximus is ook partner van Guberna, het Belgisch Instituut voor Bestuurders (verbonden met mevrouw Lutgart Van den Berghe, tot 20 april 2016 lid van de Raad van Bestuur, en uitvoerend bestuurder van Guberna), waarvoor het in 2016 een vergoeding van 30.250 EUR heeft betaald.

Activiteitenverslag van de Raad en de Comités

In het jaar 2016 waren er zeven vergaderingen van de Raad van Bestuur, vijf van het Audit- en Toezichtscomité, vijf van het Benoemings- en Bezoldigingscomité en twee van het Comité voor Strategie en Bedrijfsontwikkeling.

Een lijst met de individuele aanwezigheden van de leden is opgenomen in het Remuneratieverslag.

Toepassing van de maatregelen die door de onderneming werden genomen met het oog op de naleving van de wetgeving in verband met voorkennis en marktmanipulatie (marktmisbruik)

Om de bestaande wetgeving in verband met voorkennis en marktmanipulatie na te leven, heeft Proximus voorafgaand aan de beursgang een Dealing Code aangenomen. De bedoeling van deze code is de werknemers, leidinggevend en bestuurders bewust te maken van mogelijk ongeoorloofd gedrag en van de eventuele sancties. Deze Dealing Code was het voorwerp van een grootschalige informatiecampa  ne en is beschikbaar voor alle werknemers. Er wordt een lijst met

sleutelpersonen bijgehouden, en alle bestuurders en belangrijke medewerkers hebben een verklaring ondertekend dat zij de dealing code hebben gelezen en begrepen en dat zij deze zullen naleven. Er zijn gesloten periodes (waaronder verboden periodes) vastgelegd, en elke transactie dient vóór de uitvoering ervan te worden meegedeeld aan en goedgekeurd door de Director Internal Audit & Risk Management (zie hoofdstuk 'Compliance' op p. 11).

Evaluatie van de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur organiseerde eind 2016 een zelfevaluatie met externe partner Guberna.

Deze evaluatie zal worden afgesloten in 2017.

Executief Comité

Gedelegeerd Bestuurder

De Gedelegeerd Bestuurder werd benoemd door de Belgische Staat bij een in Ministerraad overlegd Koninklijk Besluit, in overeenstemming met de bepalingen van de vorige versie van de wet van 1991. Toekomstige Gedelegeerd Bestuurders zullen worden benoemd door de Raad van Bestuur met

een gewone meerderheid van stemmen.

In overeenstemming met de wet van 1991 en de statuten is de Gedelegeerd Bestuurder lid van de Raad van Bestuur. De Gedelegeerd Bestuurder en de Voorzitter van de Raad van Bestuur behoren tot

verschillende taalgroepen.

De Gedelegeerd Bestuurder is belast met het dagelijks bestuur en rapporteert aan de Raad van Bestuur.

De Raad van Bestuur heeft ruime bevoegdheden gedelegeerd aan de Gedelegeerd Bestuurder.

De huidige Gedelegeerd Bestuurder is mevrouw Dominique Leroy. Haar contract voor een hernieuwbare termijn van zes jaar is ingegaan op 13 januari 2014.

De leden van het Executief Comité worden benoemd en ontslagen door de Raad van Bestuur op voordracht van de Gedelegeerd Bestuurder na raadpleging van het Benoemings- en

Bezoldigingscomité.

De bevoegdheden van het Executief Comité worden door de Gedelegeerd Bestuurder bepaald. Het Executief Comité heeft als taak de Gedelegeerd Bestuurder bij te staan in de uitoefening van haar taken.

Het Executief Comité streeft ernaar om te beslissen bij consensus, maar in geval van onenigheid geeft de mening van de Gedelegeerd Bestuurder de doorslag.

Gewoonlijk vergadert het Executief Comité wekelijks.

Het Executief Comité was in 2016 samengesteld uit de volgende leden, naast de Gedelegeerd Bestuurder:

Tabel 3: Leden van het Executief Comité

Naam	Leeftijd	Functie
Sandrine DUFOUR	50	Chief Financial Officer
Dirk LYBAERT	56	Chief Corporate Affairs Officer
Geert STANDAERT	47	Chief Technology Officer
Renaud TILMANS	48	Chief Customer Operations Officer
Jan VAN ACOLEYEN	54	Chief Human Resources Officer
Bart VAN DEN MEERSCHÉ	59	Chief Enterprise Market Officer
Phillip VANDERVOORT	55	Chief Consumer Market Officer

De heer Michel Georgis, Chief Human Resources Officer, ging met pensioen en verliet het bedrijf op 15 juni 2016.

College van Commissarissen

Het College van Commissarissen van de onderneming is als volgt samengesteld:

- Deloitte Bedrijfsrevisoren BV o.v.v.e. CVBA, vertegenwoordigd door de heer Michel Denayer, tevens voorzitter van het College van Commissarissen (sinds 19 juli 2016).
- de heer Jan Debucquoy, lid van het Rekenhof
- de heer Pierre Rion, lid van het Rekenhof

- Luc Callaert BV o.v.v.e. EBVBA, vertegenwoordigd door de heer Luc Callaert (tot 20 april 2016)
- CDP Petit & Co BVBA, vertegenwoordigd door de heer Damien Petit (sinds 20 april 2016)

Deloitte Bedrijfsrevisoren BV o.v.v.e. CVBA, vertegenwoordigd door de heren M. Denayer en N. Houthaeye, staat in voor de controle van de

geconsolideerde jaarrekeningen van Proximus en zijn dochtervennootschappen.

De andere leden van het College van Commissarissen zijn, samen met Deloitte, belast met de controle van de niet-geconsolideerde jaarrekening van Proximus als moedervernootschap.

Het mandaat van de heer Pierre Rion werd hernieuwd op 10 februari 2016. De mandaten van Deloitte Bedrijfsrevisoren BV o.v.v.e. CVBA en CDP Petit & Co BVBA lopen af op de Algemene Vergadering in 2022.

Bijkomende bezoldigingen betaald aan de commissarissen

Overeenkomstig de bepalingen van artikel 134, § 2 van het Belgisch Wetboek van Vennootschappen vermeldt Proximus de bijkomende bezoldigingen die het tijdens het boekjaar 2016 heeft uitbetaald aan twee bedrijfsrevisoren, leden van het College van Commissarissen: Deloitte Bedrijfsrevisoren BV o.v.v.e. CVBA en Luc Callaert BV o.v.v.e. EBVBA (tot 20 april 2016) en CDP Petit & Co (vanaf 20 april 2016).

De Groep gaf in 2016 een bedrag van 257.997 EUR uit aan honoraria buiten mandaat voor Deloitte Bedrijfsrevisoren BV o.v.v.e. CVBA, de bedrijfsrevisor van de Groep. Dit bedrag kan als volgt worden opgesplitst:

Tabel 4: Bedrag uitgegeven door de Groep aan honoraria buiten mandaat naar Deloitte Bedrijfsrevisoren BV o.v.v.e. CVBA

(in EUR)	Commissaris	Netwerk van de commissaris
Andere verplichte controleopdrachten	61.115	
Belastingadvies	.	.
Andere opdrachten	182.690	14.192
Totaal	243.805	14.192

De Groep gaf gedurende het jaar 2016 ook een bedrag van 1.500 EUR aan honoraria buiten mandaat uit aan Luc Callaert BV o.v.v.e. EBVBA (tot 20 april 2016) en CDP Petit & Co SPRL (vanaf 20 april 2016).

Dit bedrag kan als volgt worden opgesplitst:

Tabel 5: Bedrag uitgegeven door de Groep aan honoraria buiten mandaat naar Luc Callaert BV o.v.v.e. EBVBA en CDP Petit & Co SPRL

(in EUR)	Commissaris
Andere verplichte controleopdrachten	1.500
Belastingadvies	.
Andere opdrachten	.
Totaal	

Compliance

De rol van compliance bij Proximus

Gezien de almaar complexere wet- en regelgevingsomgeving en de wijzigende economische context speelt compliance een almaar belangrijker rol in de zakenwereld.

Het Proximus Group Compliance Office coördineert alle complianceactiviteiten binnen de Groep, tracht op alle niveaus ethisch gedrag, respect voor de waarden en de naleving van de wetten en interne en externe regels en policy's te promoten, onwettig of onethisch gedrag tegen te gaan en een passende respons te bieden indien dergelijk gedrag zich toch voordoet.

Ons complianceprogramma is een pijler van onze strategie inzake Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen (meer info beschikbaar in het deel 'MVO').

Alle medewerkers moeten bij de uitoefening van hun dagelijkse activiteiten en hun businessobjectieven de strengste ethische normen en principes in acht nemen en zich daarbij laten leiden door de Gedragscode van Proximus zoals in diverse groeps- en bedrijfspolicy's wordt aangegeven.

Daarbij strekken onze bedrijfswaarden onze medewerkers tot inspiratie in hun dagelijkse doen en laten.

Ethisch verantwoord gedrag is dus niet beperkt tot de teksten van de Gedragscode en de basisregels van de policy's en procedures, die louter een samenvatting bieden van de belangrijkste principes en dus niet limitatief zijn. De Gedragscode is beschikbaar op www.proximus.com en www.proximus.be.

Organisatie van de complianceactiviteiten

Het Compliance Office wordt geleid door de Director Internal Audit and Risk Management & Compliance, die rechtstreeks rapporteert aan de Voorzitter van het Audit- en Toezichtsc comité (ACC).

Het charter van het ACC bepaalt dat de functie van het ACC erin bestaat de Raad van Bestuur bij te

staan en te adviseren in zijn toezicht op de naleving door Proximus van de wettelijke en regelgevingsvereisten en de interne naleving van de Gedragscode en de policy's en procedures van de Groep.

Het complianceprogramma

Ethisch gedrag en de naleving van de waarden vormen een onderdeel van het complianceprogramma in de Proximus Groep.

In 2016 werden de volgende inspanningen geleverd om de aandacht te vestigen op de compliance strategie van de Groep:

- De Gedragscode werd bijgewerkt om de nieuwe waarden van Proximus te weerspiegelen en concreter te maken. Er werd een specifieke

communicatiecampagne gelanceerd over de Gedragscode. Er wordt ook gewerkt aan een verplichte e-learning.

- De Dealing Code werd rekening houdend met de nieuwe marktmisbruikverordening bijgewerkt en intern gecommuniceerd.
- Gezien de nieuwe Algemene Verordening Gegevensbescherming van de EU wordt het huidige beleidskader inzake gegevensbescherming en de bescherming van de

- persoonlijke levenssfeer momenteel herzien (zie ook het deel 'Risicobeheer').
- De intranetsite over compliance werd vereenvoudigd tot een visueel aantrekkelijk, gemakkelijk consulteerbaar overzicht van de policy's en procedures. Bijzondere aandacht bleef uitgaan naar de conformiteit van onze filialen met de lancering van een 'handboek voor filialen' dat kan worden gebruikt als handleiding.
- Via het intranet en posters lopen permanente communicatiecampagnes voor de personeelsleden inzake informatieveiligheid.
- Jaarlijkse bijwerking van policy's, procedures en opleidingen rekening houdend met de snel wijzigende bedrijfsomgeving.
- Voor 2016 werden de hierna vermelde compliancedomeinen als 'compliance focus areas' beschouwd:
 1. Gedragscode
 2. Dealing Code
 3. Gegevensbescherming/persoonlijke levenssfeer
 4. Informatieveiligheid
 5. Mededingingsrecht
 6. Beleidskader

Leden van de Raad van Bestuur

Dominique LEROY ⁽¹⁾

Mevrouw Dominique Leroy is sinds januari 2014 Gedelegeerd Bestuurder en Voorzitter van het Executief Comité van de Proximus Groep. Ze zette in oktober 2011 de stap naar Proximus (voorheen Belgacom) als Vice President Sales voor de Consumer Business Unit en werd in juni 2012 aangesteld als Executive Vice President van de Consumer Business Unit van Proximus.

Voordien werkte mevrouw Leroy gedurende 24 jaar bij Unilever. Ze was managing director van Unilever Belux en lid van het directiecomité van Unilever Benelux. Daarvoor oefende ze diverse functies uit in de domeinen marketing, finance en customer development.

Mevrouw Leroy is voorzitter van de raad van bestuur van BICS en Be-Mobile en voorzitter van de internationale adviesraad van de Solvay Business School. Ze is onafhankelijk lid van de raad van

bestuur van Lotus Bakeries en Ahold Delhaize.

Mevrouw Leroy haalde een master in Business Engineering aan de Solvay Business School.

Stefaan DE CLERCK ⁽²⁾

De heer Stefaan De Clerck is sinds 20 september 2013 Voorzitter van de Raad van Bestuur van Proximus.

Hij is Voorzitter van het Paritair Comité van Proximus, van het Pensioenfonds van Proximus en van Proximus Art VZW. Hij is ook bestuurder van de Proximus Foundation en Connectimmo. Hij is lid van de Orientation Council van Euronext, van het Strategisch Comité van het VBO, van de raad van bestuur van Voka, van de BBR (Benelux Business Roundtable), van de Advisory Board van KPMG, en lid van Bureau van de Eurometropool Lille-Kortrijk-Tournai. Vóór Proximus, was hij van oktober 1990 tot oktober 2013 volksvertegenwoordiger.

Van juni 1995 tot april 1998 en van december 2008 tot december 2011 was hij Belgisch minister van Justitie.

Van 1999 tot 2003 was hij voorzitter van CD&V, de Vlaamse christendemocratische partij.

Hij was burgemeester van Kortrijk van januari 2001 tot eind december 2012. De heer De Clerck behaalde een master in de rechten aan de Katholieke Universiteit van Leuven.

Karel DE GUCHT ⁽³⁾

De heer Karel De Gucht was van februari 2010 tot 31 oktober 2014 Europees commissaris voor Handel. Daarvoor was hij Belgisch minister van Buitenlandse Zaken van 2004 tot 2009, vicepremier van 2008 tot 2009 en Europees commissaris voor Internationale samenwerking, humanitaire hulp en crisisbestrijding van 2009 tot 2010.

De heer De Gucht doceert recht aan de VUB (Vrije Universiteit Brussel) en is voorzitter van het IES, het Institute for European Studies aan de VUB. Hij is lid van de raad van bestuur van ArcelorMittal nv, zetelt als adviseur van CVC Capital en is lid van de raad van bestuur van Merit Capital nv.

Pierre DEMUELENAERE ⁽⁴⁾

Tot 31 augustus 2015 was de heer Pierre Demuelenaere gedelegeerd bestuurder van I.R.I.S. (Image Recognition Integrated Systems), een onderneming waarvan hij in 1987 medeoprichter was om de resultaten van zijn doctoraatsthesis te commercialiseren.

De heer Demuelenaere heeft meer dan dertig jaar ervaring met beeldverwerking en kunstmatige intelligentie. Hij heeft ruime ervaring met het beheer van technologische bedrijven, R&D-management en het aangaan van internationale partnerschappen met bedrijven in de VS en Azië (HP, Kodak, Adobe, Fujitsu, Samsung, Canon, enz.).

Doorheen de jaren is hij nauw betrokken gebleven bij de definitie van de R&D-visie van I.R.I.S. en heeft hij bijgedragen tot de ontwikkeling van nieuwe technologieën en producten en de indiening van een aantal octrooien.

De heer Demuelenaere werd in 2001 'Manager van het Jaar' en I.R.I.S. werd in 2002 'Onderneming van het Jaar'. In 2008 werd hij door Data News uitgeroepen tot 'ICT Personality of the Year'. Hij is ook lid van de raad van bestuur van Pairi Daiza, BSB en Guberna, en was gedurende zeven jaar lid van de raad van bestuur van BSB, een bedrijf dat software produceert voor de verzekerings- en banksector.

In 2013 heeft de heer Demuelenaere met succes onderhandeld over de overname van I.R.I.S. Group door Canon. Het bedrijf maakt nu deel uit van de Canon Group.

De heer Demuelenaere behaalde een diploma burgerlijk ingenieur micro-elektronica aan de UCL (Université Catholique de Louvain) en werd in 1987 doctor in de toegepaste wetenschappen.

Guido J.M. DEMUYNCK ⁽⁵⁾

Tot december 2010 was de heer Demuynck CEO van Liquavista. Daarvoor bekleedde hij van 1976 tot 2002 diverse functies bij Koninklijke Philips Electronics nv. Zo was hij onder meer vicevoorzitter van Marketing Audio in de VS, CEO van Philips in Zuid-Korea, General Manager van de Portable Audio Business Line in Hongkong en CEO van Group Audio in Hongkong.

In 2000 werd hij CEO van de productdivisie consumentenelektronica in Amsterdam en lid van het Group Management Committee van Philips.

In 2003 stapte de heer Demuynck over naar Koninklijke KPN, waar hij toetrad tot het directiecomité en CEO werd van de mobiele divisie (KPN Mobiel Nederland, Base België, E-Plus Duitsland). Tot juli 2008 was hij CEO van Kroymans Corporation bv in Nederland. De heer Demuynck was ook lid van de raad van commissarissen van TomTom van juni 2005 tot april 2016.

Daarnaast is hij vanaf mei 2011 lid van de raad van bestuur van Teleplan International nv. In januari 2012 werd hij ook bestuurder bij Divitel bv en Aito bv. Sinds maart 2014 is hij lid van de raad van bestuur van Wizz Air Holding Plc.

Hij is houder van een diploma toegepaste economie van de Universiteit van Antwerpen (UFSIA) en een diploma marketing van de Universiteit van Gent (RUG).

Martin DE PRYCKER ⁽⁶⁾

De heer De Prycker is beherend vennoot van het Qbic Fonds, een interuniversitair fonds van 41 miljoen euro ter ondersteuning van spin-offs van universiteiten in België.

De heer De Prycker was van 2002 tot 2009 CEO van Barco. Hij richtte en ontwikkelde het bedrijf op markten die gebruikmaken van schermen, zoals de medische sector, digitale cinema, controle- en vliegtuigindustrie en de verkoop van non-core productlijnen zoals grafische producten, textiel, en onderaanneming.

Voordien was hij CTO en lid van het uitvoerend comité van Alcatel-Lucent. Voor hij CTO werd bij Alcatel-Lucent, was de heer De Prycker verantwoordelijk voor de wereldwijde leiderspositie van Alcatel-Lucent in de breedbandtoegangsmarkt. Onder zijn leiding evolueerde ADSL van een researchproject tot een miljardenbusiness voor Alcatel-Lucent.

De heer De Prycker was van 2009 tot 2013 ook CEO van Caliopa, een start-up in siliciumgebaseerde fotonica, waarmee het mogelijk is honderden Gbps te transporteren over optische vezel; Caliopa werd in 2013 overgenomen door Huawei.

Hij is ook lid van de raad van bestuur van diverse ondernemingen, zoals EVS, Newtec, Sentiance, Molecubes en Anteryon.

De heer De Prycker heeft een doctoraatsdiploma in de computerwetenschappen en een

master in de elektronica van de Universiteit van Gent, en behaalde daarnaast een MBA aan de Universiteit van Antwerpen.

Martine DUREZ ⁽⁷⁾

Mevrouw Durez was Chief Financial and Accounting Officer bij bpost, waar ze in januari 2006 voorzitter van de raad van bestuur werd, wat ze ook bleef tot juni 2014. Zij is lid van de raad van bestuur van verschillende bedrijven, zoals Ethias DC.

Tot 2000 was ze professor financieel beheer en analyse aan de Université de Mons-Hainaut. Ze heeft gewerkt als lid van de Hoge Raad van Bedrijfsauditors, voor de Commissie voor Boekhoudkundige Normen en als speciaal gezant op het kabinet voor Communicatie en Overheidsbedrijven.

Sinds 2010 is zij lid van de Koninklijke Academie van België (Technologie en Maatschappij). Ze is regent bij de Nationale Bank van België geweest.

Mevrouw Durez studeerde af als handelsingenieur en behaalde een doctoraat in de toegepaste economische wetenschappen aan de ULB (Université Libre de Bruxelles).

Laurent LEVAUX ⁽⁸⁾

De heer Levaux behaalde met grote onderscheiding een diploma in de economie aan de UCL. Op de leeftijd van 22 jaar begon hij zijn loopbaan aan het hoofd van een klein bedrijf in moeilijkheden in Luik, dat indertijd een honderdtal mensen tewerkstelde. Vier jaar later werd het bedrijf omgevormd, ontwikkeld en

gefuseerd met een grote internationale groep.

Daarna behaalde hij een MBA aan de University of Chicago (1985), waarna hij gedurende een tiental jaar ging werken voor McKinsey & Co, waarvan hij de laatste vier jaar als partner strategische en herstructureringsopdrachten uitvoerde in heel Europa.

In 1995 werd hij lid van het directiecomité van de Belgische staalgroep Cockerill-Sambre als hoofd van de niet-staalfilialen, in het bijzonder CMI, een verlieslatend bedrijf waarvan hij CEO was. Op het ogenblik dat hij CMI in februari 2003 verliet, was het een schuldenvrije en winstgevendende engineering- en onderhoudsgroep in volle groei.

In maart 2003 werd de heer Levaux CEO van ABX Logistics, een multinational in de sector van de logistieke dienstverlening, actief in meer dan dertig landen, met hoofdkwartier in België. Het bedrijf had sinds de oprichting in 1998 flinke verliezen geleden.

Vanaf 2003 kenden de resultaten een permanente verbetering om uit te komen op het niveau van de beste van de sector. In oktober 2008 werd ABX Logistics gefuseerd met de Deense groep DSV, die beursgenoteerd is in Kopenhagen.

Van oktober 2008 tot juni 2016 was de heer Levaux voorzitter en CEO van Aviapartner. In juni 2016 deed hij afstand van zijn dagelijkse operationele activiteiten, maar hij bleef actief als voorzitter van de raad van bestuur. Aviapartner, met hoofdzetel in Brussel, is een toonaangevende speler op het gebied van passagiers-

grondafhandelingsdiensten in 38 Europese luchthavens.

De heer Levaux is ook bestuurder van bpost, FN Herstal en Investsud.

Tanuja RANDERY ⁽⁹⁾

Mevrouw Randery is sinds februari 2015 President voor de regio VK en Ierland bij Schneider Electric, een bedrijf dat wereldwijd actief is in het domein van energiebeheer en automatisering. Voordien werkte ze meer dan tien jaar voor het departement Telecommunications and Managed Services bij Colt Technology Services, een toonaangevende pan-Europese telecomprovider, en meer recent bij BT Global Services, een bedrijf ter waarde van € 7 miljard, als President van Strategy & Transformation. Bij Colt stond mevrouw Randery aan het hoofd van Strategy, Global Accounts, en was ze ook Managing Director van de Beneluxactiviteiten in de periode 2006-2008. Vóór ze bij Colt aan de slag ging, was ze verantwoordelijk voor Strategie bij EMC Corporation in Massachusetts in de VS en speelde ze een cruciale rol in een aantal belangrijke softwareovernamedossiers. Ze begon haar loopbaan bij McKinsey, een mondiale speler op het vlak van strategische consultancy, waar ze zeven jaar werkte en zich specialiseerde in groeistrategieën in de domeinen technologie en telecommunicatie, waarvoor ze diensten leverde aan wereldspelers.

Ze studeerde af aan de Boston University met een MBA en een diploma economie. Mevrouw Randery werd geboren en

groeide op in India en woont nu samen met haar man en zoon in het Verenigd Koninkrijk.

Isabelle SANTENS ⁽¹⁰⁾

Mevrouw Isabelle Santens is managing director van het Belgische modebedrijf Andres nv, dat de dameskledingmerken Xandres, Xandres xline en Hampton Bays ontwerpt, produceert en verdeelt. Na haar studies aardrijkskunde en economie aan de KUL ging ze in 1985 aan de slag bij Andres, waar ze Director of Design en in 2000 gedelegeerd bestuurder werd. Ze vormde het bedrijf om van een zuiver productiegerichte onderneming tot een verkoop- en marketinggestuurde firma die focust op de uitbouw van sterke merken en het openen van 'pilot stores'. Mevrouw Santens is ook bestuurder in verschillende culturele instellingen.

Agnès TOURAINE ⁽¹¹⁾

Mevrouw Touraine is CEO van Act III Consultants, een managementconsultingbedrijf dat gespecialiseerd is in digitale transformatie. Mevrouw Touraine was eerder voorzitter en CEO van Vivendi Universal Publishing, een bedrijf met een waarde van 4,7 miljard dollar. Daarvoor werkte ze tien jaar bij de Lagardère Group als Head of Strategy en CEO van de massmarketdivisie, en vijf jaar bij McKinsey. Ze behaalde diploma's aan het Parijse Instituut voor Politieke Studies (Sciences Po) en Columbia University (MBA). Ze zetelt in de raden van bestuur van Darty Plc, Neopost SA en non-profitorganisaties als The French-American Foundation, The Women's Forum en IDATE. Sinds

mei 2014 is mevrouw Touraine voorzitter van de raad van bestuur van IFA (Institut Français des Administrateurs).

Catherine VANDENBORRE ⁽¹²⁾

Mevrouw Vandenborre is Chief Financial Officer bij Elia. Daarvoor is mevrouw Vandenborre lid geweest van het directiecomité van APX-ENDEX, een Brits-Nederlands bedrijf voor gas en elektriciteit in Amsterdam, en CEO van Belpex. Ze begon haar carrière bij Coopers & Lybrand als auditor. Mevrouw Vandenborre is lid van diverse raden van bestuur, waaronder die van Contassur, een verzekeringsmaatschappij.

Ze heeft naast een master in de toegepaste economie, behaald aan de UCL, bijkomende diploma's in fiscaal recht en financieel risicomanagement.

Luc VAN DEN HOVE ⁽¹³⁾

De heer Luc Van den hove is sinds 1 juli 2009 voorzitter en Chief Executive Officer (CEO) van imec. Voordien was hij er Executive Vice President en Chief Operating Officer. Hij kwam in 1984 bij imec, waar hij zijn researchloopbaan startte in het domein van de interconnectietechnologieën. In 1988 werd hij manager van de micropatterninggroep van imec, in 1996 Department Director van Unit Process Step R&D, en in 1998 Vice-President van de divisie Silicon Process and Device Technology. In januari 2007 werd hij benoemd tot Executive Vice President & Chief Operating Officer (COO) van imec.

Onder zijn leiding groeide imec uit tot een organisatie met ca. 3500 medewerkers, een jaarbudget van

ca. 500 miljoen EUR (2016) en kantoren in België, Nederland, de VS, Japan, Taiwan, China en India.

Daarnaast is de heer Van den hove professor elektrotechniek aan de Katholieke Universiteit van Leuven. Hij is ook lid van het Technology Strategy Committee van ASML.

Hij is auteur of coauteur van meer dan 150 publicaties en bijdragen voor conferenties. Verder is hij een veelgevraagd spreker op het gebied van technologietrends en applicaties voor nano-elektronica op topconferenties. Hij heeft meer dan 50 keynotepresentaties op zijn naam.

De heer Van den hove studeerde af als burgerlijk elektrotechnisch ingenieur aan de KU Leuven.

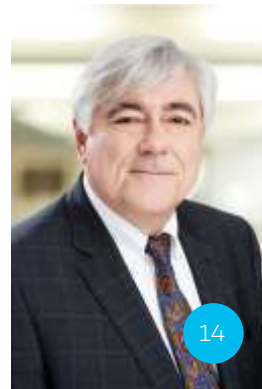
Paul VAN DE PERRE ⁽¹⁴⁾

De heer Van de Perre is medeoprichter van Gimv (op Euronext genoteerde investeringsmaatschappij) en was voordien bestuurder van Sidmar (Arcelor-Mittal), Thomassen Drijver Verblifa Belgium, Sunparks (afdeling van Sunair) en andere bedrijven.

Momenteel is hij bestuurder van Greenbridge Incubator (Universiteit van Gent), Scientific Investment Board (Universiteit van Brussel), voorzitter van de raad van bestuur van CityDepot (filiaal van bpost) en lid van het investeringscomité van Participatie Maatschappij Vlaanderen (PMV).

De heer Van de Perre is CEO van Five Financial Solutions (bedrijfsfinanciering). Hij is ook lid van de adviesraad van

verschillende hightechstart-ups. De heer Van de Perre behaalde een master in de economie en verschillende postgraduatoren.

Leden van het Executief Comité

Dominique LEROY ⁽¹⁾

Sinds januari 2014 is mevrouw Dominique Leroy Gedelegeerd Bestuurder en Voorzitter van het Executief Comité van de Proximus Groep. Ze zette in oktober 2011 de stap naar Proximus (voorheen Belgacom) als Vice President Sales voor de Consumer Business Unit en werd in juni 2012 aangesteld als Executive Vice President van de Consumer Business Unit van Proximus.

Voordien werkte mevrouw Leroy gedurende 24 jaar bij Unilever. Ze was managing director van Unilever Belux en lid van het directiecomité van Unilever Benelux. Daarvoor oefende ze diverse functies uit in de domeinen marketing, finance en customer development.

Mevrouw Leroy is voorzitter van de raad van bestuur van BICS en Be-Mobile en voorzitter van de internationale adviesraad van de Solvay Business School. Ze is onafhankelijk lid van de raad van bestuur van Lotus Bakeries en Ahold Delhaize.

Mevrouw Leroy haalde een master in Business Engineering aan de Solvay Business School.

Sandrine Dufour ⁽²⁾

Mevrouw Sandrine Dufour is Chief Financial Officer van Proximus sinds 1 april 2015. Van 1999 tot 2013 werkte ze zich op tot Deputy Chief Financial Officer en Director of Innovation bij Vivendi, het voormalige moederbedrijf van SFR, in Frankrijk en in de VS.

Vanaf 2013 was zij Executive Vice President Finance & Strategy bij SFR. Daarvoor oefende ze diverse functies van financieel analist uit in Frankrijk, achtereenvolgens bij BNP en Credit Agricole Cheuvreux (Europese telecomsector).

Mevrouw Dufour behaalde verschillende diploma's aan de ESSEC Business School, aan de Société Française des Analystes Financiers en aan het CFA Institute (Chartered Financial Analyst).

Ze is onafhankelijk bestuurder bij de Franse vennootschap Solocal. Ze is ook bestuurder bij de Proximus-filialen BICS, Tango en Telindus Luxemburg, ConnectImmo, Be-Mobile, Belgian Mobile Wallet, PGS, het Pensioenfonds van Proximus, en Proximus Art.

Dirk LYBAERT ⁽³⁾

De heer Dirk Lybaert is Chief Corporate Affairs Officer van Proximus, met de volgende verantwoordelijkheden: Legal, Regulatory, Public Affairs, Group Communications, Internal Audit, Risk Management, Security Governance & Investigations, Secretary General.

Hij was van 2005 tot 2014 Secretaris-generaal van Belgacom. Van 1995 tot 2007 was hij assistent aan de rechtsfaculteit van de universiteit van Brussel voor de cursus 'Contracten op naam'. Van 2000 tot 2005 bekleedde hij verschillende functies in het departement Legal van

Belgacom. Vooraleer hij bij Belgacom aan de slag ging, was hij officier bij de Federale Politie, waar hij opklom tot luitenant-kolonel en directeur van het antiterrorismeprogramma.

De heer Lybaert is lid van de raad van bestuur van BICS, Proximus Foundation, Proximus Art en Proximus Opal. Hij bekleedt ook externe bestuursmandaten bij Bednet en Explo.

Hij haalde een master in criminologie aan universiteit Gent, rechten aan Universiteit Antwerpen en ondernemingsrecht aan Vrije universiteit Brussel, en diploma's in advanced management en sociale en militaire wetenschappen.

Geert STANDAERT ⁽⁴⁾

De heer Geert Standaert is Chief Technology Officer. Hij zetelt in het Executief Comité sinds maart 2012. In deze functie is hij verantwoordelijk voor globale IT-ontwikkeling, service engineering, technische infrastructuur en operaties voor de Groep, en voor de wholesaleactiviteiten.

De heer Standaert trad in 1994 toe tot de Groep en bekleedde diverse directorfuncties in uiteenlopende disciplines, waaronder IT, Infrastructure Operations en Data Operations, alvorens in 2007 Vice President Customer Operations te worden.

Hij is ook lid van de raad van bestuur van Synductis en van de Advisory Board van Artsen Zonder Grenzen/Médecins Sans Frontières. Hij behaalde een masterdiploma burgerlijk ingenieur aan de universiteit van Gent (RUG).

Renaud TILMANS ⁽⁵⁾

De heer Renaud Tilmans is in mei 2014 toegetreden tot het Executief Comité als Chief Customer Operations Officer van Proximus. In die functie werkt hij samen met zijn teams aan het stroomlijnen van de procedures en de creatie van synergieën tussen de operationele aftersalesactiviteiten van de verschillende businessunits.

Hij kwam in 1993 bij Belgacom. Hij oefende verschillende directeursfuncties uit in het domein van ICT en netwerken tot hij in 2012 Vice President Customer Operations van de businessunit Service Delivery Engine & Wholesale werd.

Binnen de Proximus Groep is hij bestuurder bij Tango Luxemburg en Scarlet Belgium.

De heer Tilmans is een burgerlijk ingenieur van de Louvain-La-Neuve universiteit en houder van diploma's in informatica en management.

Jan VAN ACOLEYEN ⁽⁶⁾

De heer Jan Van Acoleyen is Chief Human Resources Officer van Proximus. Hij zette in mei 2016 de stap naar Proximus na een loopbaan van 28 jaar met diverse internationale HR-managementverantwoordelijkheden bij vooral hightechbedrijven als Alcatel, Agfa-Gevaert en Barco. Als HR-leider bouwde hij vooral ervaring op inzake transformatie van bedrijfscultuur en organisatie.

Hij heeft een master in de pedagogische wetenschappen aan de universiteit van Leuven en een Executive MBA van de universiteit van Antwerpen. Hij is ook bestuurder bij SD Worx, Experience@Work, de Proximus-filialen BICS, Proximus Foundation, het Pensioenfonds van Proximus, en Tango, en is voorzitter van het Remuneratiecomité van BICS.

Bart VAN DEN MEERSCHE ⁽⁷⁾

De heer Bart Van Den Meersche is Chief Enterprise Market Officer van Proximus. In 2011 stapte hij over naar Belgacom, na 28 jaar ervaring in de ICT-sector met een professionele loopbaan bij IBM, waarvan 16 jaar in diverse executivemanagementfuncties en acht jaar als Country General Manager van IBM Belgium/Luxemburg. In zijn laatste jaar bij IBM was hij Vice President Industries & Business Development IBM South-West Europe en lid van het Executive Committee van IBM South-West Europe.

Hij was gedurende zes jaar voorzitter van Agoria ICT en ook lid van de raad van bestuur van Agoria, VOKA en het VBO.

Binnen de Proximus Groep is de heer Van Den Meersche bestuurder van Proximus SpearIT, Tango, Telindus Luxemburg en Be-Mobile. Hij is ook bestuurder bij SixDots, een joint venture tussen de vier grootste banken (BNP Paribas Fortis, Belfius, ING en KBC) en de drie mobiele netwerkkoperatoren (Proximus, Orange en Telenet/Base).

Hij behaalde het diploma van master in de wiskunde aan de Katholieke Universiteit Leuven.

Phillip VANDERVOORT ⁽⁸⁾

De heer Phillip Vandervoort is sinds 1 april 2014 Chief Consumer Market Officer van Proximus. Hij heeft gewerkt voor verschillende grote ondernemingen, zoals Dupont de Nemours International, Union Minière, Interbrew/Inbev en ten slotte Microsoft Corporation in 2007.

Als General Manager van Microsoft België en Luxemburg werd hij in 2010 Partner en General Manager Business Strategy, Marketing & Operations Microsoft voor Centraal-Amerika, Zuid-Amerika en de Caraïben.

Hij is ook bestuurder bij Tango, Scarlet Belgium en Awingu.

Hij is industrieel ingenieur en heeft een diploma business administration van Stanford University.

Het Proximus-aandeel

2016

proximus

Notering van het aandeel

Beurs	Eerste markt van Euronext Brussels
Ticker	PROX
ISIN-code	BE0003810273
Bloomberg-code	PROX BB
Nasdaq-code	PROX-BT
Reuters-code	PROX BR

Sinds maart 2004 zijn de aandelen van Proximus genoteerd op Euronext Brussel, met als tickersymbool BELG tot de vervanging door PROX op 22 juni 2015, na de succesvolle rebranding van de juridische bedrijfsnaam van Belgacom naar Proximus. Het Proximus-aandeel is onder meer opgenomen in de volgende indexen: BEL20, STOXX Europe 600 Telecommunications, STOXX Europe 600 en FTSE Eurofirst 300.

Prestatie van het Proximus-aandeel in 2016

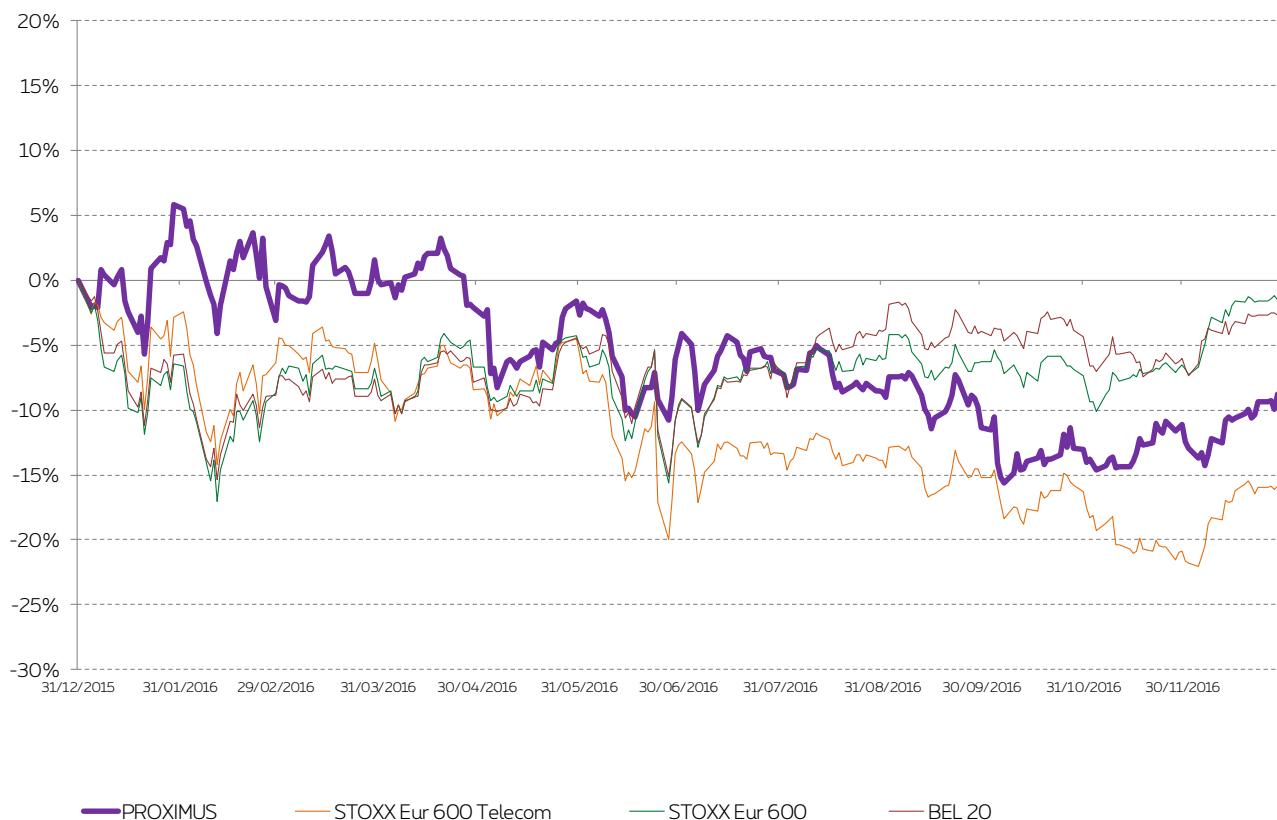
Het Proximus-aandeel sloot 2016 af op 27,36 EUR, of 8,8% lager dan de laatste slotkoers van 2015. In vergelijking hiermee daalde de Europese telecomsector (STOXX EUR 600 Telecom) met 15,8%.

In 2016 presteerde de telecomsector het slechtst van alle sectoren in Europa, en bleef hij achter t.o.v. de bredere markt. Dit ondanks het feit dat de telecomsector het beter deed dan het jaar ervoor, met behoorlijke financiële kwartaalresultaten, die

aan de consensusverwachtingen beantwoordden of ze zelfs overtroffen, en solide winstuitkeringen voor de aandeelhouders. De mindere prestaties voor de telecomsector waren het gevolg van afnemende hoop in verband met consolidatie en van tegenwind van de regelgeving op verschillende punten.

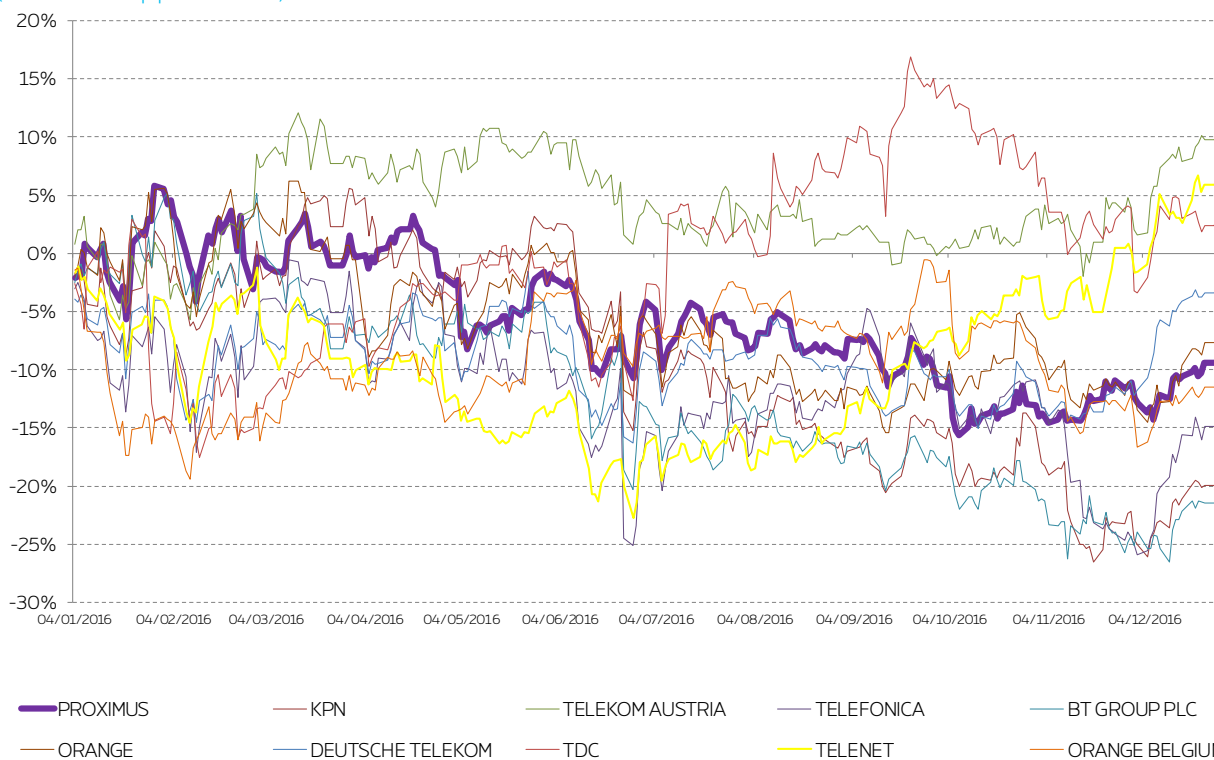
Dit kwam bovenop de macro-economische volatiliteit op de wereldwijde markt.

Evolutie van de koers van het Proximus-aandeel in 2016 vs. 3 indices (herberekend op procentbasis)

(Bron: Nasdaq)

Evolutie van de koers van het Proximus-aandeel in vergelijking met een aantal Europese sectorgenoten (herberekend op procentbasis)

(Bron: Nasdaq)

Kerncijfers i.v.m. het Proximus-aandeel

Informatie over het aandeel	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Hoogste koers	28,65	29,11	27,64	24,60	23,25	32,29	35,67	31,74
Laagste koers	21,67	24,31	21,40	20,80	16,32	20,78	27,93	25,31
Slotkoers op 31 december	25,32	25,13	24,24	22,21	21,55	30,10	30,0	27,36
Jaarlijks verhandeld volume (aantal aandelen)	181.364.309	138.569.376	148.786.324	142.139.111	189.753.834	178.802.905	179.825.076	157.368.090
Gemiddeld verhandeld volume per dag (aantal aandelen)	708,454	532,959	578,935	555,231	744,133	701,188	702,442	612,327
Aantal uitstaande aandelen	320.614.683	321.482.641	317.648.821	318.321.665	318.759.360	321.230.597	322.003.751	322.637.103
Gewogen gemiddeld aantal uitstaande aandelen	320.475.553	321.138.048	319.963.423	318.011.049	318.987.711	320.119.106	321.767.821	322.316.200
Marktkapitalisatie op 31 december (in miljard EUR) ¹	8,12	8,08	7,70	7,07	6,87	9,67	9,66	8,83
Kerncijfers per aandeel - op gerapporteerde basis								
Ebitda2	6,14	7,56	5,93	5,62	5,33	5,48	5,12	5,38
Nettowinst (aandeel van de Groep) ²	2,82	3,94	2,36	2,24	1,98	2,04	1,50	1,62
Gewoon dividend (bruto) ³	8,98	6,37	10,26	9,92	10,9	14,73	20,03	16,86
Interimdividend (bruto)	1,68	1,68	1,68	1,68	1,68	1,00	1,00	1,00
Bruto dividendrendement ³	0,40	0,50	0,50	0,81	0,50	0,50	0,50	0,50
Prijs/winst ratio op 31 december ³	8,20%	8,70%	9,00%	11,20%	10,10%	4,98%	5,00%	5,48%
Kerncijfers per aandeel - op onderliggende basis								
Ebitda1	NA	NA	NA	NA	NA	5,15	5,38	5,57
Winst per aandeel ²	NA	NA	NA	NA	NA	1,85	1,68	1,71
Prijs/winst ratio op 31 december ²	NA	NA	NA	NA	NA	16,28	17,87	15,96

¹ Gebaseerd op het gewogen gemiddeld aantal uitstaande aandelen

² Gebaseerd op de laatste koers van het respectievelijke jaar

³ Berekening gebaseerd op het aantal uitstaande aandelen & de laatste koers van het respectievelijke jaar

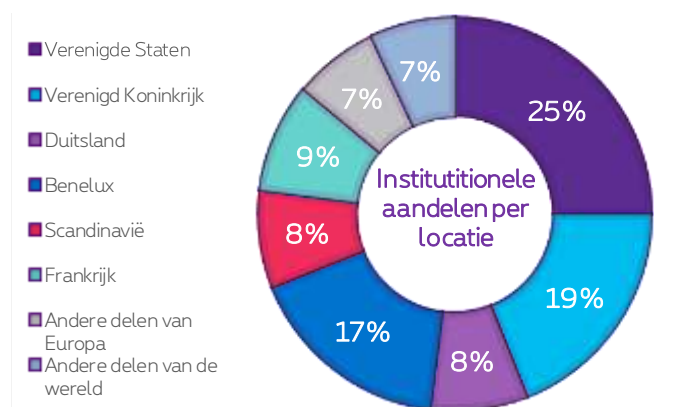
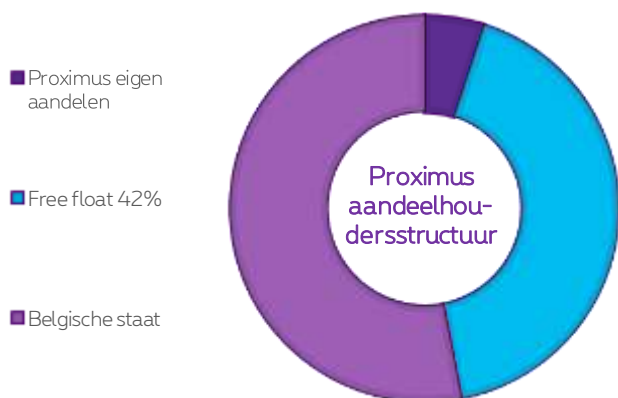
Onze aandeelhouders

De grootste aandeelhouder van Proximus is de Belgische Staat, die 53,5% van de Proximus-aandelen bezit. Eind 2016 hield Proximus 4,6%

van zijn eigen aandelen aan. De free float vertegenwoordigt 41,9%.

Aandeelhouderschap van Proximus – 31 december 2016

	Aantal aandelen	% aandelen	% stemrecht	% dividendrecht	Aantal aandelen met stemrecht	Aantal aandelen met dividendrecht
Belgische Staat	180.887.569	53,5%	56,1%	55,9%	180.887.569	180.887.569
Eigen aandelen van Proximus	15.388.032	4,6%	0,0%	0,4%	0	1.167.056
Free float	141.749.534	41,9%	43,9%	43,8%	141.749.534	141.749.534
Totaal	338.025.135	100,0%	100,0%	100,0%	322.637.103	323.804.159

(Bron: Shareholder analysis september 2016)

% van geïdentificeerde institutionele aandeelhouders - Nasdaq

Van alle vrij verhandelbare aandelen (free float) houden kleine beleggers er ca. 20% aan; het overige deel is voornamelijk in handen van institutionele aandeelhouders. Proximus' grootste

institutionele aandeelhouders bevinden zich in de Verenigde Staten en het Verenigd Koninkrijk, gevolgd door de Benelux en Frankrijk.

Evolutie van de eigen aandelen

Einde van de periode 2015	16.021.384
Opties uitgeoefend in de loop van 2016	-201.579
Aandelenaankoopplan met korting	-9.773
Einde periode 2016	15.388.032

Eind 2016 had Proximus 15.388.032 eigen aandelen in bezit, wat neerkomt op 4,6% van het totale aantal aandelen. In de loop van 2016 werden 9.773 eigen aandelen gebruikt in het kader van een Discount Share Purchase Plan (aandelenaankoopplan met korting) en werden 201.579 aandelenopties uitgeoefend¹.

Het stemrecht van de eigen aandelen is bij wet opgeschort. De dividendrechten van de eigen aandelen verworven in 2004 zijn eveneens opgeschort, terwijl de dividendrechten van aandelen verworven vanaf 2005 zijn geannuleerd.

De Belgische wet verbiedt een onderneming meer dan 20% van haar uitstaande aandelenkapitaal aan te houden.

¹ Voor meer informatie: zie het 'Remuneratieverslag'

Transparantieverklaringen

Volgens de statuten van Proximus moet een participatie worden bekendgemaakt bij het bereiken van de drempels van 3% en 7,5%, naast de wettelijke drempelwaarden van 5% en elk veelvoud van 5%.

Volgens de laatst ontvangen kennisgeving van Blackrock Inc. op 23 september 2015 bereikte zijn participatie in Proximus 3,0%.

Op 31 december 2016 hield Proximus in totaal 15.388.032 aandelen aan, goed voor 4,6% van het totale aantal uitstaande aandelen. Overeenkomstig de Belgische wetgeving zijn de stemrechten verbonden aan de door Proximus

aangehouden eigen aandelen opgeschort. Voor zover Proximus weet, zijn er geen andere aandeelhouders die op 31 december 2016 3% of meer van de uitstaande Proximus-aandelen in handen hadden.

Meldingen van belangrijke participaties die moeten worden bekendgemaakt volgens de wet van 2 mei 2007 of volgens de statuten van Proximus, moeten worden gestuurd naar:

- de FSMA op.trp.fin@fsma.be
- Proximus op.investor.relations@proximus.com

Investor Relations

Proximus Investor Relations (IR) wil regelmatig en open communiceren met de Belgische en internationale investeringswereld. Via een transparante en rechtlijnige dialoog met investeerders en financieel analisten streeft de Groep naar een eerlijke aandeelwaarde, die gebaseerd is op kwaliteitsvolle financiële informatie.

Om de bestaande en potentiële aandeelhouders van Proximus op de hoogte te houden, spreekt de directie van Proximus regelmatig met de financiële gemeenschap. Na elke aankondiging van de kwartaalresultaten is er een conferentiegesprek of een presentatie aan de investeerders of de analisten, dat grotendeels bestaat uit een vraag-en-antwoordsessie. Tweemaal per jaar, doorgaans naar aanleiding van de jaarlijkse en halfjaarlijkse resultaten,

organiseert Proximus met het topmanagement een roadshow, die de grootste financiële centra van Europa en de Verenigde Staten aandoet. Daarnaast nam Proximus deel aan diverse grote internationale investeringsconferenties. Tussen die evenementen worden er vergaderingen en conferentiegesprekken met het hoger management georganiseerd. Het Investor Relations-team (IR) staat de directie bij al deze activiteiten bij.

Het Proximus IR-team biedt dagelijkse ondersteuning aan kleine en institutionele aandeelhouders, alsook aan 'sell-side' analisten. Er wordt een strikte 'stille periode' in acht genomen vóór de publicatie van elk kwartaalverslag. De start van de 'stille periode' wordt gepubliceerd op de website van Proximus Investor Relations.

Vergoeding van de aandeelhouders

Beleid inzake de winstuitkering aan de aandeelhouders

Proximus verbindt zich ertoe een aantrekkelijk beleid van winstuitkering te voeren waarbij, in principe, het grootste deel van haar jaarlijkse vrije kasstroom wordt uitgekeerd aan haar aandeelhouders.

De teruggave van de vrije kasstroom, hetzij via dividenden, hetzij via aandeleninkopen, zal jaarlijks worden herzien om strategische financiële flexibiliteit te behouden voor toekomstige organische groei of groei via selectieve M&A's,

met een duidelijke focus op waardecreatie. Dit omvat tevens het bevestigen van de geschikte niveaus van uitkeerbare reserves.

Het beleid inzake de winstuitkering is gebaseerd op een aantal veronderstellingen betreffende de toekomstige evolutie van de business en de markt en kan onderhevig zijn aan wijzigingen in geval van onvoorziene risico's of gebeurtenissen waarover het bedrijf geen controle heeft.

Winstuitkering over het financiële jaar 2016

Op 23 februari 2017 besliste de Raad van Bestuur een gewoon dividend van 1,00 EUR per aandeel voor te stellen aan de Algemene Vergadering van 19 april 2017. Proximus gaat daarmee uit van een dividend van 1,50 EUR bruto per aandeel over het jaarresultaat van 2016, in lijn met de dividendvooruitzichten op drie jaar voor de periode 2014-2016. Na goedkeuring door de Algemene Vergadering zal het gewone dividend worden uitgekeerd op 28 april 2017, met als registratiedatum 27 april 2017 en als ex-dividenddatum 26 april 2017.

Dat brengt het totaal aangekondigde dividend over de resultaten van 2016 op 486 miljoen EUR.

Proximus blijft zijn aandeelhouders belonen met een aantrekkelijk en duurzaam dividend. Medio december 2016, wanneer het zijn 'Glasvezel voor België'-project uit de doeken deed, maakte het management van Proximus zijn voornemen bekend om de komende drie jaar een stabiel jaarlijks dividend van 1,50 EUR per aandeel uit te keren, op voorwaarde dat de financiële prestaties van Proximus in de lijn van zijn verwachtingen liggen.

Financiële kalender

19 april 2017	Algemene Vergadering
26 april 2017	Ex-dividendnotering van het aandeel
5 mei 2017	Aankondiging resultaten Q1 2017
28 juli 2017	Aankondiging resultaten Q2 2017
27 oktober 2017	Aankondiging resultaten Q3 2017

Opmerking: deze data kunnen nog worden gewijzigd.

Bezoldigingsverslag

2016

proximus

Het verloningsbeleid van de leden van de Raad van Bestuur en van de leden van het Executief Comité is gebaseerd op de bestaande wetgeving, de Corporate Governance Code en de marktpraktijken en –tendenzen. Ons bedrijf waakt erover om pertinente en transparante informatie te geven over de principes en het niveau van de bezoldiging van haar leden van de Raad van Bestuur en van het Executief Comité, evenals een algemeen zicht op het verloningsbeleid van de Proximus Groep.

Verloning van de leden van de Raad van Bestuur

Verloning van de leden van de Raad van Bestuur

Het beginsel van continuïteit met het verleden wordt gehandhaafd. Het door de algemene vergadering van aandeelhouders 2004 vastgestelde beleid bleef van toepassing in 2016 en geen wezenlijke verandering van dit beleid is te verwachten voor de twee volgende jaren.

De Gedelegeerd Bestuurder, Mevr. Dominique Leroy, de enige executieve bestuurder, wordt niet verloond voor de uitoefening van haar mandaat als lid van de Raad van Bestuur en van de Comités, noch van enig ander mandaat binnen de Raden van Bestuur van de filialen van de Groep.

Het verloningsbeleid van de niet-executieve leden bestuurders voorziet een jaarlijkse vaste vergoeding van 50.000 EUR voor de Voorzitter van de Raad van Bestuur en van 25.000 EUR voor de andere leden van de Raad van Bestuur. Alle leden van de Raad van Bestuur hebben recht op een zitpenning van 5000 EUR per bijgewoonde vergadering van de Raad van Bestuur. Deze zitpenning wordt verdubbeld voor de Voorzitter. Ten slotte zijn er zitpenningen van 2500 EUR voorzien voor ieder lid per bijgewoonde vergadering van een adviserend Comité van de Raad van Bestuur. Voor de Voorzitter van het respectievelijke adviserende Comité worden deze zitpenningen verdubbeld.

Deze bedragen blijven onveranderd sinds hun bepaling in 2004, ze zijn niet onderworpen aan de index.

De leden ontvangen ook 2000 EUR per jaar voor communicatiekosten. Voor de Voorzitter van de Raad van Bestuur worden de communicatiekosten eveneens verdubbeld.

Deze verloningen worden jaarlijks toegekend en pro rata temporis van de duur van het mandaat tijdens het betrokken jaar en worden semestrieel uitbetaald.

Voor het uitvoeren van hun Bestuurdersmandaat ontvangen de niet-executieve Bestuurders geen prestatiegebonden variabele verloning, zoals bonussen of aandelenopties. Zij ontvangen ook geen bijkomende pensioenplannen, noch enige groepsverzekering.

De Voorzitter van de Raad van Bestuur is ook Voorzitter van het Paritair Comité en van het Pensioenfonds. Mevrouw Catherine Vandenborre en Mevrouw Sandrine Dufour zijn lid van de Raad van Bestuur van het Pensioenfonds. Ze ontvangen geen vergoeding voor deze Bestuurdersmandaten.

Overzicht van de verloning van de leden van de Raad van Bestuur

Het totale bedrag van de verloningen toegekend in 2016 aan alle leden van de Raad van Bestuur, Voorzitter inbegrepen, beloopt 970.638 EUR bruto.

De bruto bedragen die hen in 2016 persoonlijk werden toegekend op basis van hun activiteiten en hun deelname aan de vergaderingen van de Raad

van Bestuur en de verschillende Comités, worden weergegeven in de onderstaande tabel.

Deze bedragen werden toegekend op basis van zeven vergaderingen van de Raad van Bestuur, waarvan één niet-bezoldigd, en twaalf vergaderingen van Comités.

Tabel 1: Activiteitenverslag en aanwezigheid op de vergaderingen van de Raad en de Comités:

Naam	Raad (totaal 7*)	ATC (totaal 5)	BBC (totaal 5)	SBOC (totaal 2)	Totale jaarlijkse bruto verloning **
Stefaan De Clerck	7/7	5/5	5/5	2/2	166.499 €
Dominique Leroy	7/7			2/2	0€
Karel De Gucht ⁽⁰⁾	7/7			2/2	69.500 €
Pierre Demuelenaere	7/7	5/5	5/5		82.000 €
Guido Demuyne ⁽¹⁾	7/7	5/5	2/2		87.000€
Martin De Prycker	7/7		5/5	2/2	74.500 €
Carine Dautrelepon ⁽²⁾	1/1			1/1	15.570 €
Martine Durez	7/7		5/5		69.500 €
Laurent Levaux	7/7				57.000 €
Tanuja Randery ⁽³⁾	6/6			1/1	46.319 €
Isabelle Santens	5/7				52.000 €
Agnès Touraine	7/7			2/2	62.000 €
Lutgart Van den Berghe ⁽²⁾	1/1		2/2		18.250 €
Catherine Vandenborre	5/7	3/5			54.500 €
Luc Van den hove ⁽³⁾	6/6			1/1	46.319 €
Paul Van de Perre	7/7	5/5			69.500€

ATC: Audit- en Toezichtscmité; BBC: Benoemings- en Bezoldigingscomité; SBOC: Strategie en Bedrijfsontwikkelingscomité

* Eén vergadering van de Raad onbezoldigd

** Totale verloning:

- het betreffen bruto bedragen op jaarlijkse basis
- voor alle Bestuurders omvat dit bedrag het telecom voordeel
- voor de Voorzitter van de Raad, bevat dit bedrag eveneens het voordeel van alle aard met betrekking tot het gebruik van een bedrijfswagen

⁽⁰⁾ De totale verloning omvat een bedrag van 7.500 EUR betaald voor aanwezigheid op vergaderingen in 2015

⁽¹⁾ Lid van de BBC sinds 3 mei 2016

⁽²⁾ Mandaat tot 20 april 2016

⁽³⁾ Mandaat sinds 20 april 2016 en lid van de SBOC sinds 3 mei 2016

Beleid en principes inzake globale verloning

Onze onderneming heeft een innovatief verloningsbeleid uitgewerkt dat regelmatig wordt geëvalueerd en geüpdatet in nauwe samenwerking met universiteiten en externe fora omtrent human resources. Het beleid met betrekking tot de verloning van onze werknemers komt tot stand in dialoog tussen de Raad van Bestuur alsook met de sociale partners.

Gezien de geschiedenis van onze onderneming als overheidsbedrijf zijn er in vergelijking met de privésector verschillen in dynamiek en structuur. Deze verschillen hebben een aanzienlijke invloed op de evolutie van het verloningsbeleid. Ons departement Human Resources heeft creatieve en flexibele programma's ontwikkeld om tegemoet te komen aan onze verplichtingen in verband met de statutaire tewerkstellingsstatus van een deel van het personeel. Tevens werden nieuwe elementen ingevoerd om het beleid voor statutaire en contractuele werknemers op elkaar af te stemmen.

Om onze ondernemingsdoelstellingen te realiseren in de sterk concurrentiële en snel evoluerende wereldwijde telecomsector, hebben we gekwalificeerde, getalenteerde en betrokken medewerkers nodig die nauw samenwerken in een sterke prestatiegedreven cultuur. Om deze cultuur aan te moedigen, is het cruciaal om over een marktaantrekkelijk en competitief globaal verloningsprogramma (Global Rewards Program) te beschikken, zowel voor de leden van het Executief Comité als voor de overige leden van het Top Management en voor alle personeelsleden van de onderneming.

De hoofddoelstellingen van ons Global Rewards Programma zijn:

- prestaties aanmoedigen die winstgroei op lange termijn genereren;
- “empowerment” stimuleren om de business strategie en de gewenste cultuur te versterken;
- een eerlijke en billijke verloning bieden voor (zowel statutaire als contractuele) werknemers, en competitief op de markt;
- herkennen en valoriseren van sterke prestaties en het bevorderen van de bedrijfswaarden en –cultuur;
- de verloning linken aan zowel individuele prestaties als het globale succes van onze onderneming;
- onze onderneming in staat stellen op alle niveaus talenten op de markt aan te trekken en te behouden;
- de behoeften en de verantwoordelijkheden van de werknemers en hun gezinnen verzoenen met die van de onderneming en de maatschappij als geheel.

Onze onderneming handhaaft en moderniseert ook krachtige instrumenten uit de overheidssector zoals voordelen voor een beter evenwicht tussen werk en privéleven (bv. de zorg voor een ziek kind, hospitalisatie e.d.) en sociale ondersteuning. Ons Work-Life-departement heeft de taak om de behoeften en verantwoordelijkheden van de werknemers en hun gezinnen te verzoenen met die van de onderneming en de samenleving. Door de jaren heen hebben wij diverse prijzen gewonnen voor onze aanhoudende inspanningen om een evenwichtige werkomgeving te creëren voor ons personeel.

Het Global Rewards Program houdt dit doel en deze missie voor ogen en ondersteunt ze.

Verloning van het Executief Comité

Procedure aangaande de uitwerking van het verloningsbeleid en bepaling van het verloningsniveau van de leden van het Executief Comité

Zowel het verloningsbeleid van het Executief Comité als de individuele loonpakketten van de Gedelegeerd Bestuurder en van de overige leden van het Executief Comité worden vastgelegd door de Raad van Bestuur op basis van de door het Benoemings- en Bezoldigingscomité gemaakte aanbevelingen. De individuele loonpakketten worden bepaald in functie van de individuele verantwoordelijkheden en competenties.

Het betreft een evenwichtig verloningsbeleid dat aantrekkelijke, marktcompetitieve verloning voorziet, dat de belangen van het management met deze van de aandeelhouders op mekaar afstemt en dat beantwoordt aan de in België geldende regels van de Corporate Governance. Onze onderneming wil bekwame leiders aantrekken en behouden voor haar Executief Comité. Ze belooft duidelijke rolmodellen die sterk presteren en die de bedrijfswaarden bevorderen.

Net zoals de rest van het top management van onze onderneming, kunnen de leden van het Executief Comité rekenen op specifieke verloningsprogramma's die focussen op de principes van onze strategie om goede prestaties van individuen en van de onderneming consequent te belonen. Een belangrijk deel van hun totale verloning is variabel, gebaseerd op veeleisende kwantitatieve en kwalitatieve prestatiecriteria aangedreven door onze bedrijfsobjectieven qua prestatie en groei. Op deze manier wil onze onderneming haar top management aanmoedigen om op lange termijn een duurzame, winstgevende groei te leveren, in lijn met onze Groepsstrategie en de verwachtingen van onze aandeelhouders.

De positionering van deze verloningspakketten wordt regelmatig nagekeken door de verloning van de leden van het Executief Comité te vergelijken met deze van de bedrijven van de BEL 20 (exclusief financiële sector) en van andere bedrijven uit de Europese telecommunicatie- en ICT-sector. Het doel van deze analyse bestaat erin dat de globale verloning voor ieder lid van het Executief Comité billijk, eerlijk en conform de marktpraktijken blijft en in overeenstemming is met de evolutie van zijn/haar verantwoordelijkheden en de marktsituatie van de Proximus Groep qua grootte, omvang van de activiteiten en financiële resultaten.

Het huidig bezoldigingsbeleid voorziet geen specifieke contractuele terugvorderingsbepaling ten gunste van onze onderneming voor de variabele verloning toegekend aan de leden van het Executief Comité, de Gedelegeerd Bestuurder inbegrepen, op basis van onjuiste financiële informatie.

Om zichzelf van andere werkgevers te onderscheiden, willen wij een uitstekend totaalpakket bieden, dat niet alleen bestaat uit contant geld, maar ook uit talrijke andere voordelen.

Eén van de principes van ons verloningsbeleid ligt in een zekere mate van vrijheid, waarbij de leden van het top management, inbegrepen de Gedelegeerd Bestuurder en de overige leden van het Executief Comité, de betalingswijze van hun variabele verloning kunnen kiezen.

Alle in dit verslag opgenomen bedragen zijn bruto bedragen, exclusief de werkgeversbijdragen sociale zekerheid.

Structuur van de verloning van het Executief Comité

De verloning van de leden van het Executief Comité is als volgt samengesteld:

- Basisverloning
- Variabele verloning op korte termijn
- Variabele verloning op lange termijn
- Premies van de groepsverzekering en andere voordelen

De relatie tussen de verschillende verloningscomponenten van de Gedelegeerd Bestuurder en van de overige leden van het Executief Comité wordt geïllustreerd in de onderstaande grafieken. De grafieken tonen het effectieve en het relatieve belang van de verschillende componenten van de “on-target” verloning.

Grafiek 1: Relatief belang van de verschillende componenten van de on-target verloning vóór werkgeversbijdragen sociale zekerheid (eind 2016)

Zoals bepaald in haar overeenkomst, geniet de Gedelegeerd Bestuurder enkel een variabele verloning op korte termijn, welke wordt uitgespreid over drie jaren. De variabele verloning van de overige leden van het Executief Comité omvat een gedeelte op korte termijn en een gedeelte op lange termijn, waarvan de target bedragen identiek zijn en vastgelegd worden op basis van percentages van de basisverloning. Dit verloningsbeleid is dus volledig conform artikel 520ter van het Belgische Wetboek van vennootschappen en van de Belgische Wet van 6 april 2010.

Naar aanleiding van een herziening van de organisatie van onze onderneming, uitgevoerd in 2014, en van resulterende significante veranderingen qua rollen en verantwoordelijkheden binnen het Executief Comité, heeft het Benoemings- en Bezoldigingscomité in 2015 een externe benchmark besteld om de positionering van de leden van het Executief Comité, de Gedelegeerd Bestuurder inbegrepen, te beoordelen op vlak van

de verloning ten opzichte van zowel de BEL 20 bedrijven (uitgezonderd de financiële sector) als een korf van gelijkaardige bedrijven in de Europese Telecommunicatie- en ICT- sector.

Op basis van de resultaten van deze externe benchmark, heeft het Benoemings- en Bezoldigingscomité aanbevelingen gemaakt aan de Raad van Bestuur met als doel de aantrekkelijkheid en competitiviteit van onze Groep te vrijwaren en de instandhouding te waarborgen. In september 2015 heeft de Raad van Bestuur consequent beslist om actie te ondernemen voor het op één lijn brengen van de variabele verloning van de leden van het Executief Comité met de marktmediaan praktijken.

Bijgevolg, sinds het prestatiejaar 2016 en na beslissing van de Raad van Bestuur, wordt de minimum target variabele verloning op korte en lange termijn voor de leden van het Executief Comité, uitgezonderd de Gedelegeerd Bestuurder, opgetrokken en gelijkgetrokken. De leden die dit minimum nog niet bereiken, hebben

dus hun target variabele verloning op korte en lange termijn zien toenemen. Deze toename weerspiegelt zich in de variabele verloning die in 2017 zal worden toegekend aan de leden van het Executief Comité, andere dan de Gedelegeerd Bestuurder, voor het prestatiejaar 2016.

Behalve deze aanpassing van de variabele verloning van de overige leden van het Executief Comité, wordt geen andere wezenlijke wijziging aan het verloningsbeleid verwacht voor de twee volgende jaren.

Basisverloning

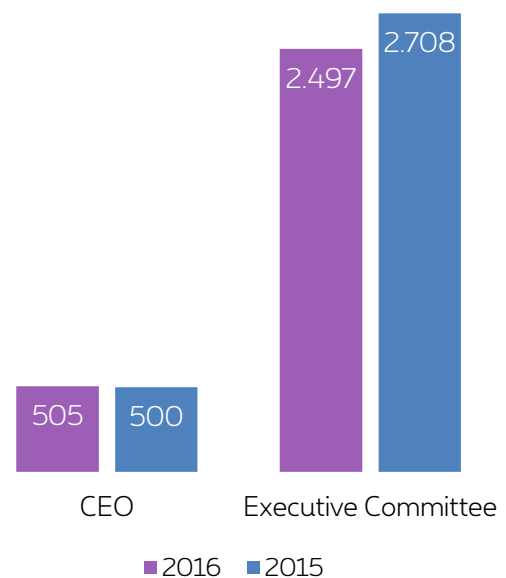
De basisverloning omvat het basisloon dat wordt verdiend in de functie van Gedelegeerd Bestuurder of lid van het Executief Comité voor het gerapporteerde jaar in dergelijke respectieve taken. Ze wordt bepaald door de aard en de specificiteiten van de functie, wordt onafhankelijk van elk resultaat toegekend en is contractueel onderworpen aan de toe te passen index bij Proximus.

De basisverloning van de leden van het Executief Comité wordt regelmatig door het Benoemings- en Bezoldigingscomité herzien op basis van een grondige evaluatie van de prestaties en het potentieel aangegeven door de Gedelegeerd Bestuurder, alsook op basis van externe benchmark gegevens. De evolutie van de basisverloning hangt dus af van het competentieniveau van het lid van het Executief Comité, van zijn voortdurende prestatieniveau, de evolutie van zijn verantwoordelijkheden, evenals van de marktevolutie. Eventuele aanpassingen worden steeds ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Bestuur.

Wijzigingen in de cijfers van jaar tot jaar zijn het gevolg van enerzijds de bij Proximus toegepaste indexatie van 2% in juli 2016 en anderzijds het gevolg van de

wijzigingen in de samenstelling van het Executief Comité, zijnde de benoeming van een nieuwe Chief Financial Officer in 2015 en een nieuwe Chief Human Resources Officer in 2016.

Grafiek 2: Basisloon in kEUR vóór werkgeversbijdragen sociale zekerheid

Variabele verloning op korte termijn

Componenten van de variabele verloning op korte termijn

Ons systeem voor variabele verloning op korte termijn is ontworpen om de strategie en de waarden van onze Groep te ondersteunen en om een managementcultuur gebaseerd op resultaten te versterken.

Ons bedrijf beschouwt nauwe samenwerking van alle werknemers inderdaad als zijnde een noodzaak, alle inspanningen moeten gericht zijn

op en gealigneerd zijn met het succes van de Groep.

Daarom hebben de Groepsresultaten enorme impact (voor 60%) op de variabele verloning op korte termijn van de leden van het Executief Comité, bovenop de individuele prestaties (voor 40%) en dit in lijn met de bedrijfswaarden.

Groepsprestaties - Key Performance Indicators (KPIs)

De variabele verloning wordt gedeeltelijk berekend - voor 60% - aan de hand van de prestaties t.o.v. de Key Performance Indicators, zoals vastgelegd door de Raad van Bestuur op advies van het Benoemings- en Bezoldigingscomité. Deze prestatie-indicatoren omvatten zowel financiële als niet-financiële indicatoren op het niveau van de Groep.

De Key Performance Indicators op het niveau van de Groep zijn als volgt:

- De operationele cashflow.
- Het aantal nieuwe klanten in de voice-, fix-, internet- en TV-activiteiten
- De Simplification en Customer Experience, die onze vooruitgang meten versus onze ambitie in deze domeinen

- De 'employee engagement index', die elk jaar het engagement, het strategische afstemmen en de wendbaarheid van onze medewerkers meet t.o.v. de organisatie

De resultaten van deze KPI's worden op regelmatige basis opgevolgd en gecommuniceerd. Ze zijn gebaseerd op geauditeerde financiële cijfers en door interne en externe bureaus gespecialiseerd in markt- en klantenonderzoek genomen maatregelen, waarvan de processen regelmatig worden geauditeerd.

Deze prestatie-indicatoren komen in aanmerking voor het finale Groepsresultaat volgens een vooraf bepaald gewicht per indicator.

Individuele prestaties

Bovenop het Groepsresultaat maakt de individuele prestatie deel uit van de jaarlijkse evaluatie door de Raad van Bestuur, uitgevoerd tijdens het eerste trimester volgend op het einde van het prestatiejaar, op basis van door het Benoemings- en Bezoldigingscomité uitgebrachte aanbevelingen, t.o.v. duidelijk te bereiken en vooraf gedefinieerde meetbare objectieven, en t.o.v. de bevordering van de waarden en de

cultuur van onze onderneming. De individuele prestaties komen voor 40% in rekening van de jaarlijkse variabele verloning op korte termijn. Naast de individuele differentiatie op vlak van talenten, prestaties en impact op de Groepsprestaties, waakt de Raad van Bestuur erover dat het totaal toegekende bedrag voor de individuele prestaties in overeenstemming is met de Groepsresultaten.

Toewijzing van de variabele verloning op korte termijn

De Gedelegeerd Bestuurder geniet een target variabele verloning op korte termijn ten belope van 150.000 EUR bruto, zijnde een bedrag dat onderworpen is aan de voor Proximus geldende index. Voor de overige leden van het Executief Comité, wordt de target variabele verloning op korte termijn uitgedrukt in een percentage van de jaarlijkse basisverloning.

Zoals hierboven uitgelegd, wordt de variabele verloning op korte termijn toegekend door de Raad van Bestuur op voorstel van het Benoemings- en Bezoldigingscomité. Het aan de Gedelegeerd Bestuurder en aan de overige leden van het Executief Comité effectief toegewezen bedrag varieert in functie van de Groepsresultaten evenals van de evaluatie van de individuele prestaties door de Raad van Bestuur.

Bij het 100% realiseren van de objectieven, ontvangt de Gedelegeerd Bestuurder of een ander lid van het Executief Comité, 100% van zijn targetbedrag van de variabele verloning op korte termijn. In geval van uitstekende prestaties op het niveau van de onderneming en individueel kan de toegewezen variabele verloning op korte termijn boven de 100% van het target bedrag gaan, met een plafond van 200%. In tegenstelling kan het dalen tot 0% in geval van zware onderprestatie.

Zoals bepaald in haar overeenkomst en zoals gedefinieerd in artikel 520 ter van het Belgische Wetboek van Vennootschappen, wordt de variabele verloning op korte termijn van de Gedelegeerd Bestuurder thans gespreid over 3 jaar. Inderdaad, 50% van haar variabele verloning is gekoppeld aan de prestatie-indicatoren van het boekjaar (=directe variabele verloning op korte

termijn) terwijl de overige 50% zal worden uitgesteld: 25% heeft betrekking op prestatie-indicatoren aangaande een periode van 2 jaar en 25% heeft betrekking op prestatie-indicatoren aangaande een periode van 3 jaar (= uitgestelde variabele verloning op korte termijn).

Terwijl haar mandaat van Gedelegeerd Bestuurder een aanvang nam in januari 2014, heeft de Gedelegeerd Bestuurder enkel haar directe variabele verloning op korte termijn in 2015 toegewezen gekregen, verbonden aan de prestatie-indicatoren met betrekking tot het jaar 2014. Daarentegen werd haar voor de eerste maal een uitgestelde variabele verloning op korte termijn toegekend in de loop van het eerste semester van 2016, verbonden aan de prestatie-indicatoren met betrekking tot de jaren 2014 en 2015, en dit bovenop een directe variabele verloning op korte termijn, verbonden aan de prestatie-indicatoren enkel met betrekking tot het jaar 2015.

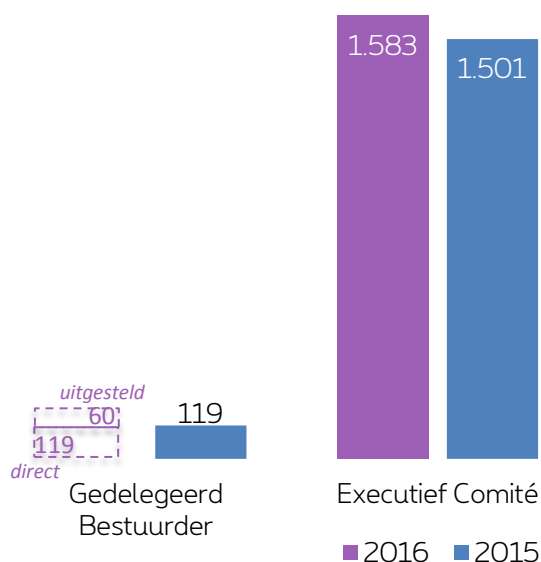
De laatste jaren heeft de Raad van Bestuur zich akkoord verklaard over een positieve evaluatie

van de realisaties van de Gedelegeerd Bestuurder, gezien het overschrijden van de objectieven die haar werden toegekend en de langetermijnwaarde die ze wist te creëren sinds haar benoeming in deze rol.

In 2015 werd haar dus een directe variabele verloning op korte termijn toegekend ten belope van 118.950 EUR bruto (prestatie-indicatoren van 2014). In 2016 werd haar een directe en een uitgestelde variabele verloning op korte termijn toegekend van respectievelijk 119.400 EUR bruto (prestatie-indicatoren van 2015) en 59.475 EUR bruto (prestatie-indicatoren van de jaren 2014 en 2015).

Voor wat betreft de variabele verloning op korte termijn effectief toegekend aan de overige leden van het Executief Comité, belopen de in 2016 toegekende bedragen (prestaties van 2015) in totaal 1.583.327 EUR bruto, wat een lichte toename betekent in verhouding met het totaal toegekend in 2015 (prestaties 2014).

Grafiek 3: Variabele verloning op korte termijn in kEUR vóór werkgeversbijdragen sociale zekerheid

- Gedelegeerd Bestuurder:
 - Uitbetaling in 2015: enkel toekenning van een directe variabele verloning op korte termijn (niet uitgesteld), met betrekking tot prestatiejaar 2014, voor een bedrag van 118.950 EUR
 - Uitbetaling in 2016: een directe variabele verloning op korte termijn voor een bedrag van 119.400 EUR werd toegekend voor de prestaties in 2015, evenals een uitgestelde variabele verloning op korte termijn ten belope van 59.475 EUR voor de prestatiejaren 2014 en 2015
- Overige leden van het Executief Comité: Impact van enkele opgetreden wijzigingen binnen de samenstelling van het Executief Comité

Variabele verloning op lange termijn

De Gedelegeerd Bestuurder geniet geen variabele verloning op lange termijn. Het contract van de Gedelegeerd Bestuurder laat aan de Raad van Bestuur toe om een variabele verloning op lange termijn voor te stellen in het geval van

waardecreatie. Deze voorwaarde werd duidelijk vervuld in 2015. Omdat de Gedelegeerd Bestuurder het enige lid is van het Executief Comité zonder een dergelijke variabele verloning op lange termijn en omdat de Raad van Bestuur

ze ook wenst te stimuleren op de langere termijn, heeft de Raad van Bestuur unaniem beslist in haar vergadering van februari 2016 de toekenning van deze variabele verloning op lange termijn vanaf de prestatiejaar 2015 voor te stellen. Gezien echter de negatieve reactie van de Belgische Staat werd dit niet op de agenda van de Algemene Vergadering van april 2016 opgenomen. Als gevolg, werd er geen variabele verloning op lange termijn toegekend aan de Gedelegeerd Bestuurder in 2016

De overige leden van het Executief Comité genieten een variabele verloning op lange termijn uitgedrukt in een percentage van de jaarlijkse basisverloning. Dit percentage is identiek aan dat van hun variabele verloning op korte termijn.

Prestatiewaardeplan op lange termijn

De variabele verloning op lange termijn, aangeboden door ons bedrijf aan zijn topmanagers, bestaat momenteel uit een "Prestatiewaardeplan". Dit plan heeft tot doel het verloningsbeleid voor de topmanagers evenwichtig en aantrekkelijk te houden, alsook in overeenstemming met de verwachtingen van de aandeelhouders. Het richt zich op acties en initiatieven van het top management op termijn, reden waarom deze verloning duidelijk een aanmoedigend karakter heeft op lange termijn.

Ons Prestatiewaardeplan is gesteund op een evenwicht tussen de individuele prestaties en deze van de Groep. Het is volledig prestatiegericht op middellange en lange termijn, volledig transparant en in lijn met de beste marktpraktijken, en is geïnspireerd op stimuleringsplannen op lange termijn van andere Europese telecombedrijven.

Vergelijkbare bedrijven opgenomen in de korf

- BT
- Deutsche Telekom
- OTE
- KPN KON
- Orange
- Swisscom
- TDC
- Telecom Italia

De huidige Gedelegeerd Bestuurder die haar mandaat startte in januari 2014 komt niet in aanmerking voor een variabele verloning op lange termijn. Bijgevolg werd haar geen variabele verloning op lange termijn verleend in 2015 en

De variabele verloning op lange termijn wordt door de Raad van Bestuur toegekend aan de overige leden van het Executief Comité, op basis van door het Benoemings- en Bezoldigingscomité uitgebrachte aanbevelingen.

Bij de beslissing door de Raad van Bestuur van de effectieve toekenning kunnen er verschillende elementen in aanmerking genomen worden, zoals het aantrekken van talenten, de evaluatie van de individuele prestaties of de Groepsresultaten. Deze toekenning gebeurt door middel van een stimuleringsplan op lange termijn, wat momenteel bestaat uit een Prestatiewaardeplan op lange termijn, een door onze onderneming opgenomen plan sedert 2013.

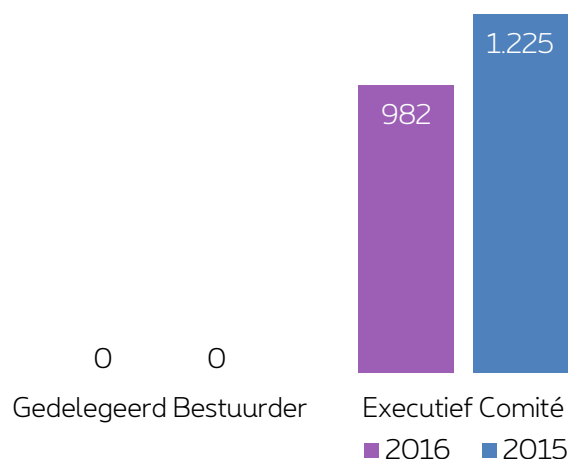
Het prestatie criterium van dit plan is het totale aandeelhoudersrendement. Ons totale aandeelhoudersrendement wordt gewogen ten opzichte van het respectieve totale aandeelhoudersrendement van een korf van 12 andere Europese telecombedrijven.

In het kader van dit Prestatiewaardeplan worden de toekenningen geblokkeerd voor een periode van drie jaar, waarna de Prestatiewaarde vast wordt verworven. Na deze periode hebben de begunstigden de mogelijkheid om hun Prestatiewaarden uit te oefenen. De effectief uitbetaalde bedragen zullen afhangen van het resultaat van het, op het ogenblik van de uitoefening, totale resultaat van het aandeelhoudersrendement vergeleken met dit van de korf van gelijkaardige bedrijven. De Prestatiewaarden vervallen op de zevende verjaardag van hun toekenningsdatum.

2016. Het totaal van de aan de leden van het Executief Comité effectief toegekende variabele verloning op lange termijn, uitgezonderd de CEO, komt uit op 1.225.250 EUR bruto in 2015 en op 982.000 EUR bruto in 2016.

Grafiek 4: Variabele verloning op lange termijn in kEUR vóór werkgeversbijdragen sociale zekerheid

De wijzigingen aan de samenstelling van het Executief Comité de laatste drie jaren, hebben een gevolg op het totaal van de toegewezen variabele verloning op lange termijn.

Variabele verloning op lange termijn, vorig plan: aandelenoptieplan

Van 2004 tot 2012 werden aandelenopties toegekend aan het senior management, leden van het Executief Comité inbegrepen.

Hieronder volgt een overzicht van het aantal nog in bezit zijnde aandelenopties van huidige leden van het Executief Comité, Gedelegeerd

Bestuurder inbegrepen, en de evolutie ervan in de loop van 2016.

In 2015 en 2016 hebben de Gedelegeerd Bestuurder en de overige leden van het Executief Comité geen Proximus-aandelen ontvangen, noch Proximus-aandelenopties.

Tabel 2: Overzicht van de nog in bezit zijnde aandelenopties van leden van het Executief Comité

		Dominique LEROY	Dirk LYBAERT	Geert STANDAERT	Bart VAN DEN MEERSCHÉ
AANDELENOPTIES					
op 1 januari 2016		12.665	1.834	8.000	15.000
Uitgeoefend in 2016	Aantal	0	0	5.000	0
	Jaar van toekenning	-	-	2011	-
Vervallen in 2016	Aantal				
	Jaar van toekenning				
Verloren in 2016	Aantal				
	Jaar van toekenning				
op 31 december 2016		12.665	1.834	3.000	15.000

Sandrine Dufour, Renaud Tilmans, Jan Van Acoleyen en Phillip Vandervoort hebben geen aandelenopties in bezit.

Premies van de groepsverzekering en andere voordelen

Groepsverzekering

De Gedelegeerd Bestuurder en de andere leden van het Executief Comité nemen deel aan een aanvullend pensioenplan. Dit aanvullend pensioenplan bestaat uit een "Defined Benefit Plan" dat rechten biedt die in lijn liggen met de marktpraktijken.

Ze genieten eveneens van andere groepsverzekeringen in lijn met marktpraktijken, zoals levens- en invaliditeitsverzekeringen.

Andere voordelen

Onze Groep wil zijn topmanagers stimuleren door middel van een portefeuille van vergoedingen en voordelen die competitief zijn op de markt en verenigbaar met de Groepscultuur. De Gedelegeerd Bestuurder en de andere leden van het Executief Comité ontvangen bovenop hun verloning voordelen zoals een

hospitalisatieverzekering, het gebruik van een bedrijfswagen, welfare benefits en andere voordelen in natura. Deze voordelen maken dikwijls het onderwerp uit van vergelijkende studies en worden aangepast volgens de lopende marktpraktijken.

Algemeen overzicht

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de verloning en de andere vergoedingen die door onze onderneming of een andere onderneming van de Groep rechtstreeks of onrechtstreeks aan de leden van het Executief Comité werden toegekend in 2015 en 2016 (vergoedingen gebaseerd op de bruto- of netto verloning, afhankelijk van het type vergoeding).

Er moet worden opgemerkt dat de globale verloning beïnvloed werd door de indexaanpassing in juli 2016, door de toekenning van de uitgestelde variabele verloning op korte termijn aan de Gedelegeerd Bestuurder voor de eerste keer in 2016, evenals door de wijzigingen die optraden in de samenstelling van het Executief Comité, zijnde de benoeming van een nieuwe Chief Financial Officer in 2015 en een nieuwe Chief Human Resources Officer in 2016.

Tabel 3: Overzicht van de verloning van de leden van het Executief Comité

VERLONING	Gedelegeerd Bestuurder		Andere leden van het Executief Comité	
	2015	2016	2015	2016
Basisverloning	500.000 €	505.005 €	2.707.781	2.497.345 €
Directe variabele verloning op korte termijn	118.950 €	119.400 €	1.500.812 €	1.583.327 €
Uitgestelde variabele verloning op korte termijn	0 €	59.475 €	0 €	0 €
Variabele verloning op lange termijn	0 €	0 €	1.225.250 €	982.000 €
Pensioenvoordelen en voordelen na uitdiensttreding	167.066 €	169.666 €	715.319 €	919.496 € *
Andere voordelen	13.159 €	12.463 €	121.658 €	107.605 €
SUBTOTAAL (excl. sociale werkgeversbijdrage)	799.175 €	866.009 €	6.270.820 €	6.089.773 €
Ontslagvergoedingen	0 €	0 €	0 €	0 €
TOTAAL (excl. sociale werkgeversbijdrage)	799.175 €	866.009 €	6.270.820 €	6.089.773 €

* Verhoging van jaar tot jaar ingevolge de oppensioenstelling van een lid van het Executief Comité

Dit zijn bruto bedragen, zonder werkgeversbijdragen sociale zekerheid.

Belangrijkste bepalingen van de contractuele relatie

Contractuele overeenkomst van de Gedelegeerd Bestuurder

In januari 2014, is Mevr. Dominique Leroy haar zesjarig mandaat als Gedelegeerd Bestuurder gestart. Zij heeft een contract als een zelfstandig topmanager en is dus niet onderworpen aan werknemers' sociale zekerheidslasten.

De Gedelegeerd Bestuurder is gebonden door een niet-concurrentiebeding dat haar gedurende twaalf maanden na het verlaten van de Groep verbiedt te werken voor een concurrent van onze onderneming in België en in landen waar de Groep ten minste 5% van zijn geconsolideerde inkomsten genereert. Indien onze onderneming deze clausule activeert, zal zij ter compensatie

een bedrag ontvangen dat overeenkomt met één jaar loon. De Gedelegeerd Bestuurder is eveneens onderworpen aan de verplichtingen inzake exclusiviteit en confidentialiteit en dient de reglementen en codes van de onderneming te respecteren, zoals de Gedragscode en de Dealing Code.

Als het mandaat van de Gedelegeerd Bestuurder wordt herroepen vóór het einde van de zesjarige termijn, zal ons bedrijf haar een contractuele verbrekingsvergoeding betalen gelijk aan één jaar basisloon.

Belangrijkste contractuele bepalingen van de andere leden van het Executief Comité

Alle andere leden van het Executief Comité zijn gebonden door een niet-concurrentiebeding dat hun gedurende twaalf maanden na het verlaten van de Groep verbiedt te werken voor een andere mobiele of vaste operator met een licentie die actief is op de Belgische markt. Indien onze onderneming deze clausule activeert, zullen ze ter compensatie een bedrag ontvangen dat overeenkomt met zes maanden loon.

Net zoals de Gedelegeerd Bestuurder, worden de overige leden van het Executief Comité eveneens onderworpen aan de verplichtingen inzake exclusiviteit en confidentialiteit en dienen de reglementen en codes van de onderneming te respecteren, zoals de Gedragscode en de Dealing Code.

Ze hebben een contractuele verbrekingsclausule die een vergoeding van één jaar loon voorziet.

Geconsolideerd Jaarverslag

2016

proximus

Bespreking en analyse van de financiële resultaten door het management

1. Inleidende opmerkingen

Onderliggende omzet en EBITDA

De bespreking door het management van Proximus focust op de onderliggende cijfers, d.w.z. na aftrekt van incidentele items.

Om een vergelijking op vergelijkbare basis mogelijk te maken, verschaft Proximus een duidelijk beeld van de operationele trends van de business door incidentele factoren eruit te zuiveren: omzet en kosten die uitsonder-

lijk zijn of geen rechtstreeks verband houden met de bedrijfsoperaties van Proximus, en die een significante impact hadden op de variantie op jaarbasis van de omzet of de EBITDA van de Proximus Groep. De gecorrigeerde omzet en EBITDA worden als 'onderliggend' omschreven.

Definities zijn te vinden vanaf pagina 33 van dit document

(EUR miljoen)	Omzet			EBITDA		
	2014	2015	2016	2014	2015	2016
Gerapporteerd	6.112	6.012	5.873	1.755	1.646	1.733
Onderliggend	5.864	5.994	5.871	1.653	1.733	1.796
Incidentele items - Totaal	248	17	3	102	-87	-63
Niet-recurrente items	62	0	0	34	2	-95
Andere incidentele items:	187	17	3	67	-90	32
Niet-recurrente items	62	0	0	34	2	-95
Plan voor vervroegd vertrek en collectieve overeenkomst	0	0	0	0	0	-103
Verkoop van geconsolideerde bedrijven	62	0	0	27	0	0
Andere: in 2016 hoofdzakelijk de schrapping van de gunstige bepaling inzake vervroegd pensioen	0	0	0	7	2	8
Andere incidentele items:	187	17	3	67	-90	32
Meerwaarde op de verkoop van gebouwen	46	17	3	46	17	3
Verkoop TLS FRUK	134	0	0	3	-1	0
Tegendraaien van de voorziening voor belasting op pylons 2014 & 2015	0	0	0	0	0	29
Akkoord ivm geschillen rond mobiele tarieven	0	0	0	0	-116	0
Verkoop Scarlet NL/Sahara Net	7	0	0	0	0	0
Akkoord ivm een geschil rond het netwerk	0	0	0	22	10	0
Compensatiebetaling pensioen vorige jaren	0	0	0	10	0	0
Herziening verplichting aandelenoptie	0	0	0	-14	0	0
Transformatie en rebranding	0	0	0	-16	0	0
Andere	0	0	0	16	0	0

Wijzigingen in de segmentrapportering

Om de relevantie van de gerapporteerde cijfers te verbeteren, heeft Proximus de volgende wijzigingen toegepast, met aanpassingen voor 2014 en 2015:

Thuismarkten bestaan uit drie klanten segmenten: Consumer, Enterprise en Wholesale, waarvoor omzet en de directe marge wordt gegeven.

Segmentresultaten' (bijdrage aan de EBITDA van de Groep) worden niet langer gerapporteerd, omdat deze cijfers niet relevant waren, aangezien er geen volledige kostentoe rekening werd toegepast.

Afronding

Algemeen gezien worden alle cijfers afgerond. Varianties worden berekend op basis van de brongegevens vóór afronding, wat inhoudt dat een aantal varianties niet konden worden samengeteld

De kosten (na directe marge) worden opgesplitst in personeel en niet-personeelskosten, enkel op groepsniveau,

Thuismarkten en BICS, en op een meer relevante manier.

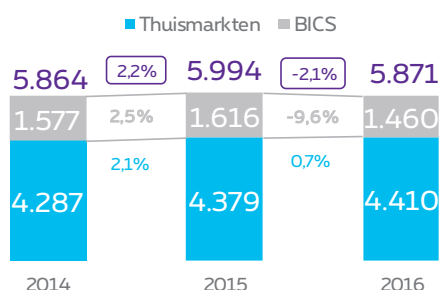
- Personeelskosten: kosten in verband met de eigen werknemers (vroegere HR-kosten), alsook externe medewerkers (deel van vroegere niet-HR-kosten) voor Proximus NV. Voor de filialen worden enkel interne HR-kosten gerapporteerd onder personeelskosten.
- Niet-personeelskosten: alle andere kosten (deel van vroegere niet-HR-kosten)

- Proximus heeft zijn omzet op de thuismarkten in 2016 met 0,7% vermeerderd en zijn groepsebitda met 3,6% op onderliggende basis, ondanks de tegenwind van de regelgeving.
- De EBITDA voor de thuismarkten is met 4,7% gestegen, dankzij een positieve bijdrage van de directe marge en in het bijzonder door een forse vermindering van de kosten.
- De sterke vooruitgang van de omzet uit vaste diensten kon de druk op de omzet uit mobiele diensten, als gevolg van lagere roamingtarieven, ruimschoots compenseren.
- In het kader van een verschuiving van spraak naar data, tekende BICS een ebitdadaling met 7,2% op een hoge vergelijkbare basis op.
- Solide vrije cashflow van 559 miljoen EUR

2. Proximus Groep

Onderliggende omzet

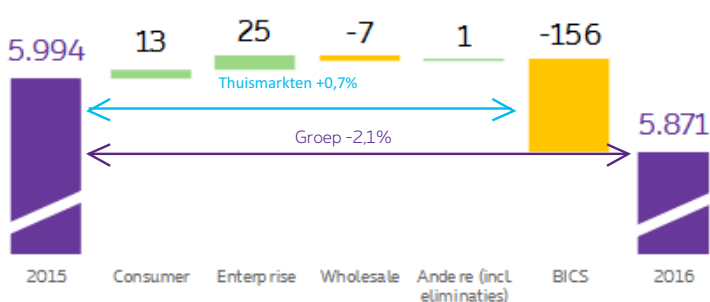
De Proximus Groep sloot het jaar 2016 af met een totale onderliggende omzet van 5.871 miljoen EUR, of 2,1% lager dan het jaar voordien. De lagere onderliggende omzet van de Groep was het gevolg van een gedaalde omzet bij BICS, de International Carrier-businessunit van Proximus. Dit werd deels gecompenseerd door de activiteiten op de thuismarkten van Proximus, die in 2016 bleven groeien.

Omzet - Overzicht over drie jaar (onderliggend, M€)

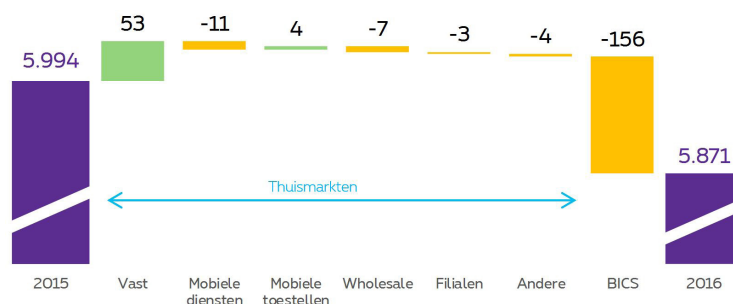
Over het volledige jaar 2016 bedroeg de totale omzet van Proximus op zijn thuismarkten 4.410 miljoen EUR, een verbetering met 0,7% t.o.v. 2015. De omzetgroei was te danken aan zowel het Consumer- als het Enterprise-segment van Proximus.

BICS genereerde in 2016 een totale omzet van 1.460 miljoen EUR, of 9,6% lager in vergelijking met zijn recordomzet van 2015. De daling was het gevolg van de aanhoudend hoge volatiliteit in de spraakbusiness en een minder gunstige bestemmingenmix. De niet-spraakgebonden omzet bleef een solide groei optekenen.

Omzet - Overzicht over drie jaar (onderliggend, M€)

Thuismarkten onderliggende omzet +0,7%

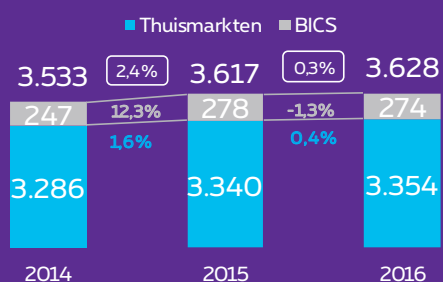
De omzet van het **Consumer-segment** steeg met 0,4% tot 2.905 miljoen EUR. Dit was te danken aan de solide omzet uit vast internet en televisie door de aangroeiende klantenbasis. Proximus kon de vruchten plukken van zijn grote inspanningen op het vlak van klantgerichtheid en zijn convergentiestrategie. Dankzij zijn succesvolle multiplayaanbod verbeterde Proximus zijn klantenmix en verhoogde het zijn klantentrouw en -waarde. Dit resulteerde in een mooie omzetgroei voor de vaste activiteiten, ondanks de aanhoudende achteruitgang van de omzet uit vaste spraak. In 2016 kwam de omzet uit mobiele activiteiten onder druk te staan. In lijn met de Europese regelgeving werden de Europese roamingtarieven op 30 april 2016 verlaagd, wat zich sindsdien zichtbaar weerspiegelde in de omzet van de mobiele diensten.

Het **Enterprise-segment** van Proximus toonde in 2016 een onderliggende omzetgroei van 1,9% en steeg tot

1.360 miljoen EUR. Dit was voornamelijk het gevolg van een solide omzetgroei in ICT en Be-Mobile NV¹, een onderneming op het vlak van slimme mobiliteit die medio maart 2016 werd opgericht. De groei deed de aanhoudende omzetsdaling voor vaste spraak ruimschoots teniet. De omzet uit mobiele diensten bleef redelijk stabiel in vergelijking met 2015, ondanks de grote impact van roaming.

De hierboven beschreven gunstige trends voor de omzet van Proximus op zijn thuismarkten werden gedeeltelijk tenietgedaan door een omzetsdaling bij **Wholesale**, meer bepaald door de verlaging van de vaste terminatietarieven in de regelgeving en de gestopte omzetstroom van Snow. Snow wholesale-klanten werden sinds medio 2015 volledig uitgefaseerd, waarvan veel verwelkomd werden door Scarlet.

Directe marge - Overzicht over drie jaar (onderliggend, M€)

De totale onderliggende directe marge van de Proximus Groep voor 2016 bedroeg 3.628 miljoen EUR. Dit is een stijging met 0,3% tegenover het jaar voordien, waarbij de groei in de directe marge voor de thuismarkten deels werd tenietgedaan door een lagere directe marge voor BICS.

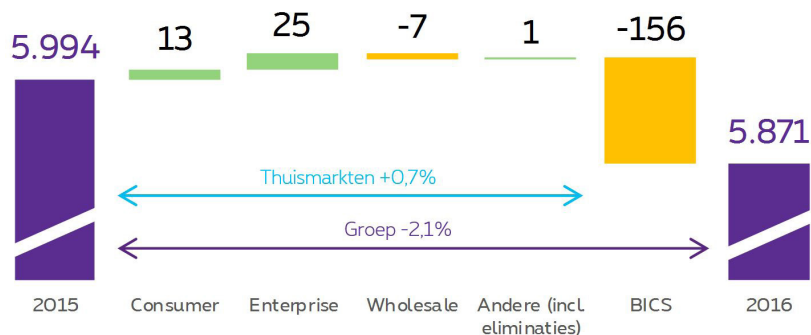
De directe marge van de thuismarkten steeg met 0,4% tot 3.354 miljoen EUR dankzij een gunstige evolutie van zowel het Consumer- als het Enterprise-segment.

De directe marge van BICS van 274 miljoen EUR lag 1,3% lager dan in 2015, toen BICS kon profiteren van gunstige, zij het volatiele voorwaarden op de spraakmarkt.

¹ Be-Mobile, actief in the Smart Mobility domain, is de combinatie van de entiteiten van Be-Mobile NV (eerder Mobile-For NV), Be-Mobile Tech NV, en Flow NV. Als meerderheidsaandeelhouder, consolideert Proximus de omzet van al deze entiteiten. De omzet wordt gerapporteerd in 'Andere producten'.

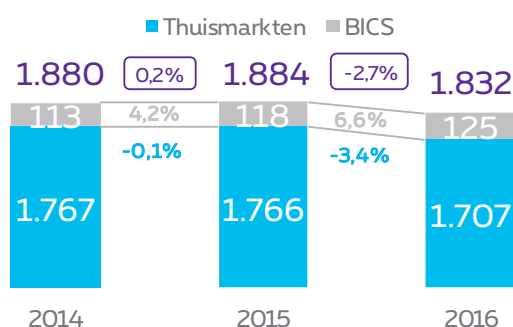
Directe marge van de Groep

+0,3%

Onderliggende bedrijfskosten

Bedrijfskosten - Overzicht over 3 jaar
(onderliggend, M€)

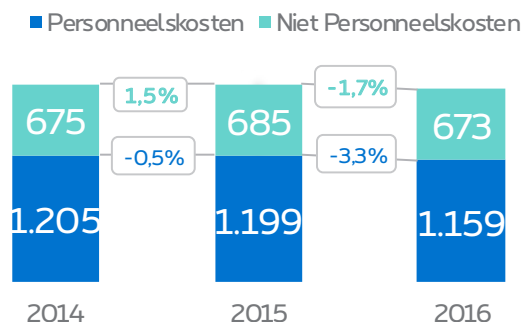
Door haar Fit for Growth-strategie uit te voeren, en specifiek door te focussen op efficiëntie en productiviteit, **slaagde Proximus erin om zijn kosten in 2016 te verminderen tot 1.832 miljoen EUR, een verbetering met 2,7% of 52 miljoen EUR tegenover 2015.** Doordat zijn kosten op de thuismarkten in 2016 met 3,4% of 59 miljoen EUR daalden, is Proximus goed op weg om zijn kostenreductie plan, dat streeft naar een 150 miljoen euro netto daling tegen 2019, uit te voeren. Dit resulteerde uit een algehele verbetering van de efficiëntie en productiviteit. De kostenbasis profiteerde van de optimalisering van de fysieke verkoopkanalen van Proximus (integratie van The Phone House) en netwerk vereenvoudiging. De volumes in contact centers daalden, door een verbeterde interactie met de klant (first-time-right) en verbeterde digitale oplossingen die zelfzorg stimuleren alsook een verdere digitalisering van facturatie en bestellingen.

Voor BICS lagen de bedrijfskosten in 2016 6,6% of 8 miljoen EUR hoger dan het jaar voordien. De belangrijkste redenen hiervoor waren de investeringen in nieuwe geografische regio's en in toekomstige groeidomeinen.

-3,4%

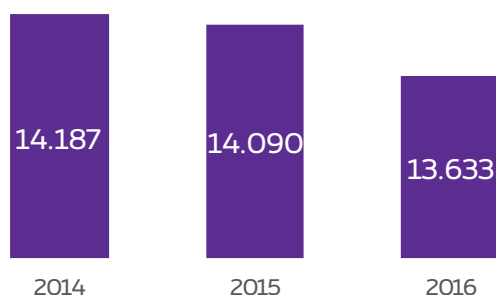
Kosten op de thuismarkten

Opsplitsing bedrijfskosten (M€)

De personeelskosten van Proximus daalden op jaarbasis met 3,3% tot 1.159 miljoen EUR, ondersteund door een kleiner intern personeelsbestand, als gevolg van een vrijwillig plan voor verlof voorafgaand aan het pensioen. Het gunstige effect hiervan op de kostenbasis van Proximus werd echter gedeeltelijk tenietgedaan door de impact van een loonindexering in juli 2016.

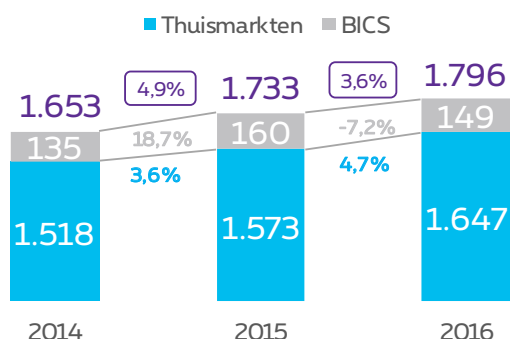
Evolutie van het personeel (in fte's)

Einde 2016 stelde Proximus in totaal 13.633 fte's te werk. Dit was 457 fte's minder dan een jaar voordien, vooral dankzij een combinatie van medewerkers die de onderneming hebben verlaten via het vervroegd vertrekplan en via gewone pensionering en de versterking van de human resources door een aantal businesskri- tieke profielen in huis te halen om onder meer nieuwe domeinen te ondersteunen.

EBITDA

EBITDA - Overzicht over drie jaar
(onderliggend, M€)

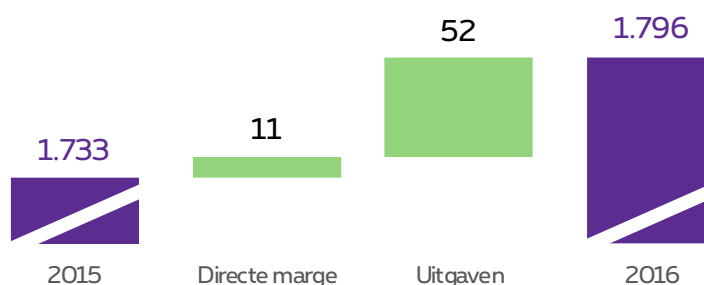

Over 2016 boekte de Proximus Groep een onderliggende EBITDA van 1.796 miljoen EUR, een stijging met 3,6% tegenover 2015. De activiteiten op de thuismarkten van Proximus deden de EBITDA aangroeien met 4,7% tot in totaal 1.647 miljoen EUR. BICS sloot 2016 af met een totaal segmentresultaat van 149 miljoen EUR. Dit is 7,2% lager dan de recordcijfers van 2015, toen BICS kon profiteren van gunstige – zij het volatiele – marktomstandigheden.

EBITDA - Evolutie (onderliggend, M€)

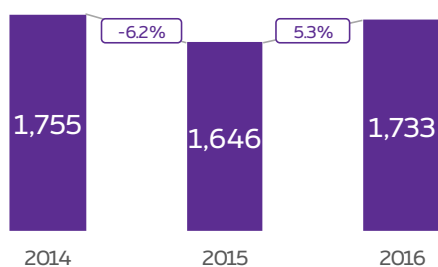
Onderliggende EBITDA voor de Groep

3,6%

Gerapporteerde EBITDA (inclusief incidentele items)

Gerapporteerde EBITDA – overzicht over drie jaar
(M€) inclusief incidentele items

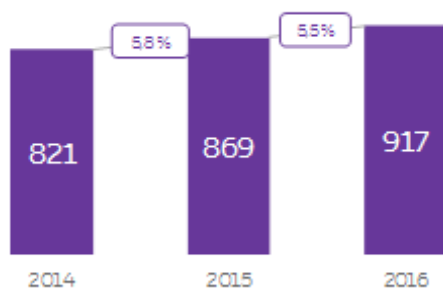

In 2016, heeft de Proximus-Groep -63 miljoen EUR netto EBITDA incidentele items geboekt.

Inclusief deze incidentele items bedroeg de gerapporteerde EBITDA van de Proximus-Groep 1.733 miljoen EUR, dit is namelijk + 5,3% tegenover de 1.646 miljoen EUR voor het jaar voordien. Zie hoofdstuk 1 voor meer informatie over de incidentele items.

Afschrijvingen

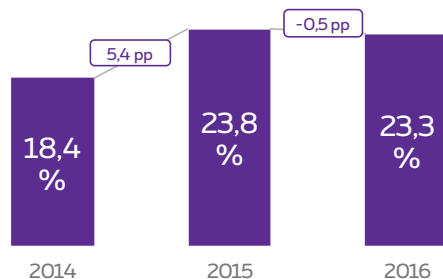
Afschrijvingen overzicht over drie jaar (M€)

In 2016, de afschrijvingen bedroegen 917 miljoen EUR. Dit in vergelijking met 869 miljoen EUR voor 2015, met de toename vooral te danken aan een hogere asset base om af te schrijven.

Belastingen

Belastingvoet – Overzicht over 3 jaar

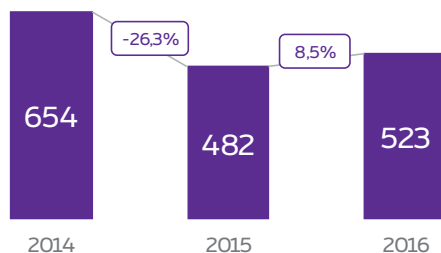

De belastingen over het volledige jaar 2016 bedroegen 167 miljoen EUR. Dit komt neer op een belastingvoet van 23,3%, wat behoorlijk stabiel is in vergelijking met de 23,8% van 2015.

De belastingvoet van 2016 is het gevolg van de toepassing van de Belgische fiscale wetgeving en ligt lager dan de vennootschapsbelastingvoet van 33,99%, ingevolge een aantal belastingaftrekken en eenmalige transacties.

Nettowinst

Nettowinst (aandeel van de Groep) – Overzicht over drie jaar (M€)

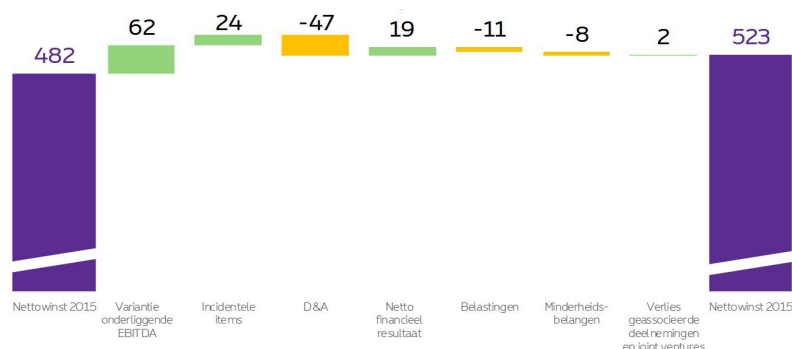

Proximus rapporteerde over 2016 een nettowinst (aandeel van de Groep) van 523 miljoen EUR. De stijging op jaarbasis met 41 miljoen EUR of 8,5% is vooral te verklaren door een hogere groepsebitda en lagere financiële kosten, die gedeeltelijk werden gecompenseerd door hogere afschrijvingen en belastingen.

8,5%

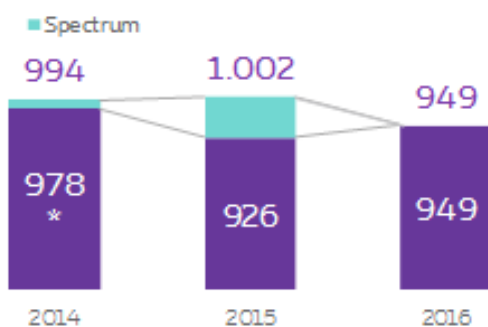
Nettowinst

Evolutie van de nettowinst (M€)

Capex

Capex - Overzicht over 3 jaar (M€)

*Inclusief de uitzendrechten voor drie jaar van de Belgische Jupiler Pro league.

In 2016 investeerde Proximus een totaalbedrag van 949 miljoen EUR, geheel in lijn met de opgegeven capexvooruitzichten voor 2016. Ter vergelijking: in 2015 bedroeg de totale capex 1.002 miljoen EUR, inclusief de 75 miljoen EUR capex in verband met de vernieuwing van het spectrum.

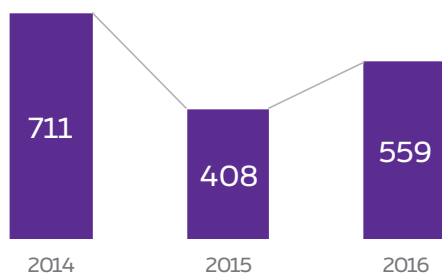
€ 949 M

geïnvesteed om de
globale klanten-tevredenheid te verbeteren

In 2016 investeerde Proximus onder meer in zijn vaste en mobiele netwerken om het bereik en de snelheid te verbeteren, alsook in IT-systemen, in verdere vereenvoudiging en transformatie, die alle bijdroegen tot de verlaging van de kostenbasis. Bovendien startte Proximus met succes zijn Fiber-to-the-Business-uitrol in 2016, rolde het greenfieldglasvezelprojecten voor nieuwbouwwoningen uit en gaf het de aanzet voor een brownfieldproject in Brussel.

Vrije kasstroom

Vrije kasstroom - Overzicht over 3 jaar (M€)

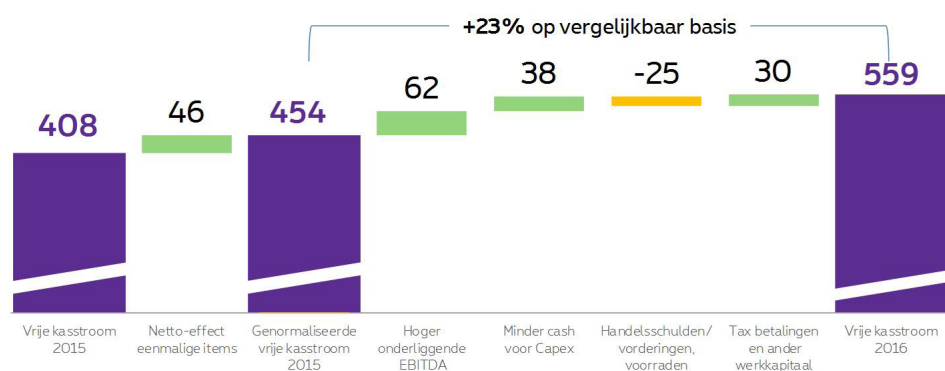
De totale vrije kasstroom van Proximus voor het jaar 2016 kwam uit op 559 miljoen EUR, ondersteund door het initiatief inzake transversaal

cashbeheer, dat medio 2015 werd gelanceerd om vrije kasstroom te optimaliseren. De 2016 vrije kasstroom steeg met 151 miljoen EUR ten opzichte van de 408 miljoen EUR vrije kasstroom gerapporteerd in 2015. Uitgezonderd het netto-effect² van omvangrijke eenmalige cash items in 2015, steeg de vrije kasstroom jaar-op-jaar met 105 miljoen EUR, of 23% op vergelijkbaar basis. Dit werd vooral gedreven door de groei van de onderliggende EBITDA en minder cash nodig voor Capex. Voorraden echter, stegen jaar-op-jaar tot een normaal niveau, ten opzichte van een laag niveau in 2015

² Netto-effect van: grote schikkingsovereenkomsten, contant geld betaald voor dochterondernemingen, verwijdering van gebouwen en andere materiële vaste activa

Vrije kasstroom - Evolutie (M€)

€ 559 M
vrije kasstroom

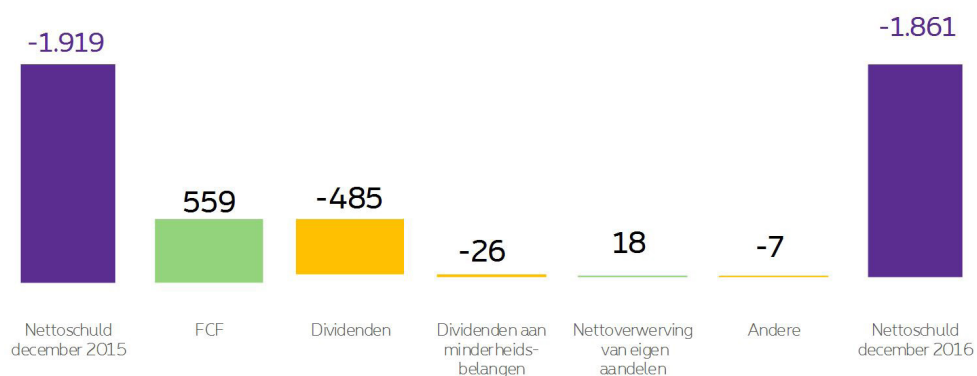

Netto financiële positie

Evolutie van de nettowinst (M€)

Proximus behield eind 2016 een solide financiële positie met een nettoschuld van 1.861 miljoen EUR.

De nettoschuld/ebitdaratio bleef rond de 1X. De nettoschuld is t.o.v. een jaar geleden gedaald en het solide niveau van de vrije kasstroom van 2016 is ruim toereikend om de toegezegde dividenduitkering te verzekeren.

- Het Consumer-segment boekte een omzetgroei van 0,4% tot een totaal van 2.905 miljoen EUR
- Stijgende omzet uit internet en televisie dankzij een verruimd klantenbestand en positieve ARPU-trends
- Groeiend klantenbestand voor mobiele postpaid, maar de ARPU ondervond de impact van de Europese roamingregelgeving
- Hogere penetratie van 3- en 4-playgezinnen
- De directe marge groeide met 0,6% tot 2.214 miljoen EUR

NOTA: In lijn met de strategie van Proximus worden de meeste producten verkocht via multiplaypacks, een trend die werd versterkt door de lancering van de convergente aanbiedingen Tuttimus en Bizz All-in sinds midden oktober 2016. De packs zijn verkooparrangementen met verschillende deliverables.

De omzet wordt toegerekend aan de verschillende producten zoals Internet, vaste spraak, televisie en mobiel op basis van hun relatieve reële waarde, d.w.z. het bedrag waarvoor de component afzonderlijk zou kunnen worden verkocht en rekening houdend met het cashplafond. De omzettoerekening per product kan bijgevolg nog veranderen door wijzigingen in de samenstelling van de multiplayaanbiedingen.

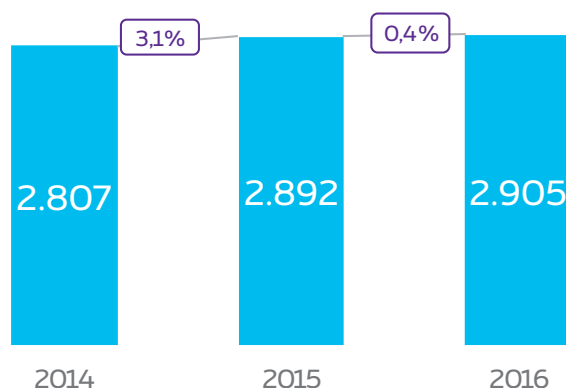
De product-ARPU's die eruit voortvloeien, zoals gerapporteerd in dit document voor televisie, internet, vaste spraak en mobiel, en de varianties in vergelijking met voorgaande perioden, zijn daarom voor een stuk het zuiver mathematische gevolg van de toepassing van dit boekhoudbeleid op een gewijzigde samenstelling van een pack.

3. Consumer-segment

Omzet

Voor 2016 rapporteerde het Consumer-segment een totale onderliggende omzet van 2.905 miljoen EUR of een stijging met 0,4% in vergelijking met 2015.

Omzet - Overzicht over drie jaar (onderliggend, M€)

Deze gunstige evolutie is grotendeels het resultaat van een sterke vooruitgang van vast internet en televisie, die het verlies van omzet uit vaste spraak meer dan goedmaakte. In 2016 kwam de omzet uit mobiele diensten onder druk te staan. De Europese roamingtarieven werden op 30 april 2016 verlaagd, in overeenstemming met de Europese verordening, wat een merkbare impact had op de omzettrend voor mobiele diensten. Hoewel de omzet uit postpaiddiensten op jaarbasis nog steeg dankzij het groeiende klantenbestand, was dit niet langer voldoende om de omzetsdaling voor prepaid volledig te compenseren. Als gevolg daarvan daalde de totale omzet uit mobiele diensten voor het Consumer-segment met 1,0% in vergelijking met 2015.

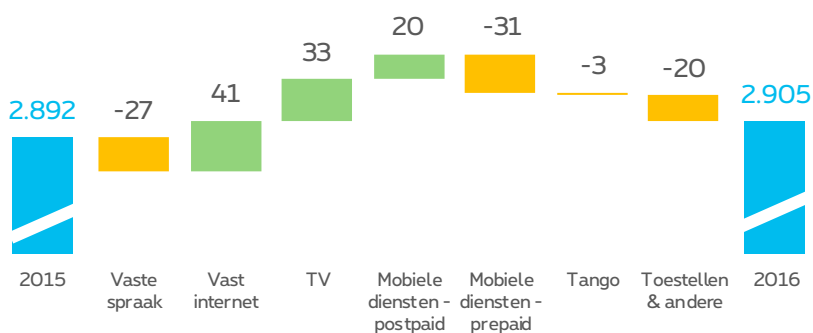
De omzet van het Consumer-segment werd sterk gedragen door de geslaagde convergentiestrategie van Proximus, die gepaard ging met de upselling van bijkomende diensten aan zijn klanten. Deze strategie werd verder kracht bijgezet door de lancering, halfweg oktober, van de nieuwe productportfolio van Proximus, waardoor Tuttimus en Bizz All-in, het succes van 4-play konden versnellen.

Proximus sloot het jaar af met 601.000 gezinnen en kleine ondernemingen (HH/SO voor 'Households and Small Offices') met 4-play, een stijging met 9,9% ten opzichte van het jaar voordien. Omdat 4-play HH/SO doorgaans zorgt voor een hogere ARPH (Average Revenue Per Household) en een beduidend lagere totale churn, werd het klantenbestand van het Consumer-segment in 2016 waardevoller en trouwer.

Voor het volledige jaar 2016 bedroeg de omzet van **Tango**, het Luxemburgse filiaal van Proximus, **in totaal 127 miljoen EUR, 1,9% lager dan het jaar voordien**. Dat was vooral het gevolg van een zeer competitieve markt, de daling van de omzet uit prepaid en een negatieve impact van de roamingverordening, gedeeltelijk tenietgedaan door de winst uit een groeiend klantenbestand voor postpaid.

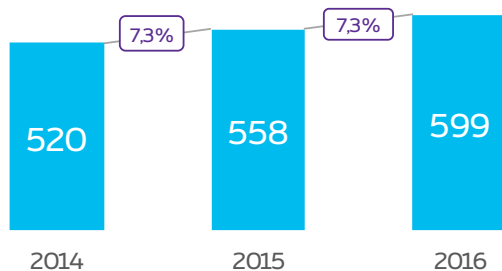
Evolutie van de omzet per productgroep (onderliggend, M€)

+ 0,4%
omzet voor
Consumer op jaarbasis

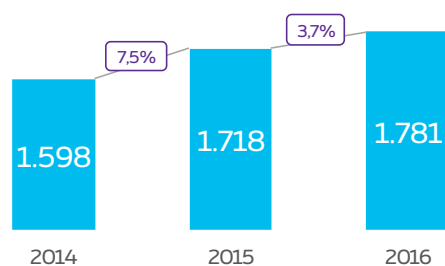
Omzet uit vast internet (M€)

De omzet uit vast internet steeg voor 2016 met 7,3% op jaarbasis tot 599 miljoen EUR.

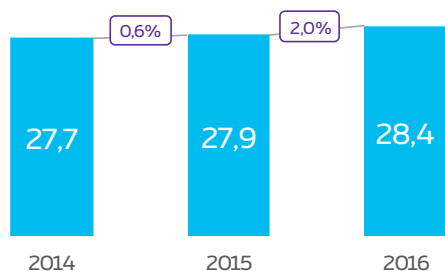
+ 64.000
vast internet klanten,
omzetstijging met 7,3%

Klanten met vast internet (in '000)

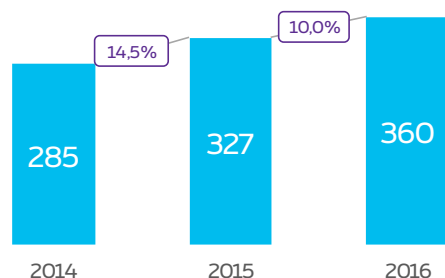
Dat was het resultaat van een groeiend klantenbestand, dat in één jaar tijd toenam met 64.000 klanten of 3,7%, om een totaal van 1.781.000 klanten te bereiken.

ARPU voor vast internet (in €)

Naast een groter klantenbestand is de positieve evolutie van de omzet ook het resultaat van een hogere omzet per klant, met een stijging van de ARPU met 2,0% tot 28,4 EUR voor 2016, inclusief het voordeel van de prijsaanpassingen.

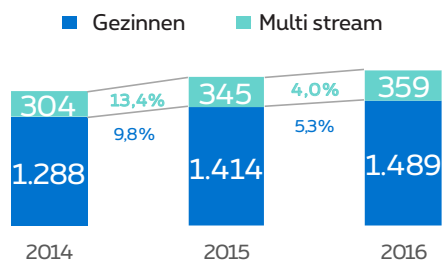
Omzet uit TV (M€)

In 2016 bleef de **omzet** van Proximus **uit TV stijgen, met 10,0% in vergelijking met 2015**, tot een **totaal van 360 miljoen EUR**. Dat was het gevolg van een aanhoudende groei van het abonneestbestand voor televisie, zowel voor het merk Proximus als Scarlet.

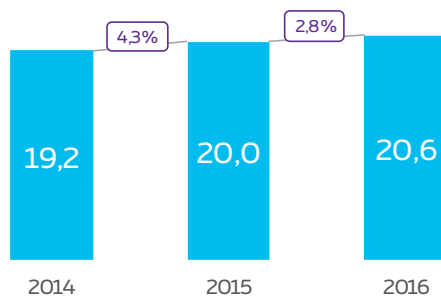
+ 75.000 gezinnen met televisie

TV-klanten (in '000)

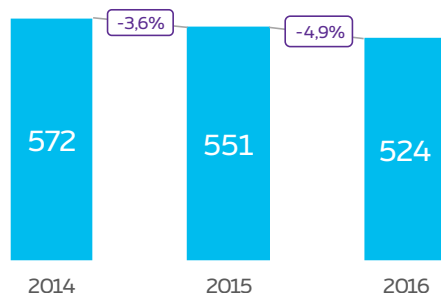
In 2016 mocht Proximus 750.000 extra gezinnen welkom heten op zijn televisieplatform, wat het totaal aantal TV-gezinnen op 1.489.000 bracht of een jaargroei van 5,3%. Rekenen we daarbij 359.000 tweede/derde TV-settopboxen, dan komt het totale aantal aangesloten TV-settopboxen op 1.848.000.

TV-ARPU (in €)

De omzet uit televisie werd niet alleen positief beïnvloed door het groeiende klantenbestand, maar ook door de uitgebreidere TV-inhoud die klanten aangeboden krijgen. De ARPU voor televisie bedroeg in 2016 20,6 EUR; 2,8% meer dan in 2015.

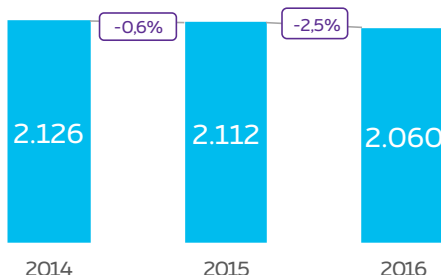
Omzet uit vaste spraak (M€)

In 2016 genereerde het Consumer-segment 524 miljoen EUR uit vaste spraak of 4,9% minder dan in 2015.

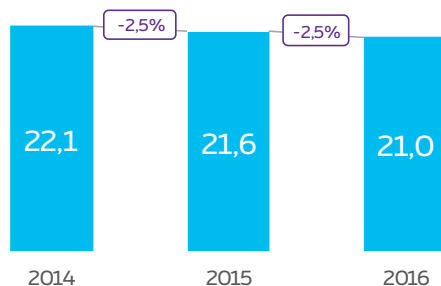
Vaste spraak geïmpacteerd door het aanhoudend verlies van vaste lijnen

Klanten met vaste spraak (in '000)

De achteruitgang van de vastespraaklijn zette zich verder in 2016, met een verlies van 52.000 vaste lijnen. Dat ondanks de inbreng van de multiplaypacks met spraak, met vooral een aanzienlijke positieve impact van het Tuttimus-aanbod sinds de lancering in oktober 2016, wat in het vierde kwartaal van 2016 leidde tot een nettogroei van het aantal vastespraaklijnen. Het Consumer-segment sloot 2016 af met een totaal aantal vastespraaklijnen van 2.060.000; 2,5% minder dan een jaar voordien.

ARPU voor vaste spraak (in €)

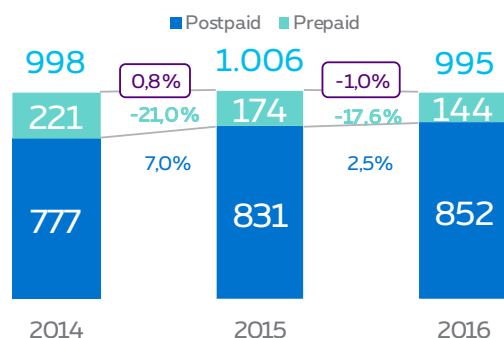

Het succes van de multiplaypacks met een gunstig tarief had echter een impact op de ARPU voor vastespraaklijnen in standalone, wat maar voor een deel werd gecompenseerd door prijsverhogingen³

In 2016 bedroeg de ARPU voor vastespraaklijnen in totaal 21,0 EUR, 2,5% minder dan in 2015.

³ Prijswijzigingen op 1 januari 2016 en 1 juli 2016

Omzet uit mobiele diensten (M€)

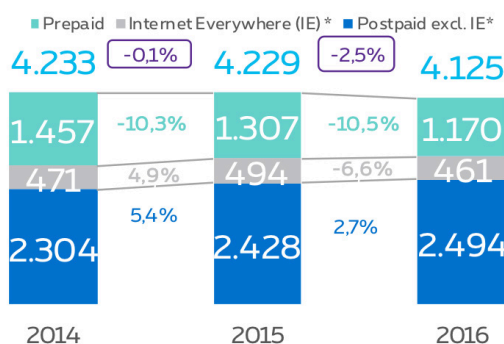

De omzet van het Consumer-segment uit mobiele diensten bedroeg voor het volledige jaar 995 miljoen EUR, of een daling met 1,0% ten opzichte van 2015. De mobiele diensten van het Consumer-segment stonden onder druk sinds de goedkeuring van de Europese roamingverordening eind april 2016, waardoor de Europese roamingtarieven sterk werden verlaagd. Een minder gunstige mix van reisbestemmingen, met een voorkeur voor Europese bestemmingen, zette de roamingomzet extra onder druk.

+ 66.000
mobiele
postpaidkaarten

(exclusief gratis internetkaarten)

Mobiele klanten (in '000)

* inclusief een beperkt aantal M2M kaarten

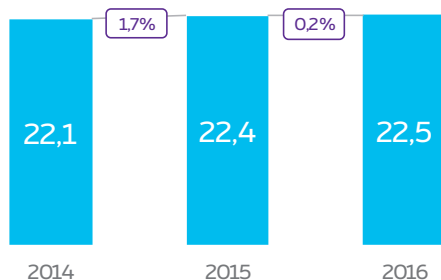
De omzet uit postpaid steeg niettemin met 2,5%, dankzij 66.000 extra mobiele postpaidkaarten, exclusief de gratis kaarten voor M2M en Internet Everywhere. Het Consumer-segment sloot 2016 dan ook af met een totaal klantenbestand voor postpaid van 2.494.000; 2,7% meer dan een jaar voordien. Indien inclusief M2M en de gratis kaarten voor Internet Everywhere bedroeg het klantenbestand voor postpaid 2.955.000 of een toename met 1,1%.

De positieve effecten van
het toenemende dataverbruik
op de ARPU werden
geneutraliseerd door lagere
roamingtarieven

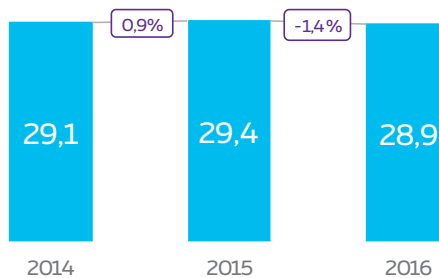
Ondanks de voordelen van een hogere smartphonepenetratie, meer verbruik van mobiele data en een betere prijschaal differentiëring dan een jaar voordien, bedroeg de ARPU voor postpaid 28,9 EUR, 1,4% minder dan een jaar voordien, en dat volledig ten gevolge van de roamingverordening.

De omzet uit mobiele prepaid daalde met 17,6% tegenover het jaar voordien. In een reeds dalende prepaid markt heeft de wetgeving met betrekking tot de identificatie van prepaidkaarten, gepubliceerd in het Belgisch Staatsblad van 7 december 2016, het verlies van prepaidkaarten opnieuw aangewakkerd. Eind 2016 telde het Consumer-segment 1.170.000 prepaidkaarten, of 10,5% minder dan het jaar voordien, met een ARPU van 9,7 EUR.

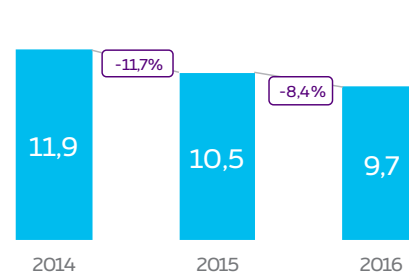
Gemengde ARPU voor mobiele diensten (in €)

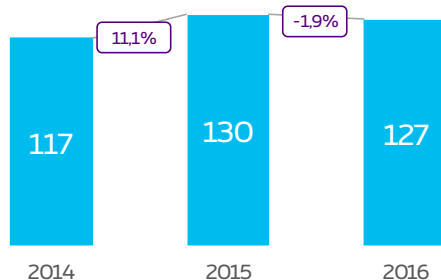
ARPU voor mobiele postpaid (in €)

ARPU voor mobiele prepaid (in €)

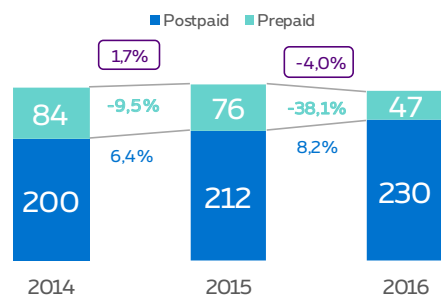

Omzet Tango (M€)

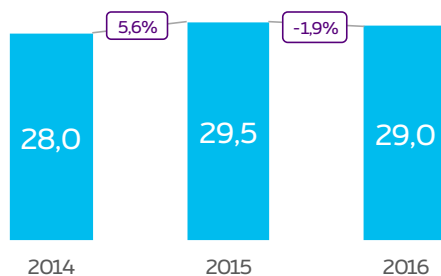
In een competitieve markt, genereerde Tango, de Luxemburgse telecomoperator van Proximus, voor het volledige jaar 2016 127 miljoen EUR omzet, 1,9% minder dan voor 2015. Dit was vooral veroorzaakt door een daling in Prepaid-inkomsten en een negatieve impact van de verlaagde Europese roamingtarieven ingevolge de Europese verordening. Dit werd gedeeltelijk gecompenseerd door de voordelen van de toename van het klantenbestand voor postpaid met 17.000 klanten. De sterke groei van postpaid volgt op de lancering van nieuwe aanbiedingen. Ook televisie, internet en vaste spraak droegen bij tot de positieve trend van 2016.

Mobiele klanten Tango (in '000)

Tango
+ 17.000
postpaidklanten

Gemengde ARPU voor mobiele diensten (in €)

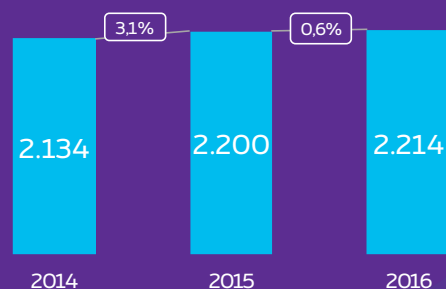

Directe marge Consumer-segment

0,6%
directe marge

Voor het volledige jaar 2016 bedroeg de directe marge van het Consumer-segment 2.214 miljoen EUR of een stijging met 0,6% tegenover het jaar voordien, als gevolg van de hogere directe marge uit internet, televisie en – in mindere mate – mobiele diensten. Dat werd gedeeltelijk gecompenseerd door een daling op jaarbasis van de marge uit mobiele toestellen.

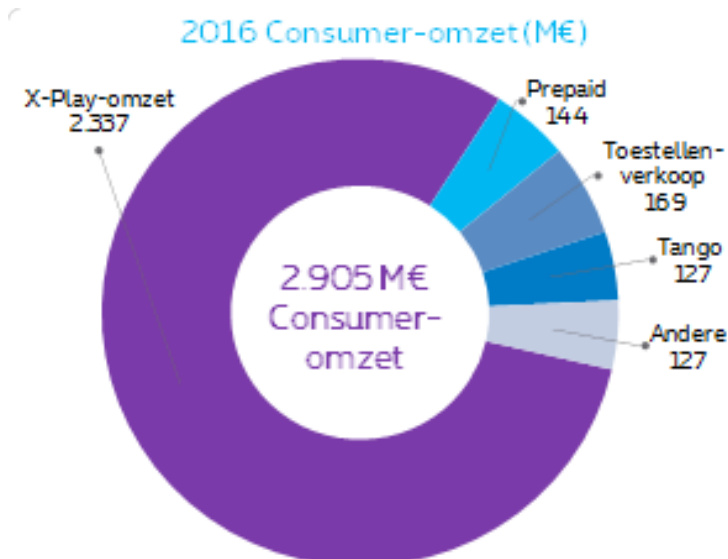
Directe marge - Overzicht over drie jaar

(onderliggend, M€)

Geslaagde multiplaystrategie

De vooruitgang van de langetermijnconvergentie- en -waardestrategie van Proximus wordt gemeten via een op gezinnen gebaseerde rapportering. In tegenstelling tot de traditionele rapportering per productgroep spitst de rapportering inzake X-play voor gezinnen en kleine ondernemingen (HH/SO) zich toe op operationele en financiële meeteenheden in termen van door Proximus bediende gezinnen en kleine ondernemingen en het aantal aangeboden plays en RGU's (Revenue Generating Units). De rapportering inzake X-play omvat sinds 2016 ook Scarlet. De cijfers voor 2015 werden overeenkomstig aangepast.

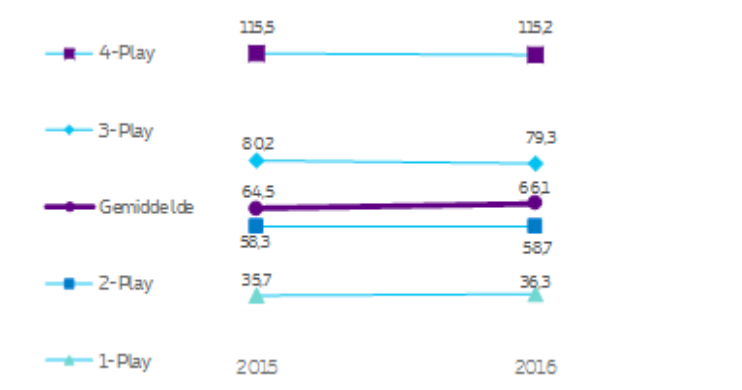
46,3%
gezinnen/kleine
ondernemingen
met 3- of 4-play

In 2016 genereerde het Consumer-segment 2.905 miljoen EUR onderliggende omzet, waarvan 2.337 miljoen EUR omzet uit X-play, een stijging met 2,9% in vergelijking met 2015. Eind 2016 was 80,5% van de onderliggende omzet van het Consumer-segment afkomstig van X-play voor gezinnen.

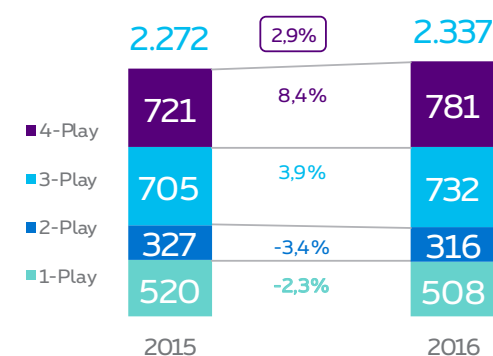
De omzet uit 4-playgezinnen vertoonde een aanhoudend sterke groei: 2016 werd afgesloten met 781 miljoen EUR, een stijging met 8,4% tegenover het jaar voordien. De omzet uit 3-play steeg ook, met 3,9% in vergelijking met 2015. Ten gevolge van de betere productmix en de toegenomen RGU's steeg ook de gemiddelde HH/SO-omzet met 2,4% tot 66,1 EUR.

+ 2,9%
omzet uit gezinnen

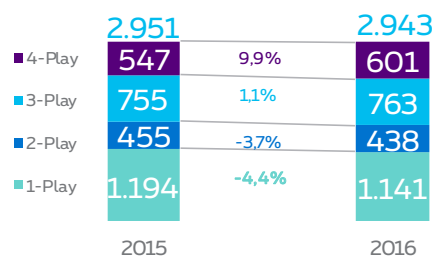
Gemiddelde omzet per gezin (ARPH in €)

HH/SO-omzet per X-play (M€)

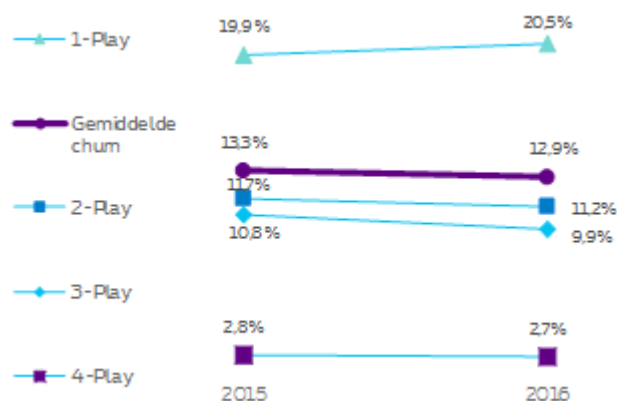
Gezinnen en kleine ondernemingen in het Consumer-segment (HH/SO) per X-play ('000)

Eind 2016 bediende het Consumer-segment 2.943.000 gezinnen/kleine ondernemingen

Binnen de gezinsmix was het succes van de convergentiestrategie van Proximus vooral zichtbaar aan de voortdurende vooruitgang van het aantal gezinnen dat drie of vier plays neemt. In 2016 kende de gezinsmix van Proximus een verbetering door de uitbreiding van zijn 3-playklantenbestand met 8.000 gezinnen en de uitbreiding van zijn 4-playklantenbestand met 54.000 gezinnen. Zo kon Proximus het jaar afsluiten met 763.000 3-playgezinnen (+ 1,1%) en 601.000 4-playgezinnen (+ 9,9%). Als gevolg daarvan versterkte Proximus zijn klantenbestand met 3- en 4-playgezinnen, die doorgaans een lagere churn vertonen, d.w.z. een churn van respectievelijk 9,9% en 2,7%.

Geannualiseerde totale churn (voor HH/SO)

2,65
gemiddelde RGU
+2,3% op jaarbasis

De gemiddelde RGU bleef er licht op vooruitgaan in de loop van 2016, met een gemiddelde voor alle X-play-gezinnen samen dat opliep tot 2,65 RGU's in het vierde kwartaal van 2016, een toename met 2,3% op jaarbasis. Verder groeide het aantal gezinnen met zowel vaste als mobiele diensten van Proximus, zogenaamde convergente gezinnen, aan tot 54,5%, 1,4 procentpunt meer dan een jaar voordien.

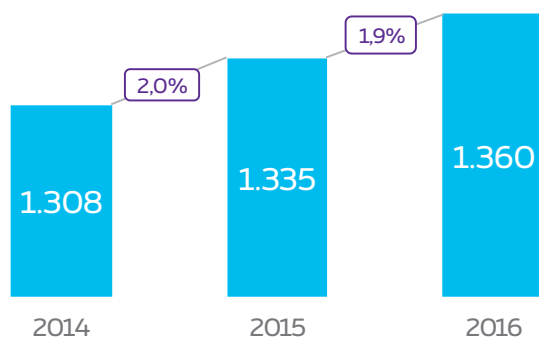
- Het Enterprise-segment van Proximus zag zijn omzet stijgen met 1,9% tot 1.360 miljoen EUR
- Stijging van de omzet door toedoen van Be-Mobile NV en een sterke groei van ICT
- Impact op de omzet uit mobiele diensten van de roamingverordening
- Stijging van de directe marge met 0,7% tot 954 miljoen EUR

4. Enterprise-segment

Omzet

De succesvolle convergentie en innovatiestrategie van de Enterprise-segment, ondersteund door een erkende kwalitatief hoogwaardig netwerk, resulteerde in een **1,9% hogere omzet tot 1.360 miljoen euro** voor 2016

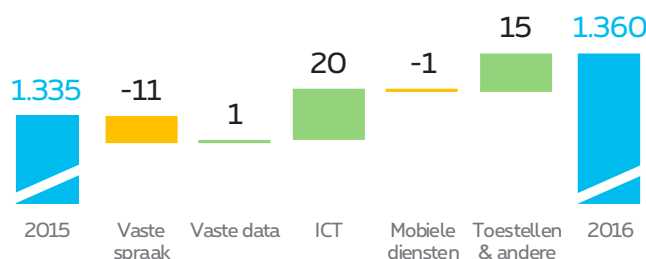
Omzet - Overzicht over drie jaar (onderliggend, M€)

+ 1,9%
omzet op jaarbasis

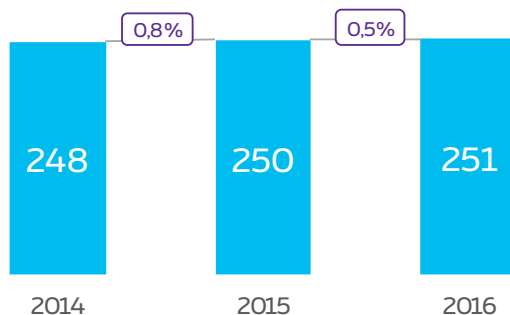
Het Enterprise-segment van Proximus profiteerde in 2016 van een sterke omzetgroei voor ICT en Be-Mobile NV⁴, een bedrijf actief in het domein van slimme mobiliteit, dat midden maart 2016 werd opgericht. De globale omzetgroei werd echter gematigd door een aanhoudend omzetverlies voor traditionele vaste spraak, en door de regelgevende maatregelen die de omzet uit mobiele diensten deden dalen. Vanaf eind april 2016 verlaagde Proximus zijn roamingtarieven voor het Enterprise-segment in overeenstemming met de Europese regelgeving. Dat, in combinatie met een ongunstige wijziging van de mix van reisbestemmingen van de klanten, resulteerde in een zwakkere omzet uit mobiele diensten sinds halfweg 2016.

Evolutie van de omzet per productgroep (onderliggend, M€)

⁴Bedrijf actief in het domein van slimme mobiliteit, dat de activiteiten van Be-Mobile en Flow samenbrengt met het Proximus-filiaal Mobile-For. Als meerderheidsaandeelhouder consolideert Proximus de omzet van het bedrijf. De omzet wordt gerapporteerd onder 'Andere omzet'.

Omzet uit vaste data (M€)

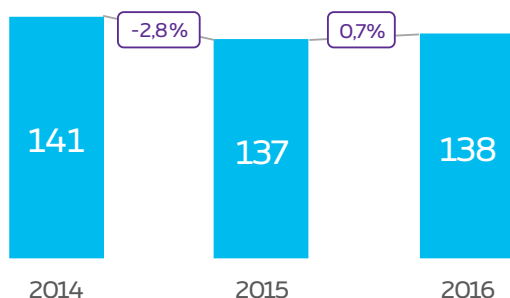

In 2016 bedroeg de omzet uit vaste data, die vast internet en dataconnectiviteit omvat, 251 miljoen EUR; 0,5% meer dan in 2015. De gunstige evolutie was te danken aan diensten voor dataconnectiviteit naar aanleiding van een groeiend klantenbestand, betere productmix en de verdere uitrol van P2P vezel.

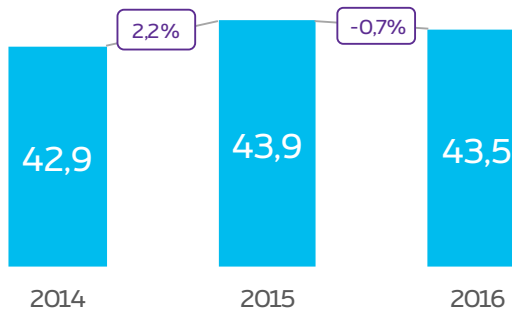
De omzet uit vast internet daalde ten opzichte van het jaar voordien ten gevolge van een lichtjes lagere ARPU. Op een competitieve internetmarkt, met een hoge penetratie, slaagde het Enterprise-segment van Proximus erin zijn aantal lijnen voor vast internet met 0,7% op te trekken tot 138.000 lijnen eind 2016. Dit werd echter geneutraliseerd door een daling met 0,7% van de ARPU voor vast internet tot 43,5 EUR, als gevolg van de impact van de uitfasering en de migratie van traditionele producten in het kader van de vereenvoudiging programma's die klanten nieuwe oplossingen bieden op meer aantrekkelijke prijzen.

138.000
lijnen voor vast internet

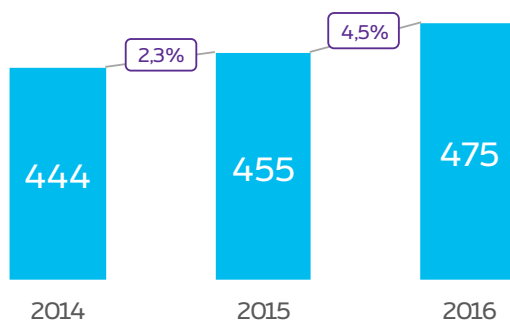
Lijnen voor vast internet (in '000 lijnen)

ARPU voor vast internet (in €)

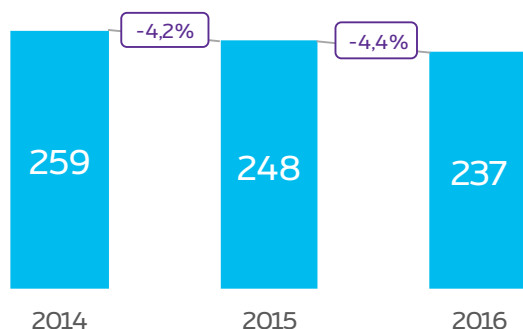
Omzet uit ICT (M€)

Het succes van ICT op nationaal en internationaal vlak leidde tot een sterke totale omzet uit ICT van 475 miljoen EUR, 4,5% meer dan het jaar voordien. De stijging op jaarbasis met 20 miljoen EUR omvatte een mooie groei van de ICT-diensten en een aantal grote contracten voor producten

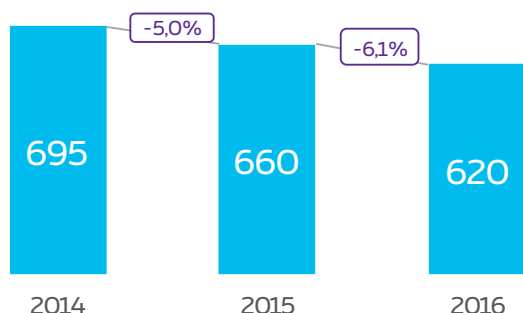
+ 4,5%
omzetgroei voor ICT

Omzet uit vaste spraak (M€)

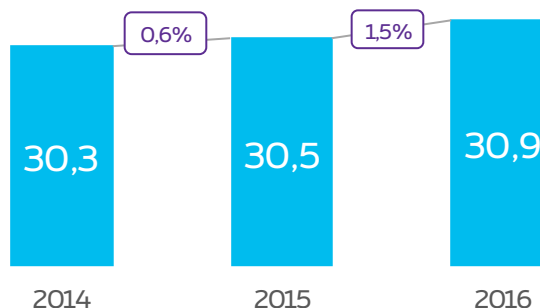

Voor 2016 rapporteerde het Enterprise-segment **237 miljoen EUR omzet uit vastespraaklijnen**, wat 4,4% minder is dan voor 2015. Dat was het resultaat van een aanhoudend verlies van vastespraaklijnen door bedrijven die een rationalisering van hun vastelijnverbindingen doorvoeren en de verschuiving naar VoIP oplossingen. In de loop van 2016 bedroeg het verlies 40.000 lijnen, waardoor het totale aantal vaste lijnen werd teruggebracht tot 620.000, d.w.z. een verlies op jaarbasis van 6,1%. De ARPU voor vaste spraak lag in 2016 met 30,9 EUR 1,5% hoger dan in 2015, wat werd versterkt door de beperkte prijsverhogingen.

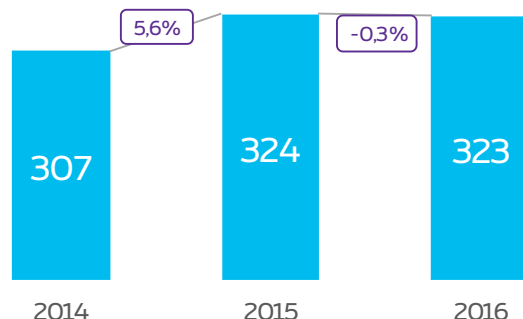
Lijnen voor vaste spraak (in '000)

ARPU voor vaste spraak (in €)

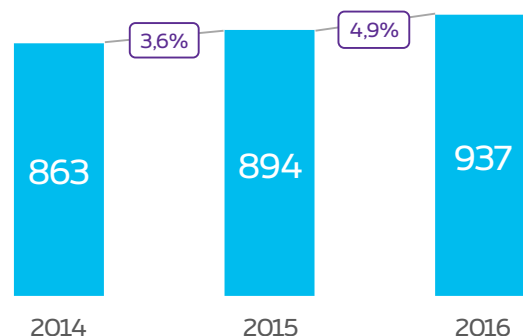
Omzet uit mobiele diensten (M€)

Voor 2016 rapporteerde het Enterprise-segment een omzet uit mobiele diensten van **323 miljoen EUR, nagenoeg stabiel (- 0,3%) ten opzichte van het jaar voordien**, ondanks acht maanden impact van de roamingverordening.

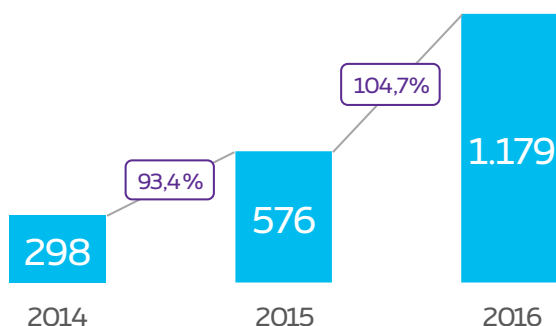
+43.000
extra mobiele kaarten

Mobiele kaarten, exclusief M2M- en gratis datakaarten (in '000)

Ondanks het feit dat het actief is in een competitief landschap, kende het Enterprise-segment een aanhoudend sterke groei van het aantal mobiele kaarten, dat met 4,9% steeg tot 937.000 mobiele kaarten (exclusief machine-to-machine- en gratis datakaarten). De aanhoudende toename van kaarten voor mobiele spraak werd gedragen door een lage mobiele churn van 10,0%, die de weerspiegeling vormt van de goede klantenervaring van het mobiele netwerk.

Mobiele M2M- en gratis datakaarten (in '000)

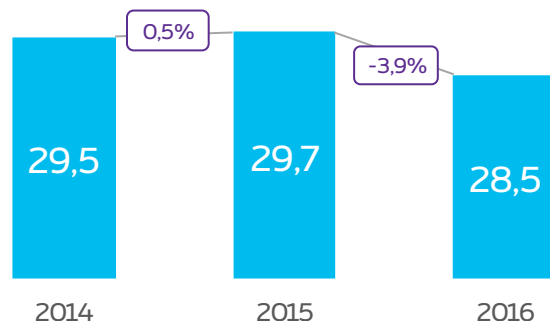
en de dienstniveaus van Proximus, en de stijgende klanten-tevredenheid.

Met de invoering van de kilometerheffing⁵ kende het aantal geactiveerde M2M-kaarten in 2016 een boost.

Het Enterprise-segment kreeg er in 2016 in totaal 603.000 M2M-kaarten bij.

De omzet uit mobiele diensten bleef profiteren van een betere prijschaal differentiëring in het segment Medium Enterprise, het toenemende succes van tariefplannen uit het hogere gamma en een toenemend dataverbruik. Dat was het resultaat van een hogere smartphonepenetratie en een toenemend aantal 4G-gebruikers. Het gemiddelde dataverbruik steeg met 52% in vergelijking met een jaar voordien tot 982 Mbps/gebruiker/maand voor 2016. Deze gunstige evolutie van het verbruik kon de impact op de ARPU van de roamingverordening echter niet volledig tenietdoen.

Mobiele ARPU (in €)

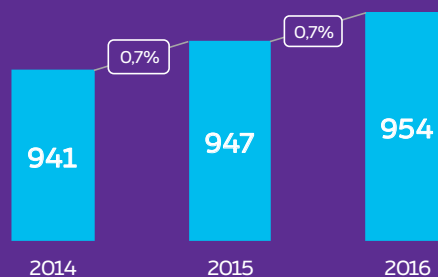
De mobiele ARPU voor het volledige jaar 2016 bedroeg in totaal 28,5 EUR, 3,9% minder dan het jaar voordien.

Directe marge Consumer-segment

0,7%
directe marge

Voor het jaar 2016 rapporteerde het Enterprise-segment een totale directe marge van 954 miljoen EUR, een gunstige evolutie van 0,7% in vergelijking met het jaar voordien. De directe marge als percentage van de omzet daalde met 0,8 procentpunt tot 70,2% ten gevolge van de veranderende omzetmix, waarbij ICT een grotere bijdrage tot de totale omzet van het Enterprise-segment voor zijn rekening neemt.

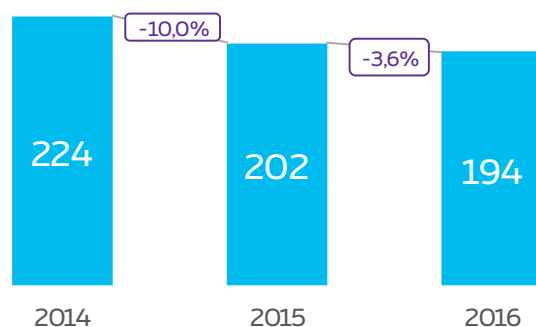
Directe marge - Overzicht over drie jaar
(onderliggend, M€)

⁵ De kilometerheffing is een project waarin Proximus optreedt als onderaannemer voor Satellic en datacenter-, M2M- en Explore-diensten levert voor de invoering van de kilometerheffing voor vrachtwagens in april 2016 in Vlaanderen, Wallonië en Brussel.

5. Wholesale

Omzet - Overzicht over drie jaar (onderliggend, M€)

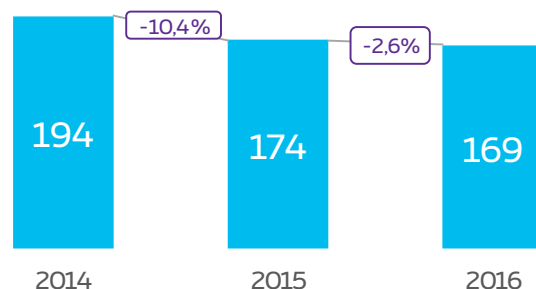

Het verlies van omzet uit wholesale-toegang werd voor een stuk gecompenseerd door de hogere omzet uit inkomende roaming

Voor 2016 kwam de totale omzet van Proximus uit **wholesale uit op 194 miljoen EUR, of 3,6% lager dan in 2015**. Dit was grotendeels het gevolg van de impact gedurende zes maanden van de gestopte omzetstroom van Snow (3-play-aanbieding gelanceerd door BASE, gebruikmakend van het Proximus-netwerk via een commerciële wholesaleovereenkomst). De Snow-klanten waren tegen medio 2015 volledig uitgefa-seerd, waardoor de impact op jaarbasis vanaf medio 2016 mil-derde. Bovendien ondervond de omzet uit Wholesale de impact van de gereguleerde verlaging van de vaste terminatietarieven vanaf november 2016.

Dit werd voor een stuk geneutraliseerd door een hogere omzet uit inkomende roaming. De omzet uit roaming van bezoekers was te danken aan een sterke stijging van de datavolumes, die de zware druk op de tarieven ruimschoots goedmaakte.

Directe marge - Overzicht over drie jaar (onderliggend, M€)

Wholesale realiseerde een directe marge van 169 miljoen EUR, of 2,6% lager dan in 2015.

- In 2016 lag de directe marge van BICS 1,3% lager dan zijn record van 2015
- De minder gunstige bestemmingen-mix zette de directe marge van spraak onder druk
- Verschuiving aan de gang van spraak-naar datadiensten
- Investerings in geografische uitbreiding en nieuwe groei-initiatieven

6. International Carrier Services – BICS

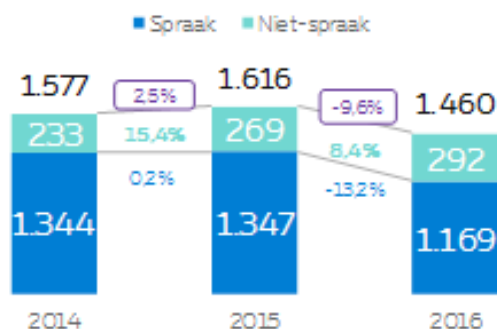
Omzet

Op een sterk concurrentiële internationale communicatiemarkt verdedigde BICS zijn leiderspositie in 2016. BICS sloot het jaar af met een totale omzet van 1.460 miljoen EUR, d.w.z. 9,6% minder dan het jaar voordien. In een volatiele spraakmarkt hield BICS zijn spraakvolumes redelijk stabiel op 26,2 miljard

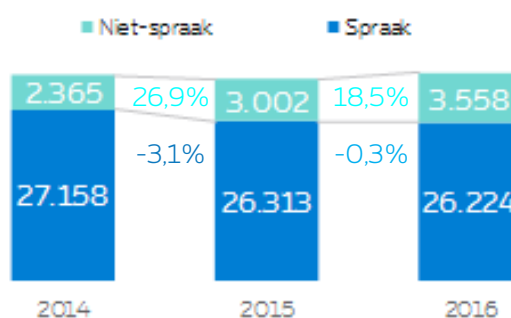
minuten, zij het met een minder gunstige bestemmingenmix dan in 2015. Dit resulteerde in een daling van de omzet uit spraak met 13,2%.

De niet-spraakgebonden omzet steeg op jaarbasis met 8,4%, dankzij een aanhoudend sterke volumestijging (+18,5%).

Omzet - overzicht over drie jaar (onderliggend, M€)

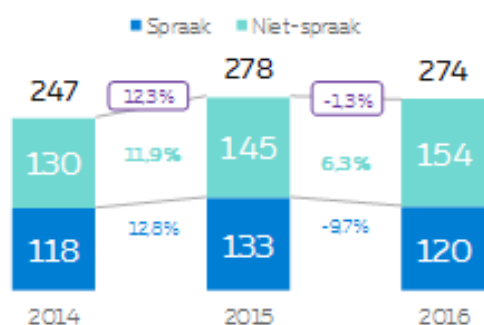

Volumes (in miljoen)

Directe marge

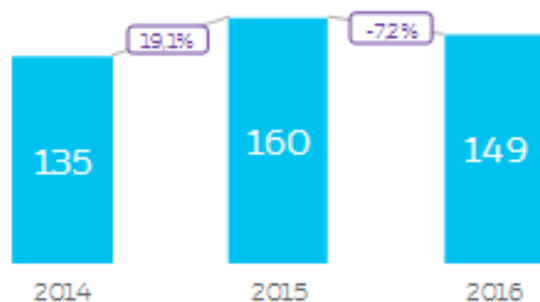
Directe marge - overzicht over drie jaar (onderliggend, M€)

Voor het jaar 2016 kwam de directe marge van BICS uit op 274 miljoen EUR, of 1,3% lager dan de hoge vergelijkbare basis van 2015, waarin BICS kon profiteren van gunstige, maar tijdelijke voorwaarden op de spraakmarkt. De volatiliteit op de spraakmarkt resulteerde in een daling met 9,7% van de directe marge voor spraak in 2016, die voor een stuk werd gecompenseerd door een groei in de directe marge voor niet-spraak.

Segmentresultaat

Segmentresultaat - overzicht over drie jaar (onderliggend, M€)

Het segmentresultaat van BICS kwam uit op 149 miljoen EUR, of 7,2% lager dan in 2015, door een combinatie van een lagere directe marge en hogere kosten, vooral als gevolg van de geografische uitbreiding en investeringen in nieuwe groei-initiatieven.

7. Kwartaalresultaten

Financiële resultaten van de Groep

(in miljoen EUR)	Q115	Q215	Q315	Q415	2015	Q116	Q216	Q316	Q416	2016
Gerapporteerd										
Omzet	1.482	1.511	1.509	1.509	6.012	1.433	1.463	1.488	1.490	5.873
EBITDA	425	456	344	421	1.646	417	428	441	447	1.733
Onderliggend										
Omzet per Segment	1.479	1.505	1.509	1.502	5.994	1.433	1.460	1.487	1.490	5.871
Thuismarkten	1.080	1.094	1.088	1.117	4.379	1.077	1.101	1.105	1.127	4.410
Consumer	712	727	720	733	2.892	710	718	734	742	2.905
Enterprise	328	326	331	350	1.335	329	345	334	352	1.360
Wholesale	51	53	51	48	202	48	49	51	46	194
Andere (incl. eliminaties)	-11	-12	-14	-13	-50	-10	-11	-14	-14	-49
International Carrier Services (BICS)	399	411	420	385	1.616	356	359	382	363	1.460
Kosten van aan omzetgerelateerde materialen en diensten	-590	-590	-592	-605	-2.377	-531	-550	-569	-593	-2.242
Directe marge	890	915	917	896	3.617	902	911	918	897	3.628
Directe marge %	60,1%	60,8%	60,8%	59,7%	60,3%	63,0%	62,4%	61,7%	60,2%	61,8%
Totale kosten vóór afschrijvingen en waardeverminderingen	-482	-460	-464	-478	-1.884	-484	-448	-444	-456	-1.832
Personeelskosten	-302	-299	-311	-288	-1.199	-295	-293	-289	-282	-1.159
Niet-personeelskosten	-180	-161	-153	-190	-685	-189	-155	-156	-174	-673
EBITDA	408	455	453	418	1.733	418	463	474	441	1.796
EBITDA marge van Segment %	27,6%	30,2%	30,0%	27,8%	28,9%	29,2%	31,7%	31,9%	29,6%	30,6%

EBITDA van de Groep

(in miljoen EUR)	Q115	Q215	Q315	Q415	2015	Q116	Q216	Q316	Q416	2016
Gerapporteerd										
EBITDA	425	456	344	421	1.646	417	428	441	447	1.733
Onderliggend										
Groep EBITDA	408	455	453	418	1.733	418	463	474	441	1.796
Thuismarkten	369	408	412	384	1.573	383	425	435	405	1.647
International Carrier Services (BICS)	39	47	41	34	160	35	38	40	36	149

Financiële resultaten Consumer-segment

(in miljoen EUR)	Q115	Q215	Q315	Q415	2015	Q116	Q216	Q316	Q416	2016
Gerapporteerd										
Omzet	712	727	720	733	2.892	710	718	734	742	2.905
Onderliggend										
Omzet	712	727	720	733	2.892	710	718	734	742	2.905
van Vast	365	368	375	377	1.484	379	381	383	384	1.526
Spraak	139	137	138	137	551	134	131	131	128	524
Data	135	137	142	144	558	147	151	150	151	599
TV	78	82	82	85	327	87	88	91	94	360
Toestellen (excl. TV)	5	5	5	4	19	4	4	4	4	15
ICT	7	7	7	8	29	7	7	7	7	29
Mobiele diensten	246	254	255	250	1.006	248	250	251	246	995
Postpaid	200	208	213	210	831	210	213	216	213	852
Prepaid	46	47	42	40	174	38	38	35	33	144
Mobiele toestellen	40	40	28	36	145	25	30	37	53	146
Filialen (Tango)	31	31	33	35	130	31	30	32	34	127
Andere	30	33	30	34	128	28	27	30	26	110
Inter-segment eliminaties	-171	-174	-161	-187	-692	-160	-163	-172	-197	-691
Directe marge	542	553	560	545	2.200	551	555	562	546	2.214
Directe marge %	76,0%	76,0%	77,7%	74,5%	76,1%	77,5%	77,3%	76,6%	73,5%	76,2%

Bedrijfsresultaten Consumer-segment

	Q115	Q215	Q315	Q415	2015	Q116	Q216	Q316	Q416	2016
VAN VAST										
Aantal toegangskanalen (in duizenden)	3.789	3.810	3.811	3.830	3.830	3.837	3.832	3.824	3.841	3.841
Spraak	2.140	2.136	2.121	2.112	2.112	2.096	2.078	2.058	2.060	2.060
Breedband	1.649	1.674	1.690	1.718	1.718	1.741	1.754	1.767	1.781	1.781
TV (in duizenden)	1.657	1.692	1.716	1.759	1.759	1.795	1.816	1.834	1.848	1.848
waarvan gezinnen	1.340	1.365	1.384	1.414	1.414	1.440	1.458	1.472	1.489	1.489
waarvan 'multiple settop boxes'	317	327	332	345	345	354	357	361	359	359
ARPU (in EUR)										
ARPU Spraak	21,7	21,3	21,7	21,5	21,6	21,3	20,9	21,2	20,8	21,0
ARPU Breedband	27,6	27,5	28,2	28,0	27,9	28,3	28,8	28,4	28,3	28,4
ARPU TV	19,8	20,1	20,0	20,1	20,0	20,2	20,2	20,7	21,1	20,6
VAN MOBIEL										
Aantal actieve klanten (in duizenden)	4.230	4.229	4.236	4.229	4.229	4.202	4.189	4.172	4.125	4.125
Prepaid	1.416	1.376	1.341	1.307	1.307	1.268	1.239	1.210	1.170	1.170
Postpaid	2.815	2.853	2.895	2.922	2.922	2.934	2.950	2.962	2.955	2.955
Waaronder betalende kaarten	2.333	2.359	2.393	2.430	2.430	2.437	2.455	2.469	2.496	2.496
Waaronder Internet Everywhere kaarten	482	494	502	492	492	496	495	494	459	459
Geannualiseerde churn rate (gemengd)										
Prepaid	33,7%	32,7%	35,0%	35,4%	34,2%	35,0%	35,0%	37,9%	37,2%	36,3%
Postpaid	15,4%	13,4%	13,8%	15,6%	14,5%	15,2%	14,0%	15,5%	16,4%	15,2%
Gemengd	22,7%	20,9%	21,9%	23,0%	22,1%	22,4%	21,5%	23,4%	23,5%	22,7%
Netto ARPU (in EUR)										
Prepaid	10,7	11,2	10,4	10,0	10,5	9,8	10,1	9,6	9,2	9,7
Postpaid	28,9	29,6	30,0	29,1	29,4	28,8	28,9	29,3	28,7	28,9
Gemengd	21,9	22,7	22,8	22,3	22,4	22,2	22,6	22,8	22,4	22,5
Gemiddeld gebruik Mobiele data/gebruiker/maand (Mb)										
4G	855	851	920	945		1.039	1.090	1.107	1.197	
Gemengd	474	511	581	627		725	790	842	945	

Rapportering i.v.m. X-play

	Q115	Q215	Q315	Q415	2015	Q116	Q216	Q316	Q416	2016
Consumer X-Play Reporting										
Gezinnen per play - Totaal (duizenden)	2.928	2.939	2.942	2.951	2.951	2.951	2.950	2.945	2.943	2.943
4 - Play	510	521	531	547	547	555	564	571	601	601
3 - Play	722	738	744	755	755	768	771	775	763	763
2 - Play	472	468	462	455	455	451	449	446	438	438
1 - Play	1.224	1.212	1.204	1.194	1.194	1.177	1.166	1.153	1.141	1.141
Vaste Spraak	458	444	430	415	415	398	384	372	358	358
Vast Internet	112	115	117	119	119	122	123	125	127	127
TV	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Mobiele Postpaid	653	653	658	661	661	657	658	656	656	656
Gemiddelde opbrengsten per X-playgezin (ARPH) (ir	63,4	64,1	65,5	65,0	64,5	65,5	65,7	66,8	66,2	66,1
4 - Play	115,0	115,4	116,6	115,1	115,5	114,9	114,9	116,1	115,1	115,2
3 - Play	80,6	79,9	80,7	79,6	80,2	79,6	79,3	80,0	78,5	79,3
2 - Play	57,8	57,7	59,0	58,7	58,3	58,9	58,5	59,1	58,3	58,7
1 - Play	35,0	35,4	36,4	35,8	35,7	36,0	36,0	36,9	36,2	36,3
Gemiddeld # RGU's per gezin/KMO - Totaal	2,5	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6	2,6
4 - Play	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8	4,8
3 - Play	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3	3,3
2 - Play	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2	2,2
1 - Play	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2	1,2
Geannualiseerd totaal chumperscentage (op niveau gezinnen/KMO) - Totaal										
4 - Play	2,9%	2,5%	3,0%	2,9%	2,8%	2,8%	2,7%	2,4%	2,8%	2,7%
3 - Play	10,6%	9,6%	11,8%	11,2%	10,8%	10,4%	9,6%	9,6%	10,2%	9,9%
2 - Play	12,4%	10,7%	12,3%	11,3%	11,7%	12,1%	10,3%	10,9%	11,6%	11,2%
1 - Play	22,1%	18,1%	19,1%	20,3%	19,9%	20,8%	18,8%	20,5%	22,0%	20,5%
% convergente gezinnen/KMO - Totaal										
4 - Play	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%	100,0%
3 - Play	36,2%	36,1%	36,5%	36,9%	36,9%	36,8%	37,0%	37,6%	36,6%	36,6%
2 - Play	23,3%	23,3%	23,5%	23,8%	23,8%	23,5%	23,4%	23,4%	23,5%	23,5%

Financiële resultaten Enterprise-segment

(in miljoen EUR)	Q115	Q215	Q315	Q415	2015	Q116	Q216	Q316	Q416	2016
Gerapporteerd										
Omzet	328	326	331	350	1.335	329	345	334	352	1.360
Onderliggend										
Omzet	328	326	331	350	1.335	329	345	334	352	1.360
van Vast	238	236	242	256	971	237	250	241	254	982
Spraak	64	62	61	61	248	61	60	58	58	237
Data (Internet & data connectiviteit)	62	62	63	63	250	63	63	63	62	251
Toestellen (excl. TV)	5	5	5	5	19	5	5	5	5	19
ICT	107	107	113	127	455	108	123	115	129	475
Mobiele diensten	79	80	82	83	324	83	80	80	80	323
Mobiele toestellen	6	3	3	6	18	4	5	5	7	21
Andere	6	6	4	5	21	5	9	8	11	34
Consumer	-93	-91	-95	-109	-388	-91	-105	-99	-111	-406
Directe marge	235	235	236	241	947	237	240	235	242	954
Directe marge %	71,7%	72,2%	71,4%	68,8%	71,0%	72,2%	69,6%	70,4%	68,5%	70,2%

Operationele resultaten Enterprise-segment

	Q115	Q215	Q315	Q415	2015	Q116	Q216	Q316	Q416	2016
VAN VAST										
Aantal toegangskanalen (in duizenden)	825	815	808	798	798	784	774	768	758	758
Spraak	686	677	670	660	660	647	637	630	620	620
Breedband	139	138	137	137	137	137	137	138	138	138
ARPU (in EUR)										
ARPU Spraak	30,8	30,1	30,3	30,7	30,5	31,1	31,1	30,7	30,8	30,9
ARPU Breedband	43,5	43,8	44,5	43,7	43,9	43,4	43,6	43,8	43,3	43,5
VAN MOBIEL										
Aantal actieve klanten (in duizenden)	1.179	1.200	1.338	1.470	1.470	1.889	2.014	2.093	2.117	2.117
Waaronder spraak en data kaarten	869	879	885	894	894	901	910	924	937	937
Waaronder M2M (incl. en gelimiteerde aantal Internet Everywhere kaarten)	311	321	453	576	576	988	1.105	1.169	1.179	1.179
Geannaliseerde churn rate (gemengd)	11,3%	10,0%	8,9%	10,3%	10,1%	10,8%	10,7%	8,9%	9,8%	10,0%
Netto ARPU (in EUR))										
Postpaid	29,3	29,7	30,0	30,0	29,7	29,8	28,6	28,1	27,6	28,5
Gemiddeld gebruik Mobiele data/gebruiker/maand (Mb)										
4G	718	752	811	862		973	1.045	1.074	1.170	
Gemengd	488	529	590	645		756	833	880	982	

Financiële resultaten Wholesale-segment

(in miljoen EUR)	Q115	Q215	Q315	Q415	2015	Q116	Q216	Q316	Q416	2016
Gerapporteerd										
Omzet	51	53	51	48	202	48	49	51	46	194
Onderliggend										
Omzet	51	53	51	48	202	48	49	51	46	194
Directe marge	43	46	44	41	174	43	43	44	40	169
Directe marge %	85,5%	86,6%	86,3%	86,3%	86,2%	88,4%	88,4%	85,8%	86,0%	87,1%

Operationele resultaten Wholesale-segment

	Q115	Q215	Q315	Q415	2015	Q116	Q216	Q316	Q416	2016
VAN VAST										
Aantal toegangskanalen (in duizenden)										
Spraak (1)	9	9	9	8	8	9	9	8	8	8
Breedband (1)	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
VAN MOBIEL										
Aantal actieve Mobiele klanten (in duizenden)										
Retail (1)	11	10	10	10	10	10	10	9	9	9
MVNO	11	11	11	12	12	13	14	15	16	16

(1) i.e. Proximus retail producten verkocht via
Wholesale (OLOs eigen gebruik en doorverkoop)

Financiële resultaten BICS

(in miljoen EUR)	Q115	Q215	Q315	Q415	2015	Q116	Q216	Q3216	Q416	2016
Gerapporteerd										
Omzet	399	411	420	385	1.616	356	359	382	363	1.460
Segment resultaat	39	47	41	34	160	35	38	40	37	149
Onderliggend										
Omzet	399	411	420	385	1.616	356	359	382	363	1.460
Spraak	335	347	347	318	1.347	286	288	303	291	1.169
Niet-spraak	65	64	73	67	269	70	71	79	72	292
Consumer	-335	-336	-348	-320	-1.338	-289	-292	-310	-296	-1.186
Directe marge	65	75	73	65	278	67	67	73	68	274
Directe marge %	16,2%	18,3%	17,4%	16,9%	17,2%	18,8%	18,6%	19,1%	18,6%	18,8%
Totale kosten vóór afschrijvingen en waardevermindering	-25	-29	-32	-32	-118	-32	-29	-33	-31	-125
Personeelskosten	-12	-14	-13	-15	-53	-13	-13	-14	-13	-53
Niet-personeelskosten	-14	-15	-19	-17	-64	-19	-16	-20	-18	-72
Segment resultaat	39	47	41	34	160	35	38	40	36	149
Segment contributiemarge %	9,8%	11,3%	9,7%	8,7%	9,9%	9,9%	10,5%	10,3%	10,0%	10,2%

Definities

ARPH: (Average underlying revenue per household) gemiddelde omzet per gezin (inclusief kleine ondernemingen).

ARPU uit breedband: de totale onderliggende omzet uit internet, exclusief activerings- en installatievergoedingen, gedeeld door het gemiddelde aantal internetlijnen voor de betrokken periode, gedeeld door het aantal maanden in diezelfde periode.

ARPU uit Mobile: berekend op basis van de maandelijkse gemiddelden voor de gegeven periode. De maandelijkse ARPU is gelijk aan de totale omzet uit mobiele spraak en mobiele data, gedeeld door het gemiddelde aantal actieve mobiele klanten voor die periode, gedeeld door het aantal maanden in diezelfde periode. Hierin zijn ook de MVNO's begrepen, maar niet de gratis datakaarten en M2M.

ARPU uit televisie: omvat enkel de onderliggende klantgerelateerde omzet en houdt rekening met promotieaanbiedingen, exclusief activerings- en installatievergoedingen, gedeeld door het aantal gezinnen dat Proximus TV of Scarlet TV heeft.

ARPU uit vaste spraak: totale onderliggende omzet uit spraak, verminderd met de omzet die verband houdt met activeringen, gedeeld door het gemiddelde aantal spraaktoegangskanalen voor de betrokken periode, gedeeld door het aantal maanden in diezelfde periode.

ARPU: gemiddelde omzet per klant.

BICS: de Proximus Groep heeft zijn internationale carrieractiviteiten gegroepeerd onder het merk BICS, een joint venture van Proximus, Swisscom en MTN, waarin Proximus voor 57,6% participeert.

Breedbandtoegangskanalen: omvat zowel de ADSL- als de VDSL-lijnen. Specifiek voor het Consumer-segment omvat dit ook de residentiële lijnen van Scarlet in België.

Capex: dit stemt overeen met de verwerving van immateriële en materiële vaste activa, installaties en uitrustingen.

Consumer: segment dat zich richt op de markt van de residentiële klanten en de kleine ondernemingen (minder dan 10 medewerkers), inclusief de Customer Operations Unit van Proximus.

Directe marge (gerapporteerd): is het resultaat van de totale opbrengsten (inclusief niet recurrent verminderd met de kosten van verkoop en dit uitgedrukt in absolute waarde of in % van de omzet.

Directe marge (onderliggend): is het resultaat van de "onderliggende totale opbrengsten verminderd met de kosten van verkoop en dit uitgedrukt in absolute waarde of in % van de omzet

Domestic: is bepaald als Proximus groep zonder BICS

Ebit: Earnings Before Interest & Taxes; stemt overeen met de EBITDA verminderd met afschrijvingen en waardeverminderingen.

EBITDA (gerapporteerd): Earnings Before Interest, Taxes Depreciations and Amortization (gerapporteerd); stemt overeen met de omzet verminderd met de kosten van verkoop, de workforce en niet workforce kosten en niet recurrente kosten.

Een gedetailleerde afstemming van de gerapporteerde naar de onderliggende omzet en EBITDA wordt weergegeven in rubriek 1

EBITDA (onderliggend): Earnings Before Interest, Taxes Depreciations and Amortization gerapporteerd; stemt overeen met onderliggende omzet verminderd met de onderliggende kosten van verkoop, de workforce en niet workforce kosten

Enterprise: segment dat zich richt op de professionele markt, waaronder kleine ondernemingen met meer dan 10 medewerkers.

Geannualiseerde mobiele churn: het totale aantal simkaarten op jaarbasis die van het mobiele netwerk van Proximus werden ontkoppeld (inclusief het totale aantal port-outs als gevolg van de mobielenummeroverdraagbaarheid) gedurende de betrokken periode, gedeeld door het gemiddelde aantal klanten gedurende dezelfde periode.

Geannualiseerde totale churn voor X-play: een schrapping van een gezin gebeurt pas wanneer het gezin al zijn plays heeft geschrapt.

Gemengde ARPU uit Mobile: berekend op basis van de maandelijkse gemiddelden voor de gegeven periode. De gemengde maandelijkse ARPU is gelijk aan de totale omzet uit mobiele spraak en mobiele data van zowel prepaid- als postpaidklanten, gedeeld door het gemiddelde aantal actieve mobiele prepaid- en postpaidklanten voor die periode, gedeeld door het aantal maanden in diezelfde periode. Hierin zijn ook de MVNO's begrepen, maar niet de gratis datakaarten en M2M.

Gerapporteerde omzet: dit komt overeen met de totale opbrengsten.

ICT: informatie- en communicatietechnologie (ICT) is een meer omvattende term dan informatietechnologie (IT), die de rol van aangemaakte communicatie en de integratie van telecommunicatie (telefoonlijnen en draadloze signalen), computers en de noodzakelijke bedrijfssoftware, middleware, opslag en audiovisuele systemen benadrukt, en die gebruikers in staat stelt om informatie te raadplegen, op te slaan, door te sturen en te behandelen. De ICT-oplossingen van Proximus omvatten, maar zijn niet beperkt tot veiligheid, cloud, 'Network & Unified Communication', 'Enterprise Mobility

Management' en 'Servicing en Sourcing'.

Incidentele items: aanpassingen inclusief niet-recurrente opbrengsten en kosten(*) en andere materiële (**) items die buiten de gebruikelijke businessoperaties vallen, zoals: desinvesteringen van geconsolideerde ondernemingen, winsten en verliezen uit de verkoop van gebouwen, transactiekosten in het kader van M&A's (overnames, fusies, desinvesteringen, ...), de prijs van uitgestelde aankopen in het kader van M&A's, vooraf bepaalde eenmalige projecten (zoals rebrandingkosten), wijzigingen van boekhoudkundige verwerkingen (zoals de toepassing van IFRIC 21), de financiële impact van geschillendossiers, boetes en strafbepalingen, de financiële impact van wetswijzigingen (eenmalige impact m.b.t. voorgaande jaren), de erkenning van voorheen niet-erkende activa en waardevermindervingsverliezen.

(*) Niet-recurrente opbrengsten en niet-recurrente kosten omvatten winsten of verliezen uit de verkoop van geconsolideerde bedrijven die afzonderlijk beschouwd meer dan 5 miljoen EUR bedragen, boetes en strafbepalingen opgelegd door mededingingsautoriteiten of door de regelgever die meer dan 5 miljoen EUR bedragen, kosten van personeelshersturingsprogramma's en het effect van regelingen in het kader van plannen voor vergoedingen na uitdiensttreding met een impact op de begunstigden.

(**) De drempel voor materialiteit wordt bereikt wanneer een impact meer dan 5 miljoen EUR bedraagt. Er is geen drempel voor materialiteit vastgesteld voor desinvesteringen van geconsolideerde ondernemingen, winsten of verliezen uit de verkoop van gebouwen, transactiekosten in het kader van M&A's. Er wordt geen drempel gebruikt voor aanpassingen in een volgend kwartaal van hetzelfde jaar als de drempel werd bereikt in een vorig kwartaal.

Marketing-, verkoop- en servicekosten: alle kosten die betrekking hebben op Consumer-, Enterprise- en Wholesaleklanten, waaronder service verleend op afstand.

Mobiele actieve klanten: omvat spraak- en datakaarten, alsook machine-to-machinekaarten (Enterprise). Actieve klant en zijn klanten die de voorbije drie maanden ten minste één oproep hebben tot stand gebracht of ontvangen en/of ten minste één sms hebben verstuurd of ontvangen. Een M2M-kaart wordt als actief beschouwd als de voorbije maand ten minste één dataverbinding tot stand werd gebracht.

Multiplaygezin (inclusief kleine ondernemingen): twee of meer plays, niet noodzakelijk in een pack.

Netto financiële positie: verwijst naar het totaal van rentedragende schulden (korte en lange termijn) verminderd met geldmiddelen en kasequivalenten

Network- en IT-kosten: alle IT- en netwerkgerelateerde kosten, inclusief interventies bij de klant thuis.

Niet-personeelskosten: alle bedrijfskosten, exclusief personeelskosten, en exclusief afschrijvingen en waardeverminderingen en niet-recurrente kosten.

Onderliggend: verwijst naar de gecorrigeerde omzet en EBITDA (totale winst en bedrijfswinst vóór afschrijvingen) vóór incidentele factoren om de lopende bedrijfsprestaties goed te kunnen evalueren.

Personeelskosten: personeelskosten zijn kosten die betrekking hebben op de eigen medewerkers (interne personeelskosten en pensioenen), alsook op de externe medewerkers. Voor de filialen omvatten de personeelskosten enkel de interne personeelskosten en de pensioenen.

Play: een abonnement op hetzij vaste spraak, vast internet, dTV of mobiele postpaid (betalende mobiele kaarten)..

Revenue-Generating Unit (RGU): bijvoorbeeld: een gezin met vast internet en 2 mobiele postpaidkaarten wordt beschouwd als een 2-playgezin met 3 RGU's.

Thuismarkten: gedefinieerd als de Proximus Groep, uitgezonderd BICS.

Toegangskanalen voor vaste spraak: omvat PSTN-, ISDN- en IP-lijnen. Specifiek voor Enterprise omvat dit ook het aantal Business-trunklijnen (oplossing voor de integratie van spraak- en dataverkeer op één datanetwerk).

Verkoopkosten: de kosten voor de aankoop van materialen en diensten die rechtstreeks aan de omzet zijn gelinkt.

Vrije kasstroom: dit is de kasstroom vóór financieringsactiviteiten.

Wholesale: entiteit van Proximus die zich richt op de telecom-wholesalemarkt, met inbegrip van de andere telecomoperatoren (waaronder MVNO's) en ISP's.

X-play: het totaal van singleplay (1-play) en multiplay (2-play + 3-play + 4-play).

Risicobeheer

Risico's nemen is inherent aan zakendoen, en succesvol omgaan met die risico's levert rendement op voor de stakeholders van Proximus. Proximus gelooft dat risicobeheer cruciaal is voor deugdelijk bestuur en voor de uitbouw van duurzame activiteiten. De Groep hanteert een risicofilosofie die gericht is op maximaal commercieel succes en waarde voor de aandeelhouder door risico en verloning gericht op elkaar af te stemmen. Het doel van risicobeheer is niet enkel de activa en de financiële slagkracht van de Groep te beschermen, maar ook de reputatie van Proximus te vrijwaren. Een gestructureerd proces inzake risicobeheer biedt het management de mogelijkheid om op een

gecontroleerde wijze risico's te nemen. De doelstellingen en het beleid inzake financieel risicobeheer worden beschreven in toelichting 33 van de geconsolideerde jaarrekening, die te vinden is op de website van Proximus. De risico's in verband met belangrijke lopende vorderingen en rechtsprocedures worden beschreven in toelichting 35 van deze geconsolideerde jaarrekening. De ondernemingsrisico's en de risico's m.b.t. de financiële rapportering worden hieronder in detail beschreven, samen met de bijbehorende maatregelen inzake risicobeheer en -controle. Bemerkt dat dit niet bedoeld is als een exhaustieve analyse van alle potentiële risico's waarmee Proximus geconfronteerd kan worden.

Bedrijfsrisico's

Het Enterprise Risk Management (ERM) van Proximus vormt een gestructureerd en consistent kader voor het evalueren van, reageren op en rapporteren van risico's die een impact kunnen hebben op het bereiken van de strategische ontwikkelingsdoelstellingen van Proximus. Het ERM van de Groep behandelt het spectrum van risico's ('potentieel ongunstige gebeurtenissen') en onzekerheden waarmee Proximus geconfronteerd kan worden. ERM streeft ernaar de waarde voor de aandeelhouders te maximaliseren door het risicobeheer af te stemmen op de bedrijfsstrategie, door het aankomende risico vanwege regelgeving en nieuwe technologieën op de markt in te schatten, en door strategieën voor risicopreventie en -beperking te ontwikkelen. ERM wordt sinds 2006 elk jaar geëvalueerd en bijgestuurd. Deze risico-inschatting en -evaluatie maken integraal deel uit van de jaarlijkse strategische planningscyclus van Proximus. Alle relevante risico's en opportuniteiten

worden gerangschikt volgens prioriteit, gemeten naar impact en waarschijnlijkheid, rekening houdend met kwalitatieve en/of kwantitatieve aspecten. Deze bottom-upbenadering voor het inventariseren en evalueren van risico's wordt ondersteund door een zelfevaluatietemplate en valideringssessies. Het eruit voortvloeiende rapport over de belangrijkste risico's en onzekerheden wordt dan geëvalueerd door het Executief Comité, de Gedelegeerd Bestuurder en het Audit- en Toezichtscomité. De belangrijkste bevindingen worden meegedeeld aan de Raad van Bestuur. Onder de risico's die met de ERM-oefening van 2016 werden geïdentificeerd, kregen de volgende risicocategorieën de prioriteit:

- Concurrentiële dynamiek van de markt
- Flexibiliteit inzake hr-kosten
- Evolutie van het businessmodel
- Klantenervaring
- Innovatie

Concurrentiële dynamiek van de markt

De activiteiten van Proximus zijn in hoofdzaak gericht op België, een klein land met een beperkt aantal grote telecomspelers en met Proximus als historische operator. Proximus is actief op groeimarkten (bv. smartphones, mobiele data, machine-to-machine, IT), rijpere markten (bv. vast internet, mobile postpaid), verzadigde markten (bv. vaste spraak) en zelfs krimpende markten (bv. mobile prepaid).

De markt evolueert voortdurend, waarbij concurrentiekrachten spelen die in de toekomst mogelijk een impact zullen hebben op de marktwaarde. De fusie tussen Telenet en Base, de instap van Mobistar (in mei 2016 omgedoopt tot Orange Belgium) op de kabelmarkt, de overdracht van de MVNO-klienten van Telenet naar het BASE-netwerk waardoor capaciteit vrijkwam op het netwerk van Orange Belgium, en de versnelde opname van OTT-toepassingen met een disruptie van de waarde van spraak en sms als gevolg, zijn belangrijke, zij het niet-exhaustieve factoren die verder druk op de markt zouden kunnen zetten.

Bovendien zijn de belangrijkste concurrenten van Proximus – Orange Belgium, BASE en Telenet – dochterondernemingen van respectievelijk Orange en Liberty Global, alle grote internationale operatoren die voordeel kunnen halen uit hun grotere organisatie. Nethys en Brutélé (merknaam VOO) zijn belangrijke lokale kabelconcurrenten in het zuiden van het land.

Sterkere gecombineerde concurrentie (bv. Telenet-Base of een potentiële consolidering tussen kabeloperatoren), een nieuwkomer op de markt (bv. Orange via kabelwholesale) of een radicale prijzenslag zouden Proximus marktaandeel kunnen kosten of de onderneming verplichten haar tarieven te verlagen, met een negatieve impact op omzet en winst.

De vervanging van vastelijnendiensten door OTT-diensten (bv. apps en sociale media zoals Skype, Facebook, Whatsapp, enz.) en tv-inhoud zouden de omzet en marges verder onder druk kunnen zetten naarmate deze OTT-diensten verder ingeburgerd raken.

Toch is Proximus dankzij zijn langetermijnstrategie

en zijn aanhoudende netwerkinvesteringen (glasvezel, VDSL/Vectring, 4G/4G+, Mobile Coverage Extender, Wi-Fi Extender) erin geslaagd zijn multiplayaanbod sterk te verbeteren door meer klanten naar de recentste technologieën te migreren, door het voortouw te nemen in mobiele innovatie, door de dienstverlening aan de klant structureel te verbeteren, door samen te werken met content- en OTT-spelers aan een breed entertainmentaanbod (sport, Netflix, gezinnen en kinderen, ...), door een omnichannelstrategie uit te bouwen, en door de digitale klanteninterfaces te verbeteren. Proximus heeft een voordelige en stevige concurrentiepositie uitgebouwd die het bedrijf andere hefboomen geeft dan alleen de prijs, en heeft zo het risico op klantenverloop en blootstelling aan prijsverstoring vermindert.

Kabeloperatoren hebben gekozen voor verticale integratie in de waardeketen door inhoud aan te kopen of zelfs door in tv-zenders te participeren. Proximus reageert op deze dreigingen via een convergente en gebundelde aanpak, door nieuwe diensten aan te bieden (bv. TV Replay, Proximus Cloud, Smart and Safe Living) en door te kiezen voor een aggregatormodel waarbij de klanten toegang krijgen tot de beste content (bv. Netflix).

In 2016 is Proximus volop blijven inzetten op zijn uniek, convergent merk. Het prijsbewuste segment wordt nog altijd bediend door dochteronderneming Scarlet, die aantrekkelijk geprijsde mobiele en tripleplaypakketten aanbiedt.

Op de SME-markt ondervinden wij, naast de concurrentie van spelers die ook actief zijn op de consumentenmarkt, concurrentie van nichespelers in de verschillende productsegmenten. In het segment van de grote ondernemingen krijgt Proximus concurrentie van internationaal georiënteerde operatoren zoals Orange Business Services, Colt, Verizon Business en BT Belgium, en ook van integratoren zoals Dimension Data, Getronics, Cegeka en RealDolmen. Het versnipperde concurrentielandschap verscherpt de prijsconcurrentie en kan mogelijk een verdere impact hebben op de omzet en de marges. Ook de overname van Base door Telenet zou voor meer concurrentie kunnen zorgen in het mobiele ondernemingssegment. Kabeloperatoren versterken

eveneens hun aanwezigheid op de vastelijnmarkt voor bedrijven.

Ook hier wil Proximus op de toenemende concurrentie antwoord bieden door zijn convergentiestrategie (met spraak, data en IT) verder te versterken, waarbij de ongeëvenaarde verkoopkracht, de brede portfolio en expertise als troeven uitgespeeld worden. Inspelen op de behoeften van bedrijfsklanten met oplossingen die onze core assets combineren met innovatie zoals IoT, de cloud, beveiliging en big data, zal waardeverlies helpen vermijden.

Ook de evolutie van de roamingregelgeving zou vanaf medio 2017 de aanzet kunnen geven tot nieuwe vormen van concurrentie op de markt.

Het spraaksegment in de markt van internationale carrierdiensten blijft volatiel. De eenheidsmarges blijven in zowel de traditionele spraak- als datasegmenten onder druk staan als gevolg van prijsconcurrentie, consolidering van de concurrenten en het gemak waarmee klanten van aanbieder kunnen veranderen. Als beide elementen (volatiliteit en druk op de eenheidsprijzen) zouden aanhouden en/of als BICS de prijsverlagingen niet compenseert met hogere volumes voor nieuwe activiteiten, kunnen het groeipercentage, de bedrijfsopbrengsten en de nettowinst van BICS daarvan de weerslag ondervinden. Bovendien blijft de concurrentiedruk op de markt van mobiele data toenemen en daardoor een impact hebben op het groeiprofiel van de International Carrier Services.

Flexibiliteit inzake hr-kosten

Hoewel Proximus sinds 2015 opnieuw groeit, vereisen sterke concurrentie, de impact van de regelgeving en de snelle marktevolutie dat we onze kosten blijven reduceren om concurrentieel te blijven en onze ebitda op peil te houden. Een belangrijk deel van de kosten van Proximus heeft betrekking op het personeel (zowel intern als in onderaanneming, geboekt bij de uitgaven of gekapitaliseerd). Uitgedrukt in een verhouding op de omzet ligt de totale arbeidskost van Proximus duidelijk boven het gemiddelde van de wereldwijde sector en van zijn belangrijkste concurrenten.

Bovendien past België automatische inflatiegebonden loonindexeringen toe, die niet enkel leiden tot een hogere kostprijs van het eigen personeel van Proximus, maar ook van de medewerkers in onderaanneming, aangezien ook de onderaannemingsbedrijven de indexeringen moeten toepassen.

Binnen de Proximus Groep is zowat een op drie werknemers statutair. De hr-voorschriften voor statutaire werknemers zijn vrij streng en bieden weinig ruimte voor een hoge flexibiliteit. Dit kan Proximus mogelijk beletten om de efficiëntie en de flexibiliteit te verhogen tot niveaus die vergelijkbaar zijn met die van de concurrenten.

Grote inspanningen zullen nodig zijn om de flexibiliteit en de mobiliteit binnen de organisatie te

verhogen. De complexiteit van onze business blijft toenemen, waardoor almaar meer behoefte ontstaat aan opgewaardeerde competenties en aan extra personeel, vooral in de functies met klantencontact.

In dit digitale tijdperk kunnen kenniswerkers een voordeel vormen op de concurrentie indien zij de juiste competenties en mentaliteit hebben. Het is mogelijk dat Proximus te kampen krijgt met een tekort aan resources met competenties op specifieke domeinen zoals beveiliging, digitale platformen, data-analyse, "Agile IT", enz. Een dergelijk tekort zou de uitrol van onze convergente, klantgerichte strategie kunnen ondergraven en bepaalde ambities op het vlak van innovatie kunnen uitstellen. Daarom besteedt de onderneming veel aandacht aan opleidingsprogramma's, interne mobiliteit en de selectieve aanwerving van pas afgestudeerden uit relevante kennisdomeinen. Het imago van Proximus als aantrekkelijke werkgever is zeker bevorderlijk om de juiste talenten in huis te halen en te behouden.

In 2016 werd in akkoord met de vakbonden een vrijwillig plan voor verlof voorafgaand aan het pensioen voor zestigplussers uitgewerkt en opgestart. Het blijft echter nodig dat de vakbonden nieuwe maatregelen goedkeuren die het mogelijk maken om de inzetbaarheid van de medewerkers te verbeteren, meer flexibiliteit te creëren om

medewerkers binnen de organisatie te verplaatsen, het personeelsbestand sneller aan te passen aan de huidige werklust, en de verloning af te stemmen op de gangbare marktpraktijken.

Proximus zal de organisatorische structuren verder blijven aanpassen en vereenvoudigen om uit te groeien tot een hoogperformante organisatie.

Allerlei initiatieven lopen om het evenwicht tussen personeelsbestand en werklust te vrijwaren (zowel in aantallen als naar competenties), om de in- en outsourcing te verbeteren, om de (interne) mobiliteit te bevorderen en om de producten en diensten, processen en systemen van Proximus ingrijpend te vereenvoudigen en/of te automatiseren.

Evolutie van het businessmodel

Het businessmodel en de financiële resultaten van Proximus werden en zullen worden beïnvloed door (marktverstorende) technologieën zoals eSIM-smartphones en over-the-topdiensten (OTT). Het antwoord van Proximus op nieuwe technologieën en marktontwikkelingen en de mate waarin de onderneming erin slaagt zelf nieuwe competitieve producten of diensten in de markt te zetten die zinvol zijn voor haar klanten, zullen doorslaggevend zijn voor haar prestaties en winstgevendheid op de lange termijn.

De directe relatie met klanten is zeer waardevol. Als die waarde of een deel ervan verloren gaat aan die nieuwkomers, zou dit gevolgen kunnen hebben voor de omzet, de marges, de financiële positie en de vooruitzichten voor de klassieke telecomproducten en -diensten van Proximus.

Net als andere operatoren zal Proximus blijven te maken krijgen met een daling van de omzet uit

traditionele diensten (spraak en toegang), wat deels gecompenseerd zal worden door stijgende omzet uit innovatieve diensten, maar de marges op deze nieuwe diensten liggen doorgaans lager dan bij de traditionele activiteiten.

Als antwoord op die concurrentie wil Proximus gericht inspelen op de behoeften van zijn klanten door hen geïntegreerde oplossingen aan te bieden die uit convergente producten bestaan, waaronder vaste en mobiele communicatieoplossingen, SLA's (Service Level Agreement) en diensten met toegevoegde waarde. Zinnvolle innovaties toevoegen en samenwerken met uitgelezen OTT-partners zullen doorslaggevend zijn om relevant te blijven voor onze klanten.

Proximus zal de samenwerking met partners blijven versterken en meer en meer infrastructuur voor hen openstellen om de rol van 'enabling company' te spelen.

Klantenervaring

Onvoldoende focus op de klant kan een negatieve impact hebben op de klantentrouw en de ambitie om te groeien.

Het blijft voor Proximus elke dag een uitdaging om een uitmuntende klantenervaring te bieden gezien:

- de snelle evolutie van de marktverwachtingen
- de omvang en de complexiteit van het gamma van producten en diensten
- de complexiteit van de processen en legacy-IT-systemen

Als ondersteuning van de ambitie van Proximus om een uitmuntende klantenervaring te leveren werd een ambitieus transformatieprogramma opgezet om die uitdagingen aan te gaan en de omvorming

van Proximus tot een klantcentrische organisatie aan te sturen en te monitoren conform de intentie van Proximus om alles en iedereen met elkaar te verbinden zodat mensen beter leven en slimmer werken.

De belangrijkste verwezenlijkingen in 2016:

- Anticiperen op wat belangrijk is voor de klant, mogelijke problemen zoveel mogelijk vermijden door de klanten proactief te bezoeken zodat ze thuis van een geoptimaliseerde ervaring kunnen genieten op al hun schermen.
- Beste mobiele ervaring
- Verhoogde snelheid: 73,3% van de digitale

- huishoudens heeft een lijnsnelheid van meer dan 30 Mbps
- Verbeterde bedrijfscontinuïteit, ook voor kleine bedrijven, met herstelling de dag zelf
- Verbeterd 'first time right'-percentage

- Verbeterde vriendelijkheid van het personeel, met een hogere klantentevredenheid als gevolg
- Verbeterd Enterprise Service Team afgestemd op de behoeften van bedrijfsklanten
- Vereenvoudigde betaalluithodiging/factuur

Innovatie

Om succesvol te zijn moet de telecomsector innoveren, diversifiëren en de marktintroductietijd inkorten.

De telecomsector blijft evolueren en nieuwe vormen aannemen. Om waarde te creëren is het dus belangrijk een nieuwe dienst als eerste op de markt te brengen. In een wereld die door de digitalisering van diensten en kanalen een ware revolutie ondergaat moet innovatie veelzijdig zijn: van technologie tot bedrijfsmodellen, van verbeteringen van kernproducten tot de ontwikkeling van nieuwe bronnen van omzet.

Met de nieuwe technologieën (incl. IoT, Cloud

oplossingen, ...) en toestellen die almaar meer data verslinden, zal het dataverkeer bestendig blijven groeien.

Voor operators als Proximus volstaat het niet zo snel mogelijk op de kar te springen. Ze moeten zelf het voortouw nemen als innovator en nieuwe vormen van interactie en samenwerking lanceren met nieuwe ecosystemen waarin toonaangevende sectorgenoten, technologische start-ups en andere complementaire serviceproviders elkaar vinden. De speurtocht naar de beste nieuwe talenten en de ontwikkeling van nieuwe competenties zijn daarbij cruciaal.

Operationele risico's

Onder de noemer van operationele risico's vallen alle risico's die het gevolg zijn van systemen, processen, mensen en externe gebeurtenissen en die een invloed kunnen hebben op de activiteiten van Proximus. Dit omvat de levenscyclus en uitvoering van producten, de veiligheid en kwaliteit van producten, informatiebeheer, gegevensbescherming en cyberbeveiliging, bedrijfscontinuïteit; toeleveringsketen, en andere risico's, inclusief human resources en reputatie. Afhankelijk van de aard van het risico in kwestie en de specifieke activiteit of functie die getroffen wordt, hanteert Proximus een brede waaier van risicobeperkingsstrategieën, inclusief stresstesten met ongunstige scenario's, back-up/bedrijfscontinuïteitsplannen, doorlichtingen van de bedrijfsprocessen, en verzekeringen. De meting en het beheer van de operationele risico's van

Proximus berust op de AMA-methodiek (Advanced Measurement Approach). Er werd een vast risicoregister van ongunstige 'wat als'-scenario's ontwikkeld om de stresstesten relevant te maken.

Proximus weet zich gedekt door uitgebreide verzekeringen voor algemene en beroepsaansprakelijkheid, materiële schade en onderbreking van de activiteiten in combinatie met een vast verzekeringsprogramma voor cyberbeveiliging. Toch is het mogelijk dat deze verzekeringspolissen niet in een vergoeding voorzien wanneer de traditionele uitsluitingen (niet-accidentele gebeurtenis) van toepassing zijn.

Hierna overlopen wij de belangrijkste voorbeelden van operationele risicofactoren.

Bedrijfscontinuïteit

Onderbrekingen van onze ICT-infrastructuur en van de infrastructuur die onze activiteiten ondersteunt (inclusief de diensten die door derden verstrekt worden, zoals stroomleveranciers) kunnen verregaande gevolgen hebben voor onze omzet, onze aansprakelijkheid en ons bedrijfsimago.

Daarom is en blijft het verbeteren van de betrouwbaarheid van onze producten en diensten een topprioriteit. Wij zijn ervan overtuigd dat goede bedrijfscontinuïteitsplannen onze onderneming draaiende zullen houden bij onderbrekingen van welke aard ook: stroomonderbrekingen, uitval van IT-systemen, natuurrampen, toeleveringsproblemen en andere.

Voor elke kritieke bedrijfsfunctie werden bedrijfscontinuïteitsplannen opgesteld met de

bedoeling:

- risico's waar mogelijk op te sporen en te voorkomen
- klaar te staan voor risico's die wij niet in de hand hebben
- te reageren en te recupereren wanneer een incident of crisis zich voordoet

Proximus volgt van nabij de 'best practices'-richtlijnen van het Business Continuity Institute (BCI). Het voorbereidingsniveau (relevante KPI's en scorecards) wordt elk jaar aan het Audit- en Toezichtsc comité voorgelegd. Voor het geval zich grote incidenten voordoen, heeft Proximus onder de naam PERT (Proximus Emergency Response Team) een beheersproces ingevoerd, dat doorlopend getest wordt.

Cyberbeveiliging

De toenemende wereldwijde risico's inzake cyberveiligheid, cyberbedreigingen en gesofisticeerdere, doelgerichte cybergerelateerde aanvallen vormen een probleem voor de veiligheid van Proximus en voor de producten, systemen en netwerken van zijn klanten, partners, leveranciers en derde dienstverleners. Hierdoor worden ook de

vertrouwelijkheid, beschikbaarheid en integriteit van de gegevens van Proximus en zijn klanten bedreigd. Wij voeren de nodige acties en investeringen uit om die risico's in te perken in de vorm van allerlei maatregelen, zoals opleiding van het personeel, monitoring en testing, en onderhoud van beschermingssysteem en rampenplannen.

Toeleveringsketen

Proximus is afhankelijk van belangrijke leveranciers en verkopers voor de aanlevering van de apparatuur die nodig is om zijn activiteiten uit te oefenen. Supply Chain Risk Management (SCRM) wordt gedefinieerd als de uitrol van strategieën voor het beheren van zowel alledaagse als uitzonderlijke risico's in de toeleveringsketen, gebaseerd op doorlopende risicobeoordeling met de bedoeling de kwetsbaarheid te verminderen en de continuïteit te verzekeren.

De volgende acties werden ondernomen om het risico van de toeleveringsketen op een aanvaardbaar risiconiveau te houden:

- Kritieke topleveranciers en hun onderleveranciers worden permanent geëvalueerd
- Voorraadbeheer
- Evalueren van alternatieve toeleveringssysteem
- Bedrijfsonderbrekings- en rampenplannen
- Risico-evaluaties en audits
- Bewustmakingscampagnes en opleidingsprogramma's
- Strikte opvolging van de contractuele aansprakelijkheid van kritieke leveranciers en van de clausules van de Service Level Agreements (SLA's)

Gegevensbescherming en persoonlijke levenssfeer

Regelgeving inzake gegevensbeveiliging is bedoeld om een evenwicht te vinden tussen het recht op privacy van individuen en de mogelijkheid voor ondernemingen om gegevens voor zakelijke doeleinden te gebruiken.

De eenmaking van de normen inzake gegevensbescherming over de hele Europese Unie onder de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG of GDPR) brengt een verstrenging mee van de privacy van persoonsgegevens en verplicht organisaties data te kunnen lokaliseren, hun doeleinde te specificeren en ze passend te beveiligen. Ons doel is de Algemene verordening gegevensbescherming van de EU (AVG) na te leven zonder dure verstoringen van de informatiestromen en bedrijfsverrichtingen van Proximus.

Proximus engageert zich om de persoonsgegevens en privacy te beschermen en heeft daartoe de volgende acties ondernomen:

- Er werd een Data Protection Officer (DPO) aangesteld voor Proximus (en zijn filialen) die

rapporteert aan het Executief Comité en het Audit- en Toezichtscmité en die verantwoordelijk is voor de naleving van de privacy en de toepassing van de privacywetgeving, waaronder de AVG.

- Eind 2015 werd ook het Proximus Privacy Committee (PPC) opgericht, dat rapporteert aan het Executief Comité en samengesteld is uit leden van het topmanagement van alle businessunits. Dit comité beslist over het kader en de voorwaarden voor nieuwe en privacygevoelige initiatieven en formuleert aanbevelingen over alle relevante aspecten van privacy.
- Een in 2016 aangenomen Proximus Privacy Charter beschrijft de privacyaanpak van Proximus en fungeert als intern kompas voor de beoordeling van use cases en de naleving van de privacy van onze stakeholders.
- In het zicht van de Algemene verordening databescherming van de EU heeft Proximus een 'GDPR readiness'-evaluatie uitgevoerd en een compliance roadmap ontwikkeld.

Risk Management & Compliance Committee

In 2016 kwam het Risk Management & Compliance Committee (RMC) viermaal bijeen. De genomen beslissingen werden gerapporteerd aan het Executief Comité en het Audit- en Toezichtscmité. De vergaderingen van het RMC behandelen dossiers waarin beslissingen moeten worden genomen door een juist evenwicht te vinden tussen risico's en kosten rekening houdend met welke risico's de Groep bereid is te nemen.

Proximus heeft algemene responsstrategieën inzake risicobeheer, die de risico's indelen in categorieën: risico's die de onderneming wil vermijden, overdragen, verminderen of aanvaarden. Deze responsstrategieën zijn zo ontworpen dat zij ervoor zorgen dat risico's binnen de aanvaardbare risico- en compliancerichtlijnen van Proximus vallen.

De doelstellingen het RMC:

1. Toezien op de meest kritieke ondernemings- en operationele risico's en op de manier waarop het management deze risico's opvolgt en beperkt.
2. Hangende/openstaande interneauditactiepunten aanpakken waarvoor aanzienlijke resources moeten worden toegewezen.

Een beheerste aanpak van risico's is doorslaggevend in een snel evoluerende technologische en competitieve omgeving. Proximus aanvaardt enkel die risico's waarvoor het bedrijf een gepaste compensatie krijgt wordt (optimale verhouding risico/omzet).

Risico's m.b.t. financiële rapportering

In het domein van de financiële rapportering zijn de belangrijkste risico's, naast de algemene ondernemingsrisico's die ook een impact hebben op de financiële rapportering (bv. personeel),

onder meer: nieuwe transacties en evoluerende boekhoudnormen, wijzigingen in de fiscale wet- en regelgeving en de procedure voor het afsluiten van de financiële staten.

Nieuwe transacties en evoluerende boekhoudnormen

Nieuwe transacties zouden een significante impact kunnen hebben op de financiële staten, zowel rechtstreeks op de resultatenrekening als op de toelichtingen. Een onjuiste boekhoudkundige verwerking zou kunnen resulteren in financiële staten die niet langer een waarheidsgetrouw beeld geven. Wijzigingen in de wetgeving (bv. pensioenleeftijd, bescherming van de klanten) kunnen ook een significante impact op de gerapporteerde financiële cijfers hebben. Nieuwe boekhoudnormen kunnen het vergaren van nieuwe informatie en het aanpassen van complexe (facturatie)systemen vereisen. Indien hier niet tijdig en adequaat op wordt geanticipeerd, kan de tijdige afhandeling en de betrouwbaarheid van de financiële rapportering in gevaar komen.

Het is de verantwoordelijkheid van het Corporate Accounting-departement om de evolutie op het vlak van de veranderende normen (zowel lokale General Accepted Accounting Principles (GAAP) als International Financial Reporting Standards

(IFRS)), te volgen. De veranderingen worden in kaart gebracht en de impact op de financiële rapportering van Proximus wordt proactief geanalyseerd.

Voor elk nieuw type van transactie (bv. een nieuw product, nieuw werknemersvoordeel, businesscombinatie) wordt een grondige analyse gemaakt vanuit het oogpunt van financiële rapportering, risicobeheer, thesaurie en belastingen. Bovendien worden de ontwikkelingsvereisten voor de financiële systemen tijdig gedefinieerd en wordt de conformiteit met de interne en externe normen systematisch nagegaan. De nadruk ligt op het uitwerken van preventieve controles en het opzetten van rapporteringstools die controles achteraf mogelijk maken. Het Audit- en Toezichtscomité (A&CC) en het Executief Comité worden regelmatig geïnformeerd over nieuwe aankomende normen voor financiële rapportering en de potentiële impact ervan op de financiële cijfers van Proximus.

Wijzigingen in de fiscale wet- en regelgeving

Wijzigingen in de fiscale wet- en regelgeving (vennootschapsbelasting, B.T.W. e.d.) of in de toepassing ervan door de fiscus kan een significante impact hebben op de financiële staten. Om de conformiteit ervan te verzekeren, moeten vaak op korte termijn bijkomende administratieve procedures worden opgezet om relevante informatie te verzamelen of moeten updates van bestaande IT-systemen worden doorgevoerd (bv. facturatiesystemen).

Het departement Tax volgt mogelijke veranderingen in de fiscale wet- en regelgeving, alsook interpretaties van bestaande fiscale wetten door de fiscus, voortdurend op. Op basis van wetgeving, doctrine, rechtspraak, politieke verklaringen, beschikbare wetsontwerpen, enz. wordt een financiële en operationele impactanalyse uitgevoerd. Het resultaat van de analyse wordt weerspiegeld in de overeenkomstige financiële staten in lijn met het toepasselijk kader.

Procedure voor het afsluiten van financiële staten

De voorlegging van tijdige en betrouwbare financiële informatie blijft afhankelijk van een procedure voor het adequaat afsluiten van financiële staten.

Voor de procedure m.b.t. het afsluiten van de financiële staten van Proximus werden duidelijke taken en verantwoordelijkheden vastgelegd. Tijdens de procedures voor de maandelijkse, driemaandelijkse, halfjaarlijkse en jaarlijkse afsluiting van de rekeningen worden de verschillende stappen voortdurend gemonitord. Daarnaast worden nog verschillende controles uitgevoerd om te waken over de kwaliteit en de conformiteit met de interne en externe vereisten en richtlijnen.

Voor Proximus en haar belangrijkste filialen wordt een heel gedetailleerde kalender voor de afsluitingen opgemaakt, met een gedetailleerd overzicht van de divisieoverschrijdende voorbereidende vergaderingen, de deadlines voor het afsluiten van specifieke procedures, de exacte

datum en het uur wanneer IT-subsystemen worden vergrendeld, valideringsvergaderingen en de vereiste elementen voor de rapportering.

Voor elke procedure en subprocedure worden verschillende controles uitgevoerd, zoals preventieve controles, waarbij de informatie wordt getest vooraleer ze wordt verwerkt. Daarnaast zijn er ook opsporende controles, waarbij het resultaat van de verwerking wordt geanalyseerd en bevestigd. Er gaat specifieke aandacht naar redelijkheidstests, waarbij financiële informatie wordt geanalyseerd door meer onderliggende operationele drivers en coherentietests, waarbij financiële informatie van verschillende domeinen wordt samengevoegd om resultaten, trends e.d. te bevestigen. Voor belangrijke of niet-terugkerende transacties worden tests op de individuele opnames in de boekhouding gedaan; voor de andere transacties gebeurt dit steekproefsgewijs. De combinatie van al deze testen biedt voldoende zekerheid over de betrouwbaarheid van de financiële cijfers.

Interne controle

De Proximus Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de evaluatie van de doeltreffendheid van de systemen voor interne controle en van de systemen voor risicobeheer.

Proximus heeft zijn systeem van interne controle gebaseerd op het COSO model, d.i. een geïntegreerd referentiekader voor interne controle en ondernemingsrisicobeheersing zoals opgesteld door het Committee of Sponsoring Organisation of the Treadway Commission ("COSO") voor de eerste maal in 1992 en geactualiseerd in mei 2013. Dit COSO referentiekader is opgesteld rond 5 componenten: de controleomgeving, de risicoanalyse, de controleactiviteiten, de informatie en communicatie en tot slot de monitoring.

Het systeem van interne controle van Proximus wordt gekenmerkt door een organisatie met duidelijk gedefinieerde verantwoordelijkheden, naast voldoende middelen en kennis, alsook

aangepaste informatiesystemen, procedures en praktijken. Uiteraard kan Proximus niet garanderen dat dit interne controle systeem afdoende zal zijn onder alle omstandigheden. Misbruik van activa en vergissingen kunnen immers nooit volledig worden uitgesloten. Proximus organiseert wel een doorlopend nazicht en opvolging van al de componenten van zijn systemen van interne controle en risicobeheer, teneinde zich ervan te vergewissen dat ze adequaat blijven.

Proximus beschouwt het tijdig verstrekken van volledige, betrouwbare en relevante financiële informatie in overeenstemming met IFRS en met andere Belgische verslaggevingsvereisten aan al zijn interne en externe belanghebbenden als een essentieel element van beleid en deugdelijk bestuur. Daarom heeft Proximus zijn interne controle en risicobeheerssystemen over zijn financiële verslaggeving zodanig georganiseerd dat hieraan wordt voldaan.

De controleomgeving

De organisatie van de interne controle

Overeenkomstig de statuten beschikt Proximus over een Audit- en Toezichtscomité (Audit and Compliance Committee). Het Audit- en Toezichtscomité heeft als taak de Raad van Bestuur bij te staan en te adviseren met betrekking tot (i) het proces van financiële rapportering, (ii) de efficiëntie van de systemen voor interne controle en risicobeheer van Proximus, (iii) de interne-auditfunctie van Proximus en de efficiëntie ervan, (iv) de kwaliteit, de integriteit en de wettelijke controle van de statutaire en geconsolideerde jaarrekeningen van

de onderneming, waaronder de opvolging van de vragen en de aanbevelingen geformuleerd door de commissarissen, (v) de relatie met de commissarissen van de Groep en de evaluatie van en het toezicht op de onafhankelijkheid van de commissarissen, (vi) de conformiteit van Proximus met de juridische en regelgevingsvereisten, (vii) en de conformiteit binnen de organisatie met de Gedragscode en de Dealing Code van Proximus.

Het Audit- en Toezichtscomité vergadert minstens eenmaal per kwartaal.

Ethiek

De Raad van Bestuur heeft een Handvest van Deugdelijk Bestuur en een Gedragscode “Onze manier van verantwoord ondernemen” goedgekeurd. Alle werknemers moeten hun dagelijkse activiteiten en hun zakelijke objectieven volgens de meest strikte ethische standaarden en principes uitvoeren, met daarbij de Groepswaarden (Wendbaarheid, Verantwoordelijkheid en Samenwerking) als leidinggevende principes in het achterhoofd.

De Code “Onze manier van verantwoord ondernemen”, beschikbaar op

www.proximus.com, legt de bovenvermelde principes uit en heeft als bedoeling iedere werknemer te inspireren in zijn of haar dagelijks gedrag en houdingen. Het ethisch gedrag is niet beperkt tot de tekst van de Code. De Code is een samenvatting van de hoofdprincipes en is dus niet exhaustief.

Bovendien hecht Proximus in het algemeen en de Finance divisie in het bijzonder veel belang aan het zich strikt houden aan een tijdige en kwalitatieve rapportering.

Reglementen en procedures

De principes en de regels in de Code “Onze manier van verantwoord ondernemen” zijn in verschillende interne reglementen en procedures verder uitgewerkt. Deze groepsreglementen en -procedures zijn beschikbaar op het Proximus intranet. Ieder reglement wordt door een verantwoordelijke op regelmatige basis herbekeken en aangepast indien nodig. Op regelmatige tijdstippen en in geval van aanpassingen wordt hierover op gepaste wijze gecommuniceerd.

Op het vlak van de financiële rapportering zijn algemene en meer gedetailleerde boekhoudprincipes, -richtlijnen en -instructies samengebracht in accounting manuals en andere referentiedocumenten, die alle beschikbaar zijn op het Proximus intranet. Bovendien organiseert het departement Corporate Accounting regelmatig boekhoudkundige seminars, met de bedoeling medewerkers uit financiële en niet-financiële departementen op de hoogte te houden van boekhoudkundige reglementen en procedures.

Bevoegdheden en verantwoordelijkheden

Dat bevoegdheden en verantwoordelijkheden duidelijk bepaald zijn doorheen de hele organisatie, komt het interne controlesysteem van Proximus ten goede. Iedere business unit, divisie en departement heeft haar visie, missie en verantwoordelijkheden. Op individueel vlak heeft elke werknemer een duidelijke taakomschrijving en objectieven.

De voornaamste rol van de Finance divisie bestaat erin de andere divisies en filialen te steunen door hen accurate, betrouwbare en tijdige financiële informatie te bezorgen (met het oog op het nemen van beslissingen), de rendabiliteit op te

volgen en op een efficiënte manier de financiële diensten te beheren.

De accounting teams van het Corporate Accounting departement zijn boekhoudkundig verantwoordelijk voor het moederbedrijf Proximus en voor de grote Belgische dochterondernemingen. Zij geven ook ondersteuning aan de andere dochterondernemingen. Voor deze gecentraliseerde ondersteuning is de organisatie opgesplitst volgens de belangrijkste (financiële) processen. Deze processen omvatten investeringen en activa, voorraden, werken in uitvoering en omzeterkenning, financieel

boekhouden, bedrijfsuitgaven, voorzieningen en juridische geschillen, personeelskosten, voordelen na actieve dienst en belastingen. De gecentraliseerde ondersteuning, opgebouwd rond specifieke processen en IFRS standaarden, laat toe een diepgaande accounting expertise op te bouwen en draagt op die manier bij tot de naleving van de richtlijnen van de Groep.

De consolidatie van de verschillende legale entiteiten in de geconsolideerde financiële rapporteringen van de Proximus Group wordt centraal gerealiseerd. Het

consolidatiedepartement bepaalt en verdeelt de informatie over de implementatie van boekhoudkundige standaarden, procedures, principes en regels. Het volgt de regelgeving op, zodat dat de financiële verslaggeving in lijn blijft met IFRS zoals aangenomen door de Europese Unie. De maandelijkse consolidatie-instructies bepalen niet alleen de financiële informatie die nodig is voor de externe rapportering, maar bevatten eveneens gedetailleerde deadlines en aandachtspunten (zoals complexe problemen of nieuwe interne richtlijnen).

Bekwaamheden en ervaring

Proximus hecht veel belang aan haar personeelsbeleid. Niet alleen zijn er voldoende mensen nodig, zij moeten ook de juiste skills en ervaring hebben. Met deze vereisten wordt al rekening gehouden tijdens het aanwervingsproces, en ook nadien in de coaching en opleidingsactiviteiten die georganiseerd worden door de Proximus Corporate University.

Op het vlak van de financiële rapportering werd er een specifieke opleidingscyclus uitgewerkt, waaraan junior en senior personeelsleden verplicht deelnemen. Deze seminars, intern en

extern georganiseerd, bestrijken niet alleen het domein van IFRS, maar ook de lokale wetgeving en normen op het gebied van boekhouding, belastingen en vennootschapswetgeving. Bovendien wordt de kennis en ervaring up-to-date gehouden en verder uitgebreid in meer specifieke domeinen (omzeterkenning, pensioenadministratie, financiële producten, enz.) door het bijwonen van seminars en zelfstudie. Daarnaast nemen de werknemers ook deel aan algemene opleidingen en informatiesessies over de nieuwe producten en diensten van Proximus.

Risicoanalyse

De risicoanalyse werd uitvoerig besproken in het hoofdstuk « Risicobeheer ».

Risico beperkende factoren en controlemaatregelen

De risico beperkende factoren en controlemaatregelen werden uitvoerig besproken in het hoofdstuk « Risicobeheer ».

Informatie en communicatie

Financiële IT-rapporteringssystemen

De boekhouding van Proximus en van de meeste van haar dochterondernemingen wordt gevoerd op grote geïntegreerde IT-systemen. Operationele processen zijn vaak geïntegreerd in hetzelfde systeem (bv. het toeleveringsproces, de salarisadministratie). Voor de facturatiesystemen, die niet geïntegreerd zijn, zijn aangepaste interfaces en opvolgingstools ontwikkeld. Voor het financiële consolidatieproces wordt gebruik gemaakt van een specifieke consolidatietool.

Het organisatorische opzet en toegangsbeheer van deze systemen ondersteunen een adequate functiescheiding, en voorkomen niet-geautoriseerde toegang tot gevoelige informatie en niet-geautoriseerde verandering van gegevens. Regelmatig worden de systemen nagekeken door de interne en de externe audit.

Effectieve interne communicatie

Vandaag worden de meeste boekhoudregistraties zowel volgens IFRS als de lokale regelgeving gedaan. In het algemeen wordt financiële informatie die aan het management geleverd wordt en gebruikt wordt voor budgettering,

forecast en controleactiviteiten, opgemaakt volgens IFRS. Een uniforme financiële taal, gebruikt doorheen de organisatie, draagt op een positieve manier bij tot de effectiviteit en de efficiëntie van de communicatie.

Rapportering en validering van de financiële resultaten

De financiële resultaten worden intern gerapporteerd en op verschillende niveaus gevalideerd. Op het niveau van de processen zijn er validatievergaderingen met de verantwoordelijke van elk business proces. Op het niveau van de belangrijkste filialen wordt een validatievergadering georganiseerd met de accounting en controlling verantwoordelijke. Op Proximus groepsniveau worden de geconsolideerde resultaten opgesplitst per segment. Voor elk segment bevat de analyse en

validatie gewoonlijk een vergelijking met historische cijfers, en ook een analyse van de vergelijking budget-actual en forecast-actual. Validering vereist de analyse en afdoende verklaring van (de afwezigheid van) afwijkingen.

Daarna wordt de financiële informatie gerapporteerd en uitgelegd aan het Executief Comité (maandelijks) en voorgesteld aan het Audit- en Toezichtscomité (per kwartaal).

Toezicht en monitoring van de interne controle

De effectiviteit en efficiëntie van de interne controle worden regelmatig op verschillende manieren en door verschillende partijen geëvalueerd:

- Elke verantwoordelijke van een business activiteit controleert en verbetert deze regelmatig. Dit omvat o.a. de documentatie van het proces, de rapportering over indicatoren en de bijsturing hiervan.
- Om te komen tot een objectieve controle en evaluatie van de activiteiten van elk departement in de organisatie, voert het Interne Audit departement van Proximus regelmatig audits uit over gans de Groep. De onafhankelijkheid van de Interne Audit is verzekerd door haar directe rapporteringslijn naar de Voorzitter van het Audit- en Toezichtscmité. Uitgevoerde auditopdrachten kunnen een specifiek financieel proces betreffen, maar zullen ook de effectiviteit en de efficiëntie van de operaties evalueren, alsook de naleving van de wetten en regels die van toepassing zijn.
- Het Audit- en Toezichtscmité kijkt de tussentijdse kwartaalrapportering en de

specifieke boekhoudmethodes na. Zij analyseert de belangrijkste geschillen en risico's waarmee de Groep geconfronteerd wordt, zorgt voor de opvolging van aanbevelingen gedaan door de Interne Audit, en bespreekt regelmatig de naleving binnen de Groep van de Gedragscode en de Dealing Code.

- Alle legale entiteiten van de Proximus Groep, met uitzondering van enkele kleine buitenlandse filialen, zijn het voorwerp van een externe audit. In het algemeen omvat deze audit een evaluatie van de interne controle en leidt ze tot een opinie over de statutaire jaarrekeningen en over de (halfjaarlijkse en jaarlijkse) cijfers die voor de consolidatie aan Proximus gerapporteerd worden. Indien de externe audit een zwakte aan het licht brengt of van mening is dat de interne controle kan worden verbeterd, dan worden aanbevelingen gemaakt aan het management. Deze aanbevelingen, het daaraan gerelateerde actieplan en de implementatiestatus worden minstens jaarlijks gerapporteerd aan het Audit- en Toezichtscmité.

Evolutie van de R&D-activiteiten

In 2016 zette Proximus zijn Research & Development-activiteiten verder, startte het een aantal nieuwe studies en introduceerde het nieuwe technologieën en diensten in tal van domeinen, in veel gevallen met andere R&D-spelers.

Proximus volgt zowel de belangrijkste trends in innovatie en venturing die verband houden met technologie als de resultaten van standaardisering en sectorale policy's op de voet. Proximus voedt ook permanent diverse innovatieprogramma's

met relevante elementen die passen binnen onze bedrijfsstrategie op lange termijn.

In 2016 werd nog meer de klemtoon gelegd op een nauwere samenwerking met start-ups om de R&D- en innovatiefunnel verder te voeden. Er werd een partnerschap aangegaan met het Belgische Co.Station, een nieuw leidinggevend ecosysteem voor scale-ups. Actieve deelname aan de organisatie van hackathons leidde tot een nauwe samenwerking met jonge digitale bedrijven.

Bestudering van het potentieel van nieuwe technologieën

Vast toegangsnet

- Proximus onderzocht het potentieel van de nieuwe ultravectoringstechnologie (VDSL2 35 MHz) die hogere snelheden mogelijk kan maken op het kopernetwerk.
- Proximus bestudeerde het concept van een klein VDSL-distributiepunt dat dieper in het netwerk zou kunnen worden geïnstalleerd om de distributielus in te korten en zo de performantie te verbeteren.
- De activiteiten met start-up Tessares, waarin Proximus heeft geïnvesteerd, gaan voort. Het doel is een oplossing te ontwikkelen om de beschikbare capaciteit op de toegangsnetwerken te bundelen door de implementering van de Multipath

TCP-standaard om vaste en mobiele netwerken die gebruikmaken van bestaande infrastructuur te combineren. De voordelen voor de klanten zijn meer bandbreedte, meer betrouwbaarheid en meer veiligheid dankzij de combinatie van verschillende netwerken. In 2016 werd een proefproject uitgerold in de stad Frasnes-lez-Anvaing.

- Er werd een pilootproject gelanceerd dat het potentieel van G.Fast onderzoekt om de laatste meters van het kopernetwerk of de bestaande coaxvoer kabel te hergebruiken om het huishouden aan te sluiten op glasvezel.

Mobiel toegangsnet

- Proximus bleef onderzoek voeren naar de uitbreiding van de capaciteit van het mobiele netwerk op lange termijn. Er werd hierover een pilootproject met 'small cells' gevoerd in Antwerpen.

Proximus meent dat small cells over enkele jaren een cruciale rol zullen spelen in de introductie van 5G.

- Proximus demonstreerde als eerste operator in België de capaciteiten van

4,5G, dat downloadsnelheden van meer dan 1 Gbps mogelijk maakt. Proximus toonde ook het potentieel van 5G met de

demonstratie van een pre-5G-technologie die een downloadsnelheid tot 70 Mbps bereikt.

Dienstenplatformen

- Proximus startte Proof of Concepts met betrekking tot de invoering van nieuwe Function Virtualization (NFV) en Software Defined Networks (SDN). Deze concepten streven naar de creatie van netwerkabstractie voor een geautomatiseerde en snelle uitrol van diensten. In een 'Call-for-Innovation' met partners Swisscom en Telia lanceerde Proximus in de start-upwereld een oproep voor disruptieve oplossingen voor SDN/NFV, met de bedoeling verder samen te werken in 2017.
- Samen met een aantal grote Belgische omroepbedrijven test Proximus via een PoC hoe reclame op tv slimmer en persoonlijker kan worden aangepakt met het oog op een betere gebruikerservaring en de creatie van nieuwe businessmodellen voor de reclamesector.

Lancering van nieuwe technologieën of verdere verbetering van bestaande technologieën

Vast toegangsnet

- Eind 2016 kondigde Proximus een ambitieus plan aan voor de uitrol van Fiber-To-The-Home met de bedoeling binnen 15 jaar 50% van alle huishoudens in het land te bestrijken. Er loopt een proefproject in de Brusselse Anspachbuurt. In vijf andere steden werden voorbereidende activiteiten gestart (Antwerpen, Gent, Charleroi, Namen en Roeselare). Proximus ging ook verder met de uitrol van FTTH in alle nieuwe woonwijken.
- Naast de verdere uitrol van point-to-pointglasvezel voor bedrijfsklanten begon Proximus ook met de uitrol van GPON-glasvezel naar bedrijfsklanten met de bedoeling 85% van de bedrijven te bereiken binnen 10 jaar. Najaar 2016 ging de uitrol van start in zes steden, waarbij tegen het eind van het jaar al honderden bedrijven overgeschakeld waren.
- Parallel zette Proximus de uitrol van de VDSL-vectoringtechnologie verder. Vectoring is een technologie die de interferentie tussen koperlijnen elimineert, waardoor de doorvoercapaciteit van gegevens aanzienlijk kan worden vergroot. Proximus kwam in de loop van het jaar steeds dichterbij de doelstelling om alle ROP's met vectoringtechnologie uit te rusten, waardoor de technologie tegen het einde van het jaar voor 63% van alle huishoudens beschikbaar was. Hetzelfde concept wordt momenteel ook in upstream uitgerold en zal dezelfde voordelen opleveren als in downstream.

Mobiel toegangsnet

- Proximus rolde als eerste operator in België de 4G+-technologie (of LTE-Advanced) uit in twintig steden. Met een compatibele smartphone biedt 4G+ mobiele downloadsnelheden tot 225 Mbps.
- Proximus zette de implementatie verder van zijn commerciële Internet of Things-netwerk op basis van de LoRa-technologie, vergrootte aanzienlijk het LoRa-bereik in België en Luxemburg en voegde geolokalisatiemogelijkheden toe.
- Om de kwaliteit van ons mobiele netwerk te evalueren vroeg Proximus een onafhankelijke onderneming om haar smartphones te gebruiken (bellen, surfen, video's bekijken, ...) in verschillende situaties en op verschillende plekken. Op basis van die tests ontstond een 'experience dashboard' van meer dan honderd concrete use cases, dat laat zien dat Proximus een zeer goede mobiele totaalervaring in België biedt.

Netwerkvereenvoudiging

- Proximus begon met de implementatie van de toekomstige transportnetwerkarchitectuur en de ondersteunende technologieën om het hoofd te bieden aan de disruptieve groei van het verkeer en te zorgen voor meer veerkracht en vereenvoudiging van het backbonenetwerk.
- Proximus investeert in de vereenvoudiging van zijn netwerken, wat de zekerheid biedt dat klanten naar een toekomstvaste oplossing kunnen migreren. Zo had de omschakeling van klanten van traditionele netwerken – zoals PSTN en ATM – naar IP-gebaseerde technologie tot gevolg dat wij meer dan 200 switches op het netwerk konden schrappen.

Dienstenplatforms

- Proximus lanceerde de Enabling Company-marktplaats (EnCo) om producten op maat voor eindgebruikers te gelde te maken door gebruik te maken van de modulaire assets van Proximus en derde partijen, en door klanten, partners en ontwikkelaars aan te trekken via het gebruik van programmeerbare interfaces (API's).
- Voor zijn tv-dienst ging Proximus verder met de uitrol van de volledig vernieuwde tv-gebruikersinterface, die nu dezelfde look en feel biedt op alle schermen (tv, tablet of smartphone).

Activiteiten op het vlak van open innovatie in samenwerking met andere R&D-spelers

Naast deze initiatieven in de verschillende fasen van de technologieontwikkeling heeft Proximus ook zijn activiteiten op het vlak van open innovatie in samenwerking met andere R&D-spelers kracht bijgezet.

Proximus werkt samen met toonaangevende universiteiten, industriële partners en verschillende andere organisaties zoals IMEC

(mondiaal toonaangevende Vlaamse onderzoeks- en innovatiehub in nano-electronica en digitale technologieën). Samenwerking neemt de vorm aan van partnerschappen in R&D&I-projecten, maar ook van sponsoring- en adviesactiviteiten via de betrokkenheid van Proximus in industriële adviescomités van projecten.

In 2016 zette Proximus het Shift-TV-project voort, een R&D-project in partnerschap met industriële partners en universiteiten om geavanceerde oplossingen voor videostreaming, inclusief 4K, te onderzoeken. De deelname aan dit project wordt gedeeltelijk gefinancierd door Innoviris (Brussels Instituut voor onderzoek en innovatie) in het kader van ICON, het coöperatief onderzoeksprogramma van iMinds.

Via het Digital Tech Fund in Luxemburg ondersteunt Proximus de financiering en ontwikkeling van start-ups die actief zijn in ICT (zoals cybersecurity, FinTech, big data, digitale gezondheid, media en communicatienetwerken van de volgende generatie, digitaal leren, het internet der dingen, telecom en satellietdiensten).

Proximus investeert ook in Belgische start-ups die actief zijn in de nieuwe technologieën, zoals Tessares, een spin-off van de Katholieke Universiteit Leuven die de capaciteiten inzake internetaansluiting optimaliseert via vast-mobielaggregatie, of Awingu, dat een webplatform heeft ontwikkeld om alle applicaties van een bedrijf op om het even welk toestel te integreren. Proximus is ook betrokken bij Eggsplora, een incubator die werkt aan smartfin technologie om die internationaal te promoten.

De vaste R&D-activiteiten van Proximus zijn erkend door het Federaal Wetenschapsbeleid (BELSPO).

Andere inlichtingen

Rechten, verbintenissen en voorwaardelijke verplichtingen per 31 december 2016

Toelichtingen bij rechten, verbintenissen en voorwaardelijke verplichtingen zijn opgenomen in toelichting 35 van de geconsolideerde jaarrekening.

Gebruik van financiële instrumenten

Toelichting bij het gebruik van financiële instrumenten is opgenomen in toelichting 33 van de geconsolideerde jaarrekening.

Gebeurtenissen welke een belangrijke impact kunnen hebben op de ontwikkeling van de Groep

Gebeurtenissen welke een belangrijke impact kunnen hebben op de ontwikkeling van de Groep worden opgenomen in de hoofdstukken « Risicobeheer » en « Interne Controle » van dit jaarverslag.

Eigen aandelen

Toelichtingen bij eigen aandelen zijn opgenomen als toelichting 17 van de geconsolideerde jaarrekening.

Beheer van kapitaal

Het doel van de Groep inzake het kapitaalbeheer bestaat erin een netto financiële schuldenlast en eigen vermogen-ratio's te behouden, die zorgen voor voldoende liquiditeit op elk moment via een flexibele toegang tot de kapitaalmarkten, en dit om strategische projecten te kunnen financieren en een aantrekkelijke vergoeding aan de aandeelhouders te bieden.

Deze laatste werd herzien door de Proximus Raad van Bestuur van 25 februari 2010 en Proximus verbindt er zich nu toe om, in principe, het merendeel van haar jaarlijkse kasstroom voor financieringsactiviteiten (vrije kasstroom) te laten terugvloeien naar haar aandeelhouders. De uitkering uit de vrije kasstroom, hetzij via dividenden, hetzij via aandeleninkoop, zal jaarlijks opnieuw worden herbekeken, ten einde voldoende strategische financiële flexibiliteit te

behouden voor toekomstige organische groei of groei via selectieve acquisities, en dit met een klare focus op waardecreatie. Dit houdt tevens bevestiging in van adequate niveaus van beschikbare reserves.

Bovendien is de Proximus Raad van Bestuur van plan, zoals bevestigd en goedgekeurd door de Proximus Raad van Bestuur op 15 december 2016, om voor de komende 3 jaren (2017, 2018 en 2019), een stabiel dividend uit te betalen van 1,50 EUR per aandeel (interim dividend van 0,50 EUR en gewoon dividend van 1,00 EUR), mits de financiële resultaten van Proximus in lijn blijven met het strategisch plan.

Over de twee voorgestelde jaren, heeft de Groep geen nieuwe aandelen of andere verwaterende instrumenten uitgegeven.

Gebeurtenissen na balans datum

Toelichting bij de gebeurtenissen na balansdatum is opgenomen in toelichting 40 van de geconsolideerde jaarrekening.

Namens de Raad van Bestuur,

Brussel, 23 februari 2017

Dominique Leroy

Gedelegeerd Bestuurder

Stefaan De Clerck

Voorzitter van de Raad van Bestuur

Jaarrekening Proximus NV

2016

proximus

				9	EUR	
NAT.	Datum neerlegging	Nr.	Blz.	E.	D.	CONSO 1

**GECONSOLIDEERDE JAARREKENING IN IFRS EN ANDERE OVEREENKOMSTIG
HET WETBOEK VAN VENNOOTSCHAPPEN NEER TE LEGGEN
DOCUMENTEN**

IDENTIFICATIEGEGEVENS

NAAM VAN DE CONSOLIDERENDE VENNOOTSCHAP OF VAN HET CONSORTIUM ^{(1) (2)}: PROXIMUS.....

Rechtsvorm: Naamloze vennootschap van publiek recht.....

Adres: Koning Albert II laan Nr.: 27 Bus:

Postnummer: 1030 Gemeente: Brussel

Land: België

Rechtspersonenregister (RPR) - Rechtbank van Koophandel van Brussel nr 587163.....

Internetadres ⁽³⁾: <http://www.proximus.com>

Ondernemingsnummer BE 0202.239.951

GECONSOLIDEERDE JAARREKENING IN MILJOENEN EURO⁽⁴⁾

Voorgelegd aan de algemene vergadering van 19/04/2017

met betrekking tot het boekjaar dat de periode dekt van 01/01/2016 tot 31/12/2016

Vorig boekjaar van 01/01/2015 tot 31/12/2015

De bedragen van het vorige boekjaar **zijn / zijn niet** ⁽¹⁾ identiek met die welke eerder openbaar werden gemaakt.

Zijn gevoegd bij deze geconsolideerde jaarrekening: - het geconsolideerde jaarverslag
- het controleverslag over de geconsolideerde jaarrekening

**ZO DE GECONSOLIDEERDE JAARREKENING VAN EEN BUITENLANDSE VENNOOTSCHAP DOOR EEN BELGISCHE DOCHTER
WORDT NEERGELEGD**

Naam van de Belgische dochter die de neerlegging verricht (*artikel 113, § 2, 4^a van het Wetboek van vennootschappen*)

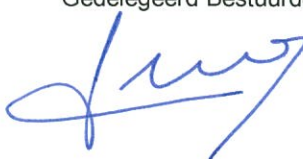
Ondernemingsnummer van de Belgische dochter die de neerlegging verricht

Totaal aantal neergelegde bladen:
dienstig zijn:

Secties van het standaardformulier die niet werden neergelegd omdat ze niet

Handtekening
(naam en hoedanigheid)

Leroy Dominique
Gedelegeerd Bestuurder

Handtekening
(naam en hoedanigheid)

De Clerck Stefaan
Voorzitter van de Raad van Bestuur

(1) Schrappen wat niet van toepassing is.

(2) Een consortium dient de sectie CONSO 5.4 in te vullen.

(3) Facultatieve vermelding.

(4) Indien nodig, aanpassen van de eenheid en munt waarin de bedragen zijn uitgedrukt.

**LIJST VAN DE BESTUURDERS OF ZAAKVOERDERS VAN DE
CONSOLIDERENDE ONDERNEMING EN VAN DE
COMMISSARISSEN DIE DE GECONSOLIDEERDE
JAARREKENING HEBBEN GECONTROLEERD**

LIJST VAN DE BESTUURDERS, ZAAKVOERDERS EN COMMISSARISSEN

VOLLEDIGE LIJST met naam, voornamen, beroep, woonplaats (adres, nummer, postnummer en gemeente) en functie

DE CLERCK Stefaan, Voorzitter van de Raad van Bestuur
Damkaai 7, 8500 Kortrijk, BELGIE
Voorzitter van de Raad van Bestuur

LEROY Dominique, Gedelegeerd Bestuurder
Avenue du Putdael 6, 1150 Brussel, BELGIE
Gedelegeerd Bestuurder

DEMUELENAERE Pierre, Bestuurder vennootschappen
Rue des Couteliers 24, 1490 Court Saint Etienne, BELGIE
Bestuurder

DEMUYNCK Guido J.M., Bestuurder vennootschappen
Wagnerlaan 11, 1217 CP Hilversum, NEDERLAND
Bestuurder

DE GUCHT Karel, President Institute of European Studies (IES) & Bestuurder vennootschappen
Hoogstraat 9, 9290 Berlare, BELGIE
Bestuurder

DE PRYCKER Martin, Managing Partner Qbic Fund
De Cauwerstraat 41, 9100 Sint-Niklaas, BELGIE
Bestuurder

DUREZ Martine, Bestuurder vennootschappen
Avenue de Saint-Pierre 34, 7000 Mons , BELGIE
Bestuurder

LEVAUX Laurent, Voorzitter Raad van Bestuur van Aviapartner Holding
Avenue du Maréchal 23, 1180 Ukkel, BELGIE
Bestuurder

RANDERY Tanuja, President UK & Ireland Schneider Electric
19A Lexham Mews, London W8 6JW, VERENINGD KONINKRIJK
Bestuurder

**LIJST VAN DE BESTUURDERS OF ZAAKVOERDERS VAN DE
CONSOLIDERENDE ONDERNEMING EN VAN DE
COMMISSARISSEN DIE DE GECONSOLIDEERDE
JAARREKENING HEBBEN GECONTROLEERD**

LIJST VAN DE BESTUURDERS, ZAAKVOERDERS EN COMMISSARISSEN

VOLLEDIGE LIJST met naam, voornamen, beroep, woonplaats (adres, nummer, postnummer en gemeente) en functie

SANTENS Isabelle, Bestuurder vennootschappen
Wannegem-Ledestraat 36, 9772 Kruishoutem, BELGIE
Bestuurder

TOURAIN Agnès, Bedrijfsleider
5 Rue Bude, 75004 Parijs, FRANKRIJK
Bestuurder

VANDENBORRE Catherine, Chief Financial Officer Elia
Clos du Champ de Bourgeois 11, 1330 Rixensart , BELGIE
Bestuurder

Van den hove Luc, President & CEO imec
Jachthuislaan 29, 3210 Lubbeek, BELGIE
Bestuurder

VAN de PERRE Paul, CEO Five Financial Solutions
Leliestraat 80 , 1780 Dilbeek, BELGIE
Bestuurder

DELOITTE, Bedrijfsrevisoren BV ovve. CVBA (lidmaatschapsnr B00025)
Gateway building / Luchthaven Nationaal 1J, 1930 Zaventem, BELGIE
Nr : BE 0429.053.863

Vertegenwoordigd door :
DENAYER Michel
HOUTHAEVE Nico

Jaarverslag Proximus NV van publiek recht

2016

proximus

Jaarverslag van de Raad van Bestuur aan de algemene vergadering van 19 april 2017 met betrekking tot de jaarrekening afgesloten op 31 december 2016 van Proximus NV van publiek recht

Geachte aandeelhouders,

Wij hebben het genoegen u verslag uit te brengen betreffende de verrichtingen van het boekjaar 2016 en u de jaarrekening die op 31 december 2016 werd afgesloten, ter goedkeuring voor te leggen.

De ontwikkeling en de resultaten van Proximus in 2016

Commentaar op de jaarrekening

Teneinde te voldoen aan de nieuwe Boekhoudwet van 18 december 2015, zijn er enkele veranderingen aangebracht in de presentatie van de financiële informatie van 2015. Deze veranderingen hebben voornamelijk betrekking op de structuur van de resultatenrekening waar de uitzonderlijke opbrengsten en kosten geklasseerd worden als niet-recurrente bedrijfs- en financiële resultaten. Daarnaast werden enkele bijkomende toelichtingen ingevoegd.

Balans

De immateriële vaste active daalden met € 249 miljoen tot € 3.358 miljoen voornamelijk door de afschrijving van de goodwill van de 2010 - fusie door opslorping, gedeeltelijk gecompenseerd door belangrijke investeringen in IT activa en door de goodwill als gevolg van de fusie met Wireless Technologies with Proximus NV ¹.

De netto boekwaarde "installaties, machines en uitrusting" verhoogde met € 109 miljoen, daar de investeringen de afschrijvingskost van 2016 overstijgen. Enerzijds zijn er de investeringen in het mobiele netwerk om het mobiele leiderschap in de Belgische markt te behouden; anderzijds werden er belangrijke investeringen gedaan in het vaste netwerk om glasvezel en de vectoring technologie

uit te rollen, ten einde de snelheid van breedband te verhogen.

De verandering in de financiële vaste activa (- € 81 miljoen) komt voornamelijk van de fusie van Wireless Technologies in Proximus NV en de liquidatie van Scarlet Business, gedeeltelijk gecompenseerd door de kapitaalverhoging in Be-Mobile NV (voorheen Mobile For N.V.).

De voorraden verhoogden met € 18,5 miljoen tot € 98.

¹ Deze fusie goodwill wordt over 10 jaar afgeschreven. Deze afschrijvingsperiode weerspiegelt de gebruiksduur waarover de economische voordelen van de activa in de

bedrijfsorganisatie verwacht worden te zullen worden verbruikt door Proximus NV.

De vorderingen op minder dan één jaar kenden een belangrijke daling omdat er in 2015 te ontvangen dividenden van filialen inbegrepen zijn.

De eigen aandelen daalden met ongeveer € 26 miljoen voornamelijk ten gevolge van de verkoop van aandelen, uitgeoefende aandelenopties en waardeverminderingen.

De liquide middelen zijn ongeveer € 15 miljoen hoger eind december 2016 dan in december 2015.

Het eigen vermogen daalt met meer dan € 32 miljoen voornamelijk doordat het netto resultaat lager is dan de winsttoewijzing.

De voorzieningen voor risico's en kosten stegen met € 234 miljoen voornamelijk ten gevolge van het vrijwillige vervroegd vertrek plan dat goedgekeurd werd in april 2016.

De totale boekwaarde (lange termijn en korte termijn) van de niet-achtergestelde leningen

daalde met € 671 miljoen in vergelijking met 2015, ten gevolge van de terugbetaling van twee niet-achtergestelde leningen waarvan de vervaldag in November 2016 viel voor een nominaal bedrag van € 675 miljoen.

Kredietinstellingen op meer dan één jaar bestaan uit intercompany leningen, waarvan een deel vervalt in 2017 en geherklasseerd werd naar de schulden die binnen het jaar vervallen. In 2016 werden twee leningen vernieuwd, op 28/9/2016 voor een bedrag € 396 miljoen en op 30/12/2016 voor een bedrag € 3.500 miljoen.

Op 31 december 2016 overstijgen de vlottende schulden de vlottende activa. Proximus geniet echter van verschillende financierings bronnen: zoals direct beschikbare kasoverschotten binnen de Groep, de uitgifte van korte termijn papier van het commercial paper programma, gebruik van bestaande kredietfaciliteiten en/of gebruik van haar bestaande Euro Medium Term Notes programma.

Resultatenrekening

Het bedrijfsresultaat daalde met € 28 miljoen tot € 4.492 miljoen voornamelijk door een daling van de overige bedrijfsopbrengsten (-€ 9 miljoen) en niet-recurrente bedrijfsopbrengsten (-€ 29 miljoen) gedeeltelijk gecompenseerd door de stijging van de omzet (€ 9 miljoen). De niet-recurrente bedrijfsopbrengsten van 2016 (€ 10 miljoen) hebben voornamelijk betrekking op geboekte opbrengsten met betrekking tot het compensatiemechanisme voor statutaire gepensioneerden, voorzien in de overdracht van de verplichtingen van het wettelijk pensioenfonds aan de Belgische Staat in 2003. In 2015 had de niet-recurrente bedrijfsopbrengst (€ 39 miljoen) ook betrekking op het compensatiemechanisme (€ 15 miljoen) en op de terugname van een uitzonderlijke voorziening (€ 21 miljoen) gerelateerd aan de Financiële Vaste Activa (Telindus UK).

De bedrijfskosten stegen met € 140 miljoen tot € 4.286 miljoen. Dit is voornamelijk door een stijging van de afschrijvingen (+ € 43 miljoen) en

niet-recurrente bedrijfskosten (+ € 183 miljoen) gedeeltelijk gecompenseerd door een daling in diensten en diverse goederen (-€ 21 miljoen), waardeverminderingen op voorraden en vorderingen (- € 9 miljoen), voorzieningen (-€ 34 miljoen) en andere bedrijfskosten (- € 22 miljoen). De stijging van de niet-recurrente bedrijfskosten wordt voornamelijk veroorzaakt door het vrijwillige vervroegd vertrek plan en de collectieve arbeidsovereenkomst. In 2015 bevatten deze kosten ook de impact van de overeenkomst met KPN, BASE Company en Mobistar (€ 116 miljoen).

Bijgevolg daalde het bedrijfsresultaat met € 168 miljoen tot € 206 miljoen.

Het netto financieel resultaat daalde met € 18 miljoen tot € 298 miljoen. Het resultaat voor belastingen bedroeg in 2016 € 504 miljoen (vs. € 691 miljoen in 2015).

De belastingen daalden met € 30 miljoen tot € 25 miljoen, voornamelijk door eenmalige bewegingen.

De winst van het boekjaar voor winstbestemming bedraagt € 479 miljoen in vergelijking met € 635 miljoen in 2015.

Bestemming van de winst

Wij stellen u de volgende winstbestemming voor (in €):

		2016	
Te bestemmen winst van het boekjaar	+	479.265.083	EUR
Overgedragen winst van het vorige boekjaar	+	336.107.163	EUR
Te bestemmen winst	=	815.372.246	EUR
Onttrekking aan het eigen vermogen	+	1.993.908	EUR
Toevoeging aan het eigen vermogen	-	1.764.276	EUR
Uit te keren winst (vergoeding van het kapitaal)	-	485.884.870	EUR
Andere rechthebbenden (personeel)	-	25.215.774	EUR
Over te dragen winst	=	304.501.233	EUR

Op 9 december 2016 werd een interim dividend van € 161,3 miljoen uitgekeerd.

Rechten en verplichtingen buiten balans

Proximus heeft het recht op uitgifte van Commercial Papers voor een totaal van € 1.000 miljoen, waarvan € 405 miljoen was uitgegeven eind 2016 en het recht op uitgifte van Euro

Medium Term Notes voor een totaal van € 3.500 miljoen, waarvan € 2.430 miljoen was uitgegeven eind 2016.

Belangrijkste risico's en onzekerheden

Risico's nemen is inherent aan zakendoen, en succesvol omgaan met die risico's levert rendement op voor de stakeholders van Proximus. Proximus gelooft dat risicobeheer cruciaal is voor deugdelijk bestuur en voor de uitbouw van duurzame activiteiten. De Groep hanteert een risicofilosofie die gericht is op maximaal commercieel succes en waarde voor de aandeelhouder door risico en verloning gericht op elkaar af te stemmen. Het doel van risicobeheer is niet enkel de activa en de financiële slagkracht van de Groep te beschermen, maar ook de reputatie van Proximus te vrijwaren. Een gestructureerd proces inzake risicobeheer biedt het management de mogelijkheid om op een gecontroleerde wijze

risico's te nemen. De doelstellingen en het beleid inzake financieel risicobeheer worden beschreven in toelichting 33 van de geconsolideerde jaarrekening, die te vinden is op de website van Proximus. De risico's in verband met belangrijke lopende vorderingen en rechtsprocedures worden beschreven in toelichting 35 van deze geconsolideerde jaarrekening. De ondernemingsrisico's en de risico's m.b.t. de financiële rapportering worden hieronder in detail beschreven, samen met de bijbehorende maatregelen inzake risicobeheer en -controle. Bemerk dat dit niet bedoeld is als een exhaustieve analyse van alle potentiële risico's waarmee Proximus geconfronteerd kan worden.

Bedrijfsrisico's

Het Enterprise Risk Management (ERM) van Proximus vormt een gestructureerd en consistent kader voor het evalueren van, reageren op en rapporteren van risico's die een impact kunnen hebben op het bereiken van de strategische ontwikkelingsdoelstellingen van Proximus. Het ERM van de Groep behandelt het spectrum van risico's ('potentieel ongunstige gebeurtenissen') en onzekerheden waarmee Proximus geconfronteerd kan worden. ERM streeft ernaar de waarde voor de aandeelhouders te maximaliseren door het risicobeheer af te stemmen op de bedrijfsstrategie, door het aankomende risico vanwege regelgeving en nieuwe technologieën op de markt in te schatten, en door strategieën voor risicopreventie en -beperking te ontwikkelen. ERM wordt sinds 2006 elk jaar geëvalueerd en bijgestuurd. Deze risico-inschatting en -evaluatie maken integraal deel uit van de jaarlijkse strategische planningscyclus van Proximus. Alle relevante risico's en opportuniteiten worden gerangschikt volgens

prioriteit, gemeten naar impact en waarschijnlijkheid, rekening houdend met kwalitatieve en/of kwantitatieve aspecten. Deze bottom-up-benadering voor het inventariseren en evalueren van risico's wordt ondersteund door een zelfevaluatiemplate en valideringssessies. Het eruit voortvloeiende rapport over de belangrijkste risico's en onzekerheden wordt dan geëvalueerd door het Executief Comité, de Gedelegeerd Bestuurder en het Audit- en Toezichtcomité. De belangrijkste bevindingen worden meegedeeld aan de Raad van Bestuur. Onder de risico's die met de ERM-oefening van 2016 werden geïdentificeerd, kregen de volgende risicocategorieën de prioriteit:

- Concurrentiële dynamiek van de markt
- Flexibiliteit inzake hr-kosten
- Evolutie van het businessmodel
- Klantenervaring
- Innovatie

Concurrentiële dynamiek van de markt

De activiteiten van Proximus zijn in hoofdzaak gericht op België, een klein land met een beperkt aantal grote telecomspelers en met Proximus als historische operator. Proximus is actief op groei markten (bv. smartphones, mobiele data, machine-to-machine, IT), rijpere markten (bv. vast internet, mobile postpaid), verzadigde markten (bv. vaste spraak) en zelfs krimpende markten (bv. mobile prepaid).

De markt evolueert voortdurend, waarbij concurrentiekrachten spelen die in de toekomst mogelijk een impact zullen hebben op de marktwaarde. De fusie tussen Telenet en Base, de instap van Mobistar (in mei 2016 omgedoopt tot Orange Belgium) op de kabelmarkt, de overdracht van de MVNO-klienten van Telenet naar het BASE-netwerk waardoor capaciteit vrijkwam op het netwerk van Orange Belgium, en de versnelde opname van OTT-toepassingen met een disruptie van de waarde van spraak en sms als gevolg, zijn belangrijke, zij het niet-exhaustieve factoren die verder druk op de markt zouden kunnen zetten.

Bovendien zijn de belangrijkste concurrenten van Proximus – Orange Belgium, BASE en Telenet – dochterondernemingen van respectievelijk Orange en Liberty Global, alle grote internationale operatoren die voordeel kunnen halen uit hun grotere organisatie. Nethys en Brutélé (merknaam VOO) zijn belangrijke lokale kabelconcurrenten in het zuiden van het land.

Sterkere gecombineerde concurrentie (bv. Telenet-Base of een potentiële consolidering tussen kabeloperatoren), een nieuwkomer op de markt (bv. Orange via kabelwholesale) of een radicale prijsenslag zouden Proximus marktaandeel kunnen kosten of de onderneming verplichten haar tarieven te verlagen, met een negatieve impact op omzet en winst.

De vervanging van vastelijn diensten door OTT-diensten (bv. apps en sociale media zoals Skype, Facebook, Whatsapp, enz.) en tv-inhoud zouden de omzet en marges verder onder druk kunnen zetten naarmate deze OTT-diensten verder ingeburgerd raken.

Toch is Proximus dankzij zijn langetermijnstrategie en zijn aanhoudende netwerkinvesteringen (glasvezel, VDSL/Vectoring, 4G/4G+, Mobile Coverage Extender, Wi-Fi Extender) erin geslaagd zijn multiplayaanbod sterk te verbeteren door meer klanten naar de recentste technologieën te migreren, door het voortouw te nemen in mobiele innovatie, door de dienstverlening aan de klant structureel te verbeteren, door samen te werken met content- en OTT-spelers aan een breed entertainmentaanbod (sport, Netflix, gezinnen en kinderen, ...), door een omnichannelstrategie uit te bouwen, en door de digitale klanteninterfaces te verbeteren. Proximus heeft een voordelige en stevige concurrentiepositie uitgebouwd die het bedrijf andere hefboomen geeft dan alleen de prijs, en heeft zo het risico op klantenverloop en blootstelling aan prijsverstoring verminderd.

Kabeloperatoren hebben gekozen voor verticale integratie in de waardeketen door inhoud aan te kopen of zelfs door in tv-zenders te participeren. Proximus reageert op deze dreigingen via een convergente en gebundelde aanpak, door nieuwe diensten aan te bieden (bv. TV Replay, Proximus Cloud, Smart and Safe Living) en door te kiezen voor een aggregatormodel waarbij de klanten toegang krijgen tot de beste content (bv. Netflix).

In 2016 is Proximus volop blijven inzetten op zijn uniek, convergent merk. Het prijsbewuste segment wordt nog altijd bediend door dochteronderneming Scarlet, die aantrekkelijk geprijsde mobiele en tripleplaypakketten aanbiedt.

Op de SME-markt ondervinden wij, naast de concurrentie van spelers die ook actief zijn op de consumentenmarkt, concurrentie van nichespelers in de verschillende productsegmenten. In het segment van de grote ondernemingen krijgt Proximus concurrentie van internationaal georiënteerde operatoren zoals Orange Business Services, Colt, Verizon Business en BT Belgium, en ook van integratoren zoals Dimension Data, Getronics, Cegeka en RealDolmen. Het versnipperde concurrentielandschap verscherpt de prijsconcurrentie en kan mogelijk een verdere impact hebben op de omzet en de marges. Ook de overname van Base door Telenet zou voor meer

concurrentie kunnen zorgen in het mobiele ondernemingssegment. Kabeloperatoren versterken eveneens hun aanwezigheid op de vastelijnmarkt voor bedrijven.

Ook hier wil Proximus op de toenemende concurrentie antwoord bieden door zijn convergentiestrategie (met spraak, data en IT) verder te versterken, waarbij de ongeëvenaarde verkoopkracht, de brede portfolio en expertise als

troeven uitgespeeld worden. Inspelen op de behoeften van bedrijfsklanten met oplossingen die onze core assets combineren met innovatie zoals IoT, de cloud, beveiliging en big data, zal waardeverlies helpen vermijden.

Ook de evolutie van de roamingregelgeving zou vanaf medio 2017 de aanzet kunnen geven tot nieuwe vormen van concurrentie op de markt.

Flexibiliteit inzake hr-kosten

Hoewel Proximus sinds 2015 opnieuw groeit, vereisen sterke concurrentie, de impact van de regelgeving en de snelle marktevolutie dat we onze kosten blijven reduceren om concurrentieel te blijven en onze ebitda op peil te houden. Een belangrijk deel van de kosten van Proximus heeft betrekking op het personeel (zowel intern als in onderaanneming, geboekt bij de uitgaven of gekapitaliseerd). Uitgedrukt in een verhouding op de omzet ligt de totale arbeidskost van Proximus duidelijk boven het gemiddelde van de wereldwijde sector en van zijn belangrijkste concurrenten.

Bovendien past België automatische inflatiegebonden loonindexeringen toe, die niet enkel leiden tot een hogere kostprijs van het eigen personeel van Proximus, maar ook van de medewerkers in onderaanneming, aangezien ook de onderaannemingsbedrijven de indexeringen moeten toepassen.

Binnen de Proximus Groep is zowat een op drie werknemers statutair. De hr-voorschriften voor statutaire werknemers zijn vrij streng en bieden weinig ruimte voor een hoge flexibiliteit. Dit kan Proximus mogelijk beletten om de efficiëntie en de flexibiliteit te verhogen tot niveaus die vergelijkbaar zijn met die van de concurrenten.

Grote inspanningen zullen nodig zijn om de flexibiliteit en de mobiliteit binnen de organisatie te verhogen. De complexiteit van onze business blijft toenemen, waardoor almaar meer behoefte ontstaat aan opgewaardeerde competenties en aan extra personeel, vooral in de functies met klantencontact.

In dit digitale tijdperk kunnen kenniswerkers een voordeel vormen op de concurrentie indien zij de juiste competenties en mentaliteit hebben. Het is mogelijk dat Proximus te kampen krijgt met een tekort aan resources met competenties op specifieke domeinen zoals beveiliging, digitale platformen, data-analyse, "Agile IT", enz. Een dergelijk tekort zou de uitrol van onze convergente, klantgerichte strategie kunnen ondergraven en bepaalde ambities op het vlak van innovatie kunnen uitstellen. Daarom besteedt de onderneming veel aandacht aan opleidingsprogramma's, interne mobiliteit en de selectieve aanwerving van pas afgestudeerden uit relevante kennisdomeinen. Het imago van Proximus als aantrekkelijke werkgever is zeker bevorderlijk om de juiste talenten in huis te halen en te behouden.

In 2016 werd in akkoord met de vakbonden een vrijwillig plan voor verlof voorafgaand aan het pensioen voor zestigplussers uitgewerkt en opgestart. Het blijft echter nodig dat de vakbonden nieuwe maatregelen goedkeuren die het mogelijk maken om de inzetbaarheid van de medewerkers te verbeteren, meer flexibiliteit te creëren om medewerkers binnen de organisatie te verplaatsen, het personeelsbestand sneller aan te passen aan de huidige werklast, en de verloning af te stemmen op de gangbare marktpraktijken.

Proximus zal de organisatorische structuren verder blijven aanpassen en vereenvoudigen om uit te groeien tot een hoogperformante organisatie.

Allerlei initiatieven lopen om het evenwicht tussen personeelsbestand en werklast te vrijwaren

(zowel in aantallen als naar competenties), om de in- en outsourcing te verbeteren, om de (interne) mobiliteit te bevorderen en om de producten en

diensten, processen en systemen van Proximus ingrijpend te vereenvoudigen en/of te automatiseren.

Evolutie van het businessmodel

Het businessmodel en de financiële resultaten van Proximus werden en zullen worden beïnvloed door (marktversturende) technologieën zoals eSIM- smartphones en over-the-topdiensten (OTP). Het antwoord van Proximus op nieuwe technologieën en marktontwikkelingen en de mate waarin de onderneming erin slaagt zelf nieuwe competitieve producten of diensten in de markt te zetten die zinvol zijn voor haar klanten, zullen doorslaggevend zijn voor haar prestaties en winstgevendheid op de lange termijn.

De directe relatie met klanten is zeer waardevol. Als die waarde of een deel ervan verloren gaat aan die nieuwkomers, zou dit gevolgen kunnen hebben voor de omzet, de marges, de financiële positie en de vooruitzichten voor de klassieke telecomproducten en -diensten van Proximus.

Net als andere operatoren zal Proximus blijven te maken krijgen met een daling van de omzet uit traditionele diensten (spraak en toegang), wat

deels gecompenseerd zal worden door stijgende omzet uit innovatieve diensten, maar de marges op deze nieuwe diensten liggen doorgaans lager dan bij de traditionele activiteiten.

Als antwoord op die concurrentie wil Proximus gericht inspelen op de behoeften van zijn klanten door hen geïntegreerde oplossingen aan te bieden die uit convergente producten bestaan, waaronder vaste en mobiele communicatieoplossingen, SLA's (Service Level Agreement) en diensten met toegevoegde waarde. Zinnvolle innovaties toevoegen en samenwerken met uitgelezen OTT-partners zullen doorslaggevend zijn om relevant te blijven voor onze klanten.

Proximus zal de samenwerking met partners blijven versterken en meer en meer infrastructuur voor hen openstellen om de rol van 'enabling company' te spelen.

Klantenervaring

Onvoldoende focus op de klant kan een negatieve impact hebben op de klantentrouw en de groeiambitie.

Het blijft voor Proximus elke dag een uitdaging om een uitmuntende klantenervaring te bieden gezien:

- de snelle evolutie van de marktverwachtingen
- de omvang en de complexiteit van het gamma van producten en diensten
- de complexiteit van de processen en legacy-IT-systemen

Als ondersteuning van de ambitie van Proximus om een uitmuntende klantenervaring te leveren

werd een ambitieus transformatieprogramma opgezet om die uitdagingen aan te gaan en de omvorming van Proximus tot een klantcentrische organisatie aan te sturen en te monitoren conform de intentie van Proximus om alles en iedereen met elkaar te verbinden zodat mensen beter leven en slimmer werken.

De belangrijkste verwezenlijkingen in 2016:

- Anticiperen op wat belangrijk is voor de klant, mogelijke problemen zoveel mogelijk vermijden door de klanten proactief te bezoeken zodat ze thuis van een geoptimaliseerde ervaring kunnen genieten op al hun schermen.
- Beste mobiele ervaring

- Verhoogde snelheid: 73,3% van de digitale huishoudens heeft een lijnsnelheid van meer dan 30 Mbps
- Verbeterde bedrijfscontinuïteit, ook voor kleine bedrijven, met herstelling de dag zelf
- Verbeterd 'first time right' -percentage
- Verbeterde vriendelijkheid van het personeel, met een hogere klantentevredenheid als gevolg
- Verbeterd Enterprise Service Team afgestemd op de behoeften van bedrijfsklanten
- Vereenvoudigde betaaluitnodiging/factuur

Innovatie

Om succesvol te zijn moet de telecomsector innoveren, diversifiëren en de marktintroductietijd inkorten.

De telecomsector blijft evolueren en nieuwe vormen aannemen. Om waarde te creëren is het dus belangrijk een nieuwe dienst als eerste op de markt te brengen. In een wereld die door de digitalisering van diensten en kanalen een ware revolutie ondergaat moet innovatie veelzijdig zijn: van technologie tot bedrijfsmodellen, van verbeteringen van kernproducten tot de ontwikkeling van nieuwe bronnen van omzet.

Met de nieuwe technologieën (incl. IoT, Cloud oplossingen, ...) en toestellen die almaar meer data verslinden, zal het dataverkeer bestendig blijven groeien.

Voor operatoren als Proximus volstaat het niet zo snel mogelijk op de kar te springen. Ze moeten zelf het voortouw nemen als innovator en nieuwe vormen van interactie en samenwerking lanceren met nieuwe ecosystemen waarin toonaangevende sectorgenoten, technologische start-ups en andere complementaire serviceproviders elkaar vinden. De speurtocht naar de beste nieuwe talenten en de ontwikkeling van nieuwe competenties zijn daarbij cruciaal

Operationele risico's

Onder de noemer van operationele risico's vallen alle risico's die het gevolg zijn van systemen, processen, mensen en externe gebeurtenissen en die een invloed kunnen hebben op de activiteiten van Proximus. Dit omvat de levenscyclus en uitvoering van producten, de veiligheid en kwaliteit van producten, informatiebeheer, gegevensbescherming en cyberbeveiliging, bedrijfscontinuïteit; toeleveringsketen, en andere risico's, inclusief human resources en reputatie. Afhankelijk van de aard van het risico in kwestie en de specifieke activiteit of functie die getroffen wordt, hanteert Proximus een brede waaier van risicobeperkingsstrategieën, inclusief stresstesten met ongunstige scenario's, back-up/bedrijfscontinuïteitsplannen, doorlichtingen van de bedrijfsprocessen, en verzekeringen. De meting en het beheer van de operationele risico's

van Proximus berust op de AMA-methode (Advanced Measurement Approach). Er werd een vast risicoregister van ongunstige 'wat als'-scenario's ontwikkeld om de stresstesten relevant te maken.

Proximus weet zich gedekt door uitgebreide verzekeringen voor algemene en beroepsaansprakelijkheid, materiële schade en onderbreking van de activiteiten in combinatie met een vast verzekeringsprogramma voor cyberbeveiliging. Toch is het mogelijk dat deze verzekeringspolissen niet in een vergoeding voorzien wanneer de traditionele uitsluitingen (niet-accidentele gebeurtenis) van toepassing zijn.

Hierna overlopen wij de belangrijkste voorbeelden van operationele risicofactoren.

Bedrijfscontinuïteit

Onderbrekingen van onze ICT-infrastructuur en van de infrastructuur die onze activiteiten ondersteunt (inclusief de diensten die door derden verstrekt worden, zoals stroomleveranciers) kunnen verregaande gevolgen hebben voor onze omzet, onze aansprakelijkheid en ons bedrijfsimago.

Daarom is en blijft het verbeteren van de betrouwbaarheid van onze producten en diensten een topprioriteit. Wij zijn ervan overtuigd dat goede bedrijfscontinuïteitsplannen onze onderneming draaiende zullen houden bij onderbrekingen van welke aard ook: stroomonderbrekingen, uitval van IT-systemen, natuurrampen, toeleveringsproblemen en andere.

Voor elke kritieke bedrijfsfunctie werden bedrijfscontinuïteitsplannen opgesteld met de bedoeling:

- risico's waar mogelijk op te sporen en te voorkomen
- klaar te staan voor risico's die wij niet in de hand hebben
- te reageren en te recupereren wanneer een incident of crisis zich voordoet

Proximus volgt van nabij de 'best practices'-richtlijnen van het Business Continuity Institute (BCI). Het voorbereidingsniveau (relevante KPI's en scorecards) wordt elk jaar aan het Audit- en Toezichtscomité voorgelegd. Voor het geval zich grote incidenten voordoen, heeft Proximus onder de naam PERT (Proximus Emergency Response Team) een beheersproces ingevoerd, dat doorlopend getest wordt.

Cyberbeveiliging

De toenemende wereldwijde risico's inzake cyberveiligheid, cyberbedreigingen en gesofisticeerdere, doelgerichte cybergerelateerde aanvallen vormen een probleem voor de veiligheid van Proximus en voor de producten, systemen en netwerken van zijn klanten, partners, leveranciers en derde dienstverleners. Hierdoor worden ook de vertrouwelijkheid, beschikbaarheid

en integriteit van de gegevens van Proximus en zijn klanten bedreigd.

Wij voeren de nodige acties en investeringen uit om die risico's in te perken in de vorm van allerlei maatregelen, zoals opleiding van het personeel, monitoring en testing, en onderhoud van beschermingssystemen en rampenplannen.

Toeleveringsketen

Proximus is afhankelijk van belangrijke leveranciers en verkopers voor de aanlevering van de apparatuur die nodig is om zijn activiteiten uit te oefenen.

Supply Chain Risk Management (SCRM) wordt gedefinieerd als de uitrol van strategieën voor het beheren van zowel alledaagse als uitzonderlijke risico's in de toeleveringsketen, gebaseerd op doorlopende risicobeoordeling met de bedoeling

de kwetsbaarheid te verminderen en de continuïteit te verzekeren.

De volgende acties werden ondernomen om het risico van de toeleveringsketen op een aanvaardbaar risiconiveau te houden:

- Kritieke topleveranciers en hun onderleveranciers worden permanent geëvalueerd

- Voorraadbeheer
- Evalueren van alternatieve toeleveringssystemen
- Bedrijfsonderbrekings- en rampenplannen
- Risico-evaluaties en audits
- Bewustmakingscampagnes en opleidingsprogramma's
- Strikte opvolging van de contractuele aansprakelijkheid van kritieke leveranciers en van de clauses van de Service Level Agreements (SLA's)

Gegevensbescherming en persoonlijke levenssfeer

Regelgeving inzake gegevensbeveiliging is bedoeld om een evenwicht te vinden tussen het recht op privacy van individuen en de mogelijkheid voor ondernemingen om gegevens voor zakelijke doeleinden te gebruiken.

De eenmaking van de normen inzake gegevensbescherming over de hele Europese Unie onder de Algemene verordening gegevensbescherming (AVG of GDPR) brengt een verstrenging mee van de privacy van persoonsgegevens en verplicht organisaties data te kunnen lokaliseren, hun doeleinde te specificeren en ze passend te beveiligen.

Ons doel is de Algemene verordening gegevensbescherming van de EU (AVG) na te leven zonder dure verstoringen van de informatiestromen en bedrijfsverrichtingen van Proximus.

Proximus engageert zich om de persoonsgegevens en privacy te beschermen en heeft daartoe de volgende acties ondernomen:

- Er werd een Data Protection Officer (DPO) aangesteld voor Proximus (en zijn filialen) die rapporteert aan het Executief

Comité en het Audit- en Toezichtcomité en die verantwoordelijk is voor de naleving van de privacy en de toepassing van de privacywetgeving, waaronder de AVG.

- Eind 2015 werd ook het Proximus Privacy Committee (PPC) opgericht, dat rapporteert aan het Executief Comité en samengesteld is uit leden van het topmanagement van alle businessunits. Dit comité beslist over het kader en de voorwaarden voor nieuwe en privacygevoelige initiatieven en formuleert aanbevelingen over alle relevante aspecten van privacy.
- Een in 2016 aangenomen Proximus Privacy Charter beschrijft de privacyaanpak van Proximus en fungeert als intern kompas voor de beoordeling van use cases en de naleving van de privacy van onze stakeholders.
- In het zicht van de Algemene verordening databescherming van de EU heeft Proximus een 'GDPR readiness'-evaluatie uitgevoerd en een compliance roadmap ontwikkeld.

Risk Management & Compliance Committee

In 2016 kwam het Risk Management & Compliance Committee (RMC) viermaal bijeen. De genomen beslissingen werden gerapporteerd aan het Executief Comité en het Audit- en Toezichtscomité. De vergaderingen van het RMC behandelen dossiers waarin beslissingen moeten worden genomen door een juist evenwicht te vinden tussen risico's en kosten rekening houdend met welke risico's de Groep bereid is te nemen.

Proximus heeft algemene responsstrategieën inzake risicobeheer, die de risico's indelen in categorieën: risico's die de onderneming wil vermijden, overdragen, verminderen of aanvaarden. Deze responsstrategieën zijn zo ontworpen dat zij ervoor zorgen dat risico's binnen de aanvaardbare risico- en compliancerichtlijnen van Proximus vallen.

De doelstellingen het RMC:

1. Toezien op de meest kritieke ondernemings- en operationele risico's en op de manier waarop het management deze risico's opvolgt en beperkt.
2. Hangende/openstaande interneauditactiepunten aanpakken waarvoor aanzienlijke resources moeten worden toegewezen.

Een beheerste aanpak van risico's is doorslaggevend in een snel evoluerende technologische en competitieve omgeving. Proximus aanvaardt enkel die risico's waarvoor het bedrijf een gepaste compensatie krijgt wordt (optimale verhouding risico/omzet).

Risico's m.b.t. financiële rapportering

In het domein van de financiële rapportering zijn de belangrijkste risico's, naast de algemene ondernemingsrisico's die ook een impact hebben op de financiële rapportering (bv. personeel),

onder meer: nieuwe transacties en evoluerende boekhoudnormen, wijzigingen in de fiscale wet- en regelgeving en de procedure voor het afsluiten van de financiële staten.

Nieuwe transacties en evoluerende boekhoudnormen

Nieuwe transacties zouden een significante impact kunnen hebben op de financiële staten, zowel rechtstreeks op de resultatenrekening als op de toelichtingen. Een onjuiste boekhoudkundige verwerking zou kunnen resulteren in financiële staten die niet langer een waarheidsgetrouw beeld geven. Wijzigingen in de wetgeving (bv. pensioenleeftijd, bescherming van de klanten) kunnen ook een significante impact op de gerapporteerde financiële cijfers hebben. Nieuwe boekhoudnormen kunnen het vergaren van nieuwe informatie en het aanpassen van complexe (facturatie)systemen vereisen. Indien hier niet tijdig en adequaat op wordt geanticipeerd, kan de tijdige afhandeling en de

betrouwbaarheid van de financiële rapportering in gevaar komen.

Het is de verantwoordelijkheid van het Corporate Accounting-departement om de evolutie op het vlak van de veranderende normen (zowel lokale General Accepted Accounting Principles (GAAP) als International Financial Reporting Standards (IFRS)), te volgen. De veranderingen worden in kaart gebracht en de impact op de financiële rapportering van Proximus wordt proactief geanalyseerd.

Voor elk nieuw type van transactie (bv. een nieuw product, nieuw werknemersvoordeel, businesscombinatie) wordt een grondige analyse

gemaakt vanuit het oogpunt van financiële rapportering, risicobeheer, thesaurie en belastingen. Bovendien worden de ontwikkelingsvereisten voor de financiële systemen tijdig gedefinieerd en wordt de conformiteit met de interne en externe normen systematisch nagegaan. De nadruk ligt op het uitwerken van preventieve controles en het

opzetten van rapporteringstools die controles achteraf mogelijk maken.

Het Audit- en Toezichtscomité (A&CC) en het Executief Comité worden regelmatig geïnformeerd over nieuwe aankomende normen voor financiële rapportering en de potentiële impact ervan op de financiële cijfers van Proximus.

Wijzigingen in de fiscale wet- en regelgeving

Wijzigingen in de fiscale wet- en regelgeving (vennootschapsbelasting, B.T.W. e.d.) of in de toepassing ervan door de fiscus kan een significante impact hebben op de financiële staten. Om de conformiteit ervan te verzekeren, moeten vaak op korte termijn bijkomende administratieve procedures worden opgezet om relevante informatie te verzamelen of moeten updates van bestaande IT-systemen worden doorgevoerd (bv. facturatiesystemen).

Het departement Tax volgt mogelijke veranderingen in de fiscale wet- en regelgeving, alsook interpretaties van bestaande fiscale wetten door de fiscus, voortdurend op. Op basis van wetgeving, doctrine, rechtspraak, politieke verklaringen, beschikbare wetsontwerpen, enz. wordt een financiële en operationele impactanalyse uitgevoerd. Het resultaat van de analyse wordt weerspiegeld in de overeenkomstige financiële staten in lijn met het toepasselijk kader.

Procedure voor het afsluiten van financiële staten

De voorlegging van tijdige en betrouwbare financiële informatie blijft afhankelijk van een procedure voor het adequaat afsluiten van financiële staten.

Voor de procedure m.b.t. het afsluiten van de financiële staten van Proximus werden duidelijke taken en verantwoordelijkheden vastgelegd. Tijdens de procedures voor de maandelijkse, driemaandelijkse, halfjaarlijkse en jaarlijkse afsluiting van de rekeningen worden de verschillende stappen voortdurend gemonitord. Daarnaast worden nog verschillende controles uitgevoerd om te waken over de kwaliteit en de conformiteit met de interne en externe vereisten en richtlijnen.

Voor Proximus en haar belangrijkste filialen wordt een heel gedetailleerde kalender voor de afsluitingen opgemaakt, met een gedetailleerd overzicht van de divisieoverschrijdende voorbereidende vergaderingen, de deadlines voor het afsluiten van specifieke procedures, de exacte

datum en het uur wanneer IT-subsysteem worden vergrendeld, valideringsvergaderingen en de vereiste elementen voor de rapportering.

Voor elke procedure en subprocedure worden verschillende controles uitgevoerd, zoals preventieve controles, waarbij de informatie wordt getest vooraleer ze wordt verwerkt. Daarnaast zijn er ook opsporende controles, waarbij het resultaat van de verwerking wordt geanalyseerd en bevestigd. Er gaat specifieke aandacht naar redelijkheidstests, waarbij financiële informatie wordt geanalyseerd door meer onderliggende operationele drivers en coherentietests, waarbij financiële informatie van verschillende domeinen wordt samengevoegd om resultaten, trends e.d. te bevestigen. Voor belangrijke of niet-terugkerende transacties worden tests op de individuele opnames in de boekhouding gedaan; voor de andere transacties gebeurt dit steekproefsgewijs. De combinatie van al deze testen biedt voldoende zekerheid over de betrouwbaarheid van de financiële cijfers.

Gebeurtenissen na balans datum

Er zijn geen belangrijke gebeurtenissen die plaats vonden na 31 december 2016 die niet in de jaarrekening werden opgenomen.

Gebeurtenissen welke een belangrijke impact kunnen hebben op de ontwikkeling van Proximus

Gebeurtenissen welke een belangrijke impact kunnen hebben op de ontwikkeling van Proximus worden opgenomen onder de sectie 'Belangrijkste risico's en Onzekerheden'.

Evolutie van de R&D-activiteiten

In 2016 zette Proximus zijn Research & Development-activiteiten verder, startte het een aantal nieuwe studies en introduceerde het nieuwe technologieën en diensten in tal van domeinen, in veel gevallen met andere R&D-spelers.

Proximus volgt zowel de belangrijkste trends in innovatie en venturing die verband houden met technologie als de resultaten van standaardisering en sectorale policy's op de voet. Proximus voedt ook permanent diverse innovatieprogramma's

met relevante elementen die passen binnen onze bedrijfsstrategie op lange termijn.

In 2016 werd nog meer de klemtoon gelegd op een nauwere samenwerking met start-ups om de R&D- en innovatiefunnel verder te voeden. Er werd een partnerschap aangegaan met het Belgische Co.Station, een nieuw leidinggevend ecosysteem voor scale-ups. Actieve deelname aan de organisatie van hackathons leidde tot een nauwe samenwerking met jonge digitale bedrijven.

Bestudering van het potentieel van nieuwe technologieën

Vast toegangsnet

- Proximus onderzocht het potentieel van de nieuwe ultravectoringtechnologie (VDSL2 35 MHz) die hogere snelheden mogelijk kan maken op het kopernetwerk.
- Proximus bestudeerde het concept van een klein VDSL-distributiepunt dat dieper in het netwerk zou kunnen worden geïnstalleerd om de distributielus in te

korten en zo de performantie te verbeteren.

- De activiteiten met start-up Tessares, waarin Proximus heeft geïnvesteerd, gaan voort. Het doel is een oplossing te ontwikkelen om de beschikbare capaciteit op de toegangsnetwerken te bundelen door de implementering van de Multipath TCP-standaard om vaste en mobiele

netwerken die gebruikmaken van bestaande infrastructuur te combineren. De voordelen voor de klanten zijn meer bandbreedte, meer betrouwbaarheid en meer veiligheid dankzij de combinatie van verschillende netwerken. In 2016 werd een proefproject uitgerold in de stad Frasnes-lez-Anvaing.

- Er werd een pilootproject gelanceerd dat het potentieel van G.Fast onderzoekt om de laatste meters van het kopernetwerk of de bestaande coaxinvoerkabel te hergebruiken om het huishouden aan te sluiten op glasvezel.

Mobiel toegangsnet

- Proximus bleef onderzoek voeren naar de uitbreiding van de capaciteit van het mobiele netwerk op lange termijn. Er werd hierover een pilootproject met 'small cells' gevoerd in Antwerpen. Proximus meent dat small cells over enkele jaren een cruciale rol zullen spelen in de introductie van 5G.
- Proximus demonstreerde als eerste operator in België de capaciteiten van 4,5G, dat downloadsnelheden van meer dan 1 Gbps mogelijk maakt. Proximus toonde ook het potentieel van 5G met de demonstratie van een pre-5G-technologie die een downloadsnelheid tot 70 Mbps bereikt.

Dienstenplatformen

- Proximus startte Proof of Concepts met betrekking tot de invoering van nieuwe Function Virtualization (NFV) en Software Defined Networks (SDN). Deze concepten streven naar de creatie van netwerkabstractie voor een geautomatiseerde en snelle uitrol van diensten. In een 'Call-for-Innovation' met partners Swisscom en Telia lanceerde Proximus in de start-upwereld een oproep voor disruptieve oplossingen voor SDN/NFV, met de bedoeling verder samen te werken in 2017.
- Samen met een aantal grote Belgische omroepbedrijven test Proximus via een PoC hoe reclame op tv slimmer en persoonlijker kan worden aangepakt met het oog op een betere gebruikerservaring en de creatie van nieuwe businessmodellen voor de reclamesector.

Lancering van nieuwe technologieën en verdere verbetering van bestaande technologieën

Vast toegangsnet

- Eind 2016 kondigde Proximus een ambitieus plan aan voor de uitrol van Fiber-To-The-Home met de bedoeling binnen 15 jaar 50% van alle huishoudens in het land te bestrijken. Er loopt een proefproject in de Brusselse Anspach-buurt. In vijf andere steden werden voorbereidende activiteiten gestart (Antwerpen, Gent, Charleroi, Namen en Roeselare). Proximus ging ook verder met de uitrol van FTTH in alle nieuwe woonwijken.
- Naast de verdere uitrol van point-to-pointglasvezel voor bedrijfsklanten begon Proximus ook met de uitrol van GPON-glasvezel naar bedrijfsklanten met de

bedoeling 85% van de bedrijven te bereiken binnen 10 jaar. Najaar 2016 ging de uitrol van start in zes steden, waarbij tegen het eind van het jaar al honderden bedrijven overgeschakeld waren.

- Parallel zette Proximus de uitrol van de VDSL-vectoringtechnologie verder. Vectoring is een technologie die de interferentie tussen koperlijnen elimineert, waardoor de doorvoercapaciteit van

gegevens aanzienlijk kan worden vergroot. Proximus kwam in de loop van het jaar steeds dichterbij de doelstelling om alle ROP's met vectoringtechnologie uit te rusten, waardoor de technologie tegen het einde van het jaar voor 63% van alle huishoudens beschikbaar was. Hetzelfde concept wordt momenteel ook in upstream uitgerold en zal dezelfde voordelen opleveren als in downstream.

Mobiel toegangsnet

- Proximus rolde als eerste operator in België de 4G+-technologie (of LTE-Advanced) uit in twintig steden. Met een compatibele smartphone biedt 4G+ mobiele downloadsnelheden tot 225 Mbps.
- Proximus zette de implementatie verder van zijn commerciële Internet of Things-netwerk op basis van de LoRa-technologie, vergrootte aanzienlijk het LoRa-bereik in België en Luxemburg en voegde geolokalisatiemogelijkheden toe.
- Om de kwaliteit van ons mobiele netwerk te evalueren vroeg Proximus een onafhankelijke onderneming om haar smartphones te gebruiken (bellen, surfen, video's bekijken, ...) in verschillende situaties en op verschillende plekken. Op basis van die tests ontstond een 'experience dashboard' van meer dan honderd concrete use cases, dat laat zien dat Proximus een zeer goede mobiele totaalervaring in België biedt.

Netwerkvereenvoudiging

- Proximus begon met de implementatie van de toekomstige transportnetwerkarchitectuur en de ondersteunende technologieën om het hoofd te bieden aan de disruptieve groei van het verkeer en te zorgen voor meer resiliëntie en vereenvoudiging van het backbonenetwerk.
- Proximus investeert in de vereenvoudiging van zijn netwerken, wat de zekerheid biedt dat klanten naar een toekomstvast oplossing kunnen migreren. Zo had de omschakeling van klanten van traditionele netwerken – zoals PSTN en ATM – naar IP-gebaseerde technologie tot gevolg dat wij meer dan 200 switches op het netwerk konden schrappen.
-

Dienstenplatforms

- Proximus lanceerde de Enabling Company-marktplaats (EnCo) om producten op maat voor eindgebruikers te gelde te maken door gebruik te maken van de modulaire assets van Proximus en derde partijen, en door klanten, partners en ontwikkelaars aan te trekken via het gebruik van programmeerbare interfaces (API's).
- Voor zijn tv-dienst ging Proximus verder met de uitrol van de volledig vernieuwde tv-gebruikersinterface, die nu dezelfde look en feel biedt op alle schermen (tv, tablet of smartphone).

Activiteiten op het vlak van open innovatie in samenwerking met andere R&D-spelers

Naast deze initiatieven in de verschillende fasen van de technologieontwikkeling heeft Proximus ook zijn activiteiten op het vlak van open innovatie in samenwerking met andere R&D-spelers kracht bijgezet.

Proximus werkt samen met toonaangevende universiteiten, industriële partners en verschillende andere organisaties zoals IMEC (mondiaal toonaangevende Vlaamse onderzoeks- en innovatiehub in nano-electronica en digitale technologieën). Samenwerking neemt de vorm aan van partnerschappen in R&D&I-projecten, maar ook van sponsoring- en adviesactiviteiten via de betrokkenheid van Proximus in industriële adviescomités van projecten.

In 2016 zette Proximus het Shift-TV-project voort, een R&D-project in partnerschap met industriële partners en universiteiten om geavanceerde oplossingen voor videostreaming, inclusief 4K, te onderzoeken. De deelname aan dit project wordt gedeeltelijk gefinancierd door Innoviris (Brussels Instituut voor onderzoek en innovatie) in het kader van ICON, het coöperatief onderzoeksprogramma van iMinds.

De vaste R&D-activiteiten van Proximus zijn erkend door het Federaal Wetenschapsbeleid (BELSPO).

Bijkantoren

Het bijkantoor in het Groothertogdom Luxemburg werd opgericht in 2002 en is verantwoordelijk voor het beheer van de Luxemburgse dochtervennootschappen en de implementatie van de groepsstrategie in Luxemburg.

In 2016 heeft het Strategisch Comité, opgericht in het bijhuis, de implementatie van de Fit-For-Growth strategie in Luxemburg gesuperviseerd. Onder haar leiding werden de eerste synergieën tussen Tango, Telindus en de Groep gerealiseerd.

Gebruik van financiële instrumenten

Proximus is onderhevig aan marktrisico's, waaronder intrest- en wisselkoersrisico's verbonden aan onderliggende activa en passiva en verwachte transacties. Op basis van een analyse van deze risico's sluit Proximus selectief derivaten af om deze risico's te beheren.

Proximus beheert het risico en effect van ongewenste intrestschommelingen en haar totale financieringskost door occasioneel gebruik te maken van intrest- en deviezenswaps (IRS en/of IRCS). Deze financiële instrumenten worden gebruikt om het intrestrisico om te vormen van

een vaste naar een vlottende rentevoet of omgekeerd.

Het wisselkoersrisico van Proximus heeft betrekking op de financiële schulden in deviezen en op operationele activiteiten in vreemde munten die niet op een "natuurlijke" manier ingedekt kunnen worden. Teneinde dergelijk wisselkoersrisico in te dekken gebruikt Proximus regelmatig derivaten, voornamelijk wisseltermijncontracten en occasioneel ook deviezenopties.

Proximus loopt hierdoor een risico in het geval de tegenpartij van deze derivaten in gebreke blijft. Aangezien het echter gaat om kredietwaardige

financiële instellingen, eist Proximus over het algemeen geen onderpand of andere zekerheid.

Onafhankelijkheid en deskundigheid op het gebied van boekhouding en audit van ten minste één lid van het Audit- en Toezichtscomité

Proximus beschikt over een Audit- en Toezichtscomité (Audit & Compliance Committee), dat bestaat uit drie tot maximum vijf niet-uitvoerende bestuurders, waarvan de meerderheid onafhankelijk moet zijn. Overeenkomstig zijn charter wordt het voorgezeten door een onafhankelijke bestuurder.

De meerderheid van de leden van het Audit- en Toezichtscomité heeft voldoende accounting- en auditexpertise. De Voorzitter van het Audit- en Toezichtscomité heeft een diploma Toegepaste Economische Wetenschappen. De Voorzitter en de meerderheid van de leden hebben diverse bestuurs- of uitvoerende mandaten in grote Belgische of internationale bedrijven uitgeoefend.

Verklaring inzake deugdelijk bestuur

Het bestuursmodel van Proximus

Als naamloze vennootschap van publiek recht is Proximus onderworpen aan de wet van 21 maart 1991 betreffende de autonome overheidsbedrijven ('de wet van 1991'). Proximus is ook onderworpen aan het Wetboek van Vennootschappen en aan de Belgische Corporate Governance Code, voor zover de wet van 1991 er niet uitdrukkelijk van afwijkt. De belangrijkste kenmerken van het bestuursmodel van Proximus zijn:

- een Raad van Bestuur die het algemeen beleid en de strategie van Proximus vastlegt en toezicht houdt op het operationele management;
- een Audit- en Toezichtscomité, een Benoemings- en Bezoldigingscomité en een Comité voor Strategie en Bedrijfsontwikkeling opgericht door de Raad van Bestuur binnen zijn structuur;

- een Gedelegeerd Bestuurder (CEO), die de hoogste verantwoordelijkheid draagt voor het operationele management (met inbegrip van, maar niet beperkt tot het dagelijks bestuur);
- een Executief Comité, dat de Gedelegeerd Bestuurder bijstaat in de uitoefening van haar bevoegdheden.

Op 16 december 2015 werd een nieuwe wet goedgekeurd om de wet van 1991 te moderniseren en zo een gelijk speelveld met concurrerende bedrijven te creëren door de corporate governance af te stemmen op de gewone regels voor beursgenoteerde bedrijven in België en door het kader te definiëren waarbinnen de overheid haar participatie tot minder dan 50% kan terugbrengen. Op de Algemene Vergadering van 20 april 2016 werden een aantal veranderingen aan de statuten aangebracht om

de wijzigingen aan de wet van 1991 erin op te nemen en om de corporate governance van de onderneming te verbeteren.

Aanduiding van de toepasselijke Corporate Governance Code

Proximus duidt de Belgische Corporate Governance Code 2009 als toepasselijke Code aan (www.corporategovernancecommittee.be).

Afwijking van de Belgische Corporate Governance Code 2009

Proximus voldoet aan de Belgische Corporate Governance Code 2009, met uitzondering van twee afwijkingen die werden opgelegd door vorige versie van de wet van 1991. Deze afwijkingen zullen ophouden te bestaan na het einde van het mandaat van de laatste bestuurder benoemd door de Belgische Staat.

De Belgische Corporate Governance Code bepaalt dat het mandaat van een bestuurder maximum 4 jaar mag zijn. De mandaten van de bestuurders die in het verleden werden benoemd door de Belgische Staat verstrijken echter na zes

jaar, zoals voorgeschreven door voormalig artikel 18, § 3 van de wet van 1991. Sinds 2016 worden alle bestuurder benoemd voor een termijn van 4 jaar.

In afwijking van de Belgische Corporate Governance Code die bepaalt dat de Raad van Bestuur de Voorzitter aanstelt, werd de huidige Voorzitter overeenkomstig voormalig artikel 18, § 5 van de wet van 1991 bij Koninklijk Besluit door de Belgische Staat benoemd in de Ministerraad. De volgende Voorzitter zal worden benoemd door de Raad van Bestuur.

Belangrijkste kenmerken van de interne controle- en risicobeheerssystemen

De Proximus Raad van Bestuur is verantwoordelijk voor de evaluatie van de doeltreffendheid van de systemen voor interne controle en van de systemen voor risicobeheer.

Proximus heeft zijn systeem van interne controle gebaseerd op het COSO model, d.i. een geïntegreerd referentiekader voor interne controle en ondernemingsrisicobeheersing zoals opgesteld door het Committee of Sponsoring Organisation of the Treadway Commission ("COSO") voor de eerste maal in 1992 en geactualiseerd in mei 2013. Dit COSO referentiekader is opgesteld rond 5 componenten: de controleomgeving, de risicoanalyse, de

controleactiviteiten, de informatie en communicatie en tot slot de monitoring.

Het systeem van interne controle van Proximus wordt gekenmerkt door een organisatie met duidelijk gedefinieerde verantwoordelijkheden, naast voldoende middelen en kennis, alsook aangepaste informatiesystemen, procedures en praktijken. Uiteraard kan Proximus niet garanderen dat dit interne controle systeem afdoende zal zijn onder alle omstandigheden. Misbruik van activa en vergissingen kunnen immers nooit volledig worden uitgesloten. Proximus organiseert wel een doorlopend nazicht en opvolging van al de componenten van zijn

systemen van interne controle en risicobeheer, teneinde zich ervan te vergewissen dat ze adequaat blijven.

Proximus beschouwt het tijdig verstrekken van volledige, betrouwbare en relevante financiële informatie in overeenstemming met IFRS en met

andere Belgische verslaggevingsvereisten aan al zijn interne en externe belanghebbenden als een essentieel element van beleid en deugdelijk bestuur. Daarom heeft Proximus zijn interne controle en risicobeheerssystemen over zijn financiële verslaggeving zodanig georganiseerd dat hieraan wordt voldaan.

De controleomgeving

De organisatie van de interne controle

Overeenkomstig de statuten beschikt Proximus over een Audit- en Toezichtscomité (Audit and Compliance Committee).

Het Audit- en Toezichtscomité heeft als taak de Raad van Bestuur bij te staan en te adviseren met betrekking tot (i) het proces van financiële rapportering, (ii) de efficiëntie van de systemen voor interne controle en risicobeheer van Proximus, (iii) de interne-auditfunctie van Proximus en de efficiëntie ervan, (iv) de kwaliteit, de integriteit en de wettelijke controle van de statutaire en geconsolideerde jaarrekeningen van

de onderneming, waaronder de opvolging van de vragen en de aanbevelingen geformuleerd door de commissarissen, (v) de relatie met de commissarissen van de Groep en de evaluatie van en het toezicht op de onafhankelijkheid van de commissarissen, (vi) de conformiteit van Proximus met de juridische en regelgevingsvereisten, (vii) en de conformiteit binnen de organisatie met de Gedragscode en de Dealing Code van Proximus.

Het Audit- en Toezichtscomité vergadert minstens eenmaal per kwartaal.

Ethiek

De Raad van Bestuur heeft een Handvest van Deugdelijk Bestuur en een Gedragscode “Onze manier van verantwoord ondernemen” goedgekeurd. Alle werknemers moeten hun dagelijkse activiteiten en hun zakelijke objectieven volgens de meest strikte ethische standaarden en principes uitvoeren, met daarbij de Groepswaarden (Wendbaarheid, Verantwoordelijkheid en Samenwerking) als leidinggevende principes in het achterhoofd.

De Code “Onze manier van verantwoord ondernemen”, beschikbaar op

www.proximus.com, legt de bovenvermelde principes uit en heeft als bedoeling iedere werknemer te inspireren in zijn of haar dagelijks gedrag en houdingen. Het ethisch gedrag is niet beperkt tot de tekst van de Code. De Code is een samenvatting van de hoofdprincipes en is dus niet exhaustief.

Bovendien hecht Proximus in het algemeen en de Finance divisie in het bijzonder veel belang aan het zich strikt houden aan een tijdige en kwalitatieve rapportering.

Reglementen en procedures

De principes en de regels in de Code “Onze manier van verantwoord ondernemen” zijn in verschillende interne reglementen en procedures

verder uitgewerkt. Deze groepsreglementen en -procedures zijn beschikbaar op het Proximus intranet. Ieder reglement wordt door een

verantwoordelijke op regelmatige basis herbekeken en aangepast indien nodig. Op regelmatige tijdstippen en in geval van aanpassingen wordt hierover op gepaste wijze gecommuniceerd.

Op het vlak van de financiële rapportering zijn algemene en meer gedetailleerde boekhoudprincipes, -richtlijnen en -instructies

samengebracht in accounting manuals en andere referentiedocumenten, die alle beschikbaar zijn op het Proximus intranet. Bovendien organiseert het departement Corporate Accounting regelmatig boekhoudkundige seminars, met de bedoeling medewerkers uit financiële en niet-financiële departementen op de hoogte te houden van boekhoudkundige reglementen en procedur

Bevoegdheden en verantwoordelijkheden

Dat bevoegdheden en verantwoordelijkheden duidelijk bepaald zijn doorheen de hele organisatie, komt het interne controlesysteem van Proximus ten goede. Iedere business unit, divisie en departement heeft haar visie, missie en verantwoordelijkheden. Op individueel vlak heeft elke werknemer een duidelijke taakomschrijving en objectieven.

De voornaamste rol van de Finance divisie bestaat erin de andere divisies en filialen te steunen door hen accurate, betrouwbare en tijdige financiële informatie te bezorgen (met het oog op het nemen van beslissingen), de rendabiliteit op te volgen en op een efficiënte manier de financiële diensten te beheren.

De accounting teams van het Corporate Accounting departement zijn boekhoudkundig verantwoordelijk voor het moederbedrijf Proximus en voor de grote Belgische dochterondernemingen. Zij geven ook ondersteuning aan de andere dochterondernemingen. Voor deze gecentraliseerde ondersteuning is de organisatie opgesplitst volgens de belangrijkste (financiële) processen. Deze processen omvatten

investeringen en activa, voorraden, werken in uitvoering en omzeterkenning, financieel boekhouden, bedrijfsuitgaven, voorzieningen en juridische geschillen, personeelskosten, voordelen na actieve dienst en belastingen. De gecentraliseerde ondersteuning, opgebouwd rond specifieke processen en IFRS standaarden, laat toe een diepgaande accounting expertise op te bouwen en draagt op die manier bij tot de naleving van de richtlijnen van de Groep.

De consolidatie van de verschillende legale entiteiten in de geconsolideerde financiële rapporteringen van de Proximus Group wordt centraal gerealiseerd. Het consolidatiedepartement bepaalt en verdeelt de informatie over de implementatie van boekhoudkundige standaarden, procedures, principes en regels. Het volgt de regelgeving op, zodat dat de financiële verslaggeving in lijn blijft met IFRS zoals aangenomen door de Europese Unie. De maandelijkse consolidatie-instructies bepalen niet alleen de financiële informatie die nodig is voor de externe rapportering, maar bevatten eveneens gedetailleerde deadlines en aandachtspunten (zoals complexe problemen of nieuwe interne richtlijnen).

Bekwaamheden en ervaring

Proximus hecht veel belang aan haar personeelsbeleid. Niet alleen zijn er voldoende mensen nodig, zij moeten ook de juiste skills en ervaring hebben. Met deze vereisten wordt al rekening gehouden tijdens het aanwervingsproces, en ook nadien in de coaching

en opleidingsactiviteiten die georganiseerd worden door de Proximus Corporate University.

Op het vlak van de financiële rapportering werd er een specifieke opleidingscyclus uitgewerkt, waaraan junior en senior personeelsleden verplicht deelnemen. Deze seminars, intern en

extern georganiseerd, bestrijken niet alleen het domein van IFRS, maar ook de lokale wetgeving en normen op het gebied van boekhouding, belastingen en vennootschapswetgeving. Bovendien wordt de kennis en ervaring up to date gehouden en verder uitgebreid in meer specifieke

domeinen (omzeterkenning, pensioenadministratie, financiële producten, enz.) door het bijwonen van seminars en zelfstudie. Daarnaast nemen de werknemers ook deel aan algemene opleidingen en informatiesessies over de nieuwe producten en diensten van Proximus.

Risicoanalyse

De risicoanalyse werd uitvoerig besproken vanaf punt « Belangrijkste risico's en Onzekerheden ».

Risico beperkende factoren en controlemaatregelen

Beperkende factoren en controlemaatregelen worden besproken in de rubriek 'Belangrijkste risico's en onzekerheden'.

Informatie en communicatie

Financiële IT-rapporteringssystemen

De boekhouding van Proximus en van de meeste van haar dochterondernemingen wordt gevoerd op grote geïntegreerde IT-systemen. Operationele processen zijn vaak geïntegreerd in hetzelfde systeem (bv. het toeleveringsproces, de salarisadministratie). Voor de facturatiesystemen, die niet geïntegreerd zijn, zijn aangepaste interfaces en opvolgingstools ontwikkeld. Voor het financiële consolidatieproces wordt gebruik gemaakt van een specifieke consolidatietool.

Het organisatorische opzet en toegangsbeheer van deze systemen ondersteunen een adequate functiescheiding, en voorkomen niet-geautoriseerde toegang tot gevoelige informatie en niet-geautoriseerde verandering van gegevens. Regelmatig worden de systemen nagekeken door de interne en de externe audit.

Effectieve interne communicatie

Vandaag worden de meeste boekhoudregistraties zowel volgens IFRS als de lokale regelgeving gedaan. In het algemeen wordt financiële informatie die aan het management geleverd wordt en gebruikt wordt voor budgettering,

forecast en controleactiviteiten, opgemaakt volgens IFRS. Een uniforme financiële taal, gebruikt doorheen de organisatie, draagt op een positieve manier bij tot de effectiviteit en de efficiëntie van de communicatie.

Rapportering en validering van de financiële resultaten

De financiële resultaten worden intern gerapporteerd en op verschillende niveaus gevalideerd. Op het niveau van de processen zijn er validatievergaderingen met de verantwoordelijke van elk business proces. Op het niveau van de belangrijkste filialen wordt een validatievergadering georganiseerd met de accounting en controlling verantwoordelijke. Op Proximus groepsniveau worden de geconsolideerde resultaten opgesplitst per segment. Voor elk segment bevat de analyse en

validatie gewoonlijk een vergelijking met historische cijfers, en ook een analyse van de vergelijking budget-actual en forecast-actual. Validering vereist de analyse en afdoende verklaring van (de afwezigheid van) afwijkingen.

Daarna wordt de financiële informatie gerapporteerd en uitgelegd aan het Executief Comité (maandelijks) en voorgesteld aan het Audit- en Toezichtsc comité (per kwartaal).

Toezicht en monitoring van de interne controle

De effectiviteit en efficiëntie van de interne controle worden regelmatig op verschillende manieren en door verschillende partijen geëvalueerd:

- Elke verantwoordelijke van een business activiteit controleert en verbetert deze regelmatig. Dit omvat o.a. de documentatie van het proces, de rapportering over indicatoren en de bijsturing hiervan.
- Om te komen tot een objectieve controle en evaluatie van de activiteiten van elk departement in de organisatie, voert het Interne Audit departement van Proximus regelmatig audits uit over gans de Groep. De onafhankelijkheid van de Interne Audit is verzekerd door haar directe rapporteringslijn naar de Voorzitter van het Audit- en Toezichtsc comité. Uitgevoerde auditopdrachten kunnen een specifiek financieel proces betreffen, maar zullen ook de effectiviteit en de efficiëntie van de operaties evalueren, alsook de naleving van de wetten en regels die van toepassing zijn.
- Het Audit- en Toezichtsc comité kijkt de tussentijdse kwartaalrapportering en de

- specifieke boekhoudmethodes na. Zij analyseert de belangrijkste geschillen en risico's waarmee de Groep geconfronteerd wordt, zorgt voor de opvolging van aanbevelingen gedaan door de Interne Audit, en bespreekt regelmatig de naleving binnen de Groep van de Gedragscode en de Dealing Code.
- Alle legale entiteiten van de Proximus Groep, met uitzondering van enkele kleine buitenlandse filialen, zijn het voorwerp van een externe audit. In het algemeen omvat deze audit een evaluatie van de interne controle en leidt ze tot een opinie over de statutaire jaarrekeningen en over de (halfjaarlijkse en jaarlijkse) cijfers die voor de consolidatie aan Proximus gerapporteerd worden. Indien de externe audit een zwakte aan het licht brengt of van mening is dat de interne controle kan worden verbeterd, dan worden aanbevelingen gemaakt aan het management. Deze aanbevelingen, het daaraan gerelateerde actieplan en de implementatiestatus worden minstens jaarlijks gerapporteerd aan het Audit- en Toezichtsc comité.

Samenstelling en werking van de bestuursorganen en hun comités

Raad van Bestuur

Vóór de wijziging van de wet van 1991 door de wet van 16 december 2015 was de Raad van Bestuur verplicht samengesteld uit:

- Bestuurders rechtstreeks bij Koninklijk Besluit benoemd door de Belgische Staat pro rata het aandelenbezit;
- Bestuurders bij afzonderlijke stemming benoemd door de andere aandeelhouders voor de overige bestuursmandaten.
- De Raad van Bestuur was samengesteld uit maximaal 16 leden, met inbegrip van de Gedelegeerd Bestuurder.

Sinds de gewijzigde wet van 1991 en de wijzigingen aan de statuten in april 2016 gelden de volgende principes:

- Alle bestuurders worden benoemd door de Algemene Vergadering met een meerderheid van 50% + één stem en worden voorgedragen door de Raad van Bestuur op aanbeveling van het Benoemings- en Bezoldigingscomité.
- Elke aandeelhouder die minstens 25% van de aandelen bezit, heeft het recht om bestuurders voor te dragen pro rata het aandelenbezit.
- Alle bestuurders met uitzondering van de Gedelegeerd Bestuurder en de bestuurders benoemd met toepassing van voornoemd voordrachtrecht zijn onafhankelijk. In ieder geval moeten drie bestuurders onafhankelijk zijn in de zin van artikel 526ter van het Belgisch Wetboek van Vennootschappen en van de Belgische Corporate Governance Code.
- De Raad van Bestuur is samengesteld uit maximaal veertien leden.

- De bestuurders worden benoemd voor een maximale termijn van vier jaar. De mandaten zijn hernieuwbaar maar voor onafhankelijke bestuurders geldt een totale maximale termijn van 12 jaar.

De gewijzigde wet van 1991 heeft geen impact op de lopende mandaten.

Vandaag telt de Raad van Bestuur veertien leden. Zeven bestuurders werden benoemd door de Belgische Staat overeenkomstig de vorige versie van de wet van 1991. Hun mandaten verstrijken op het einde van hun termijn, tenzij ze eerder zouden beëindigd worden door de Algemene Vergadering. De zeven andere bestuurders zijn onafhankelijk overeenkomstig artikel 526ter van het Belgisch Wetboek van Vennootschappen en de Belgische Corporate Governance Code.

Veranderingen in de samenstelling van de Raad van Bestuur:

- Op 20 april 2016 verlieten de mandaten van mevrouw Carine Doutrelepont en mevrouw Lutgart Van den Berghe, na 12 jaar te hebben gediend als onafhankelijke bestuurders.
- Op 20 april 2016 werden mevrouw Tanuja Randery en de heer Luc Van den hove benoemd als onafhankelijke bestuurders door de algemene vergadering.

Proximus is trots op de aanzienlijke vrouwelijke vertegenwoordiging in de Raad van Bestuur. Deze samenstelling en de elkaar aanvullende expertise en competenties van alle bestuurders creëert een dynamiek die het bestuur van de onderneming ten goede komt.

Leden van de Raad van Bestuur benoemd door de Belgische Staat onder de vorige versie van de Wet van 1991:

Naam	Leeftijd	Functie	Van tot
Stefaan De Clerck	65	Voorzitter	2013 – 2019
Dominique Leroy	52	Gedelegeerd bestuurder	2014 – 2020
Karel De Gucht	63	Bestuurder	2015 – 2021
Martine Durez	66	Bestuurder	1994 – 2019
Laurent Levaux	61	Bestuurder	2013 - 2019
Isabelle Santens	57	Bestuurder	2013 - 2019
Paul Van de Perre	64	Bestuurder	1994 - 2019

Leden van de Raad van Bestuur benoemd door de algemene vergadering onder de vorige versie van de Wet van 1991:

Naam	Leeftijd	Functie	Van tot
Pierre Demuelenaere	58	Onafhankelijk bestuurder	2011 - 2017
Guido J.M. Demuynck	66	Onafhankelijk bestuurder	2007 - 2019
Martin De Prycker	62	Onafhankelijk bestuurder	2015 - 2019
Carine Doutrelepon (1)	56	Onafhankelijk bestuurder	2004 - 2016
Tanuja Randery (2)	50	Onafhankelijk bestuurder	2016 - 2020
Agnès Touraine	62	Onafhankelijk bestuurder	2014 - 2018
Lutgart Van den Berghe (1)	65	Onafhankelijk bestuurder	2004 - 2016
Catherine Vandenborre	46	Onafhankelijk bestuurder	2014 - 2018
Luc Van den hove (2)	57	Onafhankelijk bestuurder	2016 - 2020

(1) Einde mandaat op 20 april 2016

(2) Benoemd op 20 april 2016

Werking van de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur vergadert telkens wanneer het belang van de onderneming dit vereist of wanneer minstens twee bestuurders erom vragen. In principe komt de Raad van Bestuur vijfmaal per jaar op regelmatige tijdstippen samen. Jaarlijks houdt de Raad van Bestuur ook een extra vergadering om het strategisch lange termijnplan te bespreken en te evalueren. De beslissingen van de Raad van Bestuur worden in principe genomen bij gewone meerderheid van de aanwezige of vertegenwoordigde bestuurders. Voor bepaalde kwesties is echter een gekwalificeerde meerderheid vereist. De Raad van Bestuur van Proximus heeft een charter van de Raad van Bestuur aangenomen dat, samen met de charters van de Comités van de Raad van Bestuur, uiteenzet volgens welke principes de Raad van

Bestuur en zijn Comités werken. Het charter van de Raad van Bestuur bepaalt onder meer dat belangrijke beslissingen een brede steun moeten genieten, te begrijpen als een kwalitatief concept dat duidt op een effectieve besluitvorming binnen de Raad van Bestuur na een constructieve dialoog tussen de bestuurders. Permanente of ad-hoccomit  s van de Raad van Bestuur waarin een wezenlijk aantal niet-uitvoerende, onafhankelijke bestuurders in de zin van artikel 526ter van het Belgische Wetboek van Vennootschappen zetelen, bereiden deze belangrijke beslissingen voor.

De Corporate Governance Charter, de Charter van de Raad van Bestuur en de Charter van het Benoemings- en Bezoldigingscomité werden

aangepast in september 2016 om de wijzigingen aangebracht in december 2015 aan de Wet van 1991 in te lassen en deze goedgekeurd door de algemene vergadering van april 2016.

In februari 2014 heeft de Raad van bestuur een ruime interpretatie gegeven aan de notie 'belangenconflict'. Naast de wettelijke clausules die van toepassing zijn op Proximus, stipuleren de extralegale bepalingen die zijn opgenomen in het Charter van de Raad van bestuur dat bestuurders zich ertoe verbinden om elke zweem van belangenconflict te vermijden door onder meer, maar niet limitatief:

- Geen enkele functie, opdracht of activiteit uit te oefenen in een privé- of openbare

instelling die als belangrijke bedrijfsactiviteit met winst oogmerk telecommunicatiediensten of -producten levert in België of in gelijk welk land waarin Proximus minstens 5% van haar omzet realiseert;

- Geen enkele functie, opdracht of activiteit uit te oefenen voor een rechtstreekse of onrechtstreekse concurrent van Proximus of van een van haar filialen;
- Geen enkele partij in haar contractonderhandelingen met of gerechtelijke procedures tegen Proximus of een van haar filialen, bezoldigd of onbezoldigd, bij te staan.

Comités van de Raad van Bestuur

Proximus beschikt over een Audit- en Toezichtscomité, een Benoemings- en Bezoldigingscomité en een Comité voor Strategie en Bedrijfsontwikkeling.

Volgend op de benoeming van twee nieuwe bestuurders op de algemene vergadering van april 2016, heeft de Raad van Bestuur de samenstelling van de comités herzien.

De heren Guido J.M. Demuyndt (Voorzitter), Stefaan De Clerck, Pierre Demuelenaere, Paul Van de Perre en mevrouw Catherine Vandenborre zijn de leden van het Audit- en Toezichtscomité.

De heren Stefaan De Clerck (Voorzitter), Pierre Demuelenaere, Martin De Prycker, Guido J.M. Demuyndt (vanaf 3 mei 2016), mevrouw Martine Durez en mevrouw Lutgart Van den Berghe (tot 20 april 2016) zijn de leden van het Benoemings- en Bezoldigingscomité.

De heren Stefaan De Clerck (Voorzitter), Karel De Gucht, Martin De Prycker, mevrouw Carine Doutrelepont (tot 20 april 2016), mevrouw Tanuja Randery (vanaf 20 april 2016), mevrouw Agnès Touraine en de heer Luc Van den hove (vanaf 3 mei 2016) zijn de leden van het Comité voor Strategie en Bedrijfsontwikkeling.

Activiteitenverslag

In zijn vergadering van 24 februari 2011 heeft de Raad van Bestuur een 'policy inzake transacties met verbonden partijen' aangenomen, aangepast in september 2016, die alle transacties of andere contractuele verhoudingen tussen de onderneming en de leden van de Raad van Bestuur regelt.

Proximus heeft contractuele relaties en levert eveneens telefonie-, internet- en/of ICT-diensten aan diverse ondernemingen waarin de leden van

de Raad een uitvoerend of niet-uitvoerend mandaat hebben. Deze transacties vinden plaats in het normale verloop van de bedrijfsactiviteiten en gebeuren aan marktconforme voorwaarden. Daarnaast is Proximus een Institutionele Partner van Guberna, het Belgisch Instituut voor Bestuurders (verbonden met mevrouw Lutgart Van den Berghe, Uitvoerend Bestuurder van Guberna en lid van de Raad van Bestuur tot 20 april 2016), waarvoor ze in 2016 een vergoeding van 30.250 EUR heeft betaald.

Evaluatie van de Raad van Bestuur

De Raad van Bestuur organiseerde eind 2016 een zelfevaluatie met externe partner Guberna. Deze

evaluatie zal worden afgesloten in het eerste trimester van 2017.

Executief Comité

De leden van het Executief Comité van Proximus zijn, naast mevrouw Dominique Leroy, Gedelegeerd Bestuurder, mevrouw Sandrine Dufour, de heren Dirk Lybaert, Geert Standaert, Renaud Tilmans, Jan Van Acoleyen, Bart Van Den Meersche en Phillip Vandervoort.

De heer Michel Georgis, Chief Human Resources Officer, is met pensioen vertrokken en heeft de vennootschap verlaten op 15 juni 2016.

Proximus heeft die leden van het Executief Comité en van haar personeel aangeduid om een mandaat uit te oefenen in vennootschappen, groepen en organisaties waarin ze participaties heeft en waartoe ze bijdraagt aan de werking. Dergelijke mandaten worden onbezoldigd uitgevoerd. Een lijst van de betrokken personen is opgenomen in punt 10.1 van dit verslag.

Bezoldigingsverslag

Het verloningsbeleid van de leden van de Raad van Bestuur en van de leden van het Executief Comité is gebaseerd op de vigerende wetgeving, de Corporate Governance Code en de marktpraktijken en –tendenzen. Ons bedrijf waakt erover om pertinente en transparante informatie

te geven over de principes en het niveau van de bezoldiging van haar leden van de Raad van Bestuur en van het Executief Comité, evenals een algemeen zicht op het verloningsbeleid van de Proximus Groep.

Verloning van de leden van de Raad van Bestuur

Verloning van de leden van de Raad van Bestuur

Het beginsel van continuïteit met het verleden wordt gehandhaafd. Het door de algemene vergadering van aandeelhouders 2004 vastgestelde beleid bleef van toepassing in 2016 en geen wezenlijke verandering van dit beleid is te verwachten voor de twee volgende jaren.

De Gedelegeerd Bestuurder, Mevr. Dominique Leroy, de enige executieve bestuurder, wordt niet verlonen voor de uitoefening van haar mandaat als lid van de Raad van Bestuur en van de Comités, noch van enig ander mandaat binnen de Raden van Bestuur van de filialen van de Groep.

Het verloningsbeleid van de niet-executieve leden bestuurders voorziet een jaarlijkse vaste vergoeding van 50.000 EUR voor de Voorzitter van de Raad van Bestuur en van 25.000 EUR voor de andere leden van de Raad van Bestuur. Alle leden van de Raad van Bestuur hebben recht op een zitpenning van 5000 EUR per bijgewoonde vergadering van de Raad van Bestuur. Deze zitpenning wordt verdubbeld voor de Voorzitter. Ten slotte zijn er zitpenningen van 2500 EUR voorzien voor ieder lid per bijgewoonde vergadering van een adviserend Comité van de Raad van Bestuur. Voor de Voorzitter van het respectievelijke adviserende Comité worden deze zitpenningen verdubbeld.

Deze bedragen blijven onveranderd sinds hun bepaling in 2004, ze zijn niet onderworpen aan de index.

De leden ontvangen ook 2000 EUR per jaar voor communicatiekosten. Voor de Voorzitter van de Raad van Bestuur worden de communicatiekosten eveneens verdubbeld.

Deze verloningen worden jaarlijks toegekend en pro rata temporis van de duur van het mandaat tijdens het betrokken jaar en worden semestrieel uitbetaald.

Voor het uitvoeren van hun Bestuurdersmandaat ontvangen de niet-executieve Bestuurders geen prestatiegebonden variabele verloning, zoals bonussen of aandelenopties. Zij ontvangen ook geen bijkomende pensioenplannen, noch enige groepsverzekering.

De Voorzitter van de Raad van Bestuur is ook Voorzitter van het Paritair Comité en van het Pensioenfonds. Mevrouw Catherine Vandenborre en Mevrouw Sandrine Dufour zijn lid van de Raad van Bestuur van het Pensioenfonds. Ze ontvangen geen vergoeding voor deze Bestuurdersmandaten.

Overzicht van de verloning van de leden van de Raad van Bestuur

Het totale bedrag van de verloningen toegekend in 2016 aan alle leden van de Raad van Bestuur,

Voorzitter inbegrepen, beloopt 970.638 EUR bruto.

De bruto bedragen die hen in 2016 persoonlijk werden toegekend op basis van hun activiteiten en hun deelname aan de vergaderingen van de Raad van Bestuur en de verschillende Comités, worden weergegeven in de onderstaande tabel.

waarvan één niet-bezoldigd, en twaalf vergaderingen van Comités.

Deze bedragen werden toegekend op basis van zeven vergaderingen van de Raad van Bestuur,

[Activiteitenverslag en aanwezigheid op de vergaderingen van de Raad en de Comités](#)

Naam	Raad (totaal 7*)	ATC (totaal 5)	BBC (totaal 5)	SBOC (totaal 2)	Totale jaarlijkse bruto verloning **
Stefaan De Clerck	7/7	5/5	5/5	2/2	166.499 �
Dominique Leroy	7/7			2/2	0�
Karel De Gucht ⁽⁰⁾	7/7			2/2	69.500 �
Pierre Demuelenaere	7/7	5/5	5/5		82.000 �
Guido Demuy��ck ⁽¹⁾	7/7	5/5	2/2		87.000�
Martin De Prycker	7/7		5/5	2/2	74.500 �
Carine Doutrelepon�� ⁽²⁾	1/1			1/1	15.570 �
Martine Durez	7/7		5/5		69.500 �
Laurent Levaux	7/7				57.000 �
Tanuja Randery ⁽³⁾	6/6			1/1	46.319 �
Isabelle Santens	5/7				52.000 �
Agn��s Touraine	7/7			2/2	62.000 �
Lutgart Van den Berghe ⁽²⁾	1/1		2/2		18.250 �
Catherine Vandenborre	5/7	3/5			54.500 �
Luc Van den hove ⁽³⁾	6/6			1/1	46.319 �
Paul Van de Perre	7/7	5/5			69.500�

ATC: Audit- en Toezichtscomité; BBC: Benoemings- en Bezoldigingscomité; SBOC: Strategie en Bedrijfsontwikkelingscomit  

*    n vergadering van de Raad onbezoldigd

** Totale verloning:

- het betreffen bruto bedragen op jaarlijkse basis
- voor alle Bestuurders omvat dit bedrag het telecom voordeel
- voor de Voorzitter van de Raad, bevat dit bedrag eveneens het voordeel van alle aard met betrekking tot het gebruik van een bedrijfswagen

⁽⁰⁾ De totale verloning omvat een bedrag van 7.500   betaald voor aanwezigheid op vergaderingen in 2015

⁽¹⁾ Lid van de BBC sinds 3 mei 2016

⁽²⁾ Mandaat tot 20 april 2016

⁽³⁾ Mandaat sinds 20 april 2016 en lid van de SBOC sinds 3 mei 2016

Beleid en principes inzake globale verloning

Onze onderneming heeft een innovatief verloningsbeleid uitgewerkt dat regelmatig wordt geëvalueerd en geüpdatet in nauwe samenwerking met universiteiten en externe fora omtrent human resources. Het beleid met

betrekking tot de verloning van onze werknemers komt tot stand in dialoog tussen de Raad van Bestuur alsook met de sociale partners.

Gezien de geschiedenis van onze onderneming als overheidsbedrijf zijn er in vergelijking met de privésector verschillen in dynamiek en structuur. Deze verschillen hebben een aanzienlijke invloed op de evolutie van het verloningsbeleid. Ons departement Human Resources heeft creatieve en flexibele programma's ontwikkeld om tegemoet te komen aan onze verplichtingen in verband met de statutaire tewerkstellingsstatus van een deel van het personeel. Tevens werden nieuwe elementen ingevoerd om het beleid voor statutaire en contractuele werknemers op elkaar af te stemmen.

Om onze ondernemingsdoelstellingen te realiseren in de sterk concurrentiële en snel evoluerende wereldwijde telecomsector, hebben we gekwalificeerde, getalenteerde en betrokken medewerkers nodig die nauw samenwerken in een sterke prestatiegedreven cultuur. Om deze cultuur aan te moedigen, is het cruciaal om over een marktaantrekkelijk en competitief globaal verloningsprogramma (Global Rewards Program) te beschikken, zowel voor de leden van het Executief Comité als voor de overige leden van het Top Management en voor alle personeelsleden van de onderneming.

De hoofddoelstellingen van ons Global Rewards Programma zijn:

- prestaties aanmoedigen die winstgroei op lange termijn genereren;
- “empowerment” stimuleren om de business strategie en de gewenste cultuur te versterken;

- een eerlijke en billijke verloning bieden voor (zowel statutaire als contractuele) werknemers, en competitief op de markt;
- herkennen en valoriseren van sterke prestaties en het bevorderen van de bedrijfswaarden en –cultuur;
- de verloning linken aan zowel individuele prestaties als het globale succes van onze onderneming;
- onze onderneming in staat stellen op alle niveaus talenten op de markt aan te trekken en te behouden;
- de behoeften en de verantwoordelijkheden van de werknemers en hun gezinnen verzoenen met die van de onderneming en de maatschappij als geheel.

Onze onderneming handhaaft en moderniseert ook krachtige instrumenten uit de overheidssector zoals voordelen voor een beter evenwicht tussen werk en privéleven (bv. de zorg voor een ziek kind, hospitalisatie e.d.) en sociale ondersteuning. Ons Work-Life-departement heeft de taak om de behoeften en verantwoordelijkheden van de werknemers en hun gezinnen te verzoenen met die van de onderneming en de samenleving. Door de jaren heen hebben wij diverse prijzen gewonnen voor onze aanhoudende inspanningen om een evenwichtige werkomgeving te creëren voor ons personeel.

Het Global Rewards Program houdt dit doel en deze missie voor ogen en ondersteunt ze.

Verloning van het Executief Comité

Procedure aangaande de uitwerking van het verloningsbeleid en bepaling van het verloningsniveau van de leden van het Executief Comité

Zowel het verloningsbeleid van het Executief Comité als de individuele loonpakketten van de Gedelegeerd Bestuurder en van de overige leden van het Executief Comité worden vastgelegd door de Raad van Bestuur op basis van de door het Benoemings- en Bezoldigingscomité gemaakte aanbevelingen. De individuele loonpakketten

worden bepaald in functie van de individuele verantwoordelijkheden en competenties.

Het betreft een evenwichtig verloningsbeleid dat aantrekkelijke, marktcompetitieve verloning voorziet, dat de belangen van het management met deze van de aandeelhouders op mekaar afstemt en dat beantwoordt aan de in België

geldende regels van de Corporate Governance. Onze onderneming wil bekwame leiders aantrekken en behouden voor haar Executief Comité. Ze belooft duidelijke rolmodellen die sterk presteren en die de bedrijfswaarden bevorderen.

Net zoals de rest van het top management van onze onderneming, kunnen de leden van het Executief Comité rekenen op specifieke verloningsprogramma's die focussen op de principes van onze strategie om goede prestaties van individuen en van de onderneming consequent te belonen. Een belangrijk deel van hun totale verloning is variabel, gebaseerd op veeleisende kwantitatieve en kwalitatieve prestatiecriteria aangedreven door onze bedrijfsobjectieven qua prestatie en groei. Op deze manier wil onze onderneming haar top management aanmoedigen om op lange termijn een duurzame, winstgevende groei te leveren, in lijn met onze Groepsstrategie en de verwachtingen van onze aandeelhouders.

De positionering van deze verloningspakketten wordt regelmatig nagekeken door de verloning van de leden van het Executief Comité te vergelijken met deze van de bedrijven van de BEL 20 (exclusief financiële sector) en van andere bedrijven uit de Europese telecommunicatie- en ICT-sector. Het doel van deze analyse bestaat erin dat de globale verloning voor ieder lid van het

Executief Comité billijk, eerlijk en conform de marktpraktijken blijft en in overeenstemming is met de evolutie van zijn/haar verantwoordelijkheden en de marktsituatie van de Proximus Groep qua grootte, omvang van de activiteiten en financiële resultaten.

Het huidig bezoldigingsbeleid voorziet geen specifieke contractuele terugvorderingsbepaling ten gunste van onze onderneming voor de variabele verloning toegekend aan de leden van het Executief Comité, de Gedelegeerd Bestuurder inbegrepen, op basis van onjuiste financiële informatie.

Om zichzelf van andere werkgevers te onderscheiden, willen wij een uitstekend totaalpakket bieden, dat niet alleen bestaat uit contant geld, maar ook uit talrijke andere voordelen.

Eén van de principes van ons verloningsbeleid ligt in een zekere mate van vrijheid, waarbij de leden van het top management, inbegrepen de Gedelegeerd Bestuurder en de overige leden van het Executief Comité, de betalingswijze van hun variabele verloning kunnen kiezen.

Alle bedragen die in dit verslag zijn opgenomen, zijn bruto bedragen, exclusief de wergeversbijdragen sociale zekerheid.

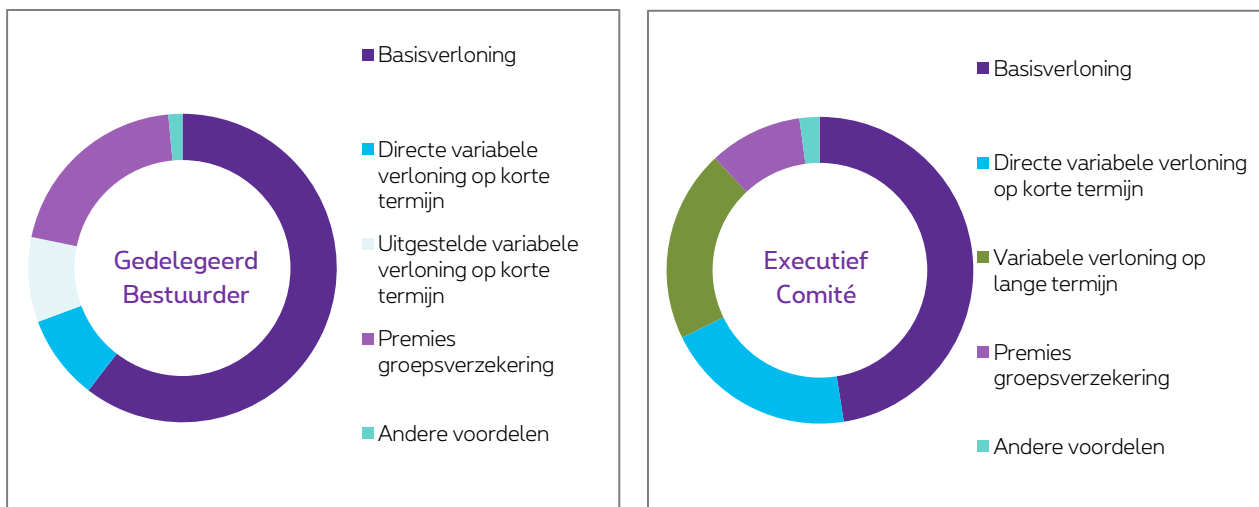
Structuur van de verloning van het Executief Comité

De verloning van de leden van het Executief Comité is als volgt samengesteld:

- Basisverloning
- Variabele verloning op korte termijn
- Variabele verloning op lange termijn
- Premies van de groepsverzekering en andere voordelen

De relatie tussen de verschillende verloningscomponenten van de Gedelegeerd Bestuurder en van de overige leden van het Executief Comité wordt geïllustreerd in de onderstaande grafieken. De grafieken tonen het effectieve en het relatieve belang van de verschillende componenten van de “on-target” verloning.

Relatief belang van de verschillende componenten van de on-target verloning vóór werkgeversbijdragen sociale zekerheid (eind 2016)

Zoals bepaald in haar overeenkomst, geniet de Gedelegeerd Bestuurder enkel een variabele verloning op korte termijn, welke wordt uitgespreid over drie jaren. De variabele verloning van de overige leden van het Executief Comité omvat een gedeelte op korte termijn en een gedeelte op lange termijn, waarvan de target bedragen identiek zijn en vastgelegd worden op basis van percentages van de basisverloning. Dit verloningsbeleid is dus volledig conform artikel 520 van het Belgische Wetboek van vennootschappen en van de Belgische Wet van 6 april 2010.

Naar aanleiding van een herziening van de organisatie van onze onderneming, uitgevoerd in 2014, en van resulterende significante veranderingen qua rollen en verantwoordelijkheden binnen het Executief Comité, heeft het Benoemings- en Bezoldigingscomité in 2015 een externe benchmark besteld om de positionering van de leden van het Executief Comité, de Gedelegeerd Bestuurder inbegrepen, te beoordelen op vlak van de verloning ten opzichte van zowel de BEL 20 bedrijven (uitgezonderd de financiële sector) als een korf van gelijkaardige bedrijven in de Europese Telecommunicatie- en ICT- sector.

Op basis van de resultaten van deze externe benchmark, heeft het Benoemings- en

Bezoldigingscomité aanbevelingen gemaakt aan de Raad van Bestuur met als doel de aantrekkelijkheid en competitiviteit van onze Groep te vrijwaren en de instandhouding te waarborgen. In september 2015 heeft de Raad van Bestuur consequent beslist om actie te ondernemen voor het op één lijn brengen van de variabele verloning van de leden van het Executief Comité met de marktmediaan praktijken.

Bijgevolg, sinds het prestatiejaar 2016 en na beslissing van de Raad van Bestuur, wordt de minimum target variabele verloning op korte en lange termijn voor de leden van het Executief Comité, uitgezonderd de Gedelegeerd Bestuurder, opgetrokken en gelijkgetrokken. De leden die dit minimum nog niet bereiken, hebben dus hun target variabele verloning op korte en lange termijn zien toenemen. Deze toename weerspiegelt zich in de variabele verloning die in 2017 zal worden toegekend aan de leden van het Executief Comité, andere dan de Gedelegeerd Bestuurder, voor het prestatiejaar 2016.

Behalve deze aanpassing van de variabele verloning van de overige leden van het Executief Comité, wordt geen andere wezenlijke wijziging aan het verloningsbeleid verwacht voor de twee volgende jaren.

Basisverloning

De basisverloning omvat het basisloon dat wordt verdiend in de functie van Gedelegeerd Bestuurder of lid van het Executief Comité voor het gerapporteerde jaar in dergelijke respectieve taken. Ze wordt bepaald door de aard en de specificiteiten van de functie, wordt onafhankelijk van elk resultaat toegekend en is contractueel onderworpen aan de toe te passen index bij Proximus.

De basisverloning van de leden van het Executief Comité wordt regelmatig door het Benoemings- en Bezoldigingscomité herzien op basis van een grondige evaluatie van de prestaties en het potentieel aangegeven door de Gedelegeerd Bestuurder, alsook op basis van externe benchmark gegevens. De evolutie van de basisverloning hangt dus af van het competentieniveau van het lid van het Executief Comité, van zijn voortdurende prestatieniveau, de evolutie van zijn verantwoordelijkheden, evenals van de marktevolutie. Eventuele aanpassingen worden steeds ter goedkeuring voorgelegd aan de Raad van Bestuur.

Wijzigingen in de cijfers van jaar tot jaar zijn het gevolg van enerzijds de bij Proximus toegepaste indexatie van 2% in juli 2016 en anderzijds het gevolg van de wijzigingen in de samenstelling van het Executief Comité, zijnde de benoeming van een nieuwe Chief Financial Officer in 2015 en een nieuwe Chief Human Resources Officer in 2016.

Basisloon in kEUR vóór sociale werkgeversbijdragen

Variabele verloning op korte termijn

Componenten van de variabele verloning op korte termijn

Ons systeem voor variabele verloning op korte termijn is ontworpen om de strategie en de waarden van onze Groep te ondersteunen en om een managementcultuur gebaseerd op resultaten te versterken.

Ons bedrijf beschouwt nauwe samenwerking van alle werknemers als zijnde een noodzaak, alle

inspanningen moeten gericht zijn op en gealigneerd zijn met het succes van de Groep.

Daarom hebben de Groepsresultaten enorme impact (voor 60%) op de variabele verloning op korte termijn van de leden van het Executief Comité, bovenop de individuele prestaties (voor 40%) en dit in lijn met de bedrijfswaarden.

Groepsprestaties - Key Performance Indicators (KPIs)

De variabele verloning wordt gedeeltelijk berekend - voor 60% - aan de hand van de prestaties t.o.v. de Key Performance Indicators, zoals vastgelegd door de Raad van Bestuur op advies van het Benoemings- en Bezoldigingscomité. Deze prestatie-indicatoren omvatten zowel financiële als niet-financiële indicatoren op het niveau van de Groep.

De Key Performance Indicators op het niveau van de Groep zijn als volgt:

- De operationele cashflow.
- Het aantal nieuwe klanten in de voice-, fix-, internet- en TV-activiteiten
- De Simplification en Customer Experience, die onze vooruitgang meten versus onze ambitie in deze domeinen

- De 'employee engagement index', die elk jaar het engagement, het strategische afstemmen en de wendbaarheid van onze medewerkers meet t.o.v. de organisatie.

De resultaten van deze KPI's worden op regelmatige basis opgevolgd en gecommuniceerd. Ze zijn gebaseerd op geauditeerde financiële cijfers en door interne en externe bureaus gespecialiseerd in markt- en klantenonderzoek genomen maatregelen, waarvan de processen regelmatig worden geauditeerd.

Deze prestatie-indicatoren komen in aanmerking voor het finale Groepsresultaat volgens een vooraf bepaald gewicht per indicator.

Individuele prestaties

Bovenop het Groepsresultaat maakt de individuele prestatie deel uit van de jaarlijkse evaluatie door de Raad van Bestuur, uitgevoerd tijdens het eerste trimester volgend op het einde van het prestatiejaar, op basis van door het Benoemings- en Bezoldigingscomité uitgebrachte aanbevelingen, t.o.v. duidelijk te bereiken en vooraf gedefinieerde meetbare objectieven, en t.o.v. de bevordering van de waarden en de

cultuur van onze onderneming. De individuele prestaties komen voor 40% in rekening van de jaarlijkse variabele verloning op korte termijn. Naast de individuele differentiatie op vlak van talenten, prestaties en impact op de Groepsprestaties, waakt de Raad van Bestuur erover dat het totaal toegekende bedrag voor de individuele prestaties in overeenstemming is met de Groepsresultaten.

Toewijzing van de variabele verloning op korte termijn

De Gedelegeerd Bestuurder geniet een target variabele verloning op korte termijn ten belope van 150.000 EUR bruto, zijnde een bedrag dat onderworpen is aan de voor Proximus geldende index. Voor de overige leden van het Executief Comité, wordt de target variabele verloning op korte termijn uitgedrukt in een percentage van de jaarlijkse basisverloning.

Zoals hierboven uitgelegd, wordt de variabele verloning op korte termijn toegekend door de Raad van Bestuur op voorstel van het Benoemings- en Bezoldigingscomité. Het aan de Gedelegeerd Bestuurder en aan de overige leden van het Executief Comité effectief toegewezen bedrag varieert in functie van de Groepsresultaten

evenals van de evaluatie van de individuele prestaties door de Raad van Bestuur.

Bij het 100% realiseren van de objectieven, ontvangt de Gedelegeerd Bestuurder of een ander lid van het Executief Comité, 100% van zijn target bedrag van de variabele verloning op korte termijn. In geval van uitstekende prestaties op het niveau van de onderneming en individueel kan de toegewezen variabele verloning op korte termijn boven de 100% van het target bedrag gaan, met een plafond van 200%. In tegenstelling kan het dalen tot 0% ingeval van zware onderprestatie.

Zoals bepaald in haar overeenkomst en zoals gedefinieerd in artikel 520ter van het Belgische

Wetboek van Vennootschappen, wordt de variabele verloning op korte termijn van de Gedelegeerd Bestuurder thans gespreid over 3 jaar. Inderdaad, 50% van haar variabele verloning is gekoppeld aan prestatie-indicatoren van het boekjaar (=directe variabele verloning op korte termijn) terwijl de overige 50% zal worden uitgesteld: 25% heeft betrekking op prestatie-indicatoren aangaande een periode van 2 jaar en 25% heeft betrekking op prestatie-indicatoren aangaande een periode van 3 jaar (= uitgestelde variabele verloning op korte termijn).

Terwijl haar mandaat van Gedelegeerd Bestuurder een aanvang nam in januari 2014, heeft de Gedelegeerd Bestuurder enkel haar directe variabele verloning op korte termijn in 2015 toegewezen gekregen, verbonden aan prestatie-indicatoren met betrekking tot het jaar 2014. Daarentegen werd haar voor de eerste maal een uitgestelde variabele verloning op korte termijn toegekend in de loop van het eerste semester van 2016, verbonden aan de prestatie-indicatoren met betrekking tot de jaren 2014 en 2015, en dit bovenop een directe variabele verloning op korte termijn, verbonden aan prestatie-indicatoren enkel met betrekking tot het

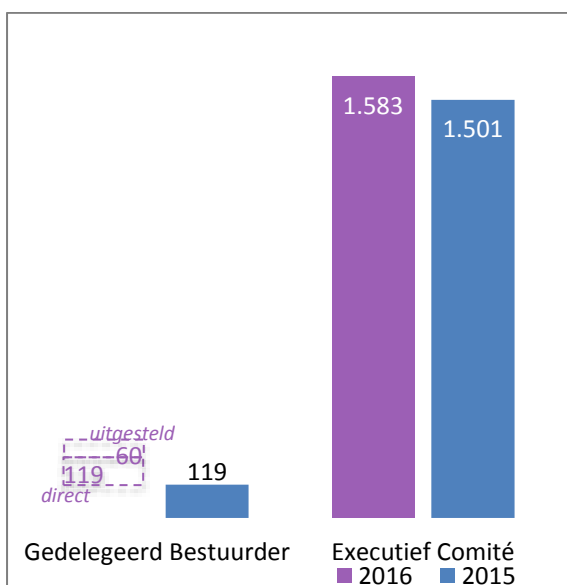
jaar 2015.

De laatste jaren heeft de Raad van Bestuur zich akkoord verklaard over een positieve evaluatie van de realisaties van de Gedelegeerd Bestuurder, gezien het overschrijden van de objectieven die haar werden toegekend en de langetermijnwaarde die ze wist te creëren sinds haar benoeming in deze rol.

In 2015 werd haar dus een directe variabele verloning op korte termijn toegekend ten belope van 118.950 EUR bruto (prestatie-indicatoren van 2014). In 2016 werd haar een directe en een uitgestelde variabele verloning op korte termijn toegekend van respectievelijk 119.400 EUR bruto (prestatie-indicatoren van 2015) en 59.475 EUR bruto (prestatie-indicatoren van de jaren 2014 en 2015).

Voor wat betreft de variabele verloning op korte termijn effectief toegekend aan de overige leden van het Executief Comité, belopen de in 2016 toegekende bedragen (prestaties van 2015) in totaal 1.583.327 EUR bruto, wat een lichte toename betekent in verhouding met het totaal toegekend in 2015 (prestaties 2014).

Variabele verloning op korte termijn in kEUR vóór werkgeversbijdragen sociale zekerheid

- Gedelegeerd Bestuurder:

- Uitbetaling in 2015: enkel toekenning van een directe variabele verloning op korte termijn (niet uitgesteld), met betrekking tot prestatiejaar 2014, voor een bedrag van 118.950 EUR

- Uitbetaling in 2016: een directe variabele verloning op korte termijn voor een bedrag van 119.400 EUR werd toegekend voor de prestaties in 2015, evenals een uitgestelde variabele verloning op korte termijn ten belope van 59.475 EUR voor de prestatiejaren 2014 en 2015

- Overige ExCo leden:

Impact van enkele opgetreden wijzigingen binnen de samenstelling van het Executief Comité

Variabele verloning op lange termijn

De Gedelegeerd Bestuurder geniet geen variabele verloning op lange termijn.

De overige leden van het Executief Comité genieten een variabele verloning op lange termijn uitgedrukt in een percentage van de jaarlijkse basisverloning. Dit percentage is identiek aan dat van hun variabele verloning op korte termijn.

De variabele verloning op lange termijn wordt door de Raad van Bestuur toegekend aan de overige leden van het Executief Comité, op basis van door het Benoemings- en Bezoldigingscomité

uitgebrachte aanbevelingen.

Bij de beslissing door de Raad van Bestuur van de effectieve toekenning kunnen er verschillende elementen in aanmerking genomen worden, zoals het aantrekken van talenten, de evaluatie van de individuele prestaties of de Groepsresultaten. Deze toekenning gebeurt door middel van een stimuleringsplan op lange termijn, wat momenteel bestaat uit een Prestatiewaardeplan op lange termijn, een door onze onderneming opgenomen plan sedert 2013.

Prestatiewaardeplan op lange termijn

De variabele verloning op lange termijn, aangeboden door ons bedrijf aan zijn topmanagers, bestaat momenteel uit een "Prestatiewaardeplan". Dit plan heeft tot doel het verloningsbeleid voor de topmanagers evenwichtig en aantrekkelijk te houden, alsook in overeenstemming met de verwachtingen van de aandeelhouders. Het richt zich op acties en initiatieven van het top management op termijn, reden waarom deze verloning duidelijk een aanmoedigend karakter heeft op lange termijn.

Ons Prestatiewaardeplan is gesteund op een evenwicht tussen de individuele prestaties en deze van de Groep. Het is volledig prestatiegericht op middellange en lange termijn, volledig transparant en in lijn met de beste marktpraktijken, en is geïnspireerd op stimuleringsplannen op lange termijn van andere Europese telecombedrijven.

Het prestatie criterium van dit plan is het totale aandeelhoudersrendement. Ons totale aandeelhoudersrendement wordt gewogen ten opzichte van het respectieve totale aandeelhoudersrendement van een korf van 12 andere Europese telecombedrijven.

In het kader van dit Prestatiewaardeplan worden de toekenningen geblokkeerd voor een periode van drie jaar, waarna de Prestatiewaarde vast wordt verworven. Na deze periode hebben de begunstigden de mogelijkheid om hun Prestatiewaarden uit te oefenen. De effectief uitbetaalde bedragen zullen afhangen van het resultaat van het, op het ogenblik van de uitoefening, totale resultaat van het aandeelhoudersrendement vergeleken met dit van de korf van gelijkaardige bedrijven. De Prestatiewaarden vervallen op de zevende verjaardag van hun toekenningsdatum.

Vergelijkbare bedrijven opgenomen in de korf

- BT
- Deutsche Telekom
- OTE
- KPN KON
- Orange
- Swisscom
- TDC
- Telecom Italia
- Telefonica
- Telekom Austria Group
- Telenor
- Telia Company

De huidige Gedelegeerd Bestuurder die haar mandaat startte in januari 2014 komt niet in aanmerking voor een variabele verloning op lange termijn. Bijgevolg werd haar geen variabele verloning op lange termijn verleend in 2015. Het contract van de CEO laat aan de Raad van Bestuur toe om een lange termijn variabele beloning voor te stellen in het geval van waardecreatie. Deze voorwaarde werd duidelijk vervuld in 2015. Omdat ze het enige lid is van het Executief Comité zonder een dergelijke lange termijn variabele beloning en omdat de Raad van Bestuur de CEO ook wenst te stimuleren op de langere termijn, heeft de Raad van Bestuur unaniem beslist in haar vergadering van februari

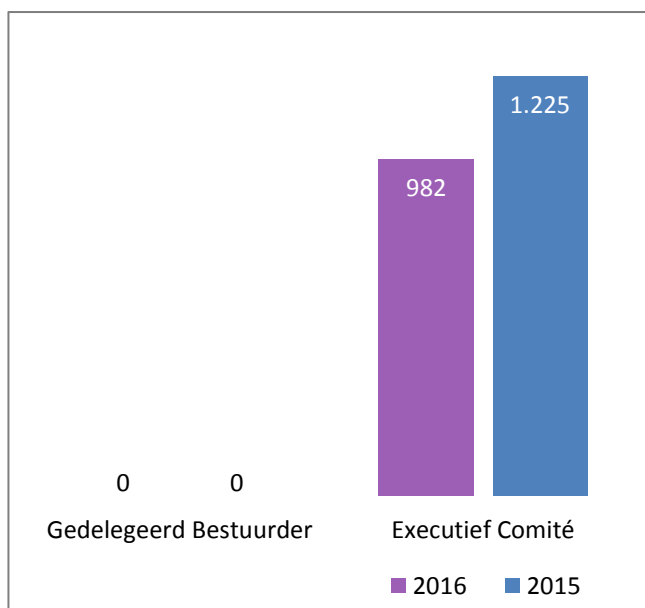
2016, de toekenning van deze lange termijn variabele beloning van de prestaties jaar 2015 voor te stellen. Gezien echter de negatieve reactie van de Belgische Staat werd dit niet op de agenda van de Algemene Vergadering van april 2016 opgenomen. Als gevolg, werd er geen lange termijn variabele beloning toegekend aan de CEO in 2016

Het totaal van de aan de leden van het Executief Comité effectief toegekende variabele verloning op lange termijn, uitgezonderd de CEO, komt uit op 1.225.250 EUR bruto in 2015 en op 982.000 EUR bruto in 2016.

Variabele verloning op lange termijn in kEUR vóór werkgeversbijdragen sociale zekerheid

De wijzigingen aan de samenstelling van het Executief Comité de laatste drie jaren, hebben een

gevolg op het totaal van de toegewezen variabele verloning op lange termijn.

Variabele verloning op lange termijn, vorig plan: aandelenoptieplan

Van 2004 tot 2012 werden aandelenopties toegekend aan het senior management, leden van het Executief Comité inbegrepen.

Hieronder volgt een overzicht van het aantal nog in bezit zijnde aandelenopties van de huidige leden van het Executief Comité, Gedelegeerd Bestuurder inbegrepen, en de evolutie ervan in de loop van 2016.

Overzicht van de nog in bezit zijnde aandelenopties van de leden van het Executief Comité

		Dominique LEROY	Dirk LYBAERT	Geert STANDAERT	Bart VAN DEN MEERSCHE
AANDELENOPTIES					
op 1 januari 2016		12.665	1.834	8.000	15.000
Uitgeoefend in 2016	Aantal	0	0	5.000	0
	Jaar van toekenning	-	-	2011	-
Vervallen in 2016	Aantal				
	Jaar van toekenning				
Verloren in 2016	Aantal				
	Jaar van toekenning				
op 31 december 2016		12.665	1.834	3.000	15.000

Sandrine Dufour, Renaud Tilmans, Jan Van Acoleyen en Phillip Vandervoort hebben geen aandelenopties in bezit.

Premies van de groepsverzekering en andere voordelen

Groepsverzekering

De Gedelegeerd Bestuurder en de andere leden van het Executief Comité nemen deel aan een aanvullend pensioenplan. Dit aanvullend pensioenplan bestaat uit een "Defined Benefit Plan" dat rechten biedt die in lijn liggen met de marktpraktijken.

Ze genieten eveneens van andere groepsverzekeringen in lijn met marktpraktijken, zoals levens- en invaliditeitsverzekeringen.

Andere voordelen

Onze Groep wil zijn topmanagers stimuleren door middel van een portefeuille van vergoedingen en voordelen die competitief zijn op de markt en verenigbaar met de Groepscultuur. De Gedelegeerd Bestuurder en de andere leden van het Executief Comité ontvangen bovenop hun verloning voordelen zoals een

hospitalisatieverzekering, het gebruik van een bedrijfswagen, welfare benefits en andere voordelen in natura. Deze voordelen maken dikwijls het onderwerp uit van vergelijkende studies en worden aangepast volgens de lopende marktpraktijken.

Algemeen overzicht

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de verloning en de andere vergoedingen die door onze onderneming of een andere onderneming van de Groep rechtstreeks of onrechtstreeks aan de leden van het Executief Comité werden toegekend in 2015 en 2016 (vergoedingen

gebaseerd op de bruto- of netto verloning, afhankelijk van het type vergoeding).

Er moet worden opgemerkt dat de globale verloning beïnvloed werd door de indexaanpassing in juli 2016, door de toekenning

van de uitgestelde variabele verloning op korte termijn aan de Gedelegeerd Bestuurder voor de eerste keer in 2016, evenals door de wijzigingen die optraden in de samenstelling van het Executief

Comité, zijnde de benoeming van een nieuwe Chief Financial Officer in 2015 en een nieuwe Chief Human Resources Officer in 2016.

Overzicht van de verloning van de leden van het Executief Comité

VERLONING	Gedelegeerd Bestuurder		Andere leden van het Executief Comité	
	2015	2016	2015	2016
Basisverloning	500.000 €	505.005 €	2.707.781	2.497.345 €
Directe variabele verloning op korte termijn	118.950 €	119.400 €	1.500.812 €	1.583.327 €
Uitgestelde variabele verloning op korte termijn	0 €	59.475 €	0 €	0 €
Variabele verloning op lange termijn	0 €	0 €	1.225.250 €	982.000 €
Pensioenvoordelen en voordelen na uitdiensttreding	167.066 €	169.666 €	715.319 €	919.496 € *
Andere voordelen	13.159 €	12.463 €	121.658 €	107.605 €
SUBTOTAAL (excl. sociale werkgeversbijdrage)	799.175 €	866.009 €	6.270.820 €	6.089.773 €
Ontslagvergoedingen	0 €	0 €	0 €	0 €
TOTAAL (excl. sociale werkgeversbijdrage)	799.175 €	866.009 €	6.270.820 €	6.089.773 €

* Verhoging van jaar tot jaar ingevolge de oppensioenstelling van een lid van het Executief Comité

Dit zijn bruto bedragen, zonder werkgeversbijdragen sociale zekerheid.

Belangrijkste bepalingen van de contractuele relatie

Contractuele overeenkomst van de Gedelegeerd Bestuurder

In januari 2014, is Mevr. Dominique Leroy haar zesjarig mandaat als Gedelegeerd Bestuurder gestart. Zij heeft een contract als een zelfstandig topmanager en is dus niet onderworpen aan werknemers' sociale zekerheidslasten.

De Gedelegeerd Bestuurder is gebonden door een niet-concurrentiebeding dat haar gedurende twaalf maanden na het verlaten van de Groep verbiedt te werken voor een concurrent van onze onderneming in België en in landen waar de Groep ten minste 5% van zijn geconsolideerde inkomsten genereert. Indien onze onderneming deze clausule activeert, zal zij ter compensatie

een bedrag ontvangen dat overeenkomt met één jaar loon. De Gedelegeerd Bestuurder is eveneens onderworpen aan de verplichtingen inzake exclusiviteit en confidentialiteit en dient de reglementen en codes van de onderneming te respecteren, zoals de Gedragscode en de Dealing Code.

Als het mandaat van de Gedelegeerd Bestuurder wordt herroepen vóór het einde van de zesjarige termijn, zal ons bedrijf haar een contractuele verbrekingsvergoeding betalen gelijk aan één jaar basisloon.

Belangrijkste contractuele bepalingen van de andere leden van het Executief Comité

Alle andere leden van het Executief Comité zijn gebonden door een niet-concurrentiebeding dat hun gedurende twaalf maanden na het verlaten

van de Groep verbiedt te werken voor een andere mobiele of vaste operator met een licentie die actief is op de Belgische markt. Indien onze

onderneming deze clause activeert, zullen ze ter compensatie een bedrag ontvangen dat overeenkomt met zes maanden loon.

Net zoals de Gedelegeerd Bestuurder, worden de overige leden van het Executief Comité eveneens onderworpen aan de verplichtingen inzake

exclusiviteit en confidentialiteit en dienen de reglementen en codes van de onderneming te respecteren, zoals de Gedragscode en de Dealing Code.

Ze hebben een contractuele verbrekingsclausule die een vergoeding van één jaar loon voorziet.

Strijdig belang

Een algemene policy is van toepassing in het bedrijf met betrekking tot strijdige belangen. Deze verbiedt het beschikken over financiële belangen die het persoonlijk oordeel of de professionele taken op een voor de Proximus groep negatieve manier kunnen beïnvloeden.

In overeenstemming met artikel 523 van het Belgische Wetboek van Vennootschappen heeft de Gedelegeerd Bestuurder, mevrouw D. Leroy, verklaard tijdens de Raad van Bestuur van 25 februari 2016 dat zij een belangenconflict had in verband met het agendapunt "Evaluatie van haar prestaties voor 2015". Conform artikel 523 van het Belgische Wetboek van vennootschappen worden de notulen van deze vergadering hieronder opgenomen.

"Conform artikel 523 van het Belgische Wetboek van Vennootschappen verklaart de Gedelegeerd Bestuurder, mevrouw D. Leroy, een belangenconflict te hebben i.v.m. de evaluatie van haar prestaties voor 2015. Ze verzoekt de Raad kennis te nemen van haar verklaring en om de nodige verklaringen op te nemen in het jaarverslag van Proximus voor het jaar 2016. Ze stelt ook de commissaris van Proximus op de hoogte van dit belangenconflict en verlaat de vergadering.

De Raad sluit zich volmondig en met eenparigheid van stemmen aan bij de aanbeveling van het Bezoldigingscomité en bij het principe om de Gedelegeerd Bestuurder een LTI toe te kennen, en beslist de overeenkomst die met de Gedelegeerd Bestuurder werd ondertekend, toe te passen.

Op aanbeveling van het Bezoldigingscomité en op voorwaarde dat de meerderheidsaandeelhouder ermee instemt, beslist de Raad van Bestuur:

Wat het Kortlopende Stimuleringsplan voor de Gedelegeerd Bestuurder betreft:

- de referentieperiode voor de variabele verloning op korte termijn van de Gedelegeerd Bestuurder vanaf het Prestatiejaar 2015 aan te passen van een spreiding over 3 jaar naar een referentieperiode van 1 jaar;
- een percentage van 200% toe te wijzen, dat de individuele prestatie van de Gedelegeerd Bestuurder voor het prestatiejaar 2015 weerspiegelt, wat betekent dat in 2016 een totaal bedrag van 238.800 EUR aan de Gedelegeerd Bestuurder zal worden uitbetaald;
- het plan voor aandelenopties te implementeren voor het individuele luik van de variabele verloning op korte termijn van de Gedelegeerd Bestuurder, en de Voorzitter van de Raad diens gevolg te machtigen i.v.m. de operationele elementen van deze implementering.

Wat het Langlopende Stimuleringsplan voor de Gedelegeerd Bestuurder betreft:

- artikel 4.4 van de overeenkomst, dat een Langlopend Stimuleringsplan voor de Gedelegeerd Bestuurder voorziet, indien de Gedelegeerd Bestuurder erin slaagt waarde te creëren;
- in 2016 een Prestatiewaarde ten bedrage van €150.000 bruto toe te kennen aan

de Gedelegeerd Bestuurder, op voorwaarde dat het bezoldigingsverslag wordt goedgekeurd op de Algemene Vergadering van april 2016.”

Gezien echter de negatieve reactie van de Belgische Staat werd dit niet op de agenda van de Algemene Vergadering van april 2016

opgenomen. Als gevolg, werd er geen lange termijn variabele beloning toegekend aan de CEO in 2016 en de uitbetaling van de Short Term Incentive werd, in overeenstemming met artikel 520ter van het Belgisch Wetboek van Vennootschappen, beperkt tot 50% in 2016 met een uitstel van 25% tot 2017 en 25% tot 2018.

Verplichting in gevolge de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige economische overheidsbedrijven

Mandaten uitgeoefend in ondernemingen waarin Proximus participeert

De mandaten uitgeoefend door leden van de bestuursorganen van Proximus binnen de vennootschappen, groepen en organismen binnen

dewelke Proximus participaties bezit of waartoe zij bijdraagt aan de werking, worden onbezoldigd uitgeoefend.

Participaties	Leden op 31/12/2016
PROXIMUS GROUP SERVICES N.V.	S. Dufour
	G. Kerremans
	L. Kervyn de Meerendré
	H. Wampers
PROXIMUS OPAL N.V.	O. Moumal
	D. Lybaert
BELGACOM INTERNATIONAL CARRIER SERVICES (BICS) N.V.	D. Leroy
	S. Dufour
	D. Lybaert
	M. Gatta
	J. Van Acoleyen
CONNECTIMMO N.V.	D. Kurgan
	J. Joos
	S. De Clerck
	S. Dufour
TANGO S.A.	P. Delcoigne
	S. Dufour
	G. Hoffmann
	R. Tilmans

	J. Van Acoleyen B. Van Den Meersche P. Vandervoort
Participaties	Leden op 31/12/2016
TELINDUS S.A. (Luxembourg)	S. Dufour G. Hoffmann M. Lindemans A. Meyers B. Van Den Meersche B. Watteeuw J-F. Willame
TELINDUS-ISIT BV	G. Degezelle P. Van Der Perren B. Watteeuw
SKYNET iMOTION ACTIVITIES N.V.	P. Verdingh
BELGIAN MOBILE WALLET N.V.	S. Dufour B. Van Den Meersche
PXS RE S.A.	L. Kervyn de Meerendré O. Moulal
BE-MOBILE N.V.	D. Leroy S. Dufour B. Van Den Meersche
PROXIMUS SpearIT N.V.	S. Bovy G. Hoffmann B. Van Den Meersche P. Van Der Perren D. Van Eynde B. Watteeuw
PROXIMUS ICT-EXPERT COMMUNITY (PIEC) C.V.B.A.	K. De Man (als vaste vertegenwoordiger van Proximus SpearIT N.V.) P. Vandervoort (als vaste vertegenwoordiger van Proximus Opal N.V.) B. Watteeuw (als vaste vertegenwoordiger van Proximus N.V.) D. Van Eynde (als vaste vertegenwoordiger van Telindus S.A. Luxembourg)
CLEARMEDIA N.V.	B. Watteeuw S. Bovy D. Van Eynde O. Malherbe S. Huijbrechts
SCARLET BELGIUM N.V.	C. Dujardin V. Licoppe A. Marchant R. Tilmans P. Vandervoort
AWINGU N.V.	P. Vandervoort

Divers

Leden van het College van Commissarissen

Het mandaat van Deloitte Bedrijfsrevisoren BV ovve CVBA, Gateway Building, Luchthaven Nationaal 1J, 1930 Zaventem, vertegenwoordigd door de heer Michel Denayer en van CDP Petit & Co SPRL, vertegenwoordigd door de heer Damien Petit, als bedrijfsrevisor van Proximus zal

verstrijken op het ogenblik dat de jaarlijkse algemene vergadering wordt gehouden in 2022.

Het mandaat van de heer Pierre Rion werd vernieuwd op 10 februari 2016.

Mandaat van de revisor die verantwoordelijk is voor de certificatie van de geconsolideerde jaarrekening voor de Proximus Groep

Het mandaat van Deloitte Bedrijfsrevisoren BV ovve CVBA, vertegenwoordigd door de heer Michel Denayer en de heer Nico Houthaeve voor het geconsolideerde auditmandaat van Proximus

N.V. van publiek recht zal verstrijken op het ogenblik dat de jaarlijkse algemene vergadering wordt gehouden in 2019.

Tot besluit

Namens de Raad van Bestuur, zijn we zo vrij u voor te stellen de jaarrekening, zoals ze hier wordt voorgelegd, goed te keuren en verzoeken u de bestuurders en commissarissen van de jaarrekening kwijting te verlenen voor de uitvoering van hun mandaat tijdens het voorbije boekjaar.

Op aanbeveling van het Benoemings- en Bezoldigingscomité en overeenkomstig artikel 18 van de statuten, dragen we de heer Pierre Demuelenaere voor als kandidaat lid van de Raad van Bestuur, hetgeen een hernieuwing van zijn mandaat tot de algemene vergadering van 2021 betekent.

Hoogachtend,

Namens de Raad van Bestuur,

Brussel, 23 februari 2017.

Dominique Leroy

Gedelegeerd Bestuurder

Stefaan De Clerck

Voorzitter van de Raad van Bestuur

Geconsolideerde jaarrekening

2016

proximus

Geconsolideerde jaarrekening

Opgesteld in overeenstemming met de internationale financiële rapporteringsnormen voor de jaren eindigend per 31 december 2016 en 2015

Geconsolideerde balans	2
Geconsolideerde resultatenrekening	3
Geconsolideerde staat van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten	4
Geconsolideerd kasstroomoverzicht	4
Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen	7
Toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening	7
Toelichting 1. Informatie betreffende de onderneming	8
Toelichting 2. Belangrijkste opname- en waarderingsregels	8
Toelichting 3. Goodwill	22
Toelichting 4. Immateriële vaste activa met bepaalde gebruiksduur	24
Toelichting 5. Materiële vaste activa	26
Toelichting 6. Deelnemingen in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen	27
Toelichting 7. Andere deelnemingen	33
Toelichting 8. Winstbelasting	34
Toelichting 9. Activa en schulden voor pensioenen, andere vergoedingen na uitdiensttreding en beëindigingsvoordelen	37
Toelichting 10. Andere vaste activa	44
Toelichting 11. Voorraden	44
Toelichting 12. Handelsvorderingen	44
Toelichting 13. Andere vlottende activa	45
Toelichting 14. Beleggingen	45
Toelichting 15. Geldmiddelen en kasequivalenten	46
Toelichting 16. Activa opgenomen als aangehouden voor verkoop	46
Toelichting 17. Vermogen	46
Toelichting 18. Rentedragende schulden	48
Toelichting 19. Voorzieningen	50
Toelichting 20. Andere langetermijnschulden	53
Toelichting 21. Andere kortetermijnschulden	55
Toelichting 22. Netto omzet	55
Toelichting 23. Andere bedrijfsopbrengsten	56
Toelichting 24. Niet-recurrente opbrengsten	56
Toelichting 25. Kosten van aan omzet- gerelateerde materialen en diensten	56
Toelichting 26. Workforce kosten	57
Toelichting 27. Non-workforce kosten	57
Toelichting 28. Niet-recurrente kosten	57
Toelichting 29. Afschrijvingen	60
Toelichting 30. Netto financiële kosten	60
Toelichting 31. Winst per aandeel	61
Toelichting 32. Betaalde en voorgestelde dividenden	62
Toelichting 33. Bijkomende toelichtingen inzake financiële instrumenten	63
Toelichting 34. Informatie over verbonden partijen	60
Toelichting 35. Rechten, verbintenissen en voorwaardelijke verplichtingen	75
Toelichting 36. Op aandelen gebaseerde betalingen	79
Toelichting 37. Relatie met de commissaris	81
Toelichting 38. Segmentinformatie	82
Toelichting 39. Recent gepubliceerde IFRS-normen	84
Toelichting 40. Gebeurtenissen na balansdatum	86

Geconsolideerde balans

(in miljoen EUR)

(in miljoen EUR)

ACTIVA	Toelichting	2015	2016
VASTE ACTIVA		6.386	6.372
Goodwill	3	2.272	2.279
Immateriële vaste activa met beperkte levensduur	4	1.162	1.099
Materiële vaste activa	5	2.809	2.910
Geassocieerde ondernemingen en joint ventures	6	2	3
Andere deelnemingen	7	9	10
Uitgestelde belastingvorderingen	8	89	34
Andere vaste activa	10	43	37
VLOTTENDE ACTIVA		1.897	1.745
Vorraden	11	108	125
Handelsvorderingen	12	1.140	1.149
Terug te vorderen belastingen	8	14	46
Andere vlottende activa	13	124	122
Beleggingen	14	8	6
Geldmiddelen en kasequivalenten	15	502	297
TOTAAL ACTIVA		8.283	8.117
PASSIVA	Toelichting		
EIGEN VERMOGEN	17	2.965	2.981
Eigen vermogen (aandeel van de groep)	17	2.801	2.819
Geplaatst kapitaal		1.000	1.000
Eigen aandelen		-448	-430
Wettelijke reserves		100	100
Herwaarderingsreserve		-112	-125
Vergoedingen in aandelen		5	5
Overgedragen winsten		2.255	2.270
Minderheidsbelangen	17	164	162
LANGETERMIJNSCHULDEN		2.663	2.697
Rentedragende schulden	18	1.761	1.763
Schulden voor pensioenen, andere vergoedingen na uitdiensttreding en beëindigingsvoordelen	9	464	544
Voorzieningen	19	157	144
Uitgestelde belastingen	8	96	84
Andere langetermijnschulden	20	185	162
KORTETERMIJNSCHULDEN		2.655	2.439
Rentedragende schulden	18	674	407
Handelsschulden		1.330	1.388
Belastingen	8	82	65
Andere kortetermijnschulden	21	570	579
TOTAAL PASSIVA		8.283	8.117

Geconsolideerde resultatenrekening

(in miljoen EUR)	Toelichting	Boekjaar afgesloten op 31 december	
		2015	2016
Netto omzet	22	5.944	5.829
Andere bedrijfsopbrengsten	23	68	44
Totale opbrengsten		6.012	5.873
Kosten van aan omzetgerelateerde materialen en diensten	25	-2.377	-2.242
Workforce kosten	26	-1.199	-1.159
Non-workforce kosten (1)	27	-792	-644
Niet-recurrente kosten (1)	28	2	-95
Totale bedrijfskosten vóór afschrijvingen		-4.366	-4.141
Bedrijfswinst vóór afschrijvingen		1.646	1.733
Afschrijvingen	29	-869	-917
Bedrijfswinst		777	816
Financiële opbrengsten		20	3
Financiële kosten		-140	-104
Netto financiële kosten	30	-120	-101
Verlies van geassocieerde ondernemingen en joint ventures		-2	-1
Winst vóór belastingen		655	715
Belastingen	8	-156	-167
Nettowinst		499	548
Minderheidsbelangen	17	17	25
Nettowinst (aandeel van de groep)		482	523
Gewone winst per aandeel (in EUR)	31	150	162
Verwaterde winst per aandeel (in EUR)	31	150	162
Gewogen gemiddeld aantal gewone uitstaande aandelen	31	321.767.821	322.317.201
Gewogen gemiddeld aantal gewone uitstaande aandelen voor verwaterde winst per aandeel	31	322.272.472	322.610.116

(1) aangepast in 2015

Geconsolideerde staat van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten

(in miljoen EUR)	Toelichting	Boekjaar afgesloten op 31 december	
		2015	2016
Nettowinst		499	548
Niet-gerealiseerde resultaten:			
Items die zullen gereclassificeerd worden naar winst en verlies			
Kasstroom afdekkingsinstrumenten:			
Winst(verlies) onmiddellijk opgenomen in het eigen vermogen		-5	-2
Herclassificatie van de aanpassingen		4	0
Overdracht naar resultaten rekening voor de periode		0	1
Totaal voor gerelateerde belastingeffecten		-1	-1
Belastingen op niet-gerealiseerde resultaten			
Kasstroom afdekkingsinstrumenten			
Winst(verlies) onmiddellijk opgenomen in het eigen vermogen		2	1
Overdracht naar resultaten rekening voor de periode		-1	0
Winstbelasting m.b.t. items die zullen gereclassificeerd worden		0	0
Items die zullen gereclassificeerd worden naar winst en verlies - na aftrek van belastingeffecten		0	0
Items die niet zullen gereclassificeerd worden			
Herwaardering van toegezegdpensioenregelingen		18	-8
Totaal voor gerelateerde belastingeffecten	9	18	-8
Belastingen op niet-gerealiseerde resultaten			
Herwaardering van toegezegdpensioenregelingen		-1	-5
Winstbelasting m.b.t. items die niet zullen gereclassificeerd worden		-1	-5
Items die niet zullen gereclassificeerd worden na aftrek van winstbelasting		17	-13
Totaal van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten		515	535
Toe te rekenen aan:			
Aandeelhouders van de moedermaatschappij		498	510
Minderheidsbelangen		17	25

Geconsolideerd kasstroomoverzicht

		Boekjaar afgesloten op 31 december	
(in miljoen EUR)	Toelichting	2015	2016
Kasstroom uit operationele activiteiten			
Nettowinst		499	548
Aanpassingen voor:			
Afschrijvingen op immateriële en materiële vaste activa	4/5	869	917
Toename / (afname) van voorzieningen	19	3	-14
Uitgestelde belastinglasten	8	-3	38
Aandeel in het verlies van ondernemingen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode	6	2	1
Herwaardering naar de reële waarde van financiële instrumenten	30	-16	0
Afschrijving van de achtergestelde obligatieleningen	30	31	6
Winst op de verkoop van deelnemingen en ondernemingen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode	30	-2	0
Winst uit de verkoop van vaste activa		-18	-3
Andere niet-kasbewegingen		3	1
Kasstroom uit operationele activiteiten vóór wijzigingen in het bedrijfskapitaal		1.370	1.493
Daling / (toename) van voorraden		9	-17
Daling / (toename) van handelsvorderingen		54	-2
Vermindering van belastingvorderingen		0	-31
Daling van andere vlottende activa		33	2
Toename in andere vaste activa		0	0
Toename / (daling) van handelsschulden		-29	28
Daling van belastingsschulden		-32	-16
Toename / (afname) van andere korte termijnschulden		2	-24
Toename / (afname) van nettoschuld voor pensioenen, andere vergoedingen na uitdiensttreding en beëindigingsvoordelen	9	-22	73
Toename van andere langetermijnschulden en voorzieningen		0	15
Toename van het bedrijfskapitaal, netto van aanschaffingen en verkopen van filialen		16	28
Nettokasstroom uit operationele activiteiten		1.386	1.521
Kasstroom uit investeringsactiviteiten			
Geldmiddelen betaald voor aanschaffing van immateriële en materiële vaste activa	4/5	-1000	-962
Kasstroom voor het verwerven van andere deelnemingen en joint ventures		-3	-2
Geldmiddelen betaald voor aanschaffing van dochterondernemingen, na aftrek van verworven geldmiddelen	6.5	-20	-6
Geldmiddelen gekregen uit / (betaald) de verkoop van geconsolideerde ondernemingen na aftrek van afgestane geldmiddelen	6	-3	0
Geldmiddelen uit de verkoop van immateriële en materiële vaste activa		39	5
Geldmiddelen uit de verkoop van andere deelnemingen en ondernemingen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode		8	3
Nettokasstroom besteed in investeringsactiviteiten		-978	-962
Kasstroom vóór financieringsactiviteiten		408	559

Kasstroom uit financieringsactiviteiten

Dividenden uitgekeerd aan aandeelhouders	32	-489	-485
Dividenden uitgekeerd aan minderheidsbelangen	17	-36	-26
Netto verkoop van eigen aandelen		19	18
Netto verkoop van geldbeleggingen		0	2
Uitgifte van langetermijnschulden		492	1
Aflossing van langetermijnschulden (2)		-594	-677
Uitgave van kortetermijnschuld		0	404
Nettokasstroom besteed in financieringsactiviteiten (1)		-608	-764

Nettoafname van geldmiddelen en kasequivalenten**-200 -205**

Geldmiddelen en kasequivalenten op 1 januari		702	502
Geldmiddelen en kasequivalenten op 31 december	15	502	297

Nettokasstroom uit operationele activiteiten bevat de volgende kasbewegingen :

Betaalde interesten		-92	-79
Ontvangen interesten		3	3
Betaalde belastingen		-191	-177

(1) Winsten en verliezen ten gevolgen van schulderstructurering zijn deel van de kasstromen behandeld in financieringsactiviteiten.

(2) De terugbetaling van langetermijnschulden is de netto cash ontvangen en betaald voor de schulden en daarmee samenhangende derivaten.

Mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen

(in miljoen EUR)	Geplaatst kapitaal	Eigen aandelen (EA)	Wettelijke reserves	Voor verkoop aangehou- den & afdekkings- reserve	Herwaar- derings- reserve	Vergoe- dingen in aandelen	Overgedra- gen winsten	Totaal eigen vermogen (aandeel van de groep)	Minderheids- belangen	Totaal eigen vermogen
Saldo op 1 januari 2015	1.000	-470	100	2	-130	8	2.270	2.779	189	2.969
Herwaardering aan reële waarde van kasstroom afdekkingsinstrumenten	0	0	0	-1	0	0	0	0	0	0
Herwaardering van toegezegdpensionregelingen	0	0	0	0	17	0	0	17	0	17
Wijzigingen in het eigen vermogen niet opgenomen in de resultatenrekening	0	0	0	-1	17	0	0	16	0	16
Nettowinst	0	0	0	0	0	0	482	482	17	499
Totaal van niet-gerealiseerde inkomsten en kosten	0	0	0	-1	17	0	482	498	17	515
Dividenden aan aandeelhouders (m.b.t. 2014)	0	0	0	0	0	0	-322	-322	0	-322
Interim dividenden aan aandeelhouders (m.b.t. 2015)	0	0	0	0	0	0	-161	-161	0	-161
Dividenden van dochterondernemingen aan minderheidsbelangen	0	0	0	0	0	0	0	0	-36	-36
Wijziging van eigendomsbelang in deelnemingen	0	0	0	0	0	0	-14	-14	-6	-20
Eigen aandelen										
Uitoefening van opties op aandelen	0	22	0	0	0	0	-2	20	0	20
Opties op aandelen										
Uitoefening van opties op aandelen	0	0	0	0	0	-2	2	0	0	0
Totaal transacties met aandeelhouders en minderheidsbelangen	0	22	0	0	0	-2	-496	-477	-42	-519
Saldo op 31 december 2015	1.000	-448	100	1	-114	5	2.255	2.801	164	2.965
Herwaardering van toegezegdpensionregelingen	0	0	0	0	-13	0	0	-13	0	-13
Wijzigingen in het eigen vermogen niet opgenomen in de resultatenrekening	0	0	0	0	-13	0	0	-13	0	-13
Nettowinst	0	0	0	0	0	0	523	523	25	548
Totaal van niet-gerealiseerde inkomsten en kosten	0	0	0	0	-13	0	523	510	25	535
Dividenden aan aandeelhouders (m.b.t. 2015)	0	0	0	0	0	0	-322	-322	0	-322
Interim dividenden aan aandeelhouders (m.b.t. 2016)	0	0	0	0	0	0	-161	-161	0	-161
Dividenden van dochterondernemingen aan minderheidsbelangen	0	0	0	0	0	0	0	0	-26	-26
Bedrijfscombinaties (1)	0	0	0	0	0	0	-25	-25	-1	-26
Eigen aandelen										
Uitoefening van opties op aandelen	0	6	0	0	0	0	-1	5	0	5
Verkoop van eigen aandelen	0	12	0	0	0	0	1	13	0	13
Opties op aandelen										
Uitoefening van opties op aandelen	0	0	0	0	0	-1	1	0	0	0
Totaal transacties met aandeelhouders en minderheidsbelangen	0	18	0	0	0	-1	-508	-491	-27	-519
Saldo op 31 december 2016	1.000	-430	100	1	-127	5	2.270	2.819	162	2.981

(1) zie toelichting 6.5

Toelichting bij de geconsolideerde jaarrekening

Toelichting 1. Informatie betreffende de onderneming

De geconsolideerde jaarrekening per 31 december 2016 werd goedgekeurd voor publicatie door de Raad van Bestuur van 23 februari 2017. Ze omvat de jaarrekening van Proximus NV, haar dochterondernemingen evenals het aandeel van de Groep in de resultaten van geassocieerde ondernemingen en joint ventures opgenomen volgens de “equity” methode (hierna “de Groep” genoemd).

Proximus NV is een Naamloze Vennootschap van Publiek Recht die in België is geregistreerd. De omvorming van Proximus NV van een Autonoom Overheidsbedrijf naar een Naamloze Vennootschap van Publiek Recht werd doorgevoerd bij koninklijk besluit van 16 december 1994. De zetel van Proximus NV is gevestigd in de Koning Albert-II-laan 27 te 1030 Brussel, België. De naamsverandering is gebeurd in 2015.

De Raad van Bestuur, de Chief Executive Officer en het Executief Comité evalueren de financiële prestaties en kennen de middelen toe volgens de klantgeoriënteerde organisatie die gestructureerd is rond de volgende te rapporteren operationele segmenten:

- **De Consumer Business Unit (CBU)** verkoopt spraakproducten en -diensten, internet en televisie, zowel op vaste als mobiele netwerken, aan residentiële klanten en aan kleine bedrijven sinds 2015 (zelfstandigen en kleine ondernemingen), evenals ICT-oplossingen voornamelijk op de Belgische markt;
- **De Enterprise Business Unit (EBU)** verkoopt ICT- en telecomdiensten en -producten aan middelgrote en grote

ondernemingen. Deze ICT-oplossingen, waaronder telefoondiensten, worden vooral gecommmercialiseerd onder de merknamen Proximus en Telindus, zowel op de Belgische als de internationale markten;

- **De Wholesale Unit (WU)** verkoopt diensten aan andere telecom- en kabeloperatoren;
- **International Carrier Services (ICS)** is verantwoordelijk voor de internationale carrieractiviteiten;
- **De Technology Unit (TEC)** centraliseert alle netwerk- en IT-diensten en kosten (uitgezonderd kosten verbonden aan de klantenactiviteiten en aan de levering van ICT-oplossingen) en levert diensten aan CBU, EBU en WU.
- **Staff and Support (S&S)** groepeerde alle horizontale functies (human resources, finance, legal, strategy and corporate communication), internal services en real estate, die de activiteiten van de Groep ondersteunen.

Het aantal medewerkers van de Groep (in voltijdse equivalenten) bedroeg 13.633 op 31 december 2016 en 14.090 op 31 december 2015; Voor 2015 bestond het gemiddelde aantal personeelsleden van de Groep uit 164 kaderpersoneelsleden, 12.432 bedienden en 1.444 arbeiders. Voor 2016 bestond het gemiddelde aantal personeelsleden van de Groep uit 163 kaderpersoneelsleden, 12.218 bedienden en 1.401 arbeiders.

Toelichting 2. Belangrijkste opname- en waarderingsregels

Vorbereidingsbasis

De bijgevoegde geconsolideerde jaarrekening per 31 december 2016 werd opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards ("IFRS") zoals goedgekeurd voor toepassing binnen de Europese Unie. De Groep opteerde niet voor een vervroegde toepassing van enige IASB-normen of interpretaties.

Wijzigingen in opname- en waarderingsregels

De Groep anticipeert niet op de toepassing van normen en interpretaties. De toegepaste opname- en waarderingsregels zijn consistent met deze van vorige boekjaren behalve voor wat betreft de toepassing door de Groep van de nieuwe of herziene IFRS-normen of interpretaties zoals goedgekeurd voor toepassing door de Europese Unie en die verplicht zijn vanaf 1 januari 2016, en welke zijn:

Aanpassingen aan normen:

- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS-normen (periode 2012-2014);
- Jaarlijkse verbeteringen aan IFRS-normen (periode 2010-2012);
- Aanpassingen aan IFRS 1 ("Verwerking van overnames van deelnemingen in gezamenlijke bedrijfsactiviteiten")
- Aanpassingen aan IAS 16 / 38 ("Verduidelijking van aanvaardbare afschrijvingsmethodes")
- Aanpassingen aan IAS 27 (Vermogensmutatiemethode in de enkelvoudige jaarrekening)
- Aanpassingen aan IAS 1 ("Presentatie voorstellen")
- Aanpassingen aan IFRS 10, IFRS 12 en IAS 28 ("Beleggingsentiteiten : toepassing van de consolidatievrijstelling")
- Aanpassingen aan IAS 19 (Personeelsbeloningen – Werknemersbijdragen)

De toepassing van deze nieuwe en aangepaste normen heeft beperkte impact op de jaarrekening van de Groep.

Alternatieve prestatie maatstaven

De Groep maakt gebruik van zogenoemde alternatieve prestatie maatstaven ("APM") in de jaarrekening en toelichting. Een alternatieve prestatie maatstaf is een financiële maatstaf van een historische of toekomstige financiële prestatie, financiële positie en kasstromen andere dan een financiële maatstaf gedefinieerd in het toepasselijke kader voor financiële verslaglegging (IFRS). Hun definitie is opgenomen in de begrippenlijst die is toegevoegd tot de sectie "Management Discussie" van het geconsolideerd jaarverslag. Ze worden consistent gebruikt in de tijd en wanneer een wijziging nodig is worden vergelijkbare cijfers toegelicht. Vanaf 2016 wordt een onderverdeling gemaakt tussen workforce en non-workforce. De 2015 workforce en non-workforce bedragen stemmen overeen met de som van de voorheen gerapporteerde personeelskosten en andere bedrijfskosten.

Consolidatiebasis

In toelichting 6 is de lijst opgenomen van de dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen.

Dochterondernemingen zijn entiteiten waarover de Groep zeggenschap heeft. Er is zeggenschap wanneer de Groep macht heeft over de deelneming, blootgesteld is aan of rechten heeft op veranderlijke opbrengsten uit hoofde van zijn betrokkenheid bij de deelneming en over de mogelijkheid beschikt zijn macht te gebruiken om zijn opbrengsten te beïnvloeden.

Een dochteronderneming wordt opgenomen in de consolidatie vanaf de dag waarop zeggenschap wordt verworven over de dochteronderneming en eindigt wanneer de Groep zeggenschap verliest. Intragroepsaldi en –verrichtingen en bijhorende niet-gerealiseerde winsten of verliezen tussen ondernemingen van de Groep worden volledig geëlimineerd. Indien nodig worden de opname- en waarderingsregels van de dochterondernemingen

aangepast om ervoor te zorgen dat de geconsolideerde jaarrekening opgemaakt wordt volgens uniforme grondslagen.

Wijzigingen in het eigendomsbelang van de Groep in dochterondernemingen die niet leiden tot het verlies van zeggenschap in die dochterondernemingen worden verwerkt als eigenvermogenstransacties. Elk verschil tussen de reële waarde van de betaalde vergoeding en de wijziging in de belangen zonder overheersende zeggenschap worden rechtstreeks in het eigenvermogen verwerkt en toegerekend aan de eigenaars van de onderneming.

Een joint venture is een gezamenlijke overeenkomst waarbij de partijen die gezamenlijke zeggenschap over de overeenkomst hebben, rechten hebben op de netto activa van de overeenkomst.

Gezamenlijke zeggenschap is het contractueel afgesproken delen van de zeggenschap over een overeenkomst, waarvan slechts sprake is wanneer besluiten over de relevante activiteiten unanieme instemming vereisen van de partijen die de zeggenschap delen. Joint ventures worden opgenomen in deze geconsolideerde jaarrekeningen volgens de vermogensmutatiemethode.

Geassocieerde ondernemingen zijn ondernemingen waarop de Groep een invloed van betekenis heeft, meer bepaald deelnemingen waarin Proximus de macht heeft om deel te nemen (geen zeggenschap) aan de financiële en operationele beleidsbeslissingen. Deze deelnemingen worden ook opgenomen volgens de vermogensmutatiemethode.

Volgens die methode worden de investeringen in geassocieerde deelnemingen of joint ventures aanvankelijk erkend tegen verkrijgingsprijs en vervolgens aangepast voor het aandeel van de Groep in de winst of het verlies of andere niet-gerealiseerde resultaten van de geassocieerde deelneming of de joint venture, en dit vanaf de aanschaffingsdatum. Deze investeringen en het vermogensaandeel van de resultaten voor de periode zijn respectievelijk weergegeven in de balans en de resultatenrekening als deelnemingen in geassocieerde ondernemingen en joint ventures en als aandeel in de resultaten van geassocieerde ondernemingen en joint ventures.

De groep beëindigt de toepassing van de vermogensmutatiemethode op het ogenblik dat een investering geen geassocieerde onderneming of joint venture meer is, of wanneer de investering wordt opgenomen als aangehouden voor verkoop. Wanneer de Groep een belang blijft aanhouden in de vroegere geassocieerde onderneming of joint venture is het belang een financieel actief. De Groep waardeert het overblijvende belang aan reële waarde op die datum en de reële waarde wordt beschouwd als de reële waarde bij initiële erkenning in overeenstemming met IAS 39. Het verschil tussen de boekwaarde van de geassocieerde onderneming of joint venture op datum van stopzetten van de vermogensmutatiewaarde enerzijds, en de reële waarde van elk overblijvend belang en opbrengst uit de gedeeltelijke verkoop van het belang in de geassocieerde onderneming of joint venture anderzijds, wordt opgenomen in de berekening van de winst of verlies op de verkoop van de geassocieerde onderneming of joint venture.

De Groep blijft de vermogensmutatiemethode toepassen wanneer een investering in een geassocieerde onderneming een joint venture wordt of wanneer een investering in een joint venture een investering in een geassocieerde onderneming wordt. In dergelijk geval van wijziging in eigendomsbelang gebeurt er geen herberekening aan reële waarde.

Bedrijfscombinaties

Verwerving van bedrijven wordt verwerkt volgens de overnamemethode. De overgedragen vergoeding wordt gewaardeerd tegen reële waarde, die berekend wordt als de som van de reële waarden van de overgedragen activa op overnamedatum, de aangegane verplichtingen jegens voormalige eigenaars van de overgenomen partij en de door de overnemende partij uitgegeven aandelenbelangen in ruil voor zeggenschap over de overgenomen partij. De aan de overname gerelateerde kosten worden erkend in de resultatenrekening wanneer ze zich voordoen.

Op overnamedatum worden de verworven identificeerbare activa en overgenomen verplichtingen gewaardeerd aan hun reële waarde op die datum, en deze inclusief de reële

waardering van de niet-erkende activa en verplichtingen in de balans van de overgenomen partij welke hoofdzakelijk klantenbestanden en merknamen omvatten.

Belangen zonder overheersende zeggenschap ("minderheidsbelangen") kunnen initieel gewaardeerd worden tegen reële waarde of tegen het evenredige deel in de identificeerbare netto-activa van de overgenomen partij. De keuze van het waarderingsprincipe wordt transactie per transactie bepaald.

Beoordelingen en schattingen

Bij de opmaak van de geconsolideerde jaarrekening dient het management beoordelingen en schattingen te maken die een impact hebben op de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Beoordelingen en schattingen die gemaakt worden op elke rapporteringsdatum weerspiegelen de omstandigheden die bestonden op die datum (zoals marktprijs, intrestvoeten en wisselkoersen). Hoewel management deze schattingen baseert op haar beste kennis van de huidige gebeurtenissen en van de acties die de Groep zou kunnen ondernemen, kunnen werkelijke resultaten afwijken van deze schattingen. Belangrijkste beoordelingen en schattingen zijn vooral gedaan in volgende domeinen:

Claims en voorwaardelijke verplichtingen (zie toelichting 35)

Voor claims en voorwaardelijke verplichtingen is beoordeling vereist ten aanzien van het bestaan van een verplichting die het gevolg is van een gebeurtenis uit het verleden, het bepalen van de waarschijnlijkheid van een economische uitstroom, en van het kwantificeren van deze waarschijnlijke uitstroom van economische middelen. Deze inschatting wordt herzien wanneer nieuwe informatie beschikbaar is en met behulp van advies van externe experts.

Winstbelastingen

Op 11 januari 2016 kondigde de Europese Commissie zijn beslissing aan dat de Belgische rulings, toegestaan aan multinationals inzake "Excess Profit", als illegale staatsteun worden beschouwd. BICS heeft dergelijke ruling

toegepast voor de periode 2010 -2014. BICS heeft de terugvorderingsaanslag van de vermeende staatssteun betaald in lijn met de schattingen.

Bovendien heeft BICS beroep aangetekend voor het Europees Gerecht tegen de beslissing van de Europese Commissie. Het management meent dat de positie zoals opgenomen in deze jaarrekening de beste schatting weergeeft van het verwachte finale resultaat.

Realiseerbare waarde van kasstroom genererende eenheden met goodwill

In toelichting 3 worden de belangrijkste veronderstellingen besproken die gebruikt zijn, bij het testen op bijzondere waardeverminderingen, voor het bepalen van de realiseerbare waarde van de kasstroom genererende eenheden met goodwill.

Actuariële veronderstellingen betreffende de waardering van de verplichtingen voor personeelsbeloningen en fondsbeleggingen

De Groep heeft verschillende personeelsbeloningsplannen zoals pensioenplannen, andere plannen na uitdiensttreding en beëindigingsvoordelen. In toelichting 9 (Activa en schulden voor pensioenen, andere vergoedingen na uitdiensttreding en beëindigingsvoordelen) worden de belangrijkste veronderstellingen besproken die gebruikt zijn bij de waardering van de verplichting, de fondsbeleggingen en de netto kost over de periode.

Zeggenschap over BICS.

Zoals beschreven in toelichting 6 is BICS een dochteronderneming van de Groep via het aangehouden belang van 57,6% van de aandelen en 57,6% van de stemrechten. De aandeelhoudersovereenkomst van BICS voorziet in besluitvormingsregels en een "deadlock" procedure van kracht vanaf 1 januari 2010. Deze regels en procedures deden de Groep in het verleden besluiten dat het zeggenschap had over BICS. Deze conclusie blijft geldig onder toepassing van IFRS 10 "De geconsolideerde jaarrekening" (effectief op 1 januari 2014), zelfs rekening houdend met

potentiële belemmeringen voor het uitoefenen van zeggenschap over BICS.

Omrekening van vreemde valuta

De presentatievaluta voor de Groep is de euro. Transacties in vreemde valuta worden bij initiële opname omgerekend aan de wisselkoers die geldt op de transactiedatum. Monetaire activa en passiva uitgedrukt in vreemde munt worden op balansdatum in de functionele valuta van de entiteit omgerekend aan de slotkoers van die dag. Netto wisselkoersverschillen bij de omrekening van monetaire activa en passiva worden in het resultaat opgenomen onder “andere bedrijfskosten” in de periode waarin ze zich voordoen.

Buitenlandse activiteiten

Sommige buitenlandse dochterondernemingen en joint ventures werkzaam in niet euro landen worden beschouwd als buitenlandse activiteiten die integraal deel uitmaken van de activiteiten van de rapporterende onderneming. Hierbij worden de monetaire activa en passiva op balansdatum omgerekend tegen de slotkoers; niet-monetaire activa en passiva worden omgerekend tegen de historische koers, uitgezonderd niet-monetaire activa die in de lokale munt aan reële waarde gewaardeerd zijn. Deze laatste worden omgerekend aan de wisselkoers op het moment dat de reële waarde bepaald werd.

De opbrengsten en kosten van deze entiteiten worden omgerekend tegen de gemiddelde koers. De resulterende wisselkoersverschillen worden in het resultaat opgenomen onder “andere bedrijfskosten” in de periode waarin ze zich voordoen.

Voor andere buitenlandse dochterondernemingen en joint-ventures werkzaam in niet eurolanden, worden de activa en de passiva op balansdatum omgerekend tegen de slotkoers. De opbrengsten en kosten van deze entiteiten worden omgerekend tegen de gemiddelde koers. De resulterende wisselkoersverschillen worden rechtstreeks in een afzonderlijke component van het eigen vermogen geboekt. Bij de verkoop van dergelijke entiteit wordt het cumulatieve bedrag dat in het eigen vermogen genomen werd en betrekking heeft op deze specifieke buitenlandse operatie in resultaat genomen.

Alle wisselkoersverschillen die voortvloeien uit een monetair element dat deel uitmaakt van de netto investering van de Groep in dergelijke entiteit worden eveneens in dezelfde afzonderlijke component van het eigen vermogen opgenomen.

Goodwill

Goodwill vertegenwoordigt het bedrag waarmee de som van de overgedragen vergoeding, het bedrag van enig minderheidsbelang, en de reële waarde van het voorheen aangehouden aandelenbelang, indien toepasselijk, de netto reële waarde van de identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen verworven via bedrijfscombinaties overschrijdt. Wanneer de Groep zeggenschap verwerft, wordt enig voorheen aangehouden belang in de overgenomen partij geherwaardeerd naar reële waarde via de resultatenrekening.

Wanneer de netto reële waarde, na herbeoordeling van de identificeerbare activa, verplichtingen en voorwaardelijke verplichtingen verworven in een bedrijfscombinatie, de som van de overgedragen vergoeding, het bedrag van enig minderheidsbelang, en de reële waarde van het voorheen aangehouden aandelenbelang overtreft, wordt deze meerwaarde onmiddellijk erkend in de resultatenrekening als winst uit een ‘voordelige koop’.

Veranderingen in de voorwaardelijke vergoeding die deel uitmaakt van de overgedragen vergoeding worden aangepast ten opzichte van goodwill, indien deze zich voordoen tijdens de voorwaardelijke aankooprijstoeuwijzingsperiode en indien ze verband houden met feiten en omstandigheden die bestonden op datum van overname. In de andere gevallen, afhankelijk van het al dan niet classificeren van de voorwaardelijke vergoeding als eigen vermogen of niet, worden de aanpassingen via eigen vermogen of via de resultatenrekening opgenomen.

Aankoopkosten worden in kosten opgenomen en belangen zonder overheersende zeggenschap (‘minderheidsbelangen’) worden berekend op overnamedatum, ofwel aan hun reële waarde, ofwel aan hun proportioneel deel in de identificeerbare activa en schulden van de

overgenomen partij, en dit op een transactie -per-transactie basis.

Goodwill wordt gewaardeerd tegen kostprijs en wordt niet afgeschreven maar jaarlijks getest op bijzondere waardeverminderingen op het niveau van de kasstroom genererende eenheid alsook telkens wanneer er een aanwijzing is dat de kasstroom genererende eenheid aan wie de goodwill werd toegewezen een bijzondere waardevermindering zou kunnen hebben ondergaan. Een erkend bijzondere waardevermindering verlies op goodwill wordt nooit teruggenomen in de volgende periodes, zelfs indien er aanwijzingen zijn dat de bijzondere waardevermindering niet langer bestaat of verminderd zou kunnen zijn.

Immateriële vaste activa met bepaalde gebruiksduur

De immateriële vaste activa bestaan hoofdzakelijk uit de Global System for Mobile Communications ("GSM")-licentie, de Universal Mobile Telecommunications Systems ("UMTS")-licentie, 4G-licenties, merknamen en klantenbestanden verworven via bedrijfscombinaties, intern ontwikkelde software en andere immateriële vaste activa zoals voetbalrechten, uitzendrechten en extern ontwikkelde software.

De Groep activeert bepaalde uitgaven gemaakt met betrekking tot de ontwikkeling of de aankoop van software voor intern gebruik indien zij identificeerbaar zijn, indien de Groep zeggenschap heeft over de activa en indien de toekomstige economische voordelen waarschijnlijk zijn. De geactiveerde kosten voor software zijn opgenomen als intern gegenereerde en andere immateriële vaste activa en worden afgeschreven over drie tot vijf jaar.

Immateriële vaste activa met een bepaalde gebruiksduur die afzonderlijk zijn verworven worden bij de eerste opname gewaardeerd tegen kostprijs. De geraamde aanschaffingswaarde van immateriële vaste activa die verworven met in de

tijd wijzigende prijsstructuren, omvatten de vaste en de geraamde variabele vergoeding op overnamedatum. Wanneer vervolgens de boekwaarde van de financiële schuld herberekend wordt, wordt de kostprijs van het activa aangepast. De kostprijs van immateriële vaste activa verworven bij een bedrijfscombinatie is de reële waarde op overnamedatum.

Immateriële vaste activa met een bepaalde gebruiksduur worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De restwaarde van zulke immateriële vaste activa wordt verondersteld nul te zijn.

- Merknamen en klantenbestanden verworven in bedrijfscombinaties worden lineair afgeschreven over hun geraamde gebruiksduur (3 tot 20 jaar). Uitgezonderd wanneer het gebruik van een actief beperkt is in tijd, om contractuele redenen of gegeven het verwachte gebruik door het management, wordt de gebruiksduur bepaald op aanschaffingsdatum, op individuele basis per actief, zodanig dat de verwachte gecumuleerde geactualiseerde kasstromen die door het actief in kwestie gegenereerd worden gedurende zijn gebruiksduur, ongeveer 90% vertegenwoordigen van de totaal verwachte gecumuleerde geactualiseerde kasstromen.
- GSM-, UMTS- en 4 G licenties, andere immateriële vaste activa en intern gegenereerde activa met beperkte gebruiksduur worden lineair afgeschreven over hun geraamde gebruiksduur. De afschrijving begint zodra het immaterieel vast actief beschikbaar is voor beoogd gebruik. De gebruiksduur van licenties zijn vastgelegd bij Koninklijk Besluit en variëren van 5 tot 20 jaar.

De gebruiksduur werd als volgt bepaald:

GSM, UMTS, 4G en andere netwerklicenties	volgens licentieduur
• GSM (2G)	5 tot 6
• UMTS (3G)	16
• LTE (4G)	15
• 800 MHz (4G)	20
Verworven merknamen en klantenbestanden	3 tot 20
Software	5
Gebruiksrechten, voetbal en uitzendrechten	Contractduur (als regel van 2 tot 5)

De afschrijvingsperiode en de afschrijvingsmethode voor immateriële vaste activa met een bepaalde gebruiksduur worden minstens aan het einde van elk boekjaar herzien. Veranderingen in de voorziene gebruiksduur of in het voorziene patroon van toekomstige economische voordelen vervat in het actief, worden verrekend door de afschrijvingsperiode en afschrijvingsmethode te veranderen. Deze worden behandeld als wijzigingen van de boekhoudkundige schattingen.

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa, inclusief aan derden verhuurde activa, worden gepresenteerd volgens hun aard en worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met de gecumuleerde afschrijvingen en bijzondere waardeverminderingen. De kosten voor de uitbreidingen of substantiële verbeteringen van de materiële vaste activa worden geactiveerd. De onderhouds- en herstellingskosten voor materiële vaste activa worden opgenomen in de bedrijfskosten indien ze de gebruiksduur van het actief niet verlengen of :

wanneer het toekomstig economische nut niet beduidend verhoogd wordt. De kostprijs van materiële vaste activa bevat de kosten voor hun ontmanteling, verwijdering en herstelling, indien de Groep hiervoor een verplichting heeft ten gevolge van de installatie van het actief.

Een element dat tot de materiële vaste activa hoort wordt niet langer op de balans opgenomen na vervreemding of wanneer er geen economische voordelen meer te verwachten zijn van het gebruik of de vervreemding van het actief. Een eventuele winst of verlies voortvloeiend uit het niet meer opnemen van het actief (berekend als het verschil tussen de geschatte netto opbrengst en de boekwaarde van het actief) wordt opgenomen in de resultatenrekening van het jaar waarin het actief niet langer wordt opgenomen.

De afschrijving van een actief start zodra het klaar is voor zijn beoogd gebruik. De afschrijvingen worden lineair berekend over de geraamde gebruiksduur van het actief. De gebruiksduur wordt als volgt bepaald

Terreinen en gebouwen	Gebruiksduur (jaren)
• Terreinen	onbeperkt
• Gebouwen en uitrustingen in gebouwen	22 tot 33
• Faciliteiten in gebouwen	3 tot 10
• Werken in gehuurde gebouwen en reclame uitrustingen	3 tot 10
Technische en netwerkuitrustingen	
• Kabels en buizen	15 tot 20
• Centrales	8 tot 10
• Transmissie	6 tot 8
• Radio Toegang Network	6 tot 7

• Mobiele sites en uitrusting voor faciliteiten in sites	5 tot 10
• Uitrustingen geïnstalleerd in de gebouwen van de klant	2 tot 8
• Data en andere netwerkuitrustingen	2 tot 15

Meubilair en voertuigen

• Meubilair en kantooruitrusting	3 tot 10
• Voertuigen	5 tot 10

De restwaarden, gebruiksduur en afschrijvingsmethoden van activa worden aan het eind van elk boekjaar herzien en aangepast indien nodig.

Kosten van verkochte materialen, personeelskosten en andere bedrijfskosten worden weergegeven in de resultatenrekening na aftrek van de werkzaamheden uitgevoerd en geactiveerd door de onderneming voor de uitbouw van materiële vaste activa.

Financieringskosten worden geactiveerd indien zij rechtstreeks toe te rekenen zijn aan de verwerving, bouw of productie van een in aanmerking komend actief.

Bijzondere waardeverminderingen van niet-financiële activa

De Groep onderzoekt op iedere balansdatum of de niet-financiële activa geen tekenen van bijzondere waardevermindering vertonen.

De Groep vergelijkt minstens één keer per jaar de boekwaarde met de geschatte realiseerbare waarde van immateriële vaste activa in aanbouw en kasstroom genererende eenheden die goodwill omvatten. De Groep voert deze jaarlijkse bijzondere waardeverminderingstest uit tijdens het vierde kwartaal van het jaar.

Er wordt een bijzondere waardevermindering erkend wanneer de boekwaarde van een actief of kasstroom genererende eenheid de geraamde realiseerbare waarde overschrijdt. De realiseerbare waarde van een actief is de hoogste waarde tussen de reële waarde van een actief of een kasstroom genererende eenheid na aftrek van de verkoopkosten en de bedrijfswaarde voor de Groep.

Bij de bepaling van de bedrijfswaarde worden de geschatte toekomstige kasstromen geactualiseerd, waarbij een disconteringsvoet

vóór belasting wordt toegepast die rekening houdt met de huidige marktbeoordelingen van de tijdwaarde van geld en de specifieke risico's van het actief of de kasstroom genererende eenheid.

Bijzondere waardeverminderingen op goodwill, immateriële vaste activa en materiële vaste activa worden opgenomen in de bedrijfskosten. Op iedere balansdatum wordt beoordeeld of er aanwijzingen zijn dat een voorheen opgenomen bijzondere waardevermindering niet langer bestaat of is afgenomen. Indien een dergelijke aanwijzing bestaat, wordt de realiseerbare waarde geschat. Een voorheen erkende bijzondere waardevermindering wordt slechts teruggeden indien er een wijziging is opgetreden in de schattingen die worden gebruikt ter bepaling van de realiseerbare waarde van het actief sinds de laatste bijzondere waardevermindering werd erkend. Indien dit het geval is worden de bijzondere waardeverminderingen op activa andere dan goodwill teruggeden ten einde de boekwaarde van het actief te verhogen naar de realiseerbare waarde. Dit verhoogde bedrag kan niet hoger zijn dan de boekwaarde die zou zijn gekomen (na aftrek van afschrijvingen) indien in voorgaande jaren geen bijzondere waardevermindering voor het actief zou zijn opgenomen. Deze terugname wordt erkend als bedrijfskosten in de resultatenrekening.

Uitgestelde belastingen

Uitgestelde belastingen worden geboekt voor de tijdelijke verschillen tussen de boekwaarde van activa en passiva in de geconsolideerde balans en hun respectievelijke belastbare basis.

Uitgestelde belastingvorderingen verbonden aan verrekenbare tijdelijke verschillen en niet-gebruikte overgedragen belastingverliezen worden opgenomen in zoverre het waarschijnlijk is dat er voldoende belastbare winst beschikbaar zal

zijn waarmee het verrekenbare tijdelijke verschil of de niet-gebruikte belastingverliezen kunnen worden verrekend.

De boekwaarde van de uitgestelde belastingvorderingen wordt bij iedere balansdatum opnieuw beoordeeld en wordt verminderd in die mate dat het niet waarschijnlijk is dat toekomstige belastbare winst zal toelaten de belastingvordering geheel of gedeeltelijk te realiseren. Niet erkende belastingvorderingen worden op iedere balansdatum herschat en worden erkend in die mate dat het waarschijnlijk geworden is dat de toekomstige belastbare winst de realisatie van de belastingvordering mogelijk zal maken.

Uitgestelde belastingvorderingen en –schulden worden berekend tegen de aanslagvoeten die naar verwachting zullen worden toegepast in de periode waarin het actief zal worden gerealiseerd of het passief zal worden afgewikkeld; op basis van de aanslagvoeten (en belastingwetgeving) waarvan het wetgevingsproces materieel is afgesloten op balansdatum.

Wijzigingen in uitgestelde belastingvorderingen en –verplichtingen worden erkend in de resultatenrekening tenzij ze betrekking hebben op elementen die rechtstreeks erkend worden in het eigen vermogen; in dit geval zal de belastingsimpact ook rechtstreeks erkend worden in het eigen vermogen.

Uitgestelde belastingverplichtingen voor tijdelijke verschillen die verband houden met investeringen in dochterondernemingen worden erkend, uitgezonderd wanneer de moedermaatschappij het tijdstip kan bepalen waarop het tijdelijk verschil wordt afgewikkeld en het niet waarschijnlijk is dat het verschil zal worden afgewikkeld in de nabije toekomst.

Pensioenen, andere vergoedingen na uitdiensttreding en beëindigingsvoordelen

De Groep beheert verschillende toegezegdepensioenregelingen waarvoor bijdragen worden gestort in afzonderlijk beheerde fondsen. De Groep is eveneens overeengekomen om bijkomende vergoedingen na uitdiensttreding uit te keren aan bepaalde personeelsleden. De kost voor het verstrekken van de beloningen voorzien in de plannen wordt voor elk plan afzonderlijk bepaald gebruikmakend van de

actuariële 'Projected Unit Credit'-waarderingsmethode. De actuariële winsten en verliezen worden opgenomen via gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten (eigen vermogen). Pensioenkosten van verstreken diensttijd en winst of verlies op regelingen worden erkend in de resultatenrekening wanneer ze zich voordoen.

Bij het toepassen van de herziene IAS 19 norm heeft de Groep beslist om de periodieke kost te presenteren als operationele en financiële activiteit voor hun respectievelijke componenten.

De Groep beheert ook verschillende toegezegdebijdrageregelingen. Voor plannen met een gewaarborgd minimum rendement heeft het management, bij afwezigheid van specifieke regels, een methodologie toegepast die overeenstemt met de "Projected Unit Credit" waarderingsmethode, om te komen tot relevante informatie en betrouwbare schattingen van de verplichting en de eventuele onderfinanciering. De berekende verplichting is de huidige waarde van de verworven reserves geprojecteerd aan het huidige gegarandeerd rendement. De gebruikte disconteringsvoet voor het berekenen van de huidige waarde weerspiegelt het rendement van hoogwaardige ondernemingsobligaties. Om de onderfinanciering te bepalen wordt de vergelijking gemaakt met de fondsbeleggingen.

De Groep voert verschillende herstructureringsplannen uit die beëindigingsvoordelen en andere vormen van bijkomende voordelen inhouden. Vrijwillige beëindigingsvoordelen om personeelsleden te stimuleren het dienstverband te beëindigen worden erkend wanneer de personeelsleden het aanbod van die voordelen aanvaarden. Niet-vrijwillige beëindigingsvoordelen worden erkend wanneer de Groep het beëindigingsplan gecommuniceerd heeft aan de betrokken personeelsleden en indien het plan beantwoordt aan specifieke criteria.

Voordelen, verleend onder voorwaarde van het verderzetten van het dienstverband zijn geen beëindigingsvoordelen maar zijn langetermijnpersoneelsbeloningen. De schuld voor deze voordelen wordt erkend over de duur van de toekomstige prestaties.

De actuariële winsten en verliezen op de schulden voor herstructureringsprogramma's worden in de resultatenrekening opgenomen wanneer ze zich voordoen.

Korte- en langetermijnvoordelen voor personeelsleden

De kost van alle korte- en langetermijnvoordelen voor personeelsleden, zoals lonen en salarissen, betaald verlof, bonussen, medische interventies en andere worden opgenomen gedurende de periode waarin het personeelslid de desbetreffende dienst verleent. De Groep neemt deze kosten enkel op indien zij wettelijk of feitelijk verplicht is om een dergelijke betaling te doen en indien er een betrouwbare raming van de schuld kan worden gemaakt.

Financiële instrumenten

Reële waarde van de financiële instrumenten

De volgende methodes en principes worden toegepast om de reële waarde van de financiële instrumenten te ramen:

- Voor investeringen in genoteerde bedrijven en wederzijdse fondsen is de reële waarde gelijk aan hun beurskoers;
- Voor investeringen in niet-genoteerde ondernemingen wordt de reële waarde geraamd aan de hand van recente verkooptransacties op de aandelen van deze niet-genoteerde ondernemingen of, bij gebrek aan zulke transacties, door middel van verschillende waarderingstechnieken zoals toekomstige verdisconteerde kasstroommodellen en "multiples"-methodes;
- Voor investeringen in niet-genoteerde ondernemingen waarvoor geen betrouwbare reële waarde kan worden bepaald, wordt de reële waarde gebaseerd op de historische aanschaffingskosten, gecorrigeerd met de eventuele bijzondere waardeverminderingen;
- Voor langetermijnschulden die onderhevig zijn aan variabele rentevoeten wordt de afgeschreven kost geacht de reële waarde te

benaderen;

- Voor langetermijnschulden die onderhevig zijn aan een vaste rentevoet wordt de reële waarde bepaald op basis van de marktwaarde indien aanwezig, of anders op basis van de toekomstige verdisconteerde kasstromen;
- Voor handelsvorderingen, handelsschulden, andere kortlopende activa en passiva worden de boekwaarden in de balans bij benadering opgenomen tegen een reële waarde rekening houdend met hun korte looptijd;
- Voor geldmiddelen en kasequivalenten vormen de boekwaarden opgenomen in de balans een benadering van hun reële waarde rekening houdend met hun korte looptijd;
- Voor derivaten worden de reële waarden geraamd rekening houdend met hun genoteerde prijs op een actieve markt, en indien niet beschikbaar, gebruikmakend van verschillende waarderingstechnieken, in het bijzonder de verdiscontering van de toekomstige kasstromen.

Criteria voor de initiële opname en het niet meer opnemen van financiële activa en passiva

De financiële instrumenten worden initieel opgenomen wanneer de Groep de contractuele bepalingen van de instrumenten onderschrijft. Gewone aankopen en verkopen van financiële activa worden geboekt op de afwikkelingsdatum.

Financiële activa (of een gedeelte ervan) worden niet meer opgenomen wanneer de Groep de rechten op de vergoedingen, bepaald in het contract, te gelde maakt, of de rechten vervallen of de Groep er afstand van doet of nog indien de Groep de controle verliest over de contractuele rechten die betrekking hebben op het financiële actief. Financiële passiva (of een gedeelte ervan) worden niet meer opgenomen indien de verplichting bepaald in het contract vervalt, ingetrokken of geannuleerd wordt.

Criteria voor de saldering van financiële activa en passiva

Indien er een wettelijk afdwingbaar compensatierecht bestaat voor opgenomen financiële activa en passiva en de intentie aanwezig is om het passief af te wikkelen en het actief tegelijk te gelde te maken of op netto basis af te wikkelen, worden alle financiële gevolgen gecompenseerd.

Criteria voor classificering van de financiële instrumenten als “tot einde looptijd aangehouden”

Sommige financiële instrumenten worden als “behouden tot vervaldatum” geclassificeerd op basis van de mogelijkheid en de intentie van de Groep om deze instrumenten tot hun vervaldatum te behouden. De Groep heeft al een ruime ervaring in het naleven van deze regel.

Criteria voor het classificeren van de financiële instrumenten als “voor verkoop beschikbaar”

De financiële activa die geen derivaten zijn, waarbij de Groep niet van plan is deze tot het einde van hun looptijd te behouden, die niet als “leningen en vorderingen” geclassificeerd zijn en die door de Groep bij aanvang niet als gewaardeerde activa tegen hun reële waarde via de resultatenrekening geclassificeerd zijn, worden als “aangehouden tot verkoop” geclassificeerd.

Aandelen in het eigen vermogen van niet-geconsolideerde ondernemingen worden gewoonlijk als “aangehouden tot verkoop” geclassificeerd. Aandelen in wederzijdse of in soortgelijke fondsen worden geclassificeerd als “aangehouden tot verkoop” als ze bij eerste opname niet aangemerkt worden als gewaardeerd tegen reële waarde met waardeveranderingen in de resultatenrekening.

Andere deelnemingen

Andere deelnemingen bevatten de aandelen gehouden in entiteiten die geen dochterondernemingen, joint-venture of geassocieerde ondernemingen zijn.

Deze deelnemingen worden initieel opgenomen tegen kostprijs, zijnde tegen de reële waarde van de verstrekte vergoeding met inbegrip van de aanschaffingskosten verbonden aan de investering. Deze deelnemingen worden op de balans geclassificeerd onder de ‘voor verkoop beschikbare financiële activa’.

Na de initiële opname,

- Beleggingen in eigenvermogeninstrumenten waarvoor geen genoteerde marktprijs bestaat en de reële waarde niet op een betrouwbare wijze kan worden bepaald worden gewaardeerd tegen kostprijs verminderd met een eventuele bijzondere waardevermindering;
- Alle andere deelnemingen worden gewaardeerd tegen de reële waarde waarbij de wijzigingen in de reële waarde rechtstreeks worden opgenomen in het eigen vermogen tot het financieel actief verkocht, geïncasseerd of van de hand gedaan wordt, waarna de voorheen in het eigen vermogen toegerekende gecumuleerde winsten of verliezen worden opgenomen in de resultatenrekening onder netto financiële kosten.

Andere financiële vaste activa

De andere financiële vaste activa omvatten derivaten (zie verder), rentedragende vorderingen op lange termijn zoals leningen aan joint ventures, personeel en kasgaranties, en beleggingen op lange termijn zoals ‘notes’ en gekochte obligaties. Langetermijnvorderingen worden geboekt als leningen en vorderingen uitgegeven door het bedrijf en worden gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs. Langetermijninvesteringen worden geclassificeerd als tot het eind van de looptijd aangehouden en worden gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs.

Handelsvorderingen en andere vlottende activa

Handelsvorderingen en andere vlottende activa worden in de balans opgenomen tegen nominale waarde (gewoonlijk het oorspronkelijke

factuurbedrag) met aftrek van de waardeverminderingen voor dubieuze debiteuren.

Beleggingen

De beleggingen omvatten aandelen in fondsen en wederzijdse fondsen, vastrentende effecten en deposito's met een looptijd van meer dan drie maanden maar minder dan één jaar.

Aandelen worden initieel opgenomen tegen kostprijs, meer bepaald de reële waarde van de verstrekte vergoeding met inbegrip van de aanschaffingskosten verbonden aan de investering. Na de initiële opname worden aandelen behandeld als beschikbaar voor verkoop, met een herwaardering tot de reële waarde die rechtstreeks in het eigen vermogen wordt geboekt, tot de investering wordt verkocht, geïncasseerd of van de hand gedaan. De gecumuleerde winsten of verliezen die voorheen in het eigen vermogen werden geboekt, worden daarna in de resultatenrekening opgenomen.

Vastrentende effecten worden initieel opgenomen tegen kostprijs, meer bepaald de reële waarde van de verstrekte vergoeding met inbegrip van de aanschaffingskosten verbonden aan de investering. Na de initiële opname worden de vastrentende effecten die aangemerkt zijn als beschikbaar voor verkoop gewaardeerd aan reële waarde, waarbij de winsten en verliezen uit herwaardering in het eigen vermogen worden opgenomen tot de investering is verkocht, geïncasseerd of van de hand gedaan; dan worden deze cumulatieve winsten en verliezen opgenomen in de resultatenrekening. De vastrentende effecten die bestemd zijn om tot vervaldag te worden gehouden, worden gewaardeerd tegen de afgeschreven kostprijs, gebruikmakend van de methode van de effectieve rentevoet.

Deposito's worden gewaardeerd tegen de afgeschreven kostprijs.

Geldmiddelen en kasequivalenten

Geldmiddelen en kasequivalenten omvatten liquide middelen, lopende bankrekeningen en beleggingen met een initiële looptijd van minder dan drie maanden, die zeer liquide zijn, onmiddellijk kunnen worden omgezet in geldmiddelen

waarvan het bedrag bekend is en die geen materieel risico van waardevermindering in zich dragen.

Geldmiddelen en kasequivalenten worden geboekt tegen de afgeschreven kostprijs.

Bijzondere waardeverminderingen van financiële activa

De Groep onderzoekt op iedere balansdatum of financiële activa of het geheel van financiële activa objectieve indicaties van bijzondere waardevermindering vertonen. Als de boekhoudkundige waarde van de financiële activa hoger is dan de geschatte realiseerbare waarde, wordt een bijzondere waardevermindering geboekt.

Er wordt altijd een specifieke rekening gebruikt om de bijzondere waardeverminderingen te boeken, ongeacht of deze door een kredietverlies veroorzaakt werden of niet.

De provisies en waardeverminderingen op financiële activa worden als andere bedrijfskosten geboekt wanneer de activa betrekking hebben op operationele activiteiten. Voor andere deelnemingen, geassocieerde ondernemingen en activa met betrekking tot financieringsactiviteiten worden de provisies en waardeverminderingen geboekt als financiële kosten.

De waardeverminderingen op vorderingen worden geboekt wanneer het waarschijnlijk is dat de Groep niet in staat zal zijn alle verschuldigde bedragen te innen, op basis van geïndividualiseerde criteria of op basis van statistieken en de analyse van de ouderdomsbalans.

In geval van waardeverminderingen die te wijten zijn aan kredietverliezen, wordt de waardevermindering teruggenomen wanneer het waarschijnlijk is dat de Groep in staat zal zijn de financiële activa te innen, op basis van verschillende indicaties zoals de oplevering van waarborgen, een succesvolle kapitaalverhoging bij de schuldenaar, enz.

De waardevermindering wordt ook teruggenomen wanneer het actief definitief verkocht, ontvangen of daarentegen niet terugvorderbaar is. Op dat moment worden de

definitieve opbrengsten / (kosten) geboekt in de resultatenrekening.

De waardeverminderingen op 'voor verkoop beschikbare' eigen vermogensinstrumenten worden erkend in resultaat in geval van een significante (meer dan 30%) of langdurige (meer dan 12 maanden achtereenvolgend) daling van de reële waarde beneden kostprijs. Deze waardeverminderingen worden niet teruggenomen in de resultatenrekening. Indien een waardevermindering teruggenomen moet worden, zal een terugneming in het eigen vermogen geboekt worden, als een herwaardering tot de reële waarde.

Rentedragende schulden

Alle kredieten en leningen worden initieel opgenomen tegen kostprijs, meer bepaald de reële waarde van de ontvangen vergoeding na aftrek van de uitgiftekosten verbonden aan de leningen.

Na de initiële opname worden de niet-afgedekte schulden gewaardeerd tegen afgeschreven kostprijs op basis van de effectieve intrestvoetmethode met afschrijving van verdisconteringen of premies in de resultatenrekening.

Derivaten

De Groep heeft geen derivaten (en geeft er ook geen uit) voor handelsdoeleinden, maar sommige van haar derivaatcontracten beantwoorden niet aan de criteria van IAS 39 om als hedge accounting te worden verwerkt. Ze worden daarom erkend als derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden. Wijzigingen in hun reële waarde worden opgenomen in de resultatenrekening.

De Groep maakt gebruik van derivaten zoals IRCS, rentetermijncontracten en valutaopties om haar risico's verbonden aan schommelingen in vreemde valuta voor onderliggende activa, passiva en toekomstige transacties in te beperken. De derivaten worden tegen reële waarde erkend onder volgende rubrieken: andere activa (lange en korte termijn), rentedragende schulden (lange en korte termijn) en andere schulden (lange en korte termijn).

Een IRCS wordt gebruikt om het groepsrisico van schommelingen van de rentevoet en vreemde valuta op een langetermijnschuld in JPY in te perken. De Groep past hiervoor geen hedge accounting toe. Deze langetermijnschuld in JPY omvat een in een contract besloten derivaat. Dergelijk derivaat wordt gescheiden van het basiscontract en geboekt tegen de reële waarde waarbij wijzigingen in de reële waarde in de resultatenrekening opgenomen worden. De mark-to-marketaanpassingen op dit derivaat wordt gecompenseerd door deze op de IRSC.

Sinds september 2011 is de Groep gestart met het afsluiten van derivaten (termijnwisselcontracten) voor het indekken van de risico's op wisselkoersschommelingen van zeer waarschijnlijke verwachte toekomstige transacties. De Groep verwerkt de kasstroomafdekking administratief als volgt: het deel van de winst of het verlies op het afdekkingsinstrument waarvan is vastgesteld dat het een effectieve afdekking is, wordt in niet gerealiseerde resultaten genomen tot het afgedekte feit zich voordoet. Indien de afgedekte transactie leidt tot de erkenning van een actief, wordt de waarde van het actief bij de initiële erkenning aangepast met het bedrag dat voorheen was opgenomen in de niet-gerealiseerde resultaten. Het "niet-effectieve" gedeelte van een "cash flow hedge" wordt altijd erkend in de resultatenrekening.

De andere rentetermijncontracten voldoen niet aan de voorwaarden voor hedge accounting en worden bijgevolg erkend aan reële waarde, waarbij de wijzigingen in die reële waarde worden opgenomen in de resultatenrekening. Deze wijzigingen worden respectievelijk in EBITDA of financieel resultaat opgenomen wanneer onderliggende geboekt is in EBITDA of niet.

Netto winsten / (verliezen) op financiële instrumenten

Dividenden, renteopbrengsten en rentekosten worden door de Groep van de nettowinsten en -verliezen op financiële instrumenten afgehouden. Dividenden, renteopbrengsten en rentekosten die uit financiële instrumenten voortvloeien, worden als financiële opbrengsten / (kosten) geboekt.

Netto winsten / (verliezen) die uit de verkoop of de aanzuivering van financiële instrumenten voortvloeien, worden als financiële opbrengsten / (kosten) geboekt wanneer deze instrumenten betrekking hebben op financieringsactiviteiten. Wanneer financiële instrumenten op operationele of investeringsactiviteiten betrekking hebben, worden de netto winsten / (verliezen) die uit de verkoop of de aanzuivering van deze financiële instrumenten voortvloeien als operationele opbrengsten / (kosten) geboekt.

Netto winsten / (verliezen) die uit de herwaardering naar de reële waarde van derivaten voortvloeien en die gebruikt worden om het wisselrisico uit operationele activiteiten te beheren maar die niet als dekkingsinstrumenten volgens IAS 39 beschouwd worden, worden als operationele opbrengsten / (kosten) geboekt.

Netto winsten / (verliezen) die uit de herwaardering naar de reële waarde van derivaten voortvloeien die gebruikt worden om het renterisico uit financiële activiteiten te beheren en niet in aanmerking komen voor hedge accounting volgens IAS 39 worden als financiële opbrengsten / (kosten) geboekt.

Vorraden

De voorraden worden gewaardeerd tegen kostprijs of tegen netto realiseerbare waarde indien deze lager is.

De kostprijs wordt bepaald volgens de gewogen-gemiddelde-kostprijsmethode behalve voor IT-uitrusting (FIFO methode) en aangekochte goederen voor de wederverkoop in het kader van specifieke onderhanden projecten in opdracht van derden (individuele aankoopprijs).

Voor voorraden welke bedoeld zijn om verkocht te worden in een joint offer, wordt bij de berekening van de netto realiseerbare waarde rekening gehouden met de toekomstige marge die verwacht wordt op de telecommunicatiediensten, die samen met het voorraad item worden aangeboden in het joint offer.

Voor onderhanden projecten in opdracht van derden, wordt de methode van winstneming toegepast. De methode van winstneming wordt

bepaald op basis van de kost van het uitgevoerde werk op balansdatum in verhouding tot de geraamde totale kost voor het project. De projectkosten omvatten alle directe kosten die betrekking hebben op het specifieke project en een toewijzing van vaste en variabele kosten opgelopen met betrekking tot projectactiviteiten, gebaseerd op normale bedrijfscapaciteit.

Lease-overeenkomsten met leveranciers

Lease-overeenkomsten m.b.t. activa waarbij nagenoeg alle risico's en voordelen uit het bezit van het actief worden overgedragen aan de Groep worden geclassificeerd als financiële leases. Financiële leases worden erkend als activa en schulden (rentedragende schulden) ten bedrage van de reële waarde van de geleasde activa of de huidige waarde van de minimale leasingbetalingen bij aanvang van de lease, indien deze lager is. De afschrijving en test voor bijzondere waarderverminderingen voor afschrijfbaar geleasde activa zijn dezelfde als voor afschrijfbaar activa in eigendom. Leasebetalingen worden opgesplitst tussen openstaande schulden en financiële lasten om zo tot een constante intrestvoet per periode te komen op het resterende saldo van de schuld.

Lease-overeenkomsten waarbij alle risico's en voordelen uit het bezit van het actief nagenoeg behouden worden door de verhuurder, worden geclassificeerd als operationele leases. De betalingen onder operationele leases worden lineair over de leasingtermijn als kosten opgenomen in de resultatenrekening.

Voorzieningen

Voorzieningen worden opgenomen indien de Groep een bestaande wettelijke of feitelijke verplichting heeft die voortvloeit uit gebeurtenissen uit het verleden waarvoor waarschijnlijk een uitstroom van middelen die economische voordelen inhouden, vereist zal zijn om de verplichting af te wikkelen en het bedrag van deze verplichting op betrouwbare wijze kan worden geschat. Een gebeurtenis uit het verleden wordt geacht aanleiding te geven tot een bestaande verplichting indien, rekening houdend met de beschikbare bewijsstukken, het meer dan waarschijnlijk is dat er een bestaande verplichting is op de balansdatum. Het bedrag dat als

voorziening wordt opgenomen is de beste schatting van de vereiste kost om de bestaande verplichting op het einde van het boekjaar af te wikkelen. Voorzieningen worden geactualiseerd wanneer het effect van de tijdwaarde van geld belangrijk is. De afwikkeling wordt opgenomen in de financiële kosten.

Bepaalde activa en inrichtingen die zich op eigendom van derden situeren, dienen uiteindelijk ontmanteld te worden en de eigendom dient in de oorspronkelijke staat hersteld te worden. De totale geraamde kosten vereist voor de ontmanteling en de herstelling worden opgenomen als materiële vaste activa en afgeschreven over de volledige gebruiksduur van het actief. De totale geraamde kosten vereist voor de ontmanteling en de herstelling, verdisconteerd tot de huidige waarde ervan, worden geboekt als voorzieningen. In het geval van verdiscontering, wordt de toename in de voorziening wegens het verstrijken van de tijd geclassificeerd als financieringskosten.

Vaste activa en bijhorende schulden aangehouden voor verkoop

De Groep classificeert vaste activa (of groepen activa die worden afgestoten) als aangehouden voor verkoop indien hun boekwaarde hoofdzakelijk zal worden gerealiseerd in een verkooptransactie en niet door het voortgezette gebruik ervan. De voorwaarde is vervuld wanneer de activa (of groepen activa die worden afgestoten) onmiddellijk beschikbaar zijn voor verkoop in hun huidige toestand en de verkoop zeer waarschijnlijk is en verwacht wordt binnen het jaar plaats te vinden. Vaste activa en bijhorende schulden aangehouden voor verkoop (of groepen activa die worden afgestoten) worden opgenomen tegen de laagste waarde van hun boekwaarde en hun reële waarde verminderd met de verkoopkosten, en worden geclassificeerd onder de vlottende activa.

Op aandelen gebaseerde betaling

In eigen-vermogensinstrumenten en in geldmiddelen afgewikkelde, op aandelen gebaseerde betalingstransacties worden opgenomen aan de reële waarde op de toekenningsdatum, rekening houdend met de karakteristieken en voorwaarden waartegen de

rechten toegekend worden, en gebruik makend van een waarderingstechniek die overeenkomt met algemeen aanvaarde waarderingsmethodes voor de prijsbepaling van financiële instrumenten, en die rekening houdt met alle factoren en veronderstellingen die normale deelnemers met kennis van zaken bij hun prijssetting in overweging zouden nemen.

Voor in eigen-vermogensinstrumenten afgewikkelde overeenkomsten wordt de reële waarde als personeelskost erkend over de wachtperiode, samen met een verhoging van de rubriek "vergoedingen in aandelen" in het eigen vermogen, voor wat betreft het vermogensdeel, en een erkenning van een dividendschuld voor het dividenddeel.

De reële waarde van dit recht wordt regelmatig geherwaardeerd wanneer de aandelenopties recht geven op dividenden uitgekeerd na de toewijzing van de opties.

Voor in geldmiddelen afgewikkelde overeenkomsten wordt de reële waarde als personeelskost geboekt over de wachtperiode, samen met een verhoging van de schulden. Schulden worden regelmatig geherwaardeerd om de evolutie van de reële waarden te weerspiegelen.

Opbrengsten en bedrijfskosten

De opbrengsten worden opgenomen voor zover de economische voordelen naar alle waarschijnlijkheid naar de Groep zullen vloeien en de opbrengsten getrouw kunnen worden gewaardeerd. De specifieke opbrengstenstromen en de eraan verbonden criteria voor erkenning zijn de volgende:

- De opbrengsten van het vastelijn-, mobiele- en carrierverkeer worden opgenomen op basis van het gebruik;
- De opbrengsten uit de aansluitings- en installatiekosten worden opgenomen op het ogenblik van de aansluiting of installatie;
- De opbrengsten uit de verkoop van communicatie-uitrusting worden opgenomen bij de levering aan de externe verdeler of bij de levering door de eigen Proximus winkels aan de finale klant;
- De opbrengsten uit de maandelijkse

huur- of toegangskosten die betrekking hebben op vastelijn- en mobiele opbrengsten worden opgenomen in de periode waarin de diensten zijn verstrekt;

- De abonnementsgelden worden opgenomen als opbrengsten pro-rata over de abonnementsperiode;
- Voorafbetaalde opbrengsten zoals opbrengsten uit voorafbetaalde vaste- of mobilofoniekaarten worden uitgesteld en opgenomen op basis van het gebruik van de kaarten;
- Onderhoudsopbrengsten worden opgenomen als opbrengsten pro-rata over de onderhoudsperiode geboekt;
- Ontvangen commissies worden opgenomen wanneer de Groep optreedt als agent, d.w.z. wanneer de Groep de voorraad- en kredietrisico's niet draagt, de prijzen niet bepaalt, geen deel van de diensten verandert of uitvoert, en wanneer de Groep geen vrijheid heeft om de leveranciers te selecteren;
- De Groep werkt samen met een netwerk van dealers die onder meer gecombineerde aanbiedingen verkopen (toestel of TV gecombineerd met telecommunicatiediensten). Bij deze gecombineerde aanbiedingen treedt de dealer op als agent voor de verkoop van de gecombineerde aanbieding aan de klant.
- De opbrengsten uit de verkoopcontracten die meerdere componenten bevatten, worden pro-rata toegewezen aan deze verschillende componenten op basis van hun relatieve reële waarde, zijnde het bedrag waaraan elke component afzonderlijk zou kunnen verkocht worden. Indien echter een bedrag, toegewezen aan een geleverde component, afhankelijk is van de levering van bijkomende componenten of van het bereiken van gespecificeerde prestatievoorwaarden, wordt het bedrag dat wordt toegewezen aan die

geleverde component beperkt tot het niet-voorwaardelijke bedrag.

Netto omzet is gedefinieerd als de bruto-instroom van economische voordelen die tijdens de periode ontstaan bij de uitvoering van de normale bedrijfsactiviteiten en rekening houdend met elke handels- en volumekorting toegekend door de Groep. Spaarpunten (loyaliteitsprogramma's) worden geboekt als een afzonderlijke component van de verkooptransactie en opgenomen in mindering van de initiële verkoop in netto omzet. De aan spaarpunten toegerekende vergoeding wordt in opbrengsten geboekt wanneer de spaarpunten worden ingewisseld.

Uitgaven voor research worden opgenomen in de resultatenrekening als kosten wanneer ze zich voordoen.

De geconsolideerde resultatenrekening van de Groep wordt voorgesteld volgens aard van de kosten. Bedrijfskosten worden voorgesteld na aftrek van werk dat door de onderneming werd geleverd en geactiveerd. De kosten van de verkochte materialen en diensten omvatten de kosten voor de aankoop van het materiaal en de diensten die rechtstreeks verbonden zijn aan de opbrengsten.

De reclamekosten en andere marketingkosten worden opgenomen wanneer ze zich voordoen.

Als gevolg van de nieuwe Belgische Telecomwet die sinds 1 oktober 2012 van kracht is, worden alle dealer commissies in resultaat genomen wanneer ze zich voordoen. De gecumuleerde overgedragen dealer commissies werden als "kosten van aan omzet gerelateerde materialen en diensten" in resultaat genomen.

Niet-recurrente opbrengsten en kosten omvatten winsten en verliezen resulterend uit de verkoop van geconsolideerde ondernemingen die elk afzonderlijk meer dan 5 miljoen EUR vertegenwoordigen, boetes en straffen opgelegd door de mededingingsautoriteiten of de regulator die 5 miljoen EUR overschrijden, kosten voor herstructureringsprogramma's en de gevolgen van afwikkelingen van plannen voor vergoeding na uitdiensttreding met impact voor de begunstigden.

Toelichting 3. Goodwill

(in miljoen EUR)

Goodwill

Op 1 januari 2015

2.272

Op 31 december 2015

2.272

Verwerving van FLOW NV en Be-Mobile Tech

7

Op 31 december 2016

2.279

De goodwill van de Groep is in 2016 gestegen met 7 miljoen EUR tot 2.279 miljoen EUR als gevolg van de verwerving van Be-MobileTech NV (voordien Be-Mobile genaamd), Flow NV en Flitsmeister BV (zie toelichting 6.5).

Goodwill werd op operationeel segmentniveau getest op bijzondere waardeverminderingen omdat deze de kasstroomgenererende eenheden van de Groep zijn; de performantie, de financiële positie (inclusief goodwill) en de kapitaalsuitgaven binnen de Groep worden op operationeel segmentniveau beheerd.

In het kader van het onderzoek naar bijzondere waardeverminderingen wordt de goodwill die verworven is in een bedrijfscombinatie op de overnamedatum toegerekend aan elk van de

operationele segmenten van de Groep die naar verwachting voordeel zullen halen uit de bedrijfscombinatie. Daarom is deze toewijzing gebaseerd op de aard van de verworven klanten en activiteiten. Per 31 december 2016 werden alle verworven bedrijven volledig toegewezen aan één enkel operationeel segment, uitgezonderd de goodwill als gevolg van de verwerving van een minderheidsbelang in 2007 in Belgacom Mobile, welk werd toegewezen aan de Consumer Business Unit en Enterprise Business Unit op basis van hun relatieve bedrijfswaarde voor de Groep per 31 december 2007.

De boekwaarde van de goodwill is als volgt toegewezen aan de operationele segmenten:

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Consumer Business Unit	1.303	1.303
Enterprise Business Unit	718	725
Internationale Carrierdiensten	252	252
Total	2.272	2.279

De realiseerbare waarde op segmentniveau (inclusief goodwill) werd gebaseerd op de bedrijfswaarde bepaald aan de hand van een verdisconteerd kasstroommodel. De belangrijke hypothesen bij het bepalen van de gebruikswaarde zijn:

- de bedrijfswinst vóór afschrijvingen (met uitzondering van het Internationaal Carrier Segment waarvoor de directe marge belangrijker is)
- de investeringen
- de langetermijngroeivoet
- de gemiddelde gewogen

vermogenskost na belastingen.

- de marge toe te passen op Staff en Support diensten indien de Proximus Groep een volledige en marktconforme doorfacturatie tussen segmenten zou organiseren
- het verwacht rendement op het in TEC geïnvesteerd kapitaal die een berekening van TEC netwerkgerelateerde kosten zou mogelijk maken, indien de Proximus Groep een volledige en marktconforme doorfacturatie aan andere segmenten zou organiseren

De bedrijfswinst vóór afschrijvingen van CBU en EBU is zeer gevoelig voor volgende operationele parameters: aantal klanten per type van dienst (TV, vast ...), verkeer (indien van toepassing) en de netto ARPU per klant voor elk type van dienst. De waarde verbonden aan elk van deze operationele parameters is het resultaat van een intern proces dat in elk segment en op groepsniveau wordt gevoerd, door het samenbrengen van gegevens van de markt, marktvooruitzichten, en de strategieën die Proximus van plan is te implementeren om zo adequaat mogelijk voorbereid te zijn op toekomstige uitdagingen.

De berekeningen van de bedrijfswaarde zijn gebaseerd op het driejarenplan (2017-2019) zoals voorgelegd door het management aan de Raad van Bestuur. De volgende jaren werden geëxtrapoleerd op basis van een groeiratio van ongeveer 1% voor 2015 en 1,1% per jaar voor 2016 voor de operationele segmenten.

De vrije kasstromen die in aanmerking werden genomen voor de berekening van de bedrijfswaarde van de activa zijn geraamd op basis van hun huidige toestand en omvatten niet de kasinstromen en uitstromen die verband houden met eventuele toekomstige reorganisaties waartoe de Groep zich nog niet heeft verbonden en deze die de prestaties van de activa verbeteren of verhogen.

Vrije kasstromen voor elk van de segmenten werden verdisconteerd tegen de gewogen

gemiddelde vermogenskost na belastingen van de Groep van 6,3% voor 2015 en 6,0% voor 2016 met uitzondering van het ICS segment, waarvoor een specifieke gewogen gemiddelde vermogenskost na belastingen van 8,9% voor 2015 en 8,2% voor 2016 werd gebruikt, en dit gezien haar activiteiten voldoende verschillend werden geacht ten opzichte van de rest van de Groep, om een specifieke berekening te rechtvaardigen. De gemiddelde vermogenskost vóór belastingen, die uit de gewogen gemiddelde vermogenskost na belastingen via iteraties afgeleid werd, ligt tussen 7,4% and 10,6% in 2015 en 7,0% en 9,5% in 2016. De Groep herziet jaarlijks de groeiratio en de gewogen gemiddelde vermogenskost in het licht van marktvooruitzichten.

De berekende gewogen gemiddelde vermogenskost op groepsniveau en voor het ICS segment is gebaseerd op hun relatieve kapitaalstructuurcomponenten en omvatten een risicopremie die specifiek is voor het inherente risico van het segment.

Geen enkele goodwill had per 31 december 2016 een bijzondere waardevermindering ondergaan. Sensitiviteitsanalyse voor alle segmenten toont aan dat bij een redelijke wijziging in een belangrijke assumptie de bedrijfswaarde de netto boekwaarde van de kasstroomgenererende eenheden (de segmenten) nog steeds overschrijdt.

Toelichting 4. Immateriële vaste activa met bepaalde gebruiksduur

(in miljoen EUR)	GSM en UMTS licenties	Intern geprodu- ceerde activa	Verworven klantbestanden en merknamen	TV rechten	Andere immate- riële vaste activa	Totaal
Aanschaffingswaarde						
Op 1 januari 2015	605	761	791	262	1.072	3.492
Aanschaffingen	75	81	0	61	106	323
Niet langer opnemen in de balans	0	0	0	-108	-66	-174
Overboekingen	0	0	0	0	-9	-9
Op 31 december 2015	681	843	791	215	1.103	3.632
Aanschaffingen	0	144	6	55	80	285
Aanschaffingen van dochterondernemingen	0	0	0	0	10	10
Niet langer opnemen in de balans	0	0	0	-40	-99	-138
Overboekingen	0	0	0	0	3	3
Op 31 december 2016	681	987	797	230	1.098	3.792
Gecumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen						
Op 1 januari 2015	-401	-562	-405	-128	-816	-2.311
Afschrijvingen van het jaar	-30	-78	-58	-83	-94	-342
Niet langer opnemen in de balans	0	0	0	108	66	174
Overboekingen	0	0	0	0	9	9
Op 31 december 2015	-431	-639	-463	-103	-835	-2.470
Afschrijvingen van het jaar	-32	-87	-56	-85	-98	-358
Aanschaffingen van dochterondernemingen	0	0	0	0	-2	-2
Niet langer opnemen in de balans	0	0	0	40	99	138
Op 31 december 2016	-463	-726	-518	-148	-837	-2.692
Netto boekwaarde per 31 december 2015	250	204	328	112	269	1.162
Netto boekwaarde per 31 december 2016	217	261	278	82	261	1.099

De aanschafwaarden van de GSM en UMTS licenties omvatten kosten met betrekking tot het Global System for Mobile Communications ("GSM") en het Universal Mobile Telecommunications System ("UMTS").

De Groep bezit volgende licenties:

Jaar van aanschaffing	Omschrijving	Aanschaffingswaarde (in miljoen EUR)	Netto boekwaarde	Periode	Betalings- methode	Begin van afschrijving
1995	900 M Hz spectrum	223	0	1995 - 2010	afgelopen	08/04/1995
1998	ILT 2238	2	0	1998 -	afgelopen	01/01/1998
1998	ILT	0	0	1998 -	afgelopen	10/12/1998
2010	900 M Hz spectrum	74	0	2010 - 2015	afgelopen	08/04/2010
2015	900 M Hz spectrum	75	53	2015 - 2021	over de period	08/04/2015
2001	UMTS	150	36	2001 - 2021	afgelopen	01/06/2004
2011	4G	20	14	2012 - 2027	afgelopen	01/07/2012
2013	800 M Hz spectrum	120	101	2013 - 2033	over de period	30/11/2013
2014	900 M Hz spectrum	16	12	2015 - 2021	over de period	27/11/2015
Total		681	217			

Intern geproduceerde vaste activa betreffen voornamelijk intern ontwikkelde software (vooral i.v.m. facturatie en ordering). Het totaal bedrag in 2016 in resultaat genomen voor onderzoeksuitgaven voor deze intern ontwikkelde software bedraagt 24 miljoen EUR.

De verworven klantenbestanden en merknamen bevatten immateriële vaste activa erkend in het kader van bedrijfscombinaties voornamelijk ten gevolge van de toewijzing van de overgedragen vergoeding bij het verwerven van zeggenschap

over BICS.

In 2016 heeft de Groep TV-rechten verworven ten bedrage van 55 miljoen EUR, hoofdzakelijk uitzendrechten. Sommige van deze rechten werden aangeworven met een uitgesteld betalingsplan.

Andere immateriële aanschaffingen (80 miljoen EUR) omvatten hoofdzakelijk ontwikkelingen door leveranciers, software licenties en gebruiksrechten voor kabels (IRU).

Toelichting 5. Materiële vaste activa

(in miljoen EUR)	Terreinen en gebouwen	Technische en netwerk uitrusting	Andere materiële vaste activa	Activa in aanbouw	Totaal
Aanschaffingswaarde					
Op 1 januari 2015	701	11.421	386	7	12.514
Aanschaffingen	10	644	16	8	678
Niet langer opnemen in de balans	-54	-285	-32	0	-371
Verkopen van dochterondernemingen	0	0	-2	0	-1
Overboekingen	0	10	5	-7	9
Op 31 december 2015	657	11.790	373	7	12.828
Aanschaffingen	9	627	16	12	664
Aanschaffingen van dochterondernemingen	0	1	0	0	1
Niet langer opnemen in de balans	-15	-963	-25	0	-1003
Overboekingen	-33	5	33	-9	-3
Op 31 december 2016	619	11.459	398	11	12.487
Gecumuleerde afschrijvingen en waardeverminderingen					
Op 1 januari 2015	-329	-9.164	-341	0	-9.834
Afschrijvingen van het jaar	-27	-474	-26	0	-528
Niet langer opnemen in de balans	44	277	30	0	351
Verkopen van dochterondernemingen	0	0	2	0	1
Overboekingen	0	-4	-5	0	-9
Op 31 december 2015	-312	-9.366	-341	0	-10.019
Afschrijvingen van het jaar	-25	-511	-24	0	-559
Aanschaffingen van dochterondernemingen	0	-1	0	0	-1
Niet langer opnemen in de balans	13	964	25	0	1002
Op 31 december 2016	-324	-8.913	-341	0	-9.577
Netto boekwaarde per 31 december 2015	345	2.424	33	7	2.809
Netto boekwaarde per 31 december 2016	296	2.546	57	11	2.910

De investeringen kaderen in de groepstrategie om meer te investeren in het netwerk, netwerkkwaliteit en dienstverlening aan klanten. Proximus heeft vooral geïnvesteerd in zijn mobiel leiderschap en het verbeteren van zijn vast netwerk door het verder uitrollen van zijn vectoringtechnologie.

Het “niet langer opnemen in de balans” voor technische- en netwerkuitrusting betreft voornamelijk switching outphasing. In 2016 heeft de Groep administratieve en technische gebouwen verkocht en realiseerde hierop een meerwaarde van 3 miljoen EUR.

Toelichting 6. Deelnemingen in dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen

Toelichting 6.1. Deelnemingen in dochterondernemingen

De geconsolideerde jaarrekening omvat de jaarrekeningen van Proximus NV en haar dochterondernemingen zoals opgenomen in de volgende tabel.

Naam	Maatschappelijke zetel	Land	2015	2016
Proximus NV van Publiek Recht	Koning Albert-II-laan 27 1030 Brussel BTW BE 0202.239.951	België	Moedermaatschappij	
Proximus Group Services NV	Koning Albert-II-laan 27 1030 Brussel BTW BE 0466.917.220	België	100%	100%
PXS Re	Rue de Merl 74 2146 Luxemburg	Luxemburg	100%	100%
Connectimmo NV	Koning Albert-II-laan 27 1030 Brussel BTW BE 0477.931.965	België	100%	100%
Skynet iMotion Activities NV	Carlstraat 2 1140 Evere BTW BE 0875.092.626	België	100%	100%
Tango SA	Rue de Luxembourg 177 8077 Bertrange	Luxemburg	100%	100%
Telindus - ISIT BV	Krommewetering 7 3543 AP Utrecht	Nederland	100%	100%
Telindus SA	Route d'Arlon 81- 83 8009 Strassen	Luxemburg	100%	100%
Teletronics SA	2 Rue des Mines 4244 Esch sur Alzette	Luxemburg	100%	100%
Beim Weissenkreuz SA	Route d'Arlon 81- 83 8009 Strassen	Luxemburg	100%	100%
Proximus Spearit NV	Koning Albert II laan 27 1030 Brussels BTW BE 0826.942.915	België	100%	100%
Proximus ICT - Expert Community CVBA	Ferdinand Allenstraat 38 3001Heverlee BTW BE 0841.396.905	België	81%	81%
Proximus OPAL NV	Koning Albert-II-laan 27 1030 Brussel BTW BE 0861.583.672	België	100%	100%
Be-Mobile SA	Kardinaal Mercierlaan 1A 9090 Melle BTW BE 0881.959.533	België (3)(6)	100%	61%
Be-Mobile Tech NV	Kardinaal Mercierlaan 1A 9090 Melle VAT BE 0884.443.228	België (5)	0%	61%
Flow NV	Kardinaal Mercierlaan 1A 9090 Melle BTW BE 0897.466.269	België (5)	0%	61%
Flitsmeister BV	Koningsschot 45 - Postbus 114 3900 AC Veenendaal	Nederland (5)	0%	61%
Be-Mobile Ltda	Rua Joaquim Floriano 243 - Conjunto 113 CEP 04534-010 San Paulo	Brazilië (5)	0%	61%
Scarlet Business NV	Carlstraat 2 1140 Evere BTW BE 0463.079.780	België (2)	100%	0%
Scarlet Belgium NV	Carlstraat 2 1140 Evere BTW BE 0447.976.484	België	100%	100%

Naam	Maatschappelijke zetel	Land	2015	2016
MBS TELECOM NV	Carlistraat 2 1140 Evere BTW BE 0882.760.574	België (2)	100%	0%
Wireless Technologies NV	Koning Albert II laan 27 1030 Brussels BTW BE 0464.030.479	België (4)	100%	0%
ClearMedia NV	Zagerijstraat 11 2960 Brecht BTW BE 0831.425.897	België	100%	100%
Belgacom International Carrier Services Mauritius Ltd	Chancery House 5th floor , Lislet, Geoffrey Street Port Louis 1112-07	Mauritius (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services NV	Rue Lebeau 4 1000 Brussel BTW BE 0866.977.981	België (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services Deutschland G.M.B.H.	Taunusanlage 11 60329 Frankfurt am Main	Duitsland (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services UK Ltd	Great Bridgewaterstreet 70 M15ES Manchester	Verenigd Koninkrijk (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services Nederland BV	Wilhelminakade 91 3072 AP Rotterdam	Nederland (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services North America Inc	Corporation trust center - 1209 Orange street USA - 19801Wilmington Delaware	Verenigde Staten van Amerika (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services Asia Pte Ltd	16, Collyer Quay # 30.02 Singapore 049318	Singapore (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services (Portugal) SA	Avenida da Republica, 50, 10de verdieping 1069-211Lisboa	Portugal (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services Italia Srl	Via della Moscova 3 20121Milano	Italië (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services Spain SL	Calle Salvatierra, 4, 2c 28022 Madrid	Spanje (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services Switzerland AG	Papiermühlestrasse 73 3014 Bern	Zwitserland (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services Austria GMBH	Wildpretmarkt 2-4 1010 Wien	Oostenrijk (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services Sweden AB	Drottninggatan 30 411-14 Goteborg	Zweden (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services JAPAN KK	#409 Raffine Higashi Ginza, 4-14 Tsukiji 4 - Chome - Chuo-ku Tokyo 104-00	Japan (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services China Ltd	Hopewell Centre - level 54 183, Queen's road East Hong Kong	China (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Ghana Ltd	Box GP 821 Accra	Ghana (1)	58%	58%

Naam	Maatschappelijke zetel	Land	2015	2016
Belgacom International Carrier Services Dubai FZ-LLC	Dubai Internet City Premises 306 - Floor 03- Building 02 -PO box 502307 Dubai	United Arab. Emirates (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services South Africa Proprietary Ltd	The promenade shop 202 D - Victoria Road Camps Bay 8005	Zuid Afrika (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services Kenya Ltd	LR-N° 204861, 1st Floor Block A Nairobi Business Park-Ngong Road PO BOX 10643 - 00100 Nairobi	Kenia (1)	58%	58%
Belgacom International Carrier Services France SAS	Rue du Colonel Moll 3 75017 Paris	Frankrijk (1)	58%	58%

(1) Onderneming binnen de BICS Groep

(2) Onderneming geliquideerd in 2016

(3) Minderheidsbelangen verkregen in 2015

(4) Entiteit gefusioneerd met Proximus in 2016

(5) Entity acquired in 2016

(6) Zie toelichting 6.5

Toelichting 6.2. Details van dochterondernemingen met belangrijke belangen zonder overheersende zeggenschap.

Details van dochterondernemingen met belangrijke belangen zonder overheersende zeggenschap

Naam van de dochteronderneming	Plaats van oprichting en hoofdplaats van activiteit	Verhouding van eigendomsbelang en stemrechten aangehouden door minderheidsbelangen		Winst toegerekend aan minderheidsbelangen		Overgedragen minderheidsbelangen	
		Per 31 december		Per 31 december		Per 31 december	
		2015	2016	2015	2016	2015	2016
BICS (segment)	België	42%	42%	17	24	164	162
Totaal				17	24	164	162
Samengevatte financiële informatie met betrekking tot elk van de dochterondernemingen van de Groep die materiële niet-controlerende belangen heeft							
BICS (segment)							
Vlottende activa		716	716				
Vaste activa		665	625				
Kortetermijnschulden		645	626				
Langetermijnschulden		97	82				
Toe te rekenen eigen vermogen aan eigenaars van de onderneming		639	633				
Opbrengsten (totaal)		1.616	1.460				
Bedrijfskosten		-1.456	-1.311				
Winst van het boekjaar		39	56				
Toe te rekenen winst aan eigenaars van de onderneming		22	32				
Toe te rekenen winst aan minderheidsbelangen		17	24				
Dividenden uitgekeerd aan minderheidsbelangen		37	26				
Nettokasinstroom uit operationele activiteiten		120	92				
Nettokasuitstroom uit investeringsactiviteiten		-29	-36				
Nettokasuitstroom uit financieringsactiviteiten		-83	-65				
Nettokasinstroom		9	-10				

De aandeelhoudersovereenkomst van BICS voorziet beschermingsrechten voor de minderheidsbelangen (zie toelichting 1)

Toelichting 6.3. Deelnemingen in joint ventures

Name	Registered office	Country of incorporation	2015	2016
Allo Bottin SA (1)	101/109, rue Jean-Jurès 92300 Levallois-Perret	France	50%	50%

(1) In liquidation

Toelichting 6.4. Deelnemingen in geassocieerde ondernemingen

De Groep had een invloed van betekenis in de volgende ondernemingen.

Naam	Maatschappelijke zetel	Land	Aandeel van de Groep	
			2015	2016
Belgian Mobile Wallet SANV	Place Sainte-Gudule 5 1000 Brussel VAT BE 541.659.084	België	20%	17%
Synductis C.V.B.A	Brusselsesteenweg 199 9090 Melle VAT BE 502.445.845	België	17%	17%
Experience@work C.V.B.A	Minderbroedergang 12 2800 Mechelen VAT BE 627.819.631	België	33%	33%
Tessares SANV	Rue Louis de Geer 6 1348 Louvain-la-Neuve VAT BE 600.810.278	België	20%	20%
Citie NV	Turnhoutsebaan 453 2110 Wijnegem VAT BE 665.683.284	België	0%	33%

In april 2015 heeft de Groep een belang van 20% verworven in Tessares, een recente spin-off van de Katholieke Universiteit Leuven (KUL) die de referentieleverancier wil worden van telecom netwerkconvergentiesoftware.

In oktober 2016 heeft de Groep een belang van 33% verworven in Citie, en investeert zo in een digitaal platform om de lokale Belgische

economie te ondersteunen en de positie van ons land op de digitale kaart te stimuleren.

Per 31 december 2016 is het overzicht van alle individuele immateriële geassocieerde ondernemingen als volgt:

(EUR miljoen)	2015	2016
Boekwaarde	2	3
Resultaat door voortzetting activiteiten	2	1

Toelichting 6.5. Aanschaffingen en verkopen van dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen

In 2014 verkocht de Groep de business van Telindus Limited, een Engelse dochteronderneming van Telindus, aan Telent Technology Services. In 2015 betaalde de Groep een prijsaanpassing van 3 miljoen EUR met betrekking tot de verkoop van de Telindus Limited business en de daaropvolgende liquidatie.

In 2015 heeft de Groep het resterende belang van 35,30% in Telindus SA (gevestigd in Luxemburg) en zijn dochterondernemingen verworven van Arcelor Mittal. Aangezien de Groep reeds zeggenschap had, kwalificeert de transactie als een eigenvermogenstransactie. Dit resulteerde in

een daling van het aandeel van de Groep in het eigen vermogen van 14 miljoen EUR in 2015.

In maart 2016 heeft Be-Mobile NV (voordien Mobile-For NV genaamd), een 100% dochteronderneming van Proximus NV, zeggenschap verworven over en alle aandelen van Be Mobile-Tech NV, Flow NV en Flitsmeister BV.

Het doel van deze verwervingen is het creëren van een belangrijke speler in smart mobility oplossingen in België en in het buitenland. De vergoeding bestond uit cash en aandelen van Be-Mobile. Als gevolg van deze transactie behoudt de Groep een belang van 61,02% in Be-Mobile.

De reële waarde van de identificeerbare activa en passiva van deze acquisities op datum van verwerving en de overeenstemmende boekwaardes onmiddellijk na de verwerving zijn :

(in miljoen EUR)	Reële waarde erkend op verwervingsdatum	Boekwaarde
Materiële vaste activa	8	2
Handelsvorderingen	4	4
Beleggingen en geldmiddelen en kasequivalenten	2	2
Totaal activa	14	8
Langetermijn rentedragende schulden	-1	-1
Uitgestelde belastingschulden	-2	0
Kortetermijn rentedragende schulden	-1	-1
Handelsschulden	-2	-2
Andere kortetermijnschulden	-2	-2
Totaal minderheidsbelangen en schulden	-7	-5
Netto verworven activa	7	3
Goodwill ontstaan bij verwerving	7	
Eigen vermogen verandering	-3	
Vergoeding	12	
De vergoeding is als volgt samengesteld:		
Cash betaald aan aandeelhouders	7	
Reële waarde van de overgedragen activa	5	
Vergoeding	12	
De netto kasuitstroom bij verwerving is als volgt:		
Betaalde vergoeding	7	
Ontvangen geldmiddelen en kasequivalenten	-2	
Netto kasuitstroom	6	

De transactie genereerde een eigenvermogensafname van 25 miljoen EUR, voornamelijk als gevolg van de erkenning van een financieel instrument dat werd toegekend aan de

minderheidsbelangen, en welke Proximus toelaat in de toekomst alle aandelen van Be-Mobile te verwerven. Dit vereist de erkenning van een bruto schuld voor de verwachte uitoefenprijs.

Toelichting 7. Andere deelnemingen

De netto boekwaarden van de andere deelnemingen zijn gewijzigd als volgt:

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Netto boekwaarde op 1 januari	8	9
Aanschaffingen	2	1
Totaal	9	10

Per 31 december 2015 en 2016 omvatten de andere deelnemingen bijna uitsluitend aandelen in het eigen vermogen van niet-geconsolideerde en niet-genoteerde ondernemingen in start-up fase, voor welke de reële waarde niet op betrouwbare wijze kan worden bepaald. Deze deelnemingen worden geboekt aan aanschaffingswaarde, eventueel aangepast met een bijzondere waardevermindering. De reële waarde van deze deelnemingen kan niet betrouwbaar worden bepaald omdat het start-up ondernemingen

betreft die nog geen stabiel business model hebben. Tijdens de opstartfase zal de Groep focussen op het identificeren van objectieve indicatoren van bijzondere waardeverminderingen. Zulke indicatoren worden afgeleid uit kwantitatieve elementen (kaspositie van de onderneming, de cash burn ratio, het resultaat van de onderneming,...) en kwalitatieve elementen (discussies met management, orderboek,...)

Toelichting 8. Winstbelasting

De bruto uitgestelde belastingvorderingen / (schulden) betreffen:

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Versnelde afschrijvingen voor fiscale doeleinden	-6	-6
Reële waarde aanpassingen met betrekking tot acquisities	-94	-82
Statutaire voorzieningen, niet weerhouden onder IFRS	-3	-3
Herwaardering van financiële instrumenten naar de reële waarde	-2	-2
Uitgestelde belastingen op de verkopen van materiële vaste activa	-9	-8
Schuld voor vergoedingen na uitdienststreding en beëindigingsvoordelen	0	-7
Andere	-1	-1
Bruto uitgestelde belastingschulden	-116	-110
Reële waardeaanpassingen van materiële vaste activa	32	31
Schuld voor vergoedingen na uitdienststreding en beëindigingsvoordelen	54	0
Kapitaalverlies op investeringen in dochterondernemingen	1	1
Voorzieningen voor risico's en lasten	23	20
Niet gebruikte overgedragen belastingverliezen	0	7
Bruto uitgestelde belastingvorderingen	109	59
De netto uitgestelde belastingvorderingen/(schulden), gegroepeerd per wettelijke entiteit, zijn als volgt:		
Netto uitgestelde belastingschulden	-96	-84
Netto uitgestelde belastingvorderingen	89	34

De netto uitgestelde belastingschulden zijn gestegen met 44 miljoen EUR, waarvan 38 miljoen EUR via de resultatenrekening, 5 miljoen EUR via de gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten en 2 miljoen EUR als resultaat van de aankooprijstoewijzing.

Deze stijging is vooral het gevolg van de schuld voor het vervroegd vertrekplan waarvan de kost werd erkend over de duur van de toekomstige prestaties in IFRS, terwijl deze volledig in kost werd genomen in de jaarrekening van Proximus NV onder Belgian GAAP.

Deze stijging is gedeeltelijk gecompenseerd door de impact van de uitgestelde belastingen op de afschrijving van activa welke erkend werden bij de aankooprijstoewijzing van BICS in 2010, wanneer de groep zeggenschap verwierf.

.De uitgestelde belastingvorderingen op de reële waarde-aanpassingen van vaste activa blijft redelijk stabiel en heeft hoofdzakelijk betrekking op de eliminatie van de winst als gevolg van intra-groepsverkopen aan reële waarde van bepaalde vaste activa.

Uitgestelde belastingvorderingen werden niet erkend voor de verliezen van dochterondernemingen die reeds verschillende jaren verlieslatend zijn. De gecumuleerde overdraagbare fiscale verliezen en andere fiscale aftrekken beschikbaar voor deze ondernemingen bedroegen 77 miljoen EUR op 31 december 2016 (209 miljoen EUR in 2015) waarvan 69 miljoen EUR geen vervaldag hebben en 8 miljoen vervallen na 2018.

Het aandeel van Proximus in de niet-uitgekeerde beschikbare reserves van dochterondernemingen bedraagt 3.687 miljoen EUR op 31 december 2016 (4.063 miljoen EUR in 2015). Er wordt geen uitgestelde belastingschuld erkend voor tijdelijke verschillen bij deelnemingen in dochterondernemingen behalve wanneer de moedermaatschappij het terugnemen van het tijdelijk verschil controleert en het waarschijnlijk is dat het verschil zal worden teruggenomen in de nabije toekomst.

De uitgestelde belastingopbrengsten / (kosten) in de resultatenrekening betreffen:

(in miljoen EUR)	Boekjaar afgesloten op 31	
	2015	2016
<i>M.b.t. de uitgestelde belastingschulden</i>		
Versnelde afschrijvingen voor fiscale doeleinden	1	0
Reële waarde aanpassingen met betrekking tot acquisities	15	14
Statutaire voorzieningen, niet weerhouden onder IFRS	-1	0
Uitgestelde belastingen op de verkopen van materiële vaste activa	-1	1
Andere	5	0
<i>M.b.t. de uitgestelde belastingvorderingen</i>		
Reële waardeaanpassingen van materiële vaste activa	-2	-1
Herwaardering van financiële instrumenten naar de reële waarde	-3	1
Schuld voor vergoedingen na uitdiensttreding en beëindigingsvoordelen	-10	-56
Andere	-1	5
Uitgestelde belastinglasten van het jaar	3	-38

De geconsolideerde resultatenrekening omvat de volgende belastinglasten:

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Courante winstbelastingen		
Courante winstbelastingen van het jaar	-156	-108
Aanpassingen van courante winstbelastingen m.b.t. vorige jaren	-3	-21
Uitgestelde belastingen		
Last ten gevolge van wijzigingen in tijdelijke verschillen	3	-38
Winstbelastingen geboekt in de geconsolideerde resultatenrekening	-156	-167

De aansluiting tussen de belastinglast op de winst vóór belastingen tegen de wettelijke aanslagvoet en de belastingen op de winst tegen de reële aanslagvoet van de Groep voor elk van de twee jaren eindigend op 31 december

(in miljoen EUR)	2015	2016
Winst vóór belastingen	655	715
Tegen de Belgische wettelijke aanslagvoet van 33,99%	223	243
Lagere inkomstenbelastingpercentages van andere landen	-1	-2
Belastingeffect van de verkopen van dochterondernemingen en andere deelnemingen	-1	-1
Niet-belastbare winst uit dochterondernemingen	-84	-67
Fiscaal niet-afrekbare uitgaven	17	18
Andere	3	-24
Belastingkost	156	167
Reële aanslagvoet	23,83%	23,33%

In 2016 bedroeg de effectieve belastingvoet 23,33% ten opzichte van de Belgische wettelijke aanslagvoet van 33,99%. De effectieve aanslagvoet in 2016 (23,33%) iets lager dan in 2015 (23,83%), voornamelijk als gevolg van lagere opwaartse belastingaanpassingen en éénmalige transacties.

De niet-belastbare winst uit dochterondernemingen resulteert voornamelijk uit de toepassing van de algemene principes van de Belgische fiscale wetgeving zoals de notionele intrest en octrooiaftrek

De fiscaal niet-afrekbare uitgaven omvatten voornamelijk diverse uitgaven die fiscaal verworpen zijn, de impact van de "fairness tax" op dividenduitkeringen en niet-erkende overgedragen fiscale verliezen van verlieslatende dochterondernemingen.

De rubriek "Andere" omvat voornamelijk het voordeel uit voorheen niet opgenomen fiscale verliezen (38 miljoen EUR) welke gedeeltelijk gecompenseerd worden door belastingaanpassingen op vorige jaren.

Toelichting 9. Activa en schulden voor pensioenen, andere vergoedingen na uitdiensttreding en beëindigingsvoordelen

De Groep heeft verschillende plannen waarvan hieronder een overzicht :

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Beëindigingsvoordelen en bijkomende vergoedingen in verband met herstructureringsprogramma's	35	149
Aanvullende pensioenplannen (nettoschuld)	80	43
Andere vergoedingen na uitdiensttreding andere dan pensioenen	349	352
Nettoschuld opgenomen in de balans	464	545

De berekening van de netto schuld is gebaseerd op de veronderstellingen die werden vastgelegd op balansdatum. De veronderstellingen voor de verschillende plannen werden bepaald op basis van macro-economische gegevens en de specifieke voorwaarden inzake duur en begunstigde populatie van elk plan. De disconteringsvoet die gebruikt wordt voor de waardering van pensioenplannen, andere vergoedingen na uitdiensttreding en beëindigingsplannen is gebaseerd op het rendement van hoogwaardige ondernemingsobligaties uit de Eurozone met een looptijd die overeenkomt met de looptijd van dergelijke plannen. Publiek beschikbare rendementscurven voor dergelijk type plannen zijn meestal beperkt tot een horizon van 10 jaar.

Voor langere looptijden, zoals voor de aanvullende pensioenplannen en andere vergoedingen na uitdiensttreding, en ondanks het ontbreken van direct beschikbare

rendementscurven, is de diepte van de markt voldoende om een disconteringsvoet te bepalen voor IAS 19 doeleinden. Proximus raamt de gepaste disconteringsvoet op basis van beschikbare marktgegevens.

Verkregen schattingen door onafhankelijke derden worden gebruikt voor validatiedoeleinden. Hun schattingen zijn grotendeels gebaseerd op verschillende methodes en de weerhouden disconteringsvoet blijft in lijn met de resultaten van deze methodes. De eerste methode bestaat uit het opstellen van een synthetische rendementscurve gebaseerd op bestaande hoogwaardige ondernemingsobligaties. De tweede methode bestaat uit het combineren van de risicovrije rentevoeten voor de looptijd met een kredietrisicopremie om rekening te houden met de 'spread' van hoogwaardige ondernemingsobligaties ten opzichte van de risicovrije rentevoeten

Toelichting 9.1. Beëindigingsvoordelen en bijkomende vergoedingen in verband met herstructureringsprogramma's

Beëindigingsvoordelen en bijkomende vergoedingen in deze toelichting hebben betrekking op werknemersherstructureringsprogramma's. Er worden geen fondsbeleggingen opgebouwd voor deze voordelen.

In 2005 heeft de Groep een afvloeiingsplan en een plan voor het geleidelijk beëindigen van de loopbaan (peterschap) geïmplementeerd. Volgens de voorwaarden van dit programma, heeft de Groep vergoedingen betaald tot het jaar 2015.

In 2007 heeft de Groep een vrijwillig programma van externe mobiliteit naar de Belgische Staat geïmplementeerd voor haar statutaire werknemers en een programma voor statutaire werknemers die medisch ongeschikt zijn. Volgens de bepalingen van dit plan zal de Groep vergoedingen betalen tot aan pensioendatum van de deelnemer.

In 2016 heeft de Groep een vrijwillig vertrekplan geïmplementeerd welk voorziet in de mogelijkheid om vervroegd de prestaties te beëindigen vanaf 60 jaar (of 58 voor een kleine groep). Volgens de

bepalingen van dit plan zal de Groep vergoedingen betalen tot aan de vroegste pensioendatum van de deelnemer. Elke herwaardering van de schuld voor beëindigingvoordelen en bijkomende

vergoedingen wordt onmiddellijk in de resultatenrekening erkend.

De financieringstoestand van de plannen voor beëindigingsvoordelen en bijkomende vergoedingen

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Bruto pensioenschuld	35	149
Schuld die de fondsbeleggingen overschrijdt	35	149

De beweging van de nettoschuld werd als volgt opgenomen in de balans :

	Per 31 december	
	2015	2016
In het begin van het jaar	52	35
Totale kosten van de periode	2	125
Reële werkgeversbijdrage	-19	-11
Op het einde van het jaar	35	149

De schuld voor beëindigingsvoordelen en bijkomende vergoedingen werd bepaald op basis van volgende assumpties:

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Discontovoet	0,00% - 0,70%	0,00%
Toekomstige prijsinflatie	(1) 2%	2%

(1) : inflatie verondersteld eind 2015 0% te zijn

Sensitiviteitsanalyse

Een verhoging of verlaging met 0,5% van de werkelijke disconteringsvoet resulteert in een schuldvariatie van ongeveer 2 miljoen EUR. De Groep voorziet dat een bedrag van 30 miljoen EUR zal betaald worden als beëindigingvoordelen

en bijkomende vergoedingen in 2017. De betalingen in 2016 bedroegen 11 miljoen EUR. Voor voordelen, verleend onder voorwaarde van het verderzetten van het dienstverband zie toelichting 28.

Toelichting 9.2. Toegezegdebijdragenregelingen en toegezegdepensioenregelingen voor aanvullendepensioenen.

Toegezegdebijdragenregelingen

De Groep heeft een aantal regelingen gebaseerd op bijdragen voor in aanmerking komende personeelsleden. Voor de meeste plannen welke beheerd worden door buitenlandse filialen, geeft de Groep geen garantie van minimum rendement op de bijdragen. Alle

toegezegdebijdragenregelingen, inclusief de nieuwe gecreëerde plannen met minimum rendementsgarantie, zijn niet materieel voor de Groep.

Toegezegdepensioenregelingen

Proximus NV en sommige Belgische dochterondernemingen bieden hun personeelsleden toegezegdepensioenregelingen aan. Deze plannen verstrekken pensioenvoordelen voor diensten geleverd vanaf 1 januari 1997. Ze verschaffen voordelen gebaseerd op salaris en dienstjaren. Ze worden gefinancierd via het Proximus pensioenfonds, een aparte juridische entiteit die voor dat doel werd opgericht in 1998.

De financieringsmethode heeft tot doel de huidige waarde van de toekomstige pensioenverplichtingen (toegezegdepensioenverplichting) te financieren voor de voorbije dienstjaren binnen het bedrijf en rekening houdend met toekomstige loonverhogingen. De financieringsmethode is afgeleid van berekeningen volgens de IAS 19 norm. De jaarlijkse bijdrage is gelijk aan de som van de aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten, de netto financiële kost (intrestkost op de toegezegdepensioenverplichtingen vermindert met het verwacht rendement op fondsbeleggingen) en de afschrijving van actuariële winsten en verliezen boven 10 % van het hoogste van de toegezegdepensioenverplichting en de activa.

Per 31 december 2015 en 2016 overtreffen de activa van het pensioenfonds het door de

pensioenregulator vereiste minimum, zijnde de technische provisie. De technische provisie vertegenwoordigt het bedrag dat nodig is om het korte- en lange-termijnevenwicht van het pensioenfonds te garanderen. Ze is samengesteld uit de verworven rechten verhoogd met een bijkomend bufferbedrag ten einde de lange-termijnbestendigheid van de pensioenfinanciering te garanderen. De verworven rechten vertegenwoordigen de huidige waarde van de gecumuleerde voordelen die betrekking hebben op de reeds geleverde dienstjaren binnen de onderneming en is gebaseerd op huidige salarissen. Ze worden berekend in overeenstemming met de pensioenregelgeving en de van toepassing zijnde wettelijke bepalingen in verband met de actuariële assumpties.

Zoals voor de meeste toegezegdepensioenregelingen kan de pensioenkost beïnvloed worden (zowel positief als negatief) door parameters als interestvoeten, toekomstige salarisverhogingen, inflatie en rendement op activa. Deze risico's zijn niet ongewoon voor toegezegdepensioenregelingen.

Voor de complementaire aanvullende toegezegdepensioenregeling worden op 31 december door onafhankelijke externe actuarissen actuariële waarderungen uitgevoerd. De huidige waarde en de aan het dienstjaar toegerekende pensioenkosten en pensioenkosten voor verstreken diensttijd worden berekend met gebruik van de 'projected unit credit' methode.

De financieringstoestand van de pensioenplannen is als volgt :

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Bruto pensioenschuld	536	565
Fondsbeleggingen tegen reële waarde	-456	-522
Tekort	80	43

De elementen opgenomen in de resultatenrekening en de staat van het totaalresultaat zijn als volgt

(in miljoen EUR)	Jaar eindigend op 31 december	
	2015	2016
Servicekost - werkgever	41	43
Netto Intrestkost	1	1
Servicekost van vroegere dienstjaren	0	-13
Opgenomen in de resultatenrekening	42	31
Herwaarderingen		
Actuariële winsten en verliezen t.g.v. de financiële assumpties	-25	-16
Actuariële winsten en verliezen t.g.v. de demografische assumpties (1)	35	15
Actuariële winsten en verliezen t.g.v. ervaringsaanpassingen	3	-2
Rendement van fondsbeleggingen exclusief intresten	-12	-17
Opgenomen in de staat van het totaalresultaat	2	-21
Totaal	43	9

(1) assumpties betreffende de verwachte pensioenleeftijd en mortaliteit werden herzien

In 2016 werden, als gevolg van de wet van 18 december 2015 de gunstige anticipatieregeling afgeschaft met overgangsmaatregelen voor werknemers van 55 en ouder. Een kost voor verstreken diensttijd werd hiervoor erkend evenals voor het plan voor vervroegd vertrek.

De beweging van de nettoschuld werd als volgt opgenomen in de balans:

(in miljoen EUR)	Jaar eindigend op 31 december	
	2015	2016
In het begin van het jaar	80	80
Kost van de periode opgenomen in de resultatenrekening	42	31
Herwaardering opgenomen in de staat van het totaal resultaat	2	-21
Reële werkgeversbijdrage	-44	-46
Netto tekort	80	43

Wijziging in de fondsbeleggingen :

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
In het begin van het jaar	400	456
Interesten	9	11
Rendement van fondsbeleggingen exclusief intresten	12	17
Reële werkgeversbijdrage	44	46
Uitkeringen aan begunstigden en kosten	-8	-9
Op het einde van het jaar	456	522

Wijziging in de bruto schuld:

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
In het begin van het jaar	480	536
Servicekost	41	43
Intrestkost	11	13
Servicekost van vroegere dienstjaren - verworven rechten	0	-13
Uitkeringen aan begunstigden en kosten	-8	-9
Actuariële (winsten)/verliezen	13	-4
Op het einde van het jaar	536	565

De pensioenschuld werd bepaald op basis van de volgende assumpties:

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Discontovoet	2.4%	1.80%
Toekomstige prijsinflatie	(1) 2.00%	2.00%
Nominaal toekomstige loonsverhoging	1.10%-4.50%	3.10% - 3.50%
Nominaal toekomstige barema-stijging	100%-3.15%	3.00%- 3.15%
Sterfte	BE Prospective IA/BE	BE Prospective IA/BE

(1) : inflatie verondersteld eind 2015 0% te zijn

Sensitiviteitsanalyse

De meest significante actuariële veronderstellingen voor het bepalen van de toegezegdepensioenregelingen zijn de disconteringsvoet, de inflatie en de reële salarisverhogingen. De sensitiviteitsanalyse is gebaseerd op aanvaardbare mogelijke wijzigingen aan de respectievelijke veronderstellingen waarbij de andere veronderstellingen constant worden gehouden. Indien de disconteringsvoet stijgt (of daalt) met 1% zou de geschatte impact op de

De activa van de pensioenplannen zijn als volgt:

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Eigenvermogeninstrumenten	46.5%	46,3%
Schuldinstrumenten	39.2%	38,1%
Converteerbare leningen	8.5%	8,0%
Anderen (infrastructuur, private investeringsfondsen, verzekeringsdeposito's)	5.8%	7,5%

De beleggingsstrategie van het pensioenfonds is bepaald met het oog op het bekomen van het beste rendement op de beleggingen, binnen de strikte limieten van risicocontrole en rekening houdend met het profiel van de pensioenverplichtingen. De relatief lange looptijd van de pensioenverplichtingen (16,7 jaar) laat toe om een redelijk deel van de portefeuille toe te wijzen aan aandelen. Gedurende de laatste vijf jaar heeft het pensioenfonds de beleggingsportefeuille op significante wijze gediversifieerd zowel in type activa als regio en munt om het algehele risico te beperken en het verwacht rendement te verbeteren.

Per eind 2016 was ongeveer 46,3% van de portefeuille belegd in genoteerde aandelen (in Europa, de VS en opkomende markten), 38,1% in vastrentende waarden (staatsobligaties, bedrijfsobligaties, en senior leningen) en ongeveer 8% in converteerbare obligaties (Wereld ex. VS); het overige deel was geïnvesteerd in Europese infrastructuur, global private equity en Europees niet genoteerd vastgoed en cash.. Het feitelijk uitvoeren van de investeringen is uitbesteed aan gespecialiseerde vermogensbeheerders.

toegezegdepensioenverplichting een daling (of stijging) betekenen van ongeveer 16% tot 21%. Indien de inflatie stijgt (of daalt) met 0,25% zou de toegezegdepensioenverplichting stijgen (of dalen) met ongeveer 4%. Een stijging (of daling) van de reële salarisverhoging met 0,25% zou een stijging (of daling) van de toegezegdepensioenverplichting inhouden met ongeveer 7% tot 8%.

Nagenoeg alle beleggingen werden gedaan via wederzijdse beleggingsfondsen. Directe investeringen bedragen minder dan 1% van de activa. Vrijwel alle aandelen, schuldinstrumenten en converteerbare leningen hebben genoteerde prijzen op een actieve markt. De andere activa, ten bedrage van 7,5% van de portfolio, zijn niet genoteerd. Het pensioenfonds investeert niet rechtstreeks in Proximus aandelen of –obligaties maar het is niet uitgesloten dat er enige Proximusaandelen of –obligaties opgenomen zijn in de gemeenschappelijke beleggingsfondsen waarin wordt belegd.

Het Pensioenfonds wenst het concept van maatschappelijke verantwoordelijkheid te promoten bij haar vermogensbeheerders.. Het heeft hiervoor een “Memorandum over maatschappelijke ondernemingsverantwoordelijkheid” opgesteld dat haar beleid in dit domein definieert om hen aan te moedigen deze aspecten in rekening te brengen bij hun managementbeslissingen.

De Groep verwacht in 2017 41 miljoen EUR bij te dragen aan het Proximus Pensioenfonds

Toelichting 9.3. Andere vergoedingen na uitdiensttreding

Historisch kent de Groep haar gepensioneerden naast pensioenen andere voordelen toe onder de vorm van een socio-culturele premie en andere

sociale voordelen zoals hospitalisatie. Er worden geen activa opgebouwd voor dergelijke voordelen. Het hospitalisatieplan is gebaseerd op een geïndexeerd vast bedrag per begunstigde.

De financieringstoestand van de plannen is als volgt:

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Bruto pensioenschuld	349	352
Fondsbeleggingen aan reële waarde	0	0
Nettoschuld opgenomen in de balans	349	352

Ten gevolge van het 2016 collectieve arbeidsovereenkomst werd een negatieve kost van verstreken diensttijd erkend van 24 miljoen EUR.

De elementen opgenomen in de resultatenrekening en de staat van het totaalresultaat zijn als volgt

(in miljoen EUR)	Jaar eindigend op 31 december	
	2015	2016
Servicekost - werkgever	4	3
Interestkost	7	8
Servicekost van verstreken dienstjaren	0	-24
Kosten opgenomen in de resultatenrekening	12	-13
Herwaarderings		
Actuariële winsten en verliezen t.g.v. de financiële assumpties	-16	34
Impact van ervaringsaanpassingen	-4	-4
Opgenomen in de staat van het totaalresultaat	-20	30
Totaal	-8	17

De beweging van de nettoschuld werd als volgt opgenomen in de balans:

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
In het begin van het jaar	372	349
Kost van de periode opgenomen in de resultatenrekening	12	-13
Herwaardering opgenomen in de staat van het totaal resultaat	-20	30
Reële werkgeversbijdrage	-15	-13
Op het einde van het jaar	349	352

De schuld voor andere vergoedingen na uitdiensttreding werd bepaald op basis van de volgende assumpties:

	Per 31 december	
	2015	2016
Discontovoet	2,25%	1,60%
Toekomstige evolutie van de kosten (index inbegrepen)	(1) 2,00%	2,00%
Sterfte	BE Prospective IA/BE	BE Prospective IA/BE

(1) Socio culturele premie vanaf 2017 voor indexatie

De schuld voor de andere vergoedingen na uitdiensttreding werd bepaald op basis van de beste schatting door het bedrijf van de financiële

en demografische hypothesen, welke elk jaar worden herbekeken.
De looptijd van de schuld bedraagt 14,78 jaar.

Sensitiviteitsanalyse

De belangrijke actuariële veronderstellingen voor het bepalen van de toegezegdepensioenregelingen zijn de disconteringsvoet, de inflatie, toekomstige kostentrends en mortaliteit. De sensitiviteitsanalyse is gebaseerd op aanvaardbare mogelijke wijzigingen van de respectievelijke veronderstellingen, terwijl de andere veronderstellingen constant worden gehouden.

Indien de disconteringsvoet stijgt (of daalt) met 1% zou de toegezegdepensioenverplichting dalen (of stijgen) met ongeveer 13% tot 17%.

Indien de toekomstige kostentrend stijgt (of daalt) met 1%, stijgt (of daalt) de toegezegdepensioenverplichting met ongeveer 13% tot 17%.

Indien een correctie van 1 jaar zou toegepast worden op de mortaliteitstabellen, zou de toegezegdepensioenverplichting wijzigen met ongeveer 4%.

De Groep verwacht in 2017 een bedrag van 14 miljoen EUR aan deze plannen bij te dragen.

Toelichting 9.4. Overige verplichtingen

De Groep participeert in een toegezegdepensioenregeling opgezet door de staat. De overdracht van de statutaire pensioenschuld aan de Belgische Staat in 2003 was gekoppeld aan een verhoogde sociale werkgeversbijdrage voor de statutaire werknemers vanaf 2004, met behoud van enig residueel risico. Het omvat een jaarlijks compensatiemechanisme om bepaalde toekomstige verhogingen of verminderingen van de verplichtingen van Belgische Staat als gevolg van de door Proximus genomen beslissingen, te verrekenen. Dit laatste genereerde geen

belangrijke resultaatimpacten tot 2014. In 2015 had Proximus recht op 15 miljoen EUR en in 2016 op 10 miljoen EUR. Bij gebrek aan voldoende informatie onder meer m.b.t. de geaccumuleerde bijdragen en uitkeringen, wordt het plan verwerkt als toegezegdebijdragenregeling. De compensatiebetalingen, berekend door de Staat, worden erkend in overeenstemming met een niet IAS 19 methode gebruikt door de Staat om de bedragen te bepalen. Er wordt niet verwacht dat de Groep bijdragen zal doen tot dit plan in 2017.

Toelichting 10. Andere vaste activa

(in miljoen EUR)	Toelichting	Per 31 december	
		2015	2016
Andere derivaten	33.1	6	6
Andere financiële activa			
Andere activa		37	30
Totaal		43	37

De daling van de andere vaste activa is het gevolg van een overdracht van langetermijnvorderingen naar kortetermijnvorderingen.

Toelichting 11. Voorraden

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Grondstoffen, hulpstoffen en reserveonderdelen	41	33
Werken in uitvoering en afgewerkte producten	19	21
Handelsgoederen	48	71
Totaal	108	125

Voorraad is netto gerapporteerd na aftrek van waardeverminderingen.

Toelichting 12. Handelsvorderingen

De meeste handelsvorderingen zijn niet rentedragend en hebben meestal een looptijd van 30 tot 90 dagen. De looptijd van de handelsvorderingen van het segment International Carrier Services is echter langer aangezien het grootste deel vorderingen op andere telecom operatoren betreft. Gezien het

bilateraal karakter van de ICS diensten wordt er veel netting toegepast, maar dit proces kan vrij lang duren. De betrokken nettingakkoorden zijn niet wettelijk afdwingbaar.

Ook voor niet-ICS business wordt netting toegepast met sommige andere telecom operatoren.

De analyse van de vervallen handelsvorderingen waarop geen waardevermindering werd geboekt, is als volgt

Per 31 december	Bruto vorderingen	Waardeverminderingen voor dubieuze vorderingen	Netto boek-waarde	Niet vervallen en niet onderworpen aan waardevermindering	Vervallen maar niet onderworpen aan waardevermindering					
					< 30 dagen	30-60 dagen	60-90 dagen	90-180 dagen	180-360 dagen	> 360 dagen
(in miljoen EUR)										
2014	1317	-135	1182	798	78	33	31	53	59	129
2015	1281	-141	1140	783	81	49	23	40	58	107
2016	1268	-118	1149	762	84	57	41	74	48	84

Op 31 december 2016 en 2015 waren respectievelijk 66% en 69% van het totaal van de handelsvorderingen niet vervallen en zonder waardevermindering.

Voor de twee voorgestelde jaren werden geen handelsvorderingen in onderpand als zekerheid

gegeven. In 2016 heeft Proximus Groep bankwaarborgen en waarborgen van moederondernemingen gekregen voor een bedrag van 8 miljoen EUR (10 miljoen EUR in 2015) als onderpand voor openstaande facturen.

De evolutie van de waardeverminderingen voor dubieuze vorderingen is als volgt:

(in miljoen EUR)	2015	2016
Op 1 januari	-135	-141
Afname / (toename) erkend in de resultatenrekening	-8	23
Andere bewegingen	2	0
Per 31 december	-141	-118

De daling van de waardevermindering is vooral te wijten aan de definitieve regeling van een lang uitstaande dubieuze vordering van 25 miljoen EUR.

De dubieuze vordering en de waardevermindering werden beiden voor dit bedrag verminderd.

Toelichting 13. Andere vlottende activa

(in miljoen EUR)	Toelichting	Per 31 december	
		2015	2016
Terug te vorderen B.T.W.		4	3
afgeleide producten	33.1	1	1
Over te dragen kosten		85	95
Andere vorderingen		34	22
Totaal		124	122

Toelichting 14. Beleggingen

(in miljoen EUR)	Toelichting	Per 31 december	
		2015	2016
Deposito's	33.4	4	5
Aandelen in fondsen	33.4	4	1
Totaal		8	6

Beleggingen omvatten aandelen in fondsen en wederzijdse fondsen, schatkistcertificaten en

deposito's met een oorspronkelijke looptijd langer dan 3 maanden maar korter dan 1 jaar.

Toelichting 15. Geldmiddelen en kasequivalenten

(in miljoen EUR)	Toelichting	Per 31 december	
		2015	2016
Kortetermijndeposito's	33.4	263	118
Kas en banktegoeden	33.4	239	179
Totaal		502	297

Kortetermijndeposito's worden belegd voor periodes die variëren van één tot drie maanden afhankelijk van de onmiddellijke cashbehoeften van de Groep en brengen interest op volgens de

respectieve rentevoeten van de korte termijndeposito's. De geldende interestvoet op banktegoeden zijn variabel, in overeenstemming met de dagelijkse bankdepositorente.

Toelichting 16. Activa opgenomen als aangehouden voor verkoop

In 2015 en 2016 heeft de Groep geen activa opgenomen als aangehouden voor verkoop.

Toelichting 17. Vermogen

Toelichting 17.1. Eigen vermogen

Per 31 december 2016 bedroeg het kapitaal van Proximus NV 1 miljard EUR (volledig volstort), vertegenwoordigd door 338.025.135 aandelen zonder nominale waarde en allen met dezelfde rechten voor zover deze rechten niet geschorst of vernietigd werden in geval het eigen aandelen betrof. De Raad van Bestuur van Proximus NV is bevoegd om het kapitaal te verhogen met een maximum bedrag van 200 miljoen EUR.

De vennootschap mag haar eigen aandelen verkrijgen en deze vervreemden in

overeenstemming met de bepalingen van het Wetboek van vennootschappen. De Raad van Bestuur is door artikel 13 van de statuten gemachtigd om het wettelijk toegestaan maximum aantal eigen aandelen te verkrijgen. De betaalde prijs mag niet hoger zijn dan vijf procent boven de hoogste slotkoers in de dertig beursdagen voor de verrichting en mag niet lager zijn dan tien procent onder de laagste slotkoers in de dertig beursdagen voor de verrichting. Deze machtiging wordt verleend voor een periode van vijf jaar vanaf 16 april 2014.

De uitkering van overgedragen winsten van Proximus NV, de moedermaatschappij, wordt beperkt door een wettelijke reserve, die tijdens de vorige jaren werd opgebouwd in overeenstemming met de Belgische vennootschappenwet, tot 10 % van het geplaatste kapitaal van Proximus. Proximus NV heeft de statutaire verplichting om 5 % van de winst vóór belastingen van de moedermaatschappij uit te keren aan haar werknemers. In de bijgaande geconsolideerde jaarrekening wordt deze winstverdeling geboekt als workforce kosten.

In december 2015 heeft het Belgische parlement een nieuwe wet goedgekeurd met als doel de wet van 1991 te moderniseren, voornamelijk door bepaalde organisatorische vereisten te versoepelen om een gelijk speelveld met concurrerende bedrijven te creëren, door de corporate governance af te stemmen op de gewone regels voor beursgenoteerde bedrijven in België en door het kader te definiëren waarbinnen de overheid haar participatie tot minder dan 50 % kan terugbrengen. De Algemene Vergadering van

2016 besliste een aantal veranderingen aan de statuten om de wijzigingen aan de wet van 1991 erin op te nemen.

Op 31 december 2016 had de Groep 15.388.032 eigen aandelen, waarvan 1.167.056 met dividendrechten en 14.220.976 zonder dividendrechten. De dividenden toegekend aan eigen aandelen met dividendrechten, worden geboekt onder de rubriek "Onbeschikbare reserve voor verdeling" in de enkelvoudige jaarrekening van Proximus NV.

In 2016 en 2015 verkocht de Groep respectievelijk 9.773 en 1.047 eigen aandelen aan haar senior management voor minder dan 1 miljoen EUR onder een aandelenaankoopplan met korting van 16,70 % (zie toelichting 36). De personeelsleden oefenden in 2016 en 2015 respectievelijk 201.579 en 772.107 opties op aandelen uit. Om deze uitoefening van aandelenopties te verwezenlijken, gebruikte Proximus eigen aandelen (zie toelichting 36). In 2016 en 2015 kende de Groep geen opties op aandelen toe aan het topmanagement en aan het senior management.

Aantal aandelen (inclusief eigen aandelen):	2015	2016
Op 1 januari	338.025.135	338.025.135
Vernietigingen		
Per 31 december	338.025.135	338.025.135

Aantal eigen aandelen:	2015	2016
Op 1 januari	16.794.538	16.021.384
Inkoop	0	0
Verkoop onder een aandelenaankoopplan met korting	-1047	-9.773
Verkoop van eigen aandelen	0	-422.000
Uitoefening van opties op aandelen	-772.107	-201.579
Vernietigingen	0	0
Per 31 december	16.021.384	15.388.032

Toelichting 17.2. Belangen zonder overheersende zeggenschap

Belangen zonder overheersende zeggenschap ('Minderheidsbelangen') omvatten 42,4 % van de

minderheidsaandeelhouders (Swisscom en MTN Dubai) in BICS, vanaf 1 januari 2010.

Toelichting 18. Rentedragende schulden

Toelichting 18.1. Rentedragende schulden op lange termijn

(in miljoen EUR)	Toelichting	Per 31 december	
		2015	2016
Niet-achtergestelde obligatieleningen		1.753	1.755
Leasings en soortgelijke schulden		3	2
Andere afgeleide producten	33.1	4	6
Totaal		1.761	1.763

Alle langetermijnschulden zijn zonder waarborgen. Tijdens 2015 en 2016 zijn er geen wanbetalingen of schendingen m.b.t. aangegane leningen.

In de twee voorgestelde jaren werden renteswaps (IRS, enkel in 2015) en rente- en valutaswaps (IRCS) gebruikt om de rentevoet- en wisselkoersrisico's op de niet-achtergestelde obligatieleningen in JPY te beheren. Deze swaps geven de Groep de mogelijkheid om de rentevoet om te zetten van een vaste rentevoet naar een vlottende rentevoet of omgekeerd.

De niet-achtergestelde obligatieleningen in EUR en JPY worden door Proximus NV uitgegeven. De

nominale waarde van deze schulden is volledig terugbetaalbaar op hun vervaldatum.

In april 2015 heeft de Groep 85% van de 10 miljard JPY lening (betaalbaar in december 2026) teruggekocht en de gerelateerde IRCS afgewikkeld. De andere JPY obligaties zijn vervallen in november 2015.

In oktober 2015 heeft Proximus 29% van zijn 950 miljoen EUR lening (betaalbaar in november 2016) en 19% van zijn 500 miljoen EUR lening (betaalbaar in februari 2018) teruggekocht. Het wisselkoersrisico gerelateerd aan de resterende schulden in JPY is volledig economisch afgedekt door rente- en valutaswaps om ze om te zetten in schulden in EUR (zie toelichting 33).

De rentedragende langetermijnleningen per 31 december 2016 zijn als volgt:

	Boekwaarde (miljoen EUR)	Nominale waarde (miljoen EUR)	Waardering volgens IAS 39	Vervaldatum	Interest- betalingen / herprijsbaar (b)	Betaalde rentevoet	Reële rentevoet
Niet-achtergestelde obligatieleningen							
Leningen met vlottende interestvoet							
JPY (a)	12	11	Afgeschreven kost	Dec-26	Halfjaarlijks	-0,40%	-0,40%
Leningen tegen vaste interestvoet							
EUR	404	405	Afgeschreven kost	Feb-18	Jaarlijks	3,88%	4,05%
EUR	150	150	Afgeschreven kost	Mar-28	Jaarlijks	3,19%	3,22%
EUR	100	100	Afgeschreven kost	May-23	Jaarlijks	2,26%	2,29%
EUR	596	600	Afgeschreven kost	Apr-24	Jaarlijks	2,38%	2,46%
EUR	493	500	Afgeschreven kost	Oct-25	Jaarlijks	1,88%	2,05%
	1.743	1.755					
Totale niet-achtergestelde obligatieleningen	1.755	1.766					
Leasings en soortgelijke schulden							
EUR	2	2	Afgeschreven kost	2020	Kwartaal	4,44%	4,44%
Totale financiële langetermijnschulden (uitgezonderd derivaten)	1.758	1.768					
afgeleide producten							
Afgeleide producten aangehouden voor handelsdoeleinden	6		Reële waarde				
Totaal	1.763	1.768					

(a) omgezet in een lening in EUR via rente- en valutaswaps

(b) Voor leningen met variabele rente is de rentevoet die van de laatste herprijsingsdatum voor 31 december 2016

De rentedragende langetermijnleningen per 31 december 2015 zijn als volgt:

	Boekwaarde	Nominale waarde	Waardering volgens IAS 39	Vervaldatum	Interest- betalingen / herprijsbaar	Betaalde rentevoet	Reële rentevoet
	(in miljoen EUR)	(in miljoen EUR)			(b)		
Niet-achtergestelde obligatieleningen							
Leningen met vlottende interestvoet							
JPY (a)	12	11	Afgeschreven kost	Dec-26	Halfjaarlijks	-0,22%	-0,22%
Leningen tegen vaste interestvoet							
EUR	403	405	Afgeschreven kost	Feb-18	Jaarlijks	3,88%	4,05%
EUR	150	150	Afgeschreven kost	Mar-28	Jaarlijks	3,19%	3,22%
EUR	100	100	Afgeschreven kost	May-23	Jaarlijks	2,26%	2,29%
EUR	596	600	Afgeschreven kost	Apr-24	Jaarlijks	2,38%	2,46%
EUR	492	500	Afgeschreven kost	Oct-25	Jaarlijks	1,88%	2,05%
	1.741	1.755					
Totale niet-achtergestelde obligatieleningen	1.753	1.766					
Leasings en soortgelijke schulden							
EUR	3	3	Afgeschreven kost	2020	Kwartaal	4,59%	4,59%
Totale financiële langetermijnschulden (uitgezonderd derivaten)	1.756	1.769					
afgeleide producten							
Afgeleide producten aangehouden voor handelsdoeleinden	4		Reële waarde				
Totaal	1.761	1.769					

(a) omgezet in een lening in EUR via rente- en valutaswaps

(b) Voor leningen met variabele rente is de rentevoet die van de laatste herprijsingsdatum vóór 31 december 2015

Toelichting 18.2. Rentedragende schulden op korte termijn

(in miljoen EUR)	Toelichting	Per 31 december	
		2015	2016
Korte termijn deel van andere schulden > 1year			
Niet-achtergestelde obligatieleningen		671	0
Leasings en soortgelijke schulden		2	2
Andere financiële schulden			
Andere leningen		0	405
Totaal		674	407

Twee obligatieleningen ten bedrage van 675 miljoen EUR zijn afgelopen in november 2016 en werden door de onderneming geherfinancierd met een commercial paper ten bedrage van 405 miljoen EUR.

Onderstaande tabel geeft detail van het kortetermijngedeelte van de niet-achtergestelde obligatieleningen die binnen het jaar aflopen.

De rentedragende kortetermijnleningen per 31 december 2016 zijn als volgt:

	Boekwaarde	Nominale waarde	Waardering volgens IAS 39	Vervaldatum	Interest-betalingen / herprijsbaar	Betaalde rentevoet	Reële rentevoet
	(in miljoen EUR)	(in miljoen EUR)					
Korte termijn deel van rentedragende schulden > 1 year							
leasings en soortgelijke schulden							
Leningen tegen vaste interestvoet							
EUR	2	2	Afgeschreven kost	2020	Kwartaal	4,44%	4,44%

De rentedragende kortetermijnleningen per 31 december 2015 zijn als volgt:

	Boekwaarde	Nominale waarde	Waardering volgens IAS 39	Vervaldatum	Interest-betalingen / herprijsbaar	Betaalde rentevoet	Reële rentevoet
	(in miljoen EUR)	(in miljoen EUR)					
Korte termijn deel van rentedragende schulden > 1 year							
Niet-achtergestelde obligatieleningen							
Leningen tegen vaste interestvoet							
EUR	533	533	Afgeschreven kost	Nov-16	Jaarlijks	4,38%	4,50%
EUR	139	142	Afgeschreven kost	Nov-16	Jaarlijks	4,38%	7,16%
	671	675					
Leasings en soortgelijke schulden							
Leningen tegen vaste interestvoet							
EUR	2	2	Afgeschreven kost	2020	Kwartaal	4,59%	4,59%
EUR	0	0	Afgeschreven kost				
Totaal	674	677					

Toelichting 19. Voorzieningen

(in miljoen EUR)	Arbeids- ongevallen	Geschillen	Ziekte- dagen	Andere verplichtingen	Totaal
Op 1 januari 2015	35	26	36	57	154
Toevoegingen	0	10	4	14	28
Aanwendungen	-1	-1	0	-12	-14
Terugnemingen	0	-4	0	-8	-11
Unwinding	0	0	1	0	1
Op 31 december 2015	35	31	41	51	157
Toevoegingen	0	6	0	13	19
Aanwendungen	-2	-9	0	-6	-17
Terugnemingen	0	-3	-11	-3	-17
Actualisatie	0	1	1	0	2
Op 31 december 2016	32	25	31	55	144

De voorziening voor arbeidsongevallen betreft de vergoedingen die Proximus NV desgevallend zou kunnen betalen aan personeelsleden die gewond geraakt zijn (met inbegrip van beroepsziekten) tijdens de uitoefening van hun functie en op de weg van en naar het werk. Tot 31 december 2002 werd de vergoeding volgens de wet van 1967 (openbare sector) op de arbeidsongevallen, gedekt en rechtstreeks uitbetaald door Proximus. Deze voorziening (gedeelte annuïteiten) is gebaseerd op actuariële gegevens met inbegrip van de sterftetafels, vergoedingspercentages, rentevoeten en andere factoren bepaald door de wet van 1967 en berekend met de hulp van een professioneel verzekeraar. Rekening houdend met de sterftetafel wordt ervan uitgegaan dat het grootste gedeelte van deze kosten zal worden uitbetaald tot 2062.

Sinds 1 januari 2003 zijn de contractuele personeelsleden onderworpen aan de wet van 1971 (privé-sector) en blijven de statutaire personeelsleden onder de toepassing van de wet van 1967 (openbare sector). Zowel voor de contractuele als de statutaire personeelsleden is Proximus sinds 1 januari 2003 gedekt door verzekeringspolissen voor arbeidsongevallen en zal zij dus geen rechtstreekse betalingen meer uitvoeren aan de personeelsleden.

De voorziening voor geschillen geeft de beste raming van het management weer voor

waarschijnlijke verliezen ten gevolge van hangende geschillen waarvoor de Groep door een derde partij wordt vervolgd of waarvoor zij betrokken is in een juridisch of een belastinggeschil. De verwachte timing van de bijbehorende uitstroom van kasmiddelen hangt af van de vooruitgang en de duur van de onderliggende gerechtelijke procedures.

De voorziening voor ziekte-dagen is de beste raming van het management van de waarschijnlijke kosten ingevolge de toekenning door Proximus aan haar statutaire personeelsleden van een recht op cumulatie van niet-opgenomen ziekte-dagen. In 2016 is deze voorziening gedaald als gevolg van het plan voor vervroegd vertrek.

De voorziening voor andere verplichtingen per eind 2016 omvat hoofdzakelijk de geraamde kosten voor de ontmanteling en herstelling van de mobiele antennes, de voorziening voor milieurisico's en de overige risico's. Er wordt verwacht dat de meeste van deze kosten zullen worden betaald tijdens de periode 2017-2046. De voorziening voor ontmanteling en herstelling wordt geraamd tegen actuele prijzen en verdisconteerd tegen een disconteringsvoet tussen 0% en 4%, afhankelijk van de verwachte timing om aan de verplichtingen te voldoen.

Toelichting 20. Andere langetermijnschulden

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Andere langetermijnschulden - handelsschulden	185	146
Andere langetermijnschulden - niet-handelsschulden	0	16
Totaal	185	162

Langetermijnschulden omvatten licenties (zie toelichting 4) en uitzend- en programmarechten betaalbaar over het deel van de contractuele

termijn dat 1 jaar overstijgt (meestal minder dan 3 jaren).

Toelichting 21. Andere kortetermijnschulden

(in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Te betalen B.T.W.	6	13
Schulden aan werknemers	127	106
Voorziening voor vakantiegeld	84	83
Voorziening voor sociale zekerheidsbijdrage	55	41
Voorschot ontvangen op contracten	12	15
Andere belastingen	97	78
Over te dragen opbrengsten	137	154
Toe te rekenen kosten	38	34
Andere schulden	14	55
Totaal	570	579

Over te dragen opbrengsten omvatten hoofdzakelijk voorafbetaalde telecommunicatie en ICT diensten.

Toelichting 22. Netto omzet

(in miljoen EUR)	Boekjaar afgesloten op 31 december	
	2015	2016
Verkopen en verhuur van goederen	547	548
Leveren van diensten	5.397	5.282
Totaal	5.944	5.829

Toelichting 23. Andere bedrijfsopbrengsten

(in miljoen EUR)	Boekjaar afgesloten op 31 december	
	2015	2016
Meerwaarde op de verkoop van immateriële en materiële vaste activa	21	3
Andere opbrengsten	47	41
Totaal	68	44

De Groep realiseerde een meerwaarde op verkoop van vaste activa van 21 miljoen EUR in 2015 en van 3 miljoen EUR in 2016. De ontvangen geldmiddelen uit deze verkopen bedroegen 39 miljoen EUR in 2015 en 5 miljoen EUR in 2016.

Andere opbrengsten omvatten hoofdzakelijk vergoedingen voor netwerkschade (9 miljoen EUR in 2015 en 8 miljoen EUR in 2016) en bijdragen van het personeel en derden voor diverse diensten.

Toelichting 24. Niet-recurrente opbrengsten

Meerwaarden op de verkoop van dochterondernemingen en joint ventures worden weergegeven als niet-recurrente opbrengsten indien zij individueel 5 miljoen EUR overschrijden.

Er was geen niet-recurrente opbrengst in 2015, evenmin als in 2016.

Toelichting 25. Kosten van aan omzet- gerelateerde materialen en diensten

(in miljoen EUR)	Boekjaar afgesloten op 31 december	
	2015	2016
Aankopen van materialen	410	435
Aankopen van diensten	1967	1807
Totaal	2377	2242

De aankopen van materialen worden weergegeven na aftrek van het werk uitgevoerd door de onderneming, dat werd geactiveerd ten

bedrage van 72 miljoen EUR in 2016 en 109 miljoen in 2015.

Toelichting 26. Workforce kosten

(in miljoen EUR)	Boekjaar afgesloten op 31 december	
	2015	2016
Wedden en lonen	740	708
Sociale zekerheidsbijdragen	189	182
Pensioenkosten	41	43
Vergoedingen na uitdiensttreding (andere dan pensioenen) en beëindigingsvoordelen	9	5
Andere workforce kosten	221	221
Totaal	1.199	1.159

Workforce kosten zijn kosten die verband houden zowel met eigen personeelsleden als met externe arbeidskrachten (opgenomen in andere Workforce kosten). Voor dochterondernemingen omvatten de workforce kosten enkel de interne personeelskosten en de pensioenkosten.

De personeelskosten van 2015 omvatten de positieve impact van het compensatiemechanisme met de Belgische Staat betreffende de gepensioneerde statutaire werknemers (toelichting 9.4). De negatieve impact van de herberekening van de schuldcomponent van de langetermijnvoordelenplannen uit het verleden

als gevolg van de recente evolutie van de Proximus aandelenkoers is ook opgenomen in deze workforce kosten

2016 omvat de positieve impact van het compensatiemechanisme (zie toelichting 9.4) en de vermindering van het aantal FTE's (318) als gevolg van het plan voor vervroegd vertrek.

De wedden en lonen en de sociale zekerheidsbijdragen worden weergegeven na aftrek van het werk uitgevoerd door de onderneming dat geactiveerd werd ten bedrage van 110 miljoen EUR in 2016 en 103 miljoen EUR in 2015.

Toelichting 27. Non-workforce kosten

(in miljoen EUR)	Boekjaar afgesloten op 31 december	
	2015	2016
Huurkosten	117	119
Onderhoud en nutsvoorzieningen	180	178
Publiciteit en public relations	83	84
Administratie, opleiding, studies en fees	125	127
Kosten voor telecommunicatie, post en kantooruitrusting	44	41
Waardeverminderingen en verliezen op dubieuze vorderingen	35	27
Andere belastingen dan winstbelastingen	37	2
Andere Non-workforce kosten (1)	171	66
Totaal	792	644

(1) Gerealiseerde en niet-gerealiseerde wisselkoerswinsten van EUR 2,9 miljoen in 2016 en EUR 1,1 miljoen in 2015.

Belasting op pylonen

In 2014 keurde het Waalse Gewest een decreet goed dat een belasting op pylonen van 8000 EUR per site invoerde en de gemeenten de mogelijkheid bood om bijkomende opcentiemen tot 100% van het bedrag van de gewestbelasting te heffen. Het Grondwettelijk Hof verklaarde dit decreet op 16 juli 2015 nietig ingevolge een beroep tot vernietiging ingediend door Proximus en de twee andere mobiele operatoren. Het Hof volgde het argument dat het Waalse Gewest niet bevoegd is om een dergelijke belasting te heffen, maar oordeelde dat de belasting van de voorbije jaren wel gehandhaafd kon blijven 'wegens de financiële en juridische moeilijkheden veroorzaakt door de vernietiging'.

Voor 2015 heeft het Waalse Gewest gelijkaardige decreten aangenomen en een schuld was daarom erkend in 2015.. Het decreet van 2016 verleende de lokale overheden opnieuw de volle bevoegdheid om pylonen te belasten. In verband met deze decreten werden beroepen tot vernietiging ingediend bij het Grondwettelijk Hof, dat ze respectievelijk op 25 mei en 17 november 2016 nietig verklaarde. Bijgevolg werd de openstaande schuld voor 2015 teruggedraaid in 2016.

Intussen hebben de mobiele operatoren met het Waalse Gewest een akkoord gesloten over belasting op pylonen en een kader gecreëerd om de uitrol van netwerken en investeringen door de operatoren te bevorderen om de digitale

ontwikkeling van het Gewest t.e.m. 2019 te promoten. Als gevolg aan bovengemelde feiten werd de openstaande schuld voor 2014 teruggedraaid in 2016. Voor 2016 werd geen schuld erkend.

De schuld als gevolg van de schikking werd erkend in de Non-workforce kosten.

Ook het Brusselse Gewest had voor 2016 een gewestbelasting op pylonen opgenomen in zijn begrotingsordonnantie van 2015, die in de dekking van een budgetbehoefte van 10 miljoen EUR voor de drie mobiele operatoren moest voorzien. Het Gewest heeft in dit verband evenwel geen ordonnantie gestemd vóór de deadline van 31 december 2016.

Proximus blijft ontvangen aanslagbiljetten m.b.t. belasting op pylonen betwisten.

Base, KPN & Mobistar akkoord

In oktober 2015 hebben KPN, BASE Company, Mobistar en Proximus een akkoord bereikt voor alle openstaande geschillen met betrekking tot de toepassing in het verleden van tarieven voor mobiele telecommunicatiediensten, meer bepaald het onderscheid tussen "on-net" en "off-net" telefoniediensten. De overeenkomst houdt de betaling in van een bedrag van 120 miljoen EUR. De hieraan verbonden kost (116 million EUR) is opgenomen in de Non-workforce kosten.

Toelichting 28. Niet-recurrente kosten

Boekjaar afgesloten op 31 december

(in miljoen EUR)	2015	2016
Beëindigingsvoordelen en herstructurering	-3	0
Plan voor vervroegd vertrek	0	103
Beëindiging voordelige anticipatieclausule	0	-9
Total	-2	95

Verliezen op de verkoop van dochterondernemingen die elk afzonderlijk meer dan 5 miljoen EUR vertegenwoordigen, kosten voor herstructureringsprogramma's en de gevolgen van afwikkelingen van plannen voor vergoeding na uitdiensttreding met impact voor de begunstigten, worden opgenomen als niet-recurrente kosten.

Op 27 april 2016 hebben de sociale partners en de Raad van bestuur een plan voor vrijwillig vervroegd vertrek en een collectieve arbeidsovereenkomst goedgekeurd. Alle kosten die verband houden met het vrijwillig vervroegd vertrek plan worden en zullen worden

opgenomen als niet-recurrente kosten. Voor de werknemers voor wie het plan onmiddellijk van toepassing was, werd de kost onmiddellijk erkend. Voor werknemers die zich op het plan hebben ingeschreven maar nog actief blijven, wordt de kost gespreid over hun respectievelijke actieve periode, startend vanaf het 2de kwartaal van 2016.

De éénmalige balans impact van de collectieve arbeidsovereenkomst werd ook via niet-recurrente kosten geboekt in 2016. De impact van het plan voor vervroegd vertrek op de provisie voor ziekteperioden voor de statutaire werknemers werd erkend in de niet-recurrente kosten.

De totale impact van dit alles is als volgt:

In miljoen
EUR

Q2-2016	Q3-2016	Q4-2016	2017	2018	2019	Totaal
53	33	18	73	43	19	239

Als gevolg van de wijziging van de pensioenwet (wet van 18 december 2015) werd de gunstige anticipatieclausule nietig verklaard met overgangsmaatregelen voor werknemers van 55

jaar en ouder in 2016. De regeling als gevolg van het verwijderen van deze clausule heeft geleid tot een winst op de verstreken dienstjaren van 9 miljoen EUR in de niet-recurrente kosten.

Toelichting 29. Afschrijvingen

	Boekjaar afgesloten op 31 december	
(in miljoen EUR)	2015	2016
Afschrijvingen op licenties en andere immateriële vaste activa	342	358
Afschrijvingen op materiële vaste activa	528	559
Totaal	869	917

Toelichting 30. Netto financiële kosten

	Boekjaar afgesloten op 31 december	
(in miljoen EUR)	2015	2016
Financiële opbrengsten		
Interestopbrengsten op financiële instrumenten		
Aan afgeschreven kostprijs	1	1
Aan reële waarde via de resultatenrekening	0	1
Interestopbrengsten op activa		
Op vorderingen	5	2
Waardering aan de reële waarde van financiële instrumenten		
Niet in een afdekkingsrelatie	37	7
Meerwaarde op verkoop van		
Beleggingen	37	2
Terugkoop van obligaties	6	0
Andere financiële inkomsten	1	1
Financiële kosten		
Intresten en kosten van leningen op financiële instrumenten		
Aan afgeschreven kostprijs	-95	-82
Aan reële waarde via de resultatenrekening	-1	0
Van langetermijnschulden	-4	-4
Verlies op verkoop van		
Terugkoop van obligaties	37	-25
Actualisatie kosten		
Van voorzieningen	0	-3
Van beëindigingsvoordelen	-10	-14
Andere financiële kosten	-4	-2
Totaal	-120	-101

Op 1 april 2015 heeft de Groep een gedeelte van de langetermijn niet-achtergestelde obligatielening in JPY (die afloopt in 2026) terugbetaald. De transactie genereerde een winst van 6 miljoen EUR. De andere obligatieleningen in JPY en de gelinkte derivaten (IRS, IRCS) zijn

afgelopen in november 2015. De herberekening naar reële waarde van de financiële instrumenten als gevolg hiervan was niet materieel in 2016.

Op 1 oktober 2015 betaalde de Groep een premie uit van 25 miljoen EUR voor de gedeeltelijke

afwikkeling van twee obligatieleningen met vervaldag in 2016 en 2018.

De totale afschrijving van agio's/disagio's in verband met de niet-JPY obligaties en de

terugbetalingspremie voor deze obligaties bedroeg 31 miljoen EUR in 2015. De afschrijving van agio's/ disagio's in verband met de niet JPY obligaties bedroeg 6 miljoen EUR in 2016.

Toelichting 31. Winst per aandeel

De gewone winst per aandeel wordt berekend door de netto winst van het jaar die kan toegekend worden aan de gewone aandeelhouders, te delen door het gewogen gemiddelde van het aantal gewone uitstaande aandelen tijdens het jaar.

De verwaterde winst per aandeel wordt berekend door de netto winst van het jaar die toegekend

wordt aan de gewone aandeelhouders, te delen door het gewogen gemiddelde van het aantal gewone uitstaande aandelen, beiden gecorrigeerd voor de effecten van alle potentiële gewone aandelen die tot verwatering kunnen leiden.

Hierna worden de resultaten - en aandelengegevens weergegeven die worden gebruikt bij de berekening van de gewone en verwaterde winst per aandeel:

(in miljoen, behalve de cijfers met betrekking tot de aandelen)	Boekjaar afgesloten op 31 december	
	2015	2016
Nettowinst toe te rekenen aan gewone aandeelhouders (in miljoen EUR)	482	523
Gewogen gemiddeld aantal gewone uitstaande aandelen	321.767.821	322.317.201
Aanpassing voor aandelenopties	504.651	292.915
Gewogen gemiddeld aantal gewone uitstaande aandelen voor verwaterde winst per aandeel	322.272.472	322.610.116
Gewone winst per aandeel (EUR)	150	162
Verwaterde winst per aandeel (EUR)	150	162

De aandelenopties toegekend van 2004 tot 2012 zijn verwaterend in 2015 en 2016, en daarom

begrepen in de berekening van de verwaterde winst per aandeel.

Toelichting 32. Betaalde en voorgestelde dividenden

(in miljoen, behalve de cijfers met betrekking tot de aandelen)	2015	2016
Dividenden op gewone aandelen:		
Voorgestelde dividenden (in miljoen EUR)	483	484
Aantal uitstaande aandelen met dividendrechten	322.003.751	322.605.743
Dividend per aandeel (EUR)	15	15
Interim dividend betaald aan de aandeelhouders (in miljoen EUR)	161	161
Interim dividend per aandeel (EUR)	0,50	0,50

De voorgestelde dividenden voor 2015 werden effectief uitbetaald in april 2016.
Het interimdividend van 2016 werd betaald in december 2016.

Een bedrag van 1,6 miljoen EUR werd betaald in 2016 bij de uitoefening van de stock opties en komt overeen met de gecumuleerde dividenden verbonden aan de stock opties sinds hun toekenning.

Toelichting 33. Bijkomende toelichtingen inzake financiële instrumenten

Toelichting 33.1. Derivaten

De Groep maakt gebruik van derivaten zoals renteswaps (IRS, enkel in 2015), rente- en valutaswaps (IRCS), termijnwisselcontracten en valuta opties.

(in miljoen EUR)	Toelichting	2015	2016
Vaste activa			
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	10	6	6
Vlottende activa			
Niet-rentedragend			
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	13	1	1
Totaal activa		6	8
Langetermijnschulden			
Rentendragend			
Derivaten aangehouden voor handelsdoeleinden	18	4	6
Totaal schulden		5	6

De onderstaande tabel geeft een overzicht van de positieve en negatieve reële waarden van de derivaten in de balans, opgenomen als respectievelijk vaste / vlottende activa of passiva.

Op 31 december 2015 (in miljoen EUR)	Reële waarde	
	Activa	Passiva
Rente- en valutaswaps	6	0
Rente - en valutagerelateerd - anderen derivaten	0	-4
Derivaten die niet kwalificeren voor boekhoudkundige afdekking	6	-5

Op 31 december 2016 (in miljoen EUR)	Reële waarde	
	Activa	Passiva
Rente- en valutaswaps	6	0
Rente - en valutagerelateerd - anderen derivaten	0	-6
Termijnwisselcontracten	1	0
Derivaten die niet kwalificeren voor boekhoudkundige afdekking	8	-6

Rente- en valutaswaps (IRCS) worden gebruikt om wisselkoers- en renterisico's m.b.t. de overblijvende niet-achtergestelde obligatieleningen van JPY 1,5 miljard te beheren (zie toelichting 18).

Termijnwisselcontracten betreffen hoofdzakelijk de termijnaankoop van USD tegen EUR voor verwachte operationele transacties, en zullen grotendeels aflopen voor eind 2017.

Toelichting 33.2. Financieel risicobeheer: objectieven en beleid

De belangrijkste financiële instrumenten van de Groep bestaan uit niet-achtergestelde obligaties, handelsvorderingen en handelsschulden. De belangrijkste risico's verbonden met deze financiële instrumenten zijn het rentevoetrisico, het wisselkoersrisico, het liquiditeitsrisico en het kredietrisico. De Groep is ook blootgesteld aan het financieel risico dat met toekomstige transacties verbonden is.

Het principe van risicominimalisatie wordt op alle financiële transacties toegepast. Om dit te bereiken wordt het beheer met betrekking tot de financiering, wisselkoers, rentevoet en kredietrisico gecentraliseerd bij het Groep Treasury departement. Simulaties worden uitgevoerd gebruikmakend van verschillende marktscenario's ("worst case" scenario inbegrepen) om hun impact in verschillende marktomgevingen in te schatten. Alle financiële transacties en financiële risico's worden beheerd en opgevolgd in een centraal treasury management systeem.

Het Groep Treasury departement voert zijn activiteiten uit in het kader van de regels en richtlijnen die door het Executief Comité en de Raad van Bestuur goedgekeurd werden. Het Groep Treasury departement is verantwoordelijk voor de toepassing van deze richtlijnen. Volgens deze regels, worden de derivaten gebruikt om het rentevoetrisico en het wisselkoersrisico af te dekken. Derivaten worden enkel gebruikt als dekkingsinstrument, en kunnen niet gebruikt worden voor handels- of andere speculatieve

doeleinden. De belangrijkste door de Groep gebruikte derivaten zijn termijnwisselcontracten en valutaopties.

Het interne auditdepartement van de Groep controleert regelmatig de interne controleomgeving binnen het Groep Treasury departement.

Rentievoetrisico

De blootstelling van de Groep aan de veranderende marktrentevoeten betreft voornamelijk zijn lange-termijn financiële schulden. Het Groep Treasury departement beheert de blootstelling van de Groep aan wijzigingen van de rentevoeten en de financieringskost, door een mix van vaste en vlottende rentedragende schulden te gebruiken, in lijn met de door de Groep opgestelde regels voor financieel risicobeheer. Deze regels streven naar het bereiken van een optimaal evenwicht tussen de totale financieringskost, de risicobeperking en het vermijden van de volatiliteit van de financiële resultaten, rekening houdend met zowel de marktcondities en opportuniteiten als met de globale handelsstrategie van de Groep.

De onderstaande tabellen tonen de rentedragende langetermijnschulden (inclusief het kortetermijngedeelte, exclusief leasing- en soortgelijke schulden), de renteswaps (IRS), de rente- en valutaswaps (IRCS) en de netto wisselverplichtingen van de Groep, op 31 december 2015 en 2016.

Op 31 december 2016

Directe lening				IRCS overeenkomsten			Netto wissel verplichtingen		
Notioneel bedrag	Gewogen gemiddelde interestvoet (1)	Gemiddelde looptijd tot vervaldag		Te betalen (terug te vorderen) bedrag	Gewogen gemiddelde interestvoet (1)	Gemiddelde looptijd tot vervaldag	Te betalen (terug te vorderen) bedrag	Gewogen gemiddelde interestvoet (1)	Gemiddelde looptijd tot vervaldag
(in miljoen EUR)		(in jaren)		(in miljoen EUR)		(in jaren)	(in miljoen EUR)		(in jaren)
EUR									
Vast	1.755	2,36%	7				1.755	2,36%	7
Variabel				11	-0,40%	10	11	-0,40%	10
JPY									
Vast	11	5,04%	10	-11	-5,04%	10			
Variabel									
Totaal	1.766	2,38%	7	0			1.766	2,33%	7

(1) Gewogen gemiddelde interestvoet rekening houdend met de recentste rentevoeten voor variabele rentedragende leningen.

Op 31 december 2015

Directe lening				IRCS overeenkomsten			Netto wissel verplichtingen		
Notioneel bedrag	Gewogen gemiddelde interestvoet (1)	Gemiddelde looptijd tot vervaldag		Te betalen (terug te vorderen) bedrag	Gewogen gemiddelde interestvoet (1)	Gemiddelde looptijd tot vervaldag	Te betalen (terug te vorderen) bedrag	Gewogen gemiddelde interestvoet (1)	Gemiddelde looptijd tot vervaldag
(in miljoen EUR)		(in jaren)		(in miljoen EUR)		(in jaren)	(in miljoen EUR)		(in jaren)
EUR									
Vast	2.430	2,48%	6				2.430	2,48%	6
Variabel				11	-0,22%	11	11	-0,22%	11
JPY									
Vast	11	5,04%	11	-11	-5,04%	11			
Variabel									
Totaal	2.441	2,50%	6	0			2.441	2,46%	6

(1) Gewogen gemiddelde interestvoet rekening houdend met de recentste rentevoeten voor variabele rentedragende leningen.

De Groep verwacht geen materiële impacten in 2017 in de resultatenrekening van te betalen intresten op leningen met vlottende rentevoet enerzijds, en anderzijds van de herwaardering aan marktwaarde van bepaalde IRCS-derivaten die niet als afdekkingsinstrumenten in aanmerking komen.

Wisselkoersrisico's

De operationele activiteiten zijn de belangrijkste bron van wisselrisico voor de Groep. Dit risico komt voort uit de aankopen of verkopen die door

de operationele afdelingen in een andere valuta dan hun functionele valuta worden uitgevoerd. Dergelijke transacties komen voornamelijk voor in het segment International Carrier Services ("ICS"). De internationale activiteiten van dit segment genereren betalingen in verschillende valuta's van en naar andere telecommunicatie operatoren; het risico komt eveneens voor in sommige dochterondernemingen die de internationale activiteiten (ICT, roaming, investeringen en operationele uitgaven) uitvoeren van de Groep.

De wisselkoersrisico's worden ingedekt voor zover ze de kasstromen van de Groep beïnvloeden. De wisselkoersrisico's die de kasstromen van de Groep niet beïnvloeden (bijvoorbeeld risico's die voortvloeien uit de omzetting van activa en schulden van de buitenlandse operaties naar de functionele valuta) worden gewoonlijk niet ingedekt. Niettemin zou de Groep kunnen overwegen om deze zogenaamde omrekeningsverschillen in te dekken indien hun mogelijke impact belangrijk zou worden voor de geconsolideerde jaarrekening.

De typische instrumenten die gebruikt worden om het wisselkoersrisico in te dekken zijn de termijnwisselcontracten en valutaopties.

In 2015 en 2016 was de Groep enkel voor zijn operationele activiteiten aan het wisselkoersrisico blootgesteld. De herwaardering naar de reële waarde van de openstaande posities in vreemde munten wordt normaal gezien via de resultatenrekening erkend en wordt gereduceerd of gecompenseerd door de herwaardering van de derivaten die gebruikt werden om dit risico in te dekken. Echter in een beperkt aantal gevallen wordt hedge accounting toegepast, waarbij de herwaarderingsresultaten tijdelijk op de balans worden opgenomen in afwachting van de finale afwikkeling van de onderliggende zogenaamde "hedge effective" blootstelling, om uiteindelijk als wisselkoersresultaten opgenomen te worden in de resultatenrekening.

De Groep voerde voor de jaren 2015 en 2016 een sensitiviteitsanalyse uit op de wisselkoersen EUR/USD, EUR/SDR, EUR/GBP en EUR/CHF, de vier munten waarin de Groep typisch een risico heeft uit zijn operationele activiteiten. Voor 2015 en 2016, was er geen belangrijke impact op de resultatenrekening van de Groep. Voor 2017, verwacht de Groep geen materiële impact van koersschommelingen op zijn financiële prestaties, gegeven dat, zoals voorheen, zulke wisselrisico's tijdig en doeltreffend worden ingedekt vanaf wanneer zij zich voordoen gedurende de normale bedrijfsuitoefening.

Kredietrisico en belangrijke concentraties van kredietrisico

Proximus is blootgesteld aan kredietrisico's door zijn operationele en beleggingsactiviteiten (financiële beleggingen voor het beheer van de liquide middelen van de Groep). Kredietrisico

betreft alle soorten risico's op tegenpartijen, bijvoorbeeld wanneer de tegenpartij haar verplichtingen tegenover Proximus niet nakomt in het kader van leningen, dekkingen, uitbetalingen en andere financiële activiteiten.

De maximale blootstelling van de Groep aan het kredietrisico (zonder rekening te houden met de waarde van alle zakelijke of andere zekerheden), in geval de tegenpartij haar verplichtingen niet nakomt en dit voor elke categorie van erkende financiële activa (waaronder derivaten met positieve marktwaarde), is gelijk aan de boekwaarde van deze activa op de balans en verleende bankgaranties.

Om het kredietrisico te beperken dat met de financieringsactiviteiten en het beheer van de liquide middelen van de Groep verbonden is, worden dergelijke transacties in regel enkel met financiële instellingen van eerste rang afgesloten, waarvan de langetermijn rating minimaal A-(S&P) bedraagt.

Het kredietrisico dat uit operationele activiteiten met grote klanten voortvloeit, wordt op individuele basis beheerd en gecontroleerd. Indien nodig, vraagt de Groep bijkomende zakelijke zekerheden. Deze belangrijke klanten zijn niet materieel voor de Groep, aangezien de portfolio van Proximus vooral uit een groot aantal kleine klanten bestaat. Het kredietrisico en de concentratie van het kredietrisico verbonden aan handelsvorderingen is dus beperkt. De concentratie van het kredietrisico is ook beperkt voor handelsvorderingen op andere telecommunicatieondernemingen, door middel van nettingovereenkomsten met handelsschulden (zie toelichting 12), de verplichtingen tot vooruitbetaling, bankgaranties, de waarborgen uitgegeven door moederondernemingen en kredietlimieten toegestaan door kredietverzekeraars.

De Groep is blootgesteld aan kredietverliezen ingeval de tegenpartij haar verplichtingen op derivaten niet nakomt (zie toelichting 33.1). De Groep verwacht dit echter niet, gezien het om financiële instellingen met de beste kredietwaardigheid gaat. Bovendien is de Groep aan kredietrisico's blootgesteld door het occasioneel uitgeven van financiële zekerheden. Op 31 december 2016 had de Groep

bankgaranties uitgegeven voor een bedrag van 49,2 miljoen EUR en 48 miljoen EUR op 31 december 2015.

Liquiditeitsrisico

In overeenstemming met het Treasurybeleid, beheert het Groep Treasury departement de financieringskost door een mix van schulden met vaste rentevoet en schulden met vlottende rentevoet.

Een liquiditeitsreserve onder de vorm van kredietfaciliteiten en cash, wordt aangehouden met het doel de liquiditeit en de financiële flexibiliteit van de Groep steeds te handhaven. Daartoe is Proximus NV bilaterale kredieten aangegaan met verschillende looptijden evenals twee aparte gesyndiceerde kredietfaciliteiten ten bedrage van 700 miljoen EUR. Voor de middellange tot langetermijnfinanciering, gebruikt de Groep obligaties en leningen op middellange

termijn. De looptijd van de schulden is gespreid over meerdere jaren. Het Groep Treasury departement analyseert regelmatig zijn financieringsbehoefte, rekening houdend met zijn eigen rating en de bestaande condities op de markt.

De onderstaande tabel vat de looptijd van rentedragende schulden van de Groep samen voor elk boekjaar, zoals weergegeven in toelichting 18. Dit profiel is gebaseerd op de niet geactualiseerde contractuele interestbetalingen en op de kapitaalsaflossingen. De impact van de derivaten op de kasstromen die gebruikt worden om een vaste rentevoet naar een vlottende rentevoet of omgekeerd om te zetten, werd in acht genomen. Voor de schulden met vlottende rentevoet zijn de rentevoeten die gebruikt werden om de kasstromen te bepalen, diegenen van de laatste herprijzing voor de afsluiting van het boekjaar (respectievelijk op 31 december 2015 en 2016).

(in miljoen EUR)	2016	2017	2018	2019	2020	2021-2028
Op 31 december 2015						
Kapitaal	675	0	405	0	0	1361
Interesten	76	47	47	31	31	152
Totaal	752	47	452	31	31	1.513
Op 31 december 2016						
Kapitaal		0	405	0	0	1361
Interesten		47	47	31	31	152
Totaal		47	452	31	31	1.513

Bankkredietfaciliteiten op 31 december 2016

Behalve de rentedragende schulden op lange termijn zoals weergegeven in toelichting 18.1 en 18.2, kan de Groep beroep doen op langetermijnkredietfaciliteiten ten belope van 650 miljoen EUR en kortetermijnkredietfaciliteiten ten belope van 50 miljoen EUR. Deze faciliteiten worden verstrekt door een gediversifieerde groep van banken. Op 31 december 2016 was er geen enkel uitstaand saldo onder deze faciliteiten. Een totaal van kredietlijnen voor 700 miljoen EUR is

daarom beschikbaar voor opname op 31 december 2016.

De Groep maakt ook gebruik van een Euro Medium Term Note ("EMTN")-programma van 3,5 miljard EUR en een Commercial Paper ("CP")-programma van 1 miljard EUR. Op 31 december 2016 was er een uitstaand bedrag onder het EMTN-programma van 1.755 miljoen EUR, terwijl het CP-programma een opgenomen en uitstaand bedrag toonde van 405 miljoen EUR.

Toelichting 33.3. Netto financiële positie van de Groep en beheer van kapitaal

De Groep definieert zijn netto financiële positie als het netto bedrag van de beleggingen, geldmiddelen en kasequivalenten, verminderd met alle rentedragende schulden en bijbehorende derivaten (met inbegrip van de herwaardering naar de reële waarde). De netto financiële positie omvat geen langetermijnhandelsschulden.

(in miljoen EUR)	Toelichting	2015	2016
Activa			
Kortetermijn beleggingen (1)	14	8	6
Geldmiddelen en kasequivalenten (1)	15	502	297
Langetermijn derivaten	10	6	6
Schulden			
Langetermijn rentedragende schulden (1)	18	-1761	-1763
Kortetermijn rentedragende schulden (1)	18	-674	-407
Netto financiële positie		-1.919	-1.861

(1) na herwaardering aan de reële waarde, indien van toepassing.

De rentedragende schulden op lange termijn bevatten langetermijn derivaten tegen reële waarde van 4,4 miljoen EUR in 2015 en 6 miljoen EUR in 2016 (zie toelichting 18.1).

Het doel van de Groep inzake het kapitaalbeheer bestaat erin een netto financiële schuldenlast en eigen vermogen-ratio's te behouden die zorgen voor voldoende liquiditeit op elk moment via een flexibele toegang tot de kapitaalmarkten, en dit om strategische projecten te kunnen financieren, en een aantrekkelijke vergoeding aan de aandeelhouders te bieden.

Dit laatste werd herzien door de Proximus Raad van Bestuur van 25 februari 2010 en Proximus verbindt er zich nu toe om, in principe, het merendeel van haar jaarlijkse kasstroom voor financieringsactiviteiten (vrije kasstroom) te laten terugvloeien naar haar aandeelhouders. De uitkering uit de vrije kasstroom, hetzij via

dividenden, hetzij via aandeleninkoop, zal jaarlijks opnieuw worden herbekeken, teneinde voldoende strategische financiële flexibiliteit te behouden voor toekomstige organische groei of groei via selectieve acquisities, en dit met een klare focus op waardecreatie. Dit houdt tevens bevestiging in van adequate niveaus van beschikbare reserves. Bovendien is de Proximus Raad van Bestuur van plan, zoals bevestigd en goedgekeurd door de Proximus Raad van Bestuur op 15 december 2016, om voor de komende 3 jaren (2017, 2018 en 2019), een stabiel dividend uit te betalen van 1,50 EUR per aandeel (interim dividend van 0,50 EUR en gewoon dividend van 1,00 EUR), mits de financiële prestatie van Proximus in lijn is met de verwachtingen.

Over de twee voorgestelde jaren, heeft de Groep geen nieuwe aandelen of andere verwaterende instrumenten uitgegeven.

Toelichting 33.4. Categorieën van financiële instrumenten

Occasioneel gebruikt de Groep rente- en valutaswaps (IRCS) om de risico's verbonden aan wijzigingen in rentevoeten en wisselkoersen op de rentedragende langetermijnschulden te beheersen (zie toelichting 33.2).

De volgende tabellen stellen de financiële instrumenten van de Groep voor, per categorie zoals gedefinieerd in IAS 39, evenals de winsten en verliezen uit de herwaardering aan reële waarde.

Aan de per 31 december 2016 geldende marktvoorwaarden overschrijdt de reële waarde

van de niet achtergestelde obligatieleningen, gewaardeerd tegen geamortiseerde kostprijs, de boekwaarde met 156 miljoen EUR of 8,9% van de boekwaarde.

De reële waarde, berekend voor elke obligatie afzonderlijk, werd bekomen door de gecumuleerde kasuitstroom van elke obligatielening te verdisconteren aan de rentevoet waartegen de Groep per 31 december 2016 gelijkaardige obligatieleningen met de zelfde looptijden zou kunnen aangaan.

Op 31 december 2016	Toelich- ting	Categorie volgens IAS 39 (1)	Boekwaar- de	Bedragen erkend in de balans volgens IAS 39			
(in miljoen EUR)				Afgeschreven kostprijs	Aanwervingskost , na mogelijke waardevermin- deringen	Aanpassing aan de reële waarde via het eigen vermogen	Aanpassing aan de reële waarde via de resultaten- rekening
ACTIVA							
Vaste activa							
Andere deelnemingen	7	AFS	10	10	0		
Andere vaste activa							
Andere derivaten	33.1	FVTPL	6				1
Andere financiële activa	10	LaR	30	30			
Viottende activa							
Handelsvorderingen	12	LaR	1149	1149			
Andere viottende activa							
Andere derivaten	32.1	FVTPL	1				1
Terug te vorderen BTW en andere vorderingen	13	NVT	25	25			
Beleggingen	14	AFS	1	0	0		
Beleggingen	14	HTM	5	5			
Geldmiddelen en kasequivalenten							
Kortetermijndeposito's	15	LaR	297	297			
SCHULDEN							
Langetermijnschulden							
Rentedragende schulden							
Niet-achtergestelde obligatieleningen niet in een afdekingsrelatie	18	OFL	1755	1755			
Leasings en soortgelijke schulden	18	OFL	2	2			
Andere derivaten	33.1	FVTPL	6				1
Niet-rentedragende schulden							
Andere langetermijnschulden	20	OFL	169	169			
Kortetermijnschulden							
Rentedragende schulden, korte termijn deel							
Leasings en soortgelijke schulden	18	OFL	2	2			
Rentedragende schulden							
Andere leningen	18	OFL	405	405			
Handelsschulden		OFL	1381	1381			
Andere kortetermijnschulden							
Andere schulden	6.5	OFL	34	34	0		
Te betalen B.T.W. en andere schulden	21	OFL	280	280			

(1) De categorieën volgens IAS 39 zijn de volgende :

AFS: Voor verkoop beschikbare financiële activa (Available-for-sale financial assets)

HTM: Financiële activa aangehouden tot vervaldatum (Financial assets held-to-maturity)

LaR: Leningen en vorderingen (Loans and Receivables financii

FVTPL: Financiële activa/schulden herwaardeerd aan de reële waarde via de resultaten- rekening

OLF: Andere financiële schulden

Op 31 december 2015	Toelich- ting	Categorie volgens IAS	Boekwaar- de	Bedragen erkend in de balans volgens IAS 39			
(in miljoen EUR)				Afgeschreven kostprijs	Aanwervingskost , na mogelijke waardevermin- deringen	Aanpassing aan de reële waarde via het eigen vermogen	Aanpassing aan de reële waarde via de resultaten- rekening
ACTIVA							
Vaste activa							
Andere deelnemingen	7	AFS	9	9	0		
Andere derivaten	33.1	FVTPL	6				1
Andere financiële activa	10	LaR	37	37			
Viottende activa							
Handelsvorderingen	12	LaR	1140	1140			
Andere vlottende activa							
Terug te vorderen BTW en andere vorderingen	13	N/A	39	39			0
Beleggingen	14	AFS	4	4	0		
Beleggingen	14	HTM	4	4			
Geldmiddelen en kasequivalenten							
Kortetermijndeposito's	15	LaR	502	502			
SCHULDEN							
Langetermijnschulden							
Rentedragende schulden							
Niet-achtergestelde obligatieleningen niet in een afdekkingsrelatie	18	OFL	1753	1753			
Leasings en soortgelijke schulden	18	OFL	3	3			
Andere derivaten	33.1	FVTPL	4				1
Niet-rentedragende schulden							
Andere langetermijnschulden	20	OFL	185	185			
Kortetermijnschulden							
Rentedragende schulden, korte termijn deel							
Niet-achtergestelde obligatieleningen niet in een afdekkingsrelatie	18	OFL	671	671			
Leasings en soortgelijke schulden	18	OFL	2	2			
Handelsschulden		OFL	1330	1330			
Andere kortetermijnschulden							
Te betalen B.T.W. en andere schulden	21	OFL	298	298			

(1) De categorieën volgens IAS 39 zijn de volgende:

AFS: Voor verkoop beschikbare financiële activa (Available-for-sale financial assets)

HTM: Financiële activa aangehouden tot vervaldatum (Financial assets held-to-maturity)

LaR: Leningen en vorderingen (Loans and Re

FVTPL: Financiële activa/schulden herwaardeerd aan de reële waarde via de resultaten- rekening

OLF: Andere financiële schulden

Toelichting 33.5. Activa en passiva aan reële waarde

Financiële instrumenten die gewaardeerd zijn aan reële waarde worden in de onderstaande tabel getoond volgens de gebruikte waarderingstechniek. De hiërarchie tussen de technieken geeft het belang aan van de gebruikte inputs om tot de waardering te komen.

- Niveau 1: (Niet aangepaste) prijsnotering op actieve markten voor identieke activa of passiva;
- Niveau 2 : Waarderingstechnieken voor dewelke alle inputs die een belangrijk effect hebben op de geboekte reële waarde, gebaseerd zijn op direct of indirect waarneembare gegevens voor activa of passiva;
- Niveau 3: Waarderingstechnieken voor dewelke alle inputs die een belangrijk effect hebben op de geboekte reële waarde, niet gebaseerd zijn op waarneembare marktgegevens.

De Groep houdt alleen financiële instrumenten aan van niveau 1 en 2. In 2016 heeft de Groep een nieuw instrument opgenomen onder niveau 3 maar welke geen transfer is van een ander niveau. De waarderingstechnieken voor de reële waardeberekening van de financiële instrumenten van niveau 2 zijn:

- Andere derivaten van niveau 2
Andere derivaten omvatten hoofdzakelijk renteswaps (IRS, enkel in 2015) en rente- en valutaswaps (IRCS) om de risico's van de Groep met betrekking tot schommelingen

van de rentevoet en vreemde valuta te beperken voor sommige van haar langetermijnschulden. De reële waarden van deze instrumenten worden bepaald door het verdisconteren van de verwachte contractuele kasstromen gebruikmakend van rentegrafiëken in de betreffende valuta's en wisselkoersen waarneembaar op actieve markten.

- Niet achtergestelde obligatieleningen
De niet achtergestelde obligatieleningen worden opgenomen aan afgeschreven kost. De reële waarden, voor elke obligatielening apart berekend, worden bekomen door het verdisconteren van de rentevoeten aan dewelke de Groep zou kunnen lenen op 31 december 2015 voor gelijkaardige obligaties met dezelfde resterende looptijden.

De financiële instrumenten die geclassificeerd zijn onder niveau 3, zijn gebaseerd op reële waarde van uitgaande kasstromen in verschillende scenario's, elk gewogen op zijn kans van voorkomen. De wegingen zijn ofwel gebaseerd op statistische data die zeer stabiel zijn over de jaren, ofwel gebaseerd op de beste schatting van Proximus van het voorkomen van het scenario. De reële waarde van het instrument is sterk afhankelijk van maar in verhouding tot veranderingen in de geschatte uitgaande kasstromen.

Op 31 december 2016			Saldo per 31 december 2016	Gebruikte waarderingsmethode op het einde van het boekjaar:		
(in miljoen EUR)	Toelichting	Categorie volgens IAS 39 (1)		Niv 1	Niv 2	Niv 3
ACTIVA						
Vaste activa						
Andere vaste activa						
Andere derivaten		FVTPL	6		6	
Vlottende activa						
Niet-rentedragende schulden						
Andere derivaten		FVTPL	1		1	
Beleggingen		AFS	1		1	
SCHULDEN						
Langetermijnschulden						
Rentendragende schulden						
Niet-achtergestelde obligatieleningen behalve voor hun "niet-nauw verwante" besloten derivaten		OFL	1755		1906	
Niet-rentedragende schulden						
Andere derivaten		FVTPL	6		6	
Kortetermijnschulden						
Niet-rentedragende schulden						
#N/A		OFL	34			34

(1) De categorieën volgens IAS 39 zijn de volgende :

AFS: Voor verkoop beschikbare financiële activa (Available-for-sale financial assets)

FVTPL: Financiële activa/schulden herwaardeerd aan de reële waarde via de resultaten- rekening

OFL: Andere financiële schulden

Op 31 december 2015	Toelichting	Categorie volgens IAS 39 (1)	Saldo op 31 december 2015	Gebruikte waarderingsmethode op het einde van het boekjaar:		
(in miljoen EUR)				Niv 1	Niv 2	Niv 3
ACTIVA						
Vaste activa						
Andere vaste activa						
Andere derivaten	33.1	FVTPL	6		6	
Vlottende activa						
Beleggingen	14	AFS	4	4		
SCHULDEN						
Langetermijnschulden						
Rentedragende schulden						
Niet-achtergestelde obligatieleningen behalve voor hun "niet-nauw verwante" besloten derivaten	33.1	OFL	1753		1838	
Andere derivaten	33.1	FVTPL	4		4	
Kortetermijnschulden						
Rentedragende schulden						
Niet-achtergestelde obligatieleningen behalve voor hun "niet-nauw verwante" besloten derivaten	33.1	OFL	671		700	

(1) De categorieën volgens IAS 39 zijn de volgende :

AFS: Voor verkoop beschikbare financiële activa (Available-for-sale financial assets)

FVTPL: Financiële activa/schulden herwaardeerd aan de reële waarde via de resultaten-rekening

OFL: Andere financiële schulden

Toelichting 34. Informatie over verbonden partijen

Toelichting 34.1. Geconsolideerde ondernemingen

De dochterondernemingen, joint ventures en geassocieerde ondernemingen zijn opgenomen in toelichting 6.

Leveringen van goederen en diensten tussen ondernemingen van de Groep gebeuren aan commerciële voorwaarden en marktprijzen.

De transacties tussen Proximus NV en haar dochterondernemingen, als verbonden partijen, worden geëlimineerd voor de opmaak van de geconsolideerde jaarrekening. De transacties tussen Proximus NV en haar dochterondernemingen zijn als volgt:

Transacties tussen Proximus SA en haar dochterondernemingen (in miljoen EUR)	Boekjaar afgesloten op 31 december	
	2015	2016
Opbrengsten	134	132
Kosten van aan omzetgerelateerde materialen en diensten	-135	-120
Netto financiële kosten	-261	-259
Dividenden ontvangen	719	646

Balans van de transacties tussen Proximus SA en haar dochterondernemingen (in miljoen EUR)	Per 31 december	
	2015	2016
Handelsvorderingen	40	30
Handelsschulden	-52	-44
Rentedragende vorderingen/schulden	-9.939	-9.772
Andere vorderingen/schulden	-4	0

Toelichting 34.2. Relaties met aandeelhouders en andere met de staat verbonden entiteiten

De Belgische Staat is de meerderheidsaandeelhouder van de Groep met een deelneming van 53,51 %. De Groep houdt eigen aandelen aan voor 4,56%. De resterende 41,93 % worden verhandeld op de Eerste Markt van Euronext Brussels.

Relatie met de Belgische Staat

De Groep levert telecomdiensten aan de Belgische Staat en met de Staat verbonden

entiteiten. Met de Staat verbonden ondernemingen zijn diegene waarover de Staat zeggenschap heeft, gezamenlijk zeggenschap heeft of een invloed uitoefent. Al deze transacties verlopen op basis van normale klant / leverancier - relaties en aan voorwaarden die niet voordeliger zijn dan die waarop andere klanten en leveranciers een beroep kunnen doen. De diensten aan de Staat verbonden ondernemingen vormen geen belangrijk deel van de netto omzet van de Groep, namelijk minder dan 5%.

Toelichting 34.3. Relaties met top management personeel

De bezoldiging en vergoeding van de bestuurders is vastgelegd in de algemene vergadering van 2004.

De principes van deze vergoeding zijn niet veranderd in 2016: ze voorzien een jaarlijkse vaste vergoeding van 50.000 EUR voor de Voorzitter van de Raad van Bestuur en van 25.000 EUR

voor de andere leden van de Raad van Bestuur, met uitzondering van de CEO. Alle leden van de Raad van Bestuur, met uitzondering van de CEO, hebben recht op een zitpenning van 5.000 EUR per bijgewoonde vergadering van de Raad van Bestuur. Voor de Voorzitter wordt het bedrag van de zitpenningen verdubbeld. Een zitpenning van 2.500 EUR per vergadering is voorzien voor ieder lid van een adviserend Comité van de Raad van Bestuur, met uitzondering van de CEO. Voor de Voorzitter van de respectievelijk adviserende Comité's wordt het bedrag van de zitpenningen verdubbeld.

De leden ontvangen ook een vergoeding van 2.000 EUR per jaar voor communicatiekosten. Voor de Voorzitter van de Raad van Bestuur wordt dit bedrag eveneens verdubbeld.

De Voorzitter van de Raad van Bestuur is ook Voorzitter van het Audit Comité, het Paritair Comité en van het Pensioenfonds. Mevrouw Catherine Vandenborre en Mevrouw Sandrine Dufour zijn lid van de Raad van Bestuur van het Pensioenfonds. Zij ontvangen geen vergoeding voor hun aanwezigheden.

Voor het uitvoeren van hun bestuurdersmandaat ontvangen de bestuurders geen prestatiegebonden bezoldiging zoals bonussen of langlopende incentive plannen, alsook geen voordelen verbonden aan pensioenplannen.

De totale bezoldiging voor de bestuurders bedroeg 970.638 EUR voor 2016 en 1.010.575 EUR voor 2015. De bestuurders hebben noch leningen noch voorschotten ontvangen van de Groep.

Het aantal vergaderingen van de Raad van Bestuur en van de Comité's van de Raad van Bestuur is hieronder gedetailleerd.

	2015	2016
Raad van Bestuur	8	7
Audit-en Toezichtscmité	6	5
Benoemings-en Bezoldigingscomité	5	5
Comité voor Strategie en Bedrijfsontwikkeling	2	2

Op zijn vergadering van 24 februari 2011 heeft de Raad van Bestuur een nieuwe versie van de 'policy inzake transacties met verbonden partijen' aangenomen, die alle transacties of andere contractuele verhoudingen tussen de onderneming en de leden van de Raad van Bestuur regelt. Proximus heeft contractuele relaties en levert eveneens telefonie-, internet- en/of ICT-diensten aan diverse ondernemingen waarin de leden van de Raad een uitvoerend of niet-uitvoerend mandaat hebben. Deze relaties hebben plaats in het normale verloop van de bedrijfsvoering en zijn marktconform van aard. Proximus is ook een Partner van Guberna, het Belgisch Instituut voor Bestuurders (verbonden met Mevrouw Lutgart Van den Berghe, lid van de Raad van Bestuur tot 20 april 2016, Uitvoerend Bestuurder van Guberna), waarvoor ze in 2016 een vergoeding van 30.250 EUR heeft betaald.

Voor het jaar eindigend op 31 december 2016 werd een totaal bruto bedrag (inclusief op aandelen gebaseerde betalingen en beëindigingsvoordelen) van 6.955.782 EUR (maar

voor sociale lasten), betaald of toegekend aan de leden van het Executief Comité, de Chief Executive Officer (CEO) inbegrepen. In 2016 waren de leden van het Executief Comité: Dominique Leroy, Sandrine Dufour, Michel Georgis (6 maanden), Dirk Lybaert, Geert Standaert, Renaud Tilmans, Jan Van Acoleyen (7,5 maanden), Bart Van Den Meersche en Philip Vandervoort.

Voor het jaar eindigend op 31 december 2015 werd een totaal bruto bedrag (inclusief op aandelen gebaseerde betalingen en beëindigingsvoordelen) van 7.069.995 EUR (voor sociale lasten), betaald of toegekend aan de leden van het Executief Comité, de Chief Executive Officer (CEO) inbegrepen. In 2015 waren de leden van het Executief Comité: Dominique Leroy, Sandrine Dufour, Michel Georgis, Dirk Lybaert, Geert Standaert, Ray Stewart (4 maanden), Renaud Tilmans, Bart Van Den Meersche en Philip Vandervoort.

Dit totale bedrag van vergoedingen van het top management omvat de volgende elementen:

- Kortetermijn vergoedingen: omvat zowel jaarsalaris (basis en variabel) als andere korte termijn vergoedingen zoals groepsverzekering, privé gebruik van directiewagens, maaltijdcheques, en inclusief de betaalde sociale zekerheidsbijdragen op deze voordelen;
- Vergoedingen na uitdiensttreding: verzekeringspremies betaald door de Groep in naam van de leden van het executief comité. De premies dekken hoofdzakelijk een bijkomend pensioenplan;
- Op aandelen gebaseerde betalingen:
 - Op performantiewaarde gebaseerde betalingen (lange termijn): een bruto bedrag toegekend onder het performantiewaardeplan, dat mogelijk aanleiding geeft tot uitoefeningsrechten vanaf mei 2018 (toegekend in 2015) of mei 2019 (toegekend in 2016), afhankelijk van het voldoen van marktgerelateerde voorwaarden gebaseerd op het van de vennootschap "Totaal rendement voor de aandeelhouders" (TSR) welke vergeleken wordt met een voorafbepaalde groep van Europese telecom operatoren.
 - Beëindigingvoordelen: betaald of voorzien.

EUR *	Boekjaar afgesloten op 31 december	
	2015	2016
Korte termijn vergoedingen	4.962.360	4.884.620
Vergoedingen na uitdiensttreding	882.385	1.089.162
Langetermijn performantiewaardeplan	1.225.250	982.000
Totaal	7.069.995	6.955.782

* Al deze bedragen zijn bruto bedragen voor sociale bijdrage van de werkgever.

Toelichting 34.4. Regelgeving

De telecommunicatiesector wordt gereguleerd door de Europese wetgeving, Belgische federale- en regionale wetgeving en via beslissingen van specifieke sectoriële regulatoren (Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie,

gewoonlijk "BIPT" genoemd, en regionale regulatoren bevoegd voor media) of administratieve organen zoals de mededingingsautoriteiten.

Toelichting 35. Rechten, verbintenissen en voorwaardelijke verplichtingen

Operationele leaseverbintenissen

De Groep huurt locaties voor haar telecominfrastructuur en huurt gebouwen, technische en netwerkkapapparaat, meubilair en voertuigen binnen het kader van operationele

leasing met looptijden van één jaar of meer. Huurkosten met betrekking tot de operationele leases bedroegen 131 miljoen EUR in 2016 en 129 miljoen EUR in 2015.

De toekomstige minimaal te betalen huur voor de niet-opzegbare operationele leases bedraagt per 31 december 2016:

(in miljoen EUR)	Binnen het jaar	1 - 3 jaar	3 - 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Gebouwen	23	24	9	9	66
Locaties	12	1	1	0	14
Technische en netwerk uitrusting	13	5	1	1	21
Meubilair	0	0	0	0	0
Voertuigen	22	20	2	0	44
Andere materiaal	0	0	0	0	0
Totaal	71	51	13	11	146

De toekomstige minimaal te betalen huur voor de niet-opzegbare operationele leases bedraagt per 31 december 2015:

(in miljoen EUR)	Binnen het jaar	1 - 3 jaar	3 - 5 jaar	Meer dan 5 jaar	Totaal
Gebouwen	28	40	17	4	89
Locaties (1)	13	1	1	0	16
Technische en netwerk uitrusting	11	3	2	0	16
Meubilair	0	0	0	0	0
Voertuigen	24	9	24	0	57
Andere materiaal	0	0	0	0	0
Totaal	77	53	43	4	177

In het kader van zijn normale activiteiten huurt de Groep de uitrusting voor eigen gebruik en noden. De Groep is daarom niet betrokken in belangrijke sub-lease contracten met klanten. De huurcontracten omvatten geen eventuele voorwaardelijke huurschulden of andere speciale modaliteiten of beperkingen.

Claims en gerechtelijke procedures

Ons beleid en procedures worden zo ontworpen dat zij in overeenstemming zijn met de toepasselijke wetten, boekhoudkundige en rapporteringsvoorschriften, regulatoire en fiscale voorschriften, met inbegrip van deze in het buitenland, de EU, alsook met de toepasselijke sociale wetgeving.

De complexiteit van de wettelijke en regulatoire omgeving binnen welke wij opereren, alsook de kosten om compliant te zijn, nemen beide toe ten gevolge van de eveneens toenemende verplichtingen. Daarenboven zijn de buitenlandse en supranationale regels soms tegenstrijdig met de nationale wetgeving. De niet-naleving van de verschillende wetten en reglementen en wijzigingen aan deze wetten en reglementen of de

wijze waarop zij worden geïnterpreteerd of toegepast kunnen leiden tot schade aan onze reputatie, aansprakelijkheid, boetes en sancties, evenals een stijging van de fiscale last of regulatoire conformiteitskost en impact op de jaarrekening.

Proximus is thans betrokken in verschillende gerechtelijke en regulatoire procedures, met inbegrip van deze waarvoor een provisie werd aangelegd en deze, hieronder beschreven, waarvoor geen of slechts een beperkte provisie werd aangelegd, in rechtsgebieden waarin Proximus actief is en voor zaken die verband houden met zijn bedrijfsvoering. Deze procedures omvatten ook procedures voor het Belgisch Instituut voor Postdiensten en Telecommunicatie ("BIPT"), beroepen tegen beslissingen genomen door het BIPT en procedures met de fiscale administraties

- Zaken in verband met breedband- /broadcasttoegang
Tussen 12 en 14 oktober 2010, heeft de Belgische Algemene Directie Mededinging een huiszoeking uitgevoerd in de kantoren van

Proximus te Brussel. Het onderzoek kadert in de aantijgingen van Mobistar en KPN betreffende de Wholesale diensten voor DSL, waarvoor Proximus obstructiepraktijken zou hebben gehanteerd. Met deze maatregel wordt geen enkele uitspraak gedaan over het eindresultaat van het volledige onderzoek. Volgend op de huiszoeking, moet de Algemene Directie Mededinging nu alle relevante elementen van de zaak onderzoeken. Uiteindelijk kan het Auditoraat een voorstel van beslissing voorleggen aan de Raad voor de Mededinging. Tijdens deze procedure zal Proximus zijn standpunten kunnen voorleggen (deze procedure kan verschillende jaren duren).

Tijdens het onderzoek van oktober 2010 werd een groot aantal documenten in beslag genomen (elektronische data zoals een volledige kopie van mailboxen en archieven, evenals andere bestanden). Proximus en de auditeur van de Mededingingsautoriteiten wisselden uitgebreid van mening inzake de wijze waarop de inbeslaggenomen data behandeld werden. Proximus wou zekerheid hebben dat het “legal privilege” (LPP) van de advocaten en de vertrouwelijkheid van adviezen van de bedrijfsjuristen gewaarborgd bleven. Bovendien trachtte Proximus te verhinderen dat de Mededingingsautoriteiten toegang kregen tot (gevoelige) data die buiten het toepassingsgebied van het onderzoek vielen. Door het feit dat Proximus de auditeur niet van haar standpunt kon overtuigen, spande Proximus twee procedures aan, waarvan één vóór het Hof van Beroep van Brussel en één vóór de Voorzitter van de Raad voor de Mededinging, dit met het oog op de opschorting van de mededeling aan de onderzoeksteams van de LPP data en van data die buiten het toepassingsgebied van het

onderzoek vielen. Op 5 maart 2013 sprak het Hof van Beroep in deze beroepsprocedure een positief vonnis uit waarin werd beslist dat de onderzoekers niet gemachtigd waren tot inbeslagname van documenten waarin adviezen van bedrijfsjuristen waren opgenomen en van documenten die buiten het toepassingsgebied vielen en dat de betreffende documenten dienden te worden verwijderd/vernietigd. Hierbij dient te worden opgemerkt dat het hier een beslissing op de procedure zelf betreft en niet op de op de grond van de zaak. Op 14 oktober 2013 diende de Raad voor de Mededinging een verzoek tot cassatie in tegen de beslissing. Proximus sloot zich bij deze cassatieprocedure aan. Uiteindelijk besliste het Hof van Cassatie op 22 januari 2015 om het arrest van 5 maart 2013 te bevestigen, behalve voor wat een restrictie betreft met betrekking tot oudere documenten, welke nietig werd verklaard. Het is nu aan het Hof van Beroep om een nieuwe beslissing te nemen inzake deze restrictie.

In maart 2014, heeft KPN zijn klacht ingetrokken. Mobistar blijft de enige aanklager.

Orange (Mobistar op het ogenblik dat de zaak werd aangespannen) lanceerde op 3 mei 2013 een vordering tot schadevergoeding tegen Proximus voor de Rechtbank van Koophandel te Brussel voor zogenaamde foutieve en/of onrechtmatige beëindiging door Proximus van onderhandelingen met Orange betreffende de sluiting van een commerciële overeenkomst over DSL-gebaseerde diensten. Proximus betwistte de vorderingen van Orange volledig, in het bijzonder daar Orange bij verschillende gelegenheden in het openbaar heeft verklaard geïnteresseerd te zijn in groothandelstoegang van de kabeloperatoren en ook van plan te zijn deze aan te schaffen. Op 15

september 2016 werd de vordering van Orange door de Rechtbank van Koophandel van Brussel verworpen. De zaak is nu definitief gesloten.

- **Zaken in verband met mobiele On-net**
In de procedures volgend op een klacht van KPN Group Belgium in 2005 met de Belgische Mededingingsautoriteit, bevestigde deze laatste op 26 mei 2009 een van de vijf tenlasteleggingen inzake misbruik van machtspositie die op 22 april 2008 door het Auditoraat werden geformuleerd, namelijk het hanteren van wurgprijzen op de professionele markt in 2004-2005. De Belgische Mededingingsautoriteit ging ervan uit dat de tarieven voor oproepen tussen Proximus-klanten ('on-net-tarieven') lager waren dan de tarieven die het aan concurrenten aanrekende voor de routing van een oproep van hun eigen netwerk naar dat van Proximus (= beëindigingstarieven), verhoogd met een aantal andere kosten die hij relevant achtte. Alle andere tenlasteleggingen van het Auditoraat werden verworpen. De Mededingingsautoriteiten hebben daarbij aan Proximus (voorheen Belgacom Mobile) ook een boete opgelegd van 66,3 miljoen EUR wegens misbruik van een machtspositie tijdens de jaren 2004 en 2005. Proximus was verplicht deze boete te betalen voor 30 juni 2009 en heeft deze (net van bestaande provisies) geboekt als een niet weerkerende uitgave in de resultatenrekening voor het tweede kwartaal van 2009.

Proximus heeft bij het Hof van Beroep te Brussel hoger beroep ingesteld tegen de beslissing van de Mededingingsautoriteit. Zij betwist daarbij een groot aantal elementen van de beslissing, o.m. het feit dat de impact op de markt niet was onderzocht. Ook KPN Group Belgium

en Mobistar hebben tegen de genoemde beslissing hoger beroep ingesteld.

In gevolge de minnelijke schikking van 21 oktober 2015, werden de beroepen van Base en Mobistar tegen de beslissing van de Belgische mededingingsautoriteit ingetrokken. Proximus zet de beroepsprocedure tegen deze beslissing verder.

In oktober 2009 hebben zeven partijen (Telenet, KPN Group Belgium (voorheen Base), KPN Belgium Business (voorheen Tele 2 Belgium), KPN BV (voorheen Sympac), BT, Verizon, Colt Telecom) een vordering ingesteld tegen Belgacom Mobile (nu Proximus en hierna Proximus genoemd) bij de Rechtbank van Koophandel te Brussel en hebben daarbij aantijgingen geformuleerd die sterk lijken op deze vermeld in voornoemde zaak (met inbegrip van de Proximus-naar-Proximus-tarieven die een misbruik van machtspositie op de Belgische markt zouden uitmaken), maar voor telkens andere periodes afhankelijk van de betrokken partij, zij het tussen 1999 tot op heden (vordering van 1 EUR provisioneel en verzoek om een gerechtelijk deskundige aan te duiden die de precieze schade moet berekenen). In november 2009 heeft Mobistar opnieuw een gelijkaardige vordering ingesteld voor de periode vanaf 2004. Deze zaken zijn voor onbepaalde tijd uitgesteld.

Na de schikkingen met Telenet, KPN, BASE Company en Orange, zijn de enige betrokken partijen nog BT, Verizon en Colt Telecom.

Fiscale procedures

In 2007 heeft de Belgische belastingadministratie een buitenlandse dochteronderneming van de Groep beschouwd als een Belgische ingezetene

eerder dan een Luxemburgse ingezetene en dus onderworpen aan de Belgische vennootschapsbelasting voor het jaar 2004. In 2008 handhaafde de Belgische belastingadministratie haar positie voor het jaar 2004 en heeft zij bovendien de Belgische vennootschapsbelasting ingekohierd voor de daaropvolgende jaren 2005 en 2006 ten belope van 69 miljoen EUR, exclusief interesten. De rechtbank van Brussel besliste in juni 2014 in het voordeel van Proximus. De belastingautoriteiten tekende beroep aan tegen deze beslissing. Een hoorzitting had plaats op 9 februari maar had geen impact op de schatting van de waarschijnlijke afloop.

Investeringsverplichtingen

Op 31 december 2016 had de Groep verbintenissen aangegaan ter waarde van 119 miljoen EUR, voornamelijk voor de aanschaffing van immateriële vaste activa en technische en netwerkapparatuur.

Andere rechten en verbintenissen

Op 31 december 2016 had de Groep de volgende andere rechten en verbintenissen:

De Groep heeft garanties ontvangen van haar klanten voor een bedrag van 8 miljoen EUR om de betaling van haar handelsvorderingen te garanderen, en van haar leveranciers voor een bedrag van 9 miljoen EUR om het goede verloop van de door de Groep bestelde werken of contracten te garanderen;

De Groep heeft garanties aan haar klanten en andere derde partijen verleend om onder meer de voltooiing te garanderen van de contracten en werken, die werden besteld door haar klanten, en om de betaling van huurkosten voor gebouwen en sites voor antenne installaties te garanderen voor een bedrag van 67 miljoen EUR (inbegrepen de bankgaranties vermeld in toelichting 33.2);

De financiële schuld van FLOW NV is gegarandeerd door een eenzijdig en onherroepelijk recht van de bank om zijn materiële en immateriële activa als waarborg te gebruiken voor de terugbetaling van het verschuldigde bedrag aan de bank ten belope van 440.000 EUR.

Proximus heeft krachtens de wet van 13 juni 2005 'betreffende de elektronische communicatie' een recht om compensatie te vragen voor het aanbieden van de universele dienst inzake sociale tarieven aangeboden vanaf 1 juli 2005. Het BIPT moet per operator vaststellen of er een netto-kost en een onredelijke last is alvorens op dit verzoek in te gaan. In mei 2014 startte het BIPT tesamen met een externe consultant een analyse van de netto-kosten die Proximus droeg voor het aanbieden van de wettelijke kortingen aan sociale abonnees aangeboden over de periode 2005-2012, met het oog op het beoordelen van de mogelijkheid van een onredelijke last in hoofde van Proximus, en dus de mogelijkheid van een bijdrage door de bijdrageplichtige operatoren aan een compensatiefonds. Op 1 april 2015 trok Proximus haar vraag om compensatie bij het BIPT evenwel in, verwijzend naar het advies van de Advocaat-Generaal bij het Europese Hof van Justitie van 29 januari 2015 naar aanleiding van de prejudiciële vraag van het Grondwettelijk Hof inzake de wet van 10 juni 2012 (zaak C-1/14), meer bepaald betreffende de (on)mogelijkheid van een kwalificatie van mobiele sociale tarieven als element van universele dienstverlening. Proximus behield zich bij deze evenwel het recht voor om een nieuw verzoek in te dienen nadat er meer klaarheid zou zijn inzake de gevolgen van het arrest. Bij arrest van 11 juli 2015 verklaarde het Europese Hof van Justitie dat mobiele sociale tarieven niet kunnen worden gefinancierd door middel van een mechanisme waaraan specifieke ondernemingen moeten deelnemen. Het Grondwettelijk Hof heeft, gevolg gevend aan dit arrest van het Hof van Justitie in haar arrest van 3 februari 2016 (nr. 15/2016) aangegeven dat aangezien het de lidstaten vrij staat diensten voor mobiele communicatie (spraak en internet) te beschouwen als aanvullende verplichte diensten, de Wetgever de mobiele operatoren mocht verplichten om mobiele kortingen toe te kennen aan sociale abonnees. Het stelt evenwel dat er geen regeling ter financiering van deze diensten voor specifieke ondernemingen kan worden opgelegd en dat het aan de Wetgever toekomt te beslissen of voor het verstrekken van die diensten een compensatie moet geschieden volgens een ander mechanisme, waarbij geen specifieke ondernemingen worden betrokken. Het aanbod van mobiele sociale tarieven blijft dus verplicht, evenwel zonder de mogelijkheid om compensatie te vragen uit een

sectorfonds, zoals dat is voorzien voor andere sociale tarieven en universele diensten. Sinds 2015 kondigt de bevoegde telecomminister een hervorming aan van het wettelijk systeem van sociale tarieven, waarbij een vereenvoudiging van het huidige systeem vooropstaat evenals een evolutie naar een systeem van vrijwilligheid. De aandacht van Proximus ging prioritair naar het suggereren van voorstellen voor de hervorming van sociale tarieven. Deze zouden worden

opgenomen in een wet diverse bepalingen, maar tot op heden zette de Minister deze intentie nog niet om naar een concreet voorontwerp van wet. De aanvraag om compensatie voor sociale tarieven werd niet vernieuwd.

Toelichting 36. Op aandelen gebaseerde betalingen

Aandelenaankoopplannen met korting

In 2015 en 2016 heeft de Groep aandelen aankoopplannen met korting gelanceerd. Onder de 2015 en 2016 plannen verkocht Proximus respectievelijk 1.047 en 9.773 aandelen aan het senior management van de Groep met een korting van 16,66% in vergelijking met de marktprijs (prijs na korting van respectievelijk 26,72 EUR per aandeel in 2015 en van 22,94 EUR tot 23,82 EUR per aandeel in 2016). De kost van deze kortingen bedroeg minder dan één miljoen in 2015 en 2016 en is opgenomen onder de rubriek "workforce expenses" (zie toelichting 26).

Performantiewaardeplan

In 2013, 2014, 2015 en 2016 lanceerde Proximus verschillende schijven van het "performantiewaardeplan" voor zijn senior management. Onder dit langlopend performantiewaardeplan zijn de toegekende beloningen verbonden aan voorwaarden, namelijk een dienstverband van 3 jaar waarna de performantiewaarde is verworven. De mogelijke uitoefening van de rechten is afhankelijk van het voldoen van marktgerelateerde voorwaarden gebaseerd op het "Totaal rendement voor de aandeelhouders" (TSR), welke vergeleken wordt met een groep van soortgelijke ondernemingen.

Na de verwervingsperiode kunnen de rechten gedurende 4 jaar worden uitgeoefend. In geval van vrijwillig vertrek gedurende de verwervingsperiode vervallen echter alle niet-verworven rechten en verworven maar niet uitgeoefende rechten. In geval van onvrijwillig vertrek (behalve voor zware fout) of pensioen, blijven de rechten verder 'vesten' gedurende de normale 3 jaar durende verwervingsperiode.

De Groep bepaalt de reële waarde van de overeenkomst op de toekenningsdatum en spreidt de kost lineair over de verwervingsperiode met daarbijhorende stijging van het eigen vermogen voor de aandelenafwikkeling (niet materieel) en van de schulden voor in geldmiddelen afgewikkelde betalingstransacties. Voor in geldmiddelen afgewikkelde betalingstransacties wordt de schuld regelmatig herberekend.

De reële waarde van de schijven 2013, 2014, 2015 en 2016 bedroeg per 31 december 2016 respectievelijk 0, 6, 5 en 4 miljoen EUR. De jaarlijkse kost van de schijven bedroeg respectievelijk 2, 1, 2 en 1 miljoen EUR. De berekening van het gesimuleerde totale rendement voor de aandeelhouders onder het Monte Carlo model voor de overblijvende prestatieperiode voor beloningen met marktvoorwaarden, omvatten volgende veronderstellingen per 31 december 2016

	Per	
	31 december	31 december
	2015	2016
Gewogen gemiddelde risicovrije rentevoet	-0,060%	-0,075%
Verwachte volatiliteit - onderneming	24,23%	21,03%
Verwachte volatiliteit - sectorgenoten	17% - 62%	17%-31%
Gewogen gemiddelde resterende duur van de waarderingsperiode	1,38	2,76

Aandelenoptieplannen

In 2012 bracht Proximus een laatste jaarlijkse tranche van haar langlopend incentive plan (aandelenoptieplan) uit, bestemd voor het top management en het senior management van de Groep.

Begin 2011 werden de regels van het plan aangepast overeenkomstig de Belgische wetgeving. Daarom bracht de Groep vanaf 2011 twee verschillende reeksen uit: één voor het Executief comité, de CEO inbegrepen en één voor het andere top management en het senior management.

Zoals voorgeschreven in IFRS 2 ("Aandelengebaseerde betalingen"), erkent de Groep de reële waarde van het eigenvermogensgedeelte van de opties op de toekenningsdatum over de periode totdat de genietter de optie onvoorwaardelijk verworft volgens de graduele verwervingsmethode; en het schuldengedeelte van deze opties wordt regelmatig geherwaardeerd. Black&Scholes wordt gebruikt als waarderingsmodel voor de Opties. De jaarlijkse kost van de graduele verwerving, wordt geregistreerd in de personeelskosten, evenals de herwaardering van het schuldengedeelte van deze opties, en bedraagt 2,5 miljoen in 2015 en 0,7 miljoen in 2016.

De tranches toegekend van 2004 tot 2012 zijn nog steeds open en zijn ondertussen allemaal verworven. Alle tranches, behalve de 2004 - tranche, geven de begunstigden recht op de dividenden goedgekeurd na toekenning van de opties. De dividendschuld bedroeg 6,8 miljoen EUR per 31 december 2015 en 6 miljoen EUR per 31 december 2016 en is opgenomen onder de rubriek "Andere kortetermijnschulden". Het recht op dividenden dat werd toegekend aan de

begunstigden van de tranches 2005-2012 is niet beperkt in tijd en komt overeen met de contractuele duur van de tranches.

In 2009 gaf de Groep aan zijn optiehouders de gelegenheid om vrijwillig de uitoefenperiode van alle tranches met 5 jaar te verlengen (met uitzondering van de 2009 tranche) en dit binnen de wettelijke richtlijnen.

Voor alle plannen, met uitzondering van de 2004 - tranche en de Executief Comité reeksen van de 2011 en 2012 tranches zoals hieronder beschreven:

- in geval van vrijwillig vertrek van de werknemer, vervallen alle niet verworven opties, behalve indien deze beëindiging gedurende het eerste jaar plaatsvindt waarvoor het eerste derde van de opties onmiddellijk wordt verworven en dient te worden uitgeoefend binnen de twee jaar na de einddatum van het contract, zoals voor alle verworven opties.
- Ingeval van onvrijwillig vertrek van de werknemer behalve bij zware fout, worden alle toegekende opties onmiddellijk verworven en dienen zij te worden uitgeoefend binnen de twee jaar na datum van het beëindigen van het contract of de vervaldag van de aandelenopties, als die eerst is, zoals voor alle verworven opties.
- Ingeval van onvrijwillig vertrek van de werknemer bij zware fout, vervallen alle opties onmiddellijk.

Voor de 2011 en 2012 tranches van het executief comité:

- In geval van vrijwillig vertrek van een executief comité lid tijdens een periode van 3 jaar na toekenning, vervallen 50 % van de opties onmiddellijk. Indien het vrijwillig vertrek na deze periode gebeurt, worden de opties verworven volgens het plan en de normale verwervingskalender. De uitoefening kan enkel gebeuren ten vroegste op de eerste werkdag na de derde verjaardag van de aanbiedingsdatum. De uitoefening moet gebeuren voor de vijfde verjaardag volgende op het beëindigen van het contract en de vervalddag van de aandelenopties, als die eerst is; anders vervallen de

opties.

- In geval van onvrijwillig vertrek van een executief comité lid, behalve bij zware fout, worden de opties verworven volgens de planregels en normale verwervingskalender. De uitoefening kan ten vroegste gebeuren op de eerste werkdag volgende op de derde verjaardag na de aanbiedingsdatum. De uitoefening moet gebeuren voor de vijfde verjaardag volgende op het beëindigen van het contract of de vervalddag van de aandelenopties, indien deze eerst komt; anders vervallen de opties.
- Ingeval van onvrijwillig vertrek van een executief comité lid bij zware fout, vervallen alle opties onmiddellijk.

	Aantal aandelenopties								
	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012
In omloop op 31 december 2015	1.240	6.498	22.085	33.045	60.455	22.258	51.670	116.232	392.881
Uitoefenbaar op 31 december 2015	1.240	6.498	22.085	33.045	60.455	22.258	51.670	116.232	392.881
Bewegingen gedurende het jaar 2016									
Toegekend									
Verbeurd	0	0	0	0	0	0	-1.168	-3.759	0
Uitgeoefend	-1.240	0	-515	-448	-3.082	-22.258	-7.551	-10.454	-156.031
Vervallen	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Totaal	-1.240	0	-515	-448	-3.082	-22.258	-8.719	-14.213	-156.031
In omloop op 31 december 2016	0	6.498	21.570	32.597	57.373	0	42.951	102.019	236.850
Uitoefenbaar op 31 december 2016	0	6.498	21.570	32.597	57.373	0	42.951	102.019	236.850
Uitoefenprijs	25	30	26	33	29	23	26	25	22

De volatiliteit, gebruikt voor de herberekening van de schuldcomponent, werd geraamd op 23%.

Toelichting 37. Relatie met de commissaris

De kosten van de Groep als honorarium voor de jaarlijkse audit voor 2016 bedroegen

1.126.907 EUR en voor andere opdrachten 257.997 EUR.

Dit laatste bedrag kan als volgt gedetailleerd worden:

EUR	Commissaris	Netwerk van de commissaris
Andere controle-opdrachten	61.115	0
Andere opdrachten	182.690	14.192
Totaal	243.805	14.192

Toelichting 38. Segmentinformatie

Segmentrapportering

De Raad van Bestuur, de Chief Executive Officer en het Executief Comité evalueren de financiële prestaties en kennen de middelen van de Proximus Groep toe volgens de klantgeoriënteerde organisatie die gestructureerd is rond de volgende te rapporteren operationele segmenten:

- **De Consumer Business Unit (CBU)** verkoopt spraakproducten en -diensten, internet en televisie, zowel op vaste als mobiele netwerken, aan residentiële klanten en aan zelfstandigen en kleine ondernemingen, evenals ICT-oplossingen voornamelijk op de Belgische markt;
- **De Enterprise Business Unit (EBU)** verkoopt ICT- en telecomdiensten en -producten aan middelgrote en grote ondernemingen. Deze ICT-oplossingen, waaronder telefoondiensten, worden vooral gecommmercialiseerd onder de merknamen Proximus en Telindus, zowel op de Belgische als de internationale markten;
- **De Technology Unit (TEC)** centraliseert alle netwerk- en IT-diensten en –kosten (uitgezonderd kosten verbonden aan de klantenactiviteiten en aan de levering van ICT-oplossingen), levert diensten aan CBU en EBU.
- **De Wholesale Unit (WU)** verkoopt diensten aan andere telecom- en kabeloperatoren
- **International Carrier Services (ICS)** is verantwoordelijk voor de internationale carrieractiviteiten;
- **Staff and Support (S&S)** groepeert alle horizontale functies (human resources, finance, legal, strategy and corporate communication), internal services en real estate, die de activiteiten van de Groep ondersteunen.

Er werden geen bedrijfssegmenten samengevoegd om tot de bovengenoemde rapporteerbare bedrijfssegmenten te komen.

De Groep beoordeelt de bedrijfsresultaten van zijn rapporteerbare bedrijfssegmenten afzonderlijk, zodat hij de gepaste beslissingen kan nemen voor het toewijzen van middelen en het evalueren van de financiële prestaties. De segmentprestaties worden geëvalueerd op basis van de volgende parameters:

- Het bedrijfsresultaat vóór afschrijvingen en vóór incidentele opbrengsten en uitgaven. De onderstaande segmentinformatie verstrekt een reconciliatie tussen de onderliggende cijfers en die zoals opgenomen in de jaarrekening, de 2015 en 2016 segmentinformatie werd opgenomen op dezelfde basis; en
- De kapitaaluitgaven.

De financiering van de Groep (inclusief financiële kosten en financiële opbrengsten) en de winstbelasting worden op het niveau van de Groep beheerd en worden niet aan de bedrijfssegmenten toegewezen.

De grondslagen voor financiële verslaggeving van de bedrijfssegmenten zijn dezelfde als de voornaamste grondslagen van de Groep. De segmentresultaten worden daarom gemeten op een gelijkaardige basis als het bedrijfsresultaat in de geconsolideerde jaarrekening, maar worden gepubliceerd zonder “incidentele opbrengsten en uitgaven”. De Groep definieert “incidentele opbrengsten en uitgaven” als belangrijke items buiten de normale business activiteiten.

Transacties tussen de juridische entiteiten van de Groep worden gefactureerd tegen marktconforme voorwaarden.

Wijzigingen in de segmentrapportering

Teneinde de relevantie van de gerapporteerde cijfers te verbeteren heeft de Groep volgende wijzigingen doorgevoerd. Deze zijn van toepassing vanaf 2016 samen met herwerkte cijfers voor 2015:

- Een opsplitsing wordt gemaakt van omzet en directe marge per klantensegment: Consumer, Enterprise en Wholesale. Dit resulteerde in zeer kleine wijzigingen in de omzet per produktgroep en dus ook in ARPU.
- Idem zoals voorheen, wordt EBITDA opgesplitst in Groep, Domestic en BICS.
- “Segment resultaten” (bijdrage in de Groep EBITDA) wordt niet langer gerapporteerd wegens niet relevant, aangezien geen volledige kost allocatie toegepast werd en waardoor een groot deel van de kosten in TEC en S&S bleef zitten.
- Opsplitsing van de bedrijfskosten (na directe marge), enkel op

groepsniveau, op een meer relevante manier in Workforce en Non-workforce kosten.

- Workforce kosten: zowel kosten gerelateerd aan eigen personeelsleden (voorheen personeelskosten), als kosten van externe werkrachten (voorheen deel van niet-personeelskosten) voor Proximus NV. Voor de dochterondernemingen worden enkel de interne personeelskosten opgenomen onder de Workforce kosten.
- Non-workforce kosten : Alle andere kosten (voorheen deel van niet-personeelskosten).

Boekjaar afgesloten op 31 december 2016

(in miljoen EUR)		Proximus Groep	BICS	Binnenlandse markt (excl. BICS)	Consumer	Enterprise	Wholesale	Andere
Netto omzet		5.829	1457	4.373	2.887	1.355	194	-63
Andere bedrijfsopbrengsten		41	4	38	18	5	0	14
OMZET	Onderliggend	5.871	1.460	4.410	2.905	1.360	194	-49
Aanpassingen		3	0	3	0	0	0	3
TOTALE OPBRENGSTEN	Gerapporteerd	5.873	1.460	4.413	2.905	1.360	194	-46
Intersegment eliminaties Opgenomen hierboven in omzet								
Netto omzet		-80	-37	-42	-7	-4	0	-31
Andere bedrijfsopbrengsten		-13	0	-13	0	0	0	-13
Kosten van verkopen	Onderliggend	-2.242	-1.186	-1.056	-691	-406	-25	66
Kosten van aan omzetgerelateerde materialen en diensten	Gerapporteerd	-2.242	-1.186	-1.056	-691	-406	-25	66
Directe marge	Onderliggend	3.628	274	3.354	2.214	954	169	17
Directe marge	Gerapporteerd	3.631	274	3.357	2.214	954	169	20
Workforce kosten		-159	-53	-106				
Non-workforce kosten		-673	-72	-601				
OPERATIONELE KOSTEN	Onderliggend	-1.832	-125	-1.707				
Niet-recurrente kosten		-95	0	-95				
Aanpassingen		29	0	29				
TOTALE OPERATIONELE KOSTEN	Gerapporteerd	-1.898	-125	-1.773				
BEDRIJFSWINST voor afschrijvingen	Gerapporteerd	1.733	149	1.584				
Aanpassingen & niet-recurrente		63	0	63				
EBITDA	Onderliggend	1.796	149	1.647				
Afschrijvingen	Gerapporteerd	-917	-77	-840				
BEDRIJFSWINST	Gerapporteerd	816	73	743				
Netto financiële kosten		-101						
Verlies van ondernemingen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode		-1						
WINST VOOR BELASTINGEN		715						
Belastingen		-167						
NETTO WINST		548						
Minderheidsbelangen		25						
Nettowinst (aandeel van de groep)		523						

(in miljoen EUR)	Groep	Consumer Business Unit	Enterprise Business Unit	Service Delivery Engine & Wholesale	Staff & Support	International Carrier Services	Inter- segment eliminaties
Investeringen	949	137	27	717	32	36	0

		Boekjaar afgesloten op 31 december 2015						
(in miljoen EUR)		Proximus Groep	BICS	Binnenlandse markt (excl. BICS)	Consumer	Enterprise	Wholesale	Andere
Netto omzet		5.944	1612	4.332	2.863	1331	201	-63
Andere bedrijfsopbrengsten		51	4	47	29	4	0	13
OMZET	Onderliggend	5.994	1.616	4.379	2.892	1.335	202	-50
Aanpassingen		17	0	17	0	0	0	0
TOTALE OPBRENGSTEN	Gerapporteerd	6.012	1.616	4.396	2.892	1.335	202	-50
Intersegment eliminaties								
	Opgenomen hierboven in omzet							
Netto omzet		-81	-40	-41	-5	-5	0	-31
Andere bedrijfsopbrengsten		-12	0	-12	0	0	0	-12
Kosten van verkopen	Onderliggend	-2.377	-1.338	-1.039	-692	-388	-28	69
Kosten van aan omzetgerelateerde materialen en diensten	Gerapporteerd	-2.377	-1.338	-1.039	-692	-388	-28	69
Directe marge	Onderliggend	3.617	278	3.340	2.200	947	174	19
Directe marge	Gerapporteerd	3.635	278	3.357	2.200	947	174	19
Workforce kosten		-1.199	-53	-1.146				
Non-workforce kosten		-685	-64	-620				
OPERATIONELE KOSTEN	Onderliggend	-1.884	-118	-1.766				
Niet-recurrente kosten		2	0	2				
Aanpassingen		-107	0	-107				
TOTALE OPERATIONELE KOSTEN	Gerapporteerd	-1.989	-118	-1.871				
BEDRIJFSWINST voor afschrijvingen	Gerapporteerd	1.646	160	1.486				
Aanpassingen & niet-recurrente		87	0	87				
EBITDA	Onderliggend	1.733	160	1.573				
Afschrijvingen	Gerapporteerd	-869	-78	-791				
BEDRIJFSWINST	Gerapporteerd	777	82	695				
Netto financiële kosten		-120						
Verlies van ondernemingen gewaardeerd volgens de vermogensmutatiemethode		-2						
WINST VOOR BELASTINGEN		655						
Belastingen		-156						
NETTO WINST		499						
Minderheidsbelangen		17						
Nettowinst (aandeel van de groep)		482						

		Boekjaar afgesloten op 31 december 2015						
(in miljoen EUR)		Groep	Consumer Business Unit	Enterprise Business Unit	Service Delivery Engine & Wholesale	Staff & Support	International Carrier Services	Inter- segment eliminaties
Investerings		1002	178	28	729	32	37	-2

Wat betreft de geografische indeling, heeft de Groep in België een netto opbrengst gerealiseerd van 4.020 miljoen EUR in 2015, en 4.030 miljoen EUR in 2016, dit gebaseerd op het land van de

klant. De netto opbrengst in andere landen bedroeg 1.924 miljoen EUR in 2015. En 1.799 miljoen EUR in 2016. Meer dan 90 % van de segmentactiva zijn in België gevestigd

Toelichting 39. Recent gepubliceerde IFRS-normen

De Groep past geen normen en interpretaties toe die niet van kracht zijn op 31 december 2016. Dit betekent dat de Groep de volgende normen en interpretaties niet heeft toegepast welke van toepassing zijn voor de Groep vanaf 1 januari 2016 of later:

Wijzigingen aan normen ::

Aanpassing van IFRS 10 en IAS 28 (“Verkoop of inbreng van Activa tussen investeerder en de geassocieerde deelneming of joint venture”) (Onbepaald uitgesteld)

Nieuw gepubliceerde normen:

- IFRS 9 (“Financiële Instrumenten”);
- IFRS 15 (“Inkomsten van contracten met klanten”)
- IFRS 16 (Leasing).

De Groep zal het mogelijke effect van de toepassing van deze nieuwe normen en interpretaties op de jaarrekening van de Groep verder onderzoeken in de loop van 2017.

De Groep verwacht geen materiële effecten ten gevolge van de initiële toepassing van deze IFRS normen, uitgezonderd de initiële toepassing van IFRS 15 en IFRS 16.

IFRS 15 – Inkomsten van contracten met klanten IFRS 15 (goedgekeurd door de EU in september 2016) zal van kracht worden vanaf 1 januari 2018 en vervangt IAS 11 Constructiecontracten, IAS 18 Opbrengsten, IFRIC 13 Klantengetrouwheidsprogramma's, IFRIC 15 Contracten voor bouw van vastgoed, IFRIC 18 Overdracht van activa van klanten en SIC 31 Opbrengsten – ruiltransacties met betrekking tot advertentiediensten. IFRS 15 voorziet in een vijfstappenmodel voor het verantwoorden van omzet uit klantencontracten. Onder IFRS 15 wordt omzet erkend ter hoogte van de vergoeding waarop een entiteit verwacht recht te hebben in ruil voor de overdracht van beloofde goederen of diensten aan een klant. Voor de implementatie van de basis IFRS 15 concepten heeft de groep de analyse gestructureerd volgens klantentypes.

Household opbrengstenstromen hebben betrekking op massaproducten en diensten met een groot aantal gestandaardiseerde contracten. De meest significante wijziging in de omzetverantwoording tussen de huidige standaard en IFRS 15 heeft betrekking op geïntegreerde producten die toestellen en diensten bundelen. De Groep wijst momenteel de opbrengst voor deze contracten met meerdere componenten toe op basis van hun relatieve reële waarde maar beperkt de opbrengst tot het bedrag dat niet afhankelijk is van de levering van toekomstige diensten. Onder IFRS 15 wordt de cash cap niet toegepast en wordt de omzeterkenning gedaan op basis van een relatieve opzichzelfstaande verkoopprijs. Ten gevolge hiervan zal de timing van de omzeterkenning worden beïnvloed omdat de omzet voor diensten gespreid erkend wordt terwijl omzet voor goederen erkend wordt op een enkel tijdstip, maar de totale omzet voor het contract blijft ongewijzigd. Deze wijziging in de timing kan ook resulteren in de erkenning van een contractactief en schuld. Daarenboven voorziet IFRS 15 dat bepaalde in aanmerking komende kosten om een contract te verwerven geactiveerd worden als “contractkost”. Dit erkend actief zal worden afgeschreven op een systematische basis welk in overeenstemming is met de overdracht aan de klant van de goederen of diensten waarop het actief betrekking heeft.

Omzet voor business klanten is gekenmerkt door een grote verscheidenheid van diensten (o.a. vaste en mobiele telecom, ICT, vaste datadiensten) met maatcontracten. Een eerste analyse geeft aan dat de IFRS 15 implementatie een mogelijke impact zal hebben op de methode van discountallocatie in een beperkt aantal contracten. De timing van de omzeterkenning zal ook wijzigingen voor een beperkt aantal diensten die momenteel erkend worden op één enkel tijdstip maar waarvoor IFRS 15 een erkenning over de tijd vereist. Bovendien voorziet IFRS 15 in de mogelijkheid om bepaalde in aanmerking komende “kosten om te verwerven” te kapitaliseren als ‘contractkostactiva. Het erkend actief zal afgeschreven voor op een systematische basis welke in overeenstemming is met de overdracht

aan de klant van de goederen of diensten waarop het actief betrekking heeft. Gezien het maatcontracten betreft zouden andere wijzigingen voor deze contracten kunnen voorkomen zoals identificatie van additionele opbrengstenstromen of wijziging in de bepaling van de transactieprijs door variabele vergoedingen. We denken dat zulke wijzigingen waarschijnlijk zullen teweeggebracht worden door een beperkt aantal grote contracten voor dewelke de analyse gaande is.

De IFRS 15 analyse samen met de kwantificering van bovengenoemde impacten op omzet is nog steeds gaande. De IFRS 15 impact op de jaarlijkse household omzet zal ondermeer afhangen van de omvang en de frequentie van toekomstige geïntegreerde producten. De impact op de jaarlijkse omzet wordt niet verwacht significant te zijn ingeval het patroon van toekomstige geïntegreerde producten consistent is met het verleden, maar de impactbeoordeling is voorlopig en gaande. Meer kwantitatieve informatie zal toegelicht worden in de 2017 tussentijdse rapportering.

De groep heeft niet de bedoeling de nieuwe standaard voor de vereiste datum te implementeren. De groep heeft nog niet beslist welke transitiemethode zal toegepast worden voor de IFRS transitie d.i. volledige retroactieve toepassing of cumulatieve catch up afhankelijk van praktische operationele aspecten. Gebruik van praktische oplossingen voor de transitie wordt verwacht. Beëindigde contracten zullen waarschijnlijk niet opgenomen worden in de herziening op de transitiedatum inclusief enige contractmodificatie voor die datum.

IFRS 9 – Financiële instrumenten

IFRS 9 is toepasbaar vanaf 1 januari 2018. Het vervangt het grootste deel van IAS 39 – Financiële instrumenten: Erkenning en waardering. Het bevat voornamelijk de wijziging in het voorzieningenmodel naar een verwacht verliesmodel, nieuwe vereisten en richtlijnen m.b.t. de classificatie en waardering van financiële activa inclusief eigen kredietrisico, en wijzigingen in hedge accounting. Proximus als commercieel bedrijf verwacht geen grote impacten en de analyse is gaande.

IFRS 16 - Leases

IFRS 16 wordt toepasbaar op 1 januari 2019 en vervangt IAS 17 Leases, IFRIC 4 Vaststelling of een overeenkomst een lease-overeenkomst bevat, SIC 15 Operationele leases–Prikkel, SIC 27 Evaluatie van de economische realiteit van transacties in de juridische vorm van een leaseovereenkomst.

IFRS 16 bepaalt de principes voor erkenning, waardering, presentatie en toelichting voor leases. Onder de huidige standaard worden leases ingedeeld in financiële en operationele leases. Onder de nieuwe standaard IFRS 16 is slechts één balansmodel beschikbaar voor leasees vergelijkbaar met de verwerkingswijze voor financiële leases onder IAS 17. Een actief voor het gebruiksrecht en een leaseschuld wordt erkend voor alle leases die beschikkingsmacht geven over een geïdentificeerd actief voor een bepaalde periode. Hierdoor zullen kosten voor het gebruik van een geleased actief welke nu opgenomen worden in operationele kosten gekapitaliseerd en afgeschreven worden. De verdiscontering van de leaseschuld zal periodisch afgewikkeld worden via de financiële kosten.

Toelichting 40. Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na 31 december 2016 die niet werden opgenomen in de jaarrekening.

Proximus NV van publiek recht

Verslag van het college van commissarissen aan de algemene vergadering over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2016

Verslag van het college van commissarissen aan de algemene vergadering van Proximus NV van publiek recht over de jaarrekening afgesloten op 31 december 2016

Overeenkomstig de wettelijke en statutaire bepalingen, en meer bepaald de artikelen 143 en 144 van het Wetboek van vennootschappen, die krachtens artikel 37 van de wet van 21 maart 1991 betreffende de hervorming van sommige overheidsbedrijven van toepassing zijn op Proximus NV van publiek recht, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van college van commissarissen. Dit verslag omvat ons verslag over de jaarrekening, en omvat tevens ons verslag over andere door wet- en regelgeving gestelde eisen. De jaarrekening omvat de balans op 31 december 2016 en de resultatenrekening voor het boekjaar afgesloten op die datum, alsmede een overzicht van de waarderingsregels en andere toelichtingen.

Verslag over de jaarrekening – Oordeel zonder voorbehoud

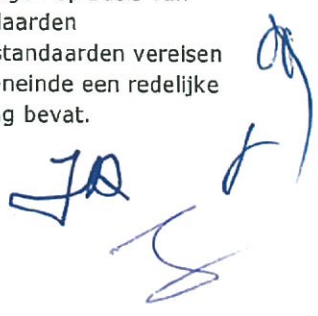
Wij hebben de controle uitgevoerd van de jaarrekening van Proximus NV van publiek recht ("de vennootschap"), opgesteld op basis van het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, met een balanstotaal van 16 490 382 (000) EUR en waarvan de resultatenrekening afsluit met een winst van het boekjaar van 478 651 (000) EUR.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen van de jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel, alsook voor het implementeren van de interne controle die ze noodzakelijk acht voor het opstellen van de jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat die het gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van het college van commissarissen

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (International Standards on Auditing - ISA) zoals deze in België werden aangenomen. Die standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de jaarrekening geen afwijkingen van materieel belang bevat.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door het college van commissarissen, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt het college van commissarissen de interne controle van de vennootschap in aanmerking die relevant is voor het opstellen van de jaarrekening die een getrouw beeld geeft, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn, maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne controle van de vennootschap. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde waarderingsregels en van de redelijkheid van de door de raad van bestuur gemaakte schattingen, alsmede een evaluatie van de presentatie van de jaarrekening als geheel. Wij hebben van de aangestelden en van de raad van bestuur van de vennootschap de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de jaarrekening van Proximus NV van publiek recht een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de vennootschap per 31 december 2016, en van haar resultaten over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Verslag over andere door wet- en regelgeving gestelde eisen

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en de inhoud van het jaarverslag, het naleven van de wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften die van toepassing zijn op het voeren van de boekhouding, alsook voor het naleven van het Wetboek van vennootschappen en van de statuten van de vennootschap.

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden, is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, de naleving van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen na te gaan. Op grond hiervan doen wij de volgende bijkomende verklaringen die niet van aard zijn om de draagwijdte van ons oordeel over de jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag, opgesteld overeenkomstig de artikelen 95 en 96 van het Wetboek van vennootschappen en neer te leggen overeenkomstig artikel 100 van het Wetboek van vennootschappen, behandelt, zowel qua vorm als qua inhoud, de door de wet vereiste inlichtingen, stemt overeen met de jaarrekening en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van onze opdracht.
- De sociale balans, neer te leggen overeenkomstig artikel 100 van het Wetboek van vennootschappen, behandelt, zowel qua vorm als qua inhoud, de door de wet vereiste inlichtingen en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties op basis van de informatie waarover wij beschikken in ons controledossier.
- Onverminderd formele aspecten van ondergeschikt belang, werd de boekhouding gevoerd in overeenstemming met de in België van toepassing zijnde wettelijke en bestuursrechtelijke voorschriften.
- De resultaatverwerking, die aan de algemene vergadering wordt voorgesteld, stemt overeen met de wettelijke en statutaire bepalingen.

- Wij dienen u geen verrichtingen of beslissingen mede te delen die in overtreding met de statuten of het Wetboek van vennootschappen zijn gedaan of genomen.
- Overeenkomstig artikel 523 van het Wetboek van vennootschappen dienen wij tevens verslag uit te brengen over de hiernavolgende verrichting die heeft plaatsgevonden tussen 1 januari 2016 en 31 december 2016:

De beslissing van de raad van bestuur van 25 februari 2016 over het kortlopende stimuleringsplan van de gedelegeerd bestuurder voor de prestaties in 2015, resulteerde in een tegengesteld belang van vermogensrechtelijke aard voor de gedelegeerd bestuurder, mevrouw D. Leroy. De raad van bestuur bepaalde de vermogensrechtelijke gevolgen voor de vennootschap op een totaal bedrag van 238 800 EUR.

In haar jaarverslag heeft de raad van bestuur, overeenkomstig de vereisten van artikel 523 van het Wetboek van vennootschappen melding gemaakt van deze verrichting waarbij de bestuurder van de vennootschap een tegengesteld belang van vermogensrechtelijke aard had. Voor de betrokken passage uit de notulen van de raad van bestuur verwijzen wij naar het bijhorend jaarverslag. De betrokken bestuurder nam niet deel aan de beraadslaging en beslissing omtrent het hierboven vermelde punt.

Three handwritten signatures in blue ink are located in the bottom right corner of the page. The signatures are stylized and appear to be in cursive or a similar informal script.

- Tijdens het boekjaar werd een interim-dividend uitgekeerd waarover de bedrijfsrevisoren, leden van het college van commissarissen, het hierbij gevoegd verslag hebben opgesteld, overeenkomstig de wettelijke vereisten.

Brussel, 24 februari 2017

Het college van commissarissen

DELOITTE Bedrijfsrevisoren
BV o.v.v.g. CVBA
Vertegenwoordigd door Michel Denayer

CDP Petit & Co
BVBA
Vertegenwoordigd door Damien Petit

Het Rekenhof

Vertegenwoordigd door

Pierre Rion
Raadsheer

Jan Debucquoy
Raadsheer

Deloitte Bedrijfsrevisoren
Berkenlaan 8b
1831 Diegem
België
Tel. + 32 2 800 20 00
Fax + 32 2 800 20 01
www.deloitte.be

SPRL CDP PETIT & C°
Avenue Princesse Paola 6
1410 Waterloo
GSM: + 32 475 77 48 28
Fax: + 32 2 663 25 59

Proximus NV van publiek recht

**Verslag inzake de beoordeling van de staat
van activa en passiva per
30 september 2016 van de vennootschap
Proximus NV van publiek recht in het kader
van de uitkering van een interim-dividend**

Proximus NV van publiek recht

Verslag inzake de beoordeling van de staat van activa en passiva per 30 september 2016 van de vennootschap Proximus NV van publiek recht in het kader van de uitkering van een interim-dividend

Overeenkomstig artikel 618 van het Wetboek van Vennootschappen en artikel 45 van de statuten van de vennootschap Proximus NV van publiek recht (de “vennootschap”) stelt de raad van bestuur voor een interim-dividend uit te keren op het resultaat van het boekjaar. Overeenkomstig artikel 618 van het Wetboek van Vennootschappen brengen wij in onze hoedanigheid van commissaris van de vennootschap onderhavig verificatieverslag uit over de staat van activa en passiva afgesloten op 30 september 2016, bestemd voor de raad van bestuur.

Wij hebben de beoordeling uitgevoerd van de hierbij gevoegde staat van activa en passiva per 30 september 2016 van de vennootschap opgesteld in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel en met een balanstotaal van 16.509.410 (000) EUR.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen van de staat van activa en passiva.

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van deze staat van activa en passiva per 30 september 2016 in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel volgens de principes van artikel 92, § 1, eerste lid, van het Wetboek van Vennootschappen, alsook voor de naleving van de door artikel 618, tweede lid, van het Wetboek van Vennootschappen vereiste voorwaarden.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Onze verantwoordelijkheid bestaat erin een conclusie over de staat van activa en passiva, te formuleren op basis van de door ons uitgevoerde beoordeling.

We hebben onze beoordeling uitgevoerd overeenkomstig ISRE 2410, “*Beoordeling van tussentijdse financiële informatie, uitgevoerd door de onafhankelijke auditor van de entiteit*”. Een dergelijke beoordeling bestaat uit het verzoeken om inlichtingen, in hoofdzaak bij de voor financiën en administratie verantwoordelijke personen, alsmede uit het uitvoeren van cijferanalyses en andere beoordelingswerkzaamheden. De reikwijdte van een beoordeling is aanzienlijk geringer dan die van een overeenkomstig de internationale controlestandaarden (ISA’s, International Standards on Auditing) uitgevoerde controle. Om die reden stelt de beoordeling ons niet in staat de zekerheid te verkrijgen dat wij kennis zullen krijgen van alle aangelegenheden van materieel belang die naar aanleiding van een controle mogelijk worden onderkend.

Bijgevolg brengen wij geen controleoordeel over deze staat van activa en passiva tot uitdrukking.

Conclusie

Op grond van onze beoordeling is niets onder onze aandacht gekomen dat ons ertoe aanzet van mening te zijn dat de bijhorende staat van activa en passiva van de vennootschap Proximus NV van publiek recht afgesloten op 30 september 2016 met een balanstotaal van 16.509.410 (000) EUR en met een verlies van de lopende periode van 193.827 (000) EUR, niet in alle van materieel belang zijnde opzichten, is opgesteld in overeenstemming met het in België van toepassing zijnde boekhoudkundig referentiestelsel.

Beperking van gebruik en verspreiding van ons verslag

Dit verslag werd uitsluitend opgesteld voor het exclusief gebruik door de raad van bestuur en de aandeelhouders van de vennootschap ingevolge artikel 618 van het Wetboek van Vennootschappen en kan derhalve voor geen enkel ander doel worden aangewend.

Diegem, 27 oktober 2016

DELOITTE Bedrijfsrevisoren
BV o.v.v.e. CVBA
Vertegenwoordigd door Michel Denayer

CDP Petit & C°
BVBA
Vertegenwoordigd door Damien Petit

Bijlage: Staat van activa en passiva per 30 september 2016 en waarderingsregels van de vennootschap

Proximus Raad van Bestuur
20 oktober 2016

Staat van activa en passiva
per 30 september 2016 van
Proximus N.V. van publiek recht
(in Euro's)

Vóór audit

Onderworpen aan het advies van het Audit comité van 27/10/2016

BALANS NA WINSTVERDELING

	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
ACTIVA				
VASTE ACTIVA		20/28	15.191.678.759,31	
Oprichtingskosten	5.1	20		
Immateriële vaste activa	5.2	21	3.334.397.151,46	
Materiële vaste activa	5.3	22/27	2.561.095.605,33	
Terreinen en gebouwen		22	137.838.880,57	
Installaties, machines en uitrusting		23	2.372.211.337,86	
Meubilair en rollend materieel		24	22.603.357,26	
Leasing en soortgelijke rechten		25		
Overige materiële vaste activa		26	28.442.029,64	
Activa in aanbouw en vooruitbetalingen		27		
	5.4/			
Financiële vaste activa	5.5.1	28	9.296.186.002,52	
Verbonden ondernemingen	5.14	280/1	9.288.750.446,26	
Deelnemingen		280	9.288.750.446,26	
Vorderingen		281		
Ondernemingen waarmee een deelnemingsverhouding bestaat	5.14	282/3	5.162.942,95	
Deelnemingen		282	5.162.942,95	
Vorderingen		283		
Andere financiële vaste activa		284/8	2.272.613,31	
Aandelen		284	172.500,00	
Vorderingen en borgtochten in contanten		285/8	2.100.113,31	
VLOTTENDE ACTIVA		29/58	1.317.730.916,55	
Vorderingen op meer dan één jaar		29	28.166,50	
Handelsvorderingen		290		
Overige vorderingen		291	28.166,50	
Voorraden en bestellingen in uitvoering		3	119.363.238,75	
Voorraden		30/36	97.242.748,58	
Grond- en hulpstoffen		30/31	38.536.270,98	
Goederen in bewerking		32		
Gereed product		33		
Handelsgoederen		34	58.706.477,60	
Onroerende goederen bestemd voor verkoop		35		
Vooruitbetalingen		36		
Bestellingen in uitvoering		37	22.120.490,17	
Vorderingen op ten hoogste één jaar		40/41	658.002.240,15	
Handelsvorderingen		40	584.705.834,74	
Overige vorderingen		41	73.296.405,41	
Geldbeleggingen	5.5.1/ 5.6	50/53	453.638.705,98	
Eigen aandelen		50	416.497.682,08	
Overige beleggingen		51/53	37.141.023,90	
Liquide middelen		54/58	25.116.348,65	
Overlopende rekeningen	5.6	490/1	61.582.216,52	
TOTAAL DER ACTIVA		20/58	16.509.409.675,86	

PASSIVA	Toel.	Codes	Boekjaar	Vorig boekjaar
EIGEN VERMOGEN		10/15	1.879.941.462,32	
Kapitaal	5.7	10	1.000.000.000,00	
Geplaatst kapitaal		100	1.000.000.000,00	
Niet-opgevraagd kapitaal		101		
Uitgiftepremies		11		
Herwaarderingsmeerwaarden		12		
Reserves		13	737.195.517,28	
Wettelijke reserve		130	100.000.000,00	
Onbeschikbare reserves		131	432.030.262,27	
Voor eigen aandelen		1310	416.497.682,04	
Andere		1311	15.532.580,23	
Belastingvrije reserves		132	10.019.640,25	
Beschikbare reserves		133	195.145.614,76	
Overgedragen winst (verlies)(+)/(-)		14	142.741.289,91	
Kapitaalsubsidies		15	4.655,13	
Voorschot aan de vennoten op de verdeling van het netto-actief		19		
VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN		16	796.785.362,26	
Voorzieningen voor risico's en kosten		160/5	793.988.283,71	
Pensioenen en soortgelijke verplichtingen		160		
Belastingen		161		
Grote herstellings- en onderhoudswerken		162		
Overige risico's en kosten	5.8	163/5	793.988.283,71	
Uitgestelde belastingen		168	2.797.078,55	
SCHULDEN		17/49	13.832.682.851,28	
Schulden op meer dan één jaar	5.9	17	6.130.014.801,81	
Financiële schulden		170/4	5.954.223.689,44	
Achtergestelde leningen		170		
Niet-achtergestelde obligatieleningen		171	1.758.316.774,97	
Leasingschulden en soortgelijke schulden		172		
Kredietinstellingen		173	4.195.906.914,47	
Overige leningen		174		
Handelsschulden		175	166.291.112,37	
Leveranciers		1750	166.291.112,37	
Te betalen wissels		1751		
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		176		
Overige schulden		178/9	9.500.000,00	
Schulden op ten hoogste één jaar		42/48	7.399.599.866,83	
Schulden op meer dan één jaar die binnen het jaar vervallen	5.9	42	4.443.020.912,93	
Financiële schulden		43	2.028.026.523,01	
Kredietinstellingen		430/8	2.028.026.523,01	
Overige leningen		439		
Handelsschulden		44	576.209.582,99	
Leveranciers		440/4	576.209.582,99	
Te betalen wissels		441		
Ontvangen vooruitbetalingen op bestellingen		46	3.174.390,82	
Schulden met betrekking tot belastingen, bezoldigingen en sociale lasten	5.9	45	337.750.042,41	
Belastingen		450/3	153.860.206,48	
Bezoldigingen en sociale lasten		454/9	183.889.835,93	
Overige schulden		47/48	11.418.414,67	
Overlopende rekeningen	5.9	492/3	303.068.182,64	
TOTAAL DER PASSIVA		10/49	16.509.409.675,86	

WAARDERINGSREGELS

De waarderingsregels zijn conform aan de wettelijke beschikkingen van hoofdstuk II van het K.B. van 30.01.2001.

Deze zijn goedgekeurd en aangepast door de Raad van Bestuur tijdens de vergaderingen van 27.05.1993, van 04.12.1997, van 22.10.1998, van 28.10.1999, van 26.10.2000, van 25.04.2002, van 23.10.2003, van 13.12.2004, van 18.12.2008, van 24.02.2011, van 01.03.2012 en van 27.02.2014.

BALANS

OPRICHTINGSKOSTEN

De kosten bij uitgifte van een lening worden integraal ten laste van het boekjaar geboekt waarin ze gemaakt worden. Belangrijke oprichtingskosten worden geactiveerd en afgeschreven over 5 jaar. De aanschaffingen van het boekjaar worden pro rata temporis afgeschreven. Herstructureringskosten worden als kost geboekt.

IMMATERIELE VASTE ACTIVA

De immateriële vaste activa worden gewaardeerd aan hun aanschaffingswaarde, d.i. de aankoopprijs, de vervaardigingsprijs of de inbrengwaarde. Hierbij wordt geen rekening gehouden met toevoeging van algemene kosten.

Voor de afschrijvingen wordt de lineaire methode gebruikt. De aanschaffingen van het boekjaar worden pro rata temporis afgeschreven.

Immateriële vaste activa waarvan de gebruiksduur niet beperkt is, worden niet afgeschreven. Op deze activa wordt enkel tot waardeverminderingen overgegaan in geval van duurzame minderwaarde of ontwaarding.

Immateriële vaste activa met een beperkte levensduur worden afgeschreven volgens onderstaand plan dat opgesteld is op basis van economische criteria:

- Goodwill: 5 tot 15 jaar
- Software: 5 jaar
- Netwerk licenties: over de licentieperiode
- Gebruiksrechten, voetbal- en uitzendrechten: over de contractperiode
- Klantenbestanden en merken: 3 tot 10 jaar

De goodwill gegenereerd door de fusie van begin 2010 wordt afgeschreven over 15 jaar. Deze afschrijvingsperiode is gerechtvaardigd door het langdurig karakter van de verwachte winstgevendheid van alle gefusioneerde ondernemingen.

MATERIELE VASTE ACTIVA

Materiële vaste activa worden gewaardeerd tegen aanschaffingswaarde, d.i. de aankoopprijs, de vervaardigingsprijs of de inbrengwaarde. Hierbij wordt geen rekening gehouden met toevoeging van algemene kosten.

Materiële vaste activa waarvan de gebruiksduur niet beperkt is, worden niet afgeschreven. Op deze activa wordt enkel tot waardeverminderingen overgegaan in geval van duurzame minderwaarde of ontwaarding.

Materiële vaste activa met beperkte gebruiksduur worden lineair afgeschreven. Bij het bepalen van het af te schrijven bedrag wordt rekening gehouden met een restwaarde voor zover deze voldoende nauwkeurig kan bepaald worden, significant is en de realisatie ervan voldoende zeker is.

De materiële vaste activa worden afgeschreven volgens onderstaand plan dat opgesteld is op basis van economische criteria:

	Levensduur (in jaren)
Terreinen en gebouwen	
- Terreinen	onbeperkt
- Gebouwen en uitrustingen van gebouwen	22 - 33
- Faciliteiten in gebouwen	3 - 10
- Verbeteringen in gehuurde gebouwen	3 - 10
Technische en netwerk uitrusting	
- Kabels en kabelgoten	15 - 20
- Centrales	8 - 10
- Transmissie-uitrustingen	6 - 8
- Radio Acces Netwerk	6 - 7
- Mobiele sites en facilitaire uitrustingen van de sites	5 - 10
- Uitrustingen opgesteld bij klanten	2 - 8
- Data netwerk en andere netwerkuitrustingen	2 - 15
Meubilair en voertuigen	
- Meubilair en kantoomateriaal	3 - 10
- Voertuigen	3 - 10

Vaste activa in leasing of op grond van soortgelijke rechten worden afgeschreven volgens de levensduur van het onroerend goed zoals opgenomen in het contract.

Vaste activa in aanbouw en vooruitbetalingen worden afgeschreven over dezelfde levensduur als de activa waarop ze betrekking hebben.

Buiten gebruik gestelde vaste activa worden gewaardeerd aan de netto boekwaarde of aan de verwachte realisatiewaarde als die lager ligt. Zij worden niet meer afgeschreven.

De aanschaffingen van het boekjaar worden pro rata temporis afgeschreven.

FINANCIELE VASTE ACTIVA

Deelnemingen en aandelen worden gewaardeerd aan de aanschaffingswaarde, d.i. de aanschaffingsprijs of inbrengwaarde. Enkel belangrijke bijkomende aankoopkosten worden geactiveerd.

Waardeverminderingen worden geboekt ingeval van duurzame minderwaarde of ontwaarding, verantwoord door de toestand, de rendabiliteit of de vooruitzichten van de vennootschap waarin de participatie of de aandelen worden aangehouden, waarbij rekening wordt gehouden met het CBN-advies 126-8.

Vorderingen worden gewaardeerd aan hun nominale waarde. Een waardevermindering wordt geboekt indien de betaling op de vervaldag geheel of gedeeltelijk onzeker is.

VORDERINGEN OP MEER DAN EEN JAAR

De vorderingen worden gewaardeerd tegen nominale waarde. Vorderingen uitgedrukt in vreemde valuta worden omgezet in EUR aan de koers in voege op de datum van de boeking van de uitgaande factuur. Vorderingen in vreemde munten worden omgerekend in EUR aan de slotkoers op balansdatum.

Op de nominale waarde wordt een waardevermindering geboekt indien de betaling op de vervaldag geheel of gedeeltelijk onzeker is.

VOORRADEN EN BESTELLINGEN IN UITVOERING

De voorraad grond- en hulpstoffen en handelsgoederen worden geboekt aan de aanschaffingswaarde.

Bij het opstellen van de jaarlijkse inventaris wordt de Gewogen Gemiddelde Prijs methode gebruikt om de verschillende onderdelen van deze rubriek te waarderen.

Waardeverminderingen worden geboekt indien de verkoop- of marktwaarde lager is dan de aanschaffingsprijs of om rekening te houden met de risico's inherent aan de producten.

De bestellingen in uitvoering en de goederen in bewerking worden gewaardeerd aan vervaardigingsprijs of aan de marktwaarde (indien deze lager is dan de vervaardigingsprijs).

De projecten van de ICT activiteit (bestellingen in uitvoering) worden in het resultaat opgenomen in functie van hun realisatiepercentage.

VORDERINGEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR

Vorderingen worden in de balans opgenomen tegen nominale waarde.

Waardeverminderingen worden toegepast indien de betaling op de vervaldag geheel of gedeeltelijk onzeker is.

Vorderingen in vreemde valuta worden omgezet in EUR aan de koers in voege op datum van de boeking van de uitgaande factuur en worden omgerekend aan de slotkoers op balansdatum.

GELDBELEGGINGEN

Geldbeleggingen worden gewaardeerd aan nominale waarde als het tegoeven betreft bij financiële instellingen en aan hun aanschaffingswaarde, aanschaffingsprijs zonder bijkomende kosten, in alle andere gevallen.

Op de nominale waarde of de aanschaffingswaarde worden waardeverminderingen geboekt indien de realisatiewaarde op balansdatum lager is dan de nominale of aanschaffingswaarde.

Voor het bepalen van de realisatiewaarde van de eigen aandelen wordt rekening gehouden met de marktprijs op balansdatum enerzijds, en de uitoefenprijs van uitgeschreven aandelenopties waarvoor deze aandelen worden aangehouden anderzijds.

Geldbeleggingen in vreemde valuta worden op het einde van het boekjaar omgerekend in EUR aan de koers in voege op balansdatum.

LIQUIDE MIDDELEN

Liquide middelen worden gewaardeerd aan nominale waarde. Indien de realisatiewaarde op balansdatum lager is dan de voorheen geboekte nominale waarde, wordt een waardevermindering geboekt. Liquide middelen in vreemde valuta worden omgerekend in EUR aan de officiële koers op balansdatum.

VOORZIENINGEN EN UITGESTELDE BELASTINGEN

Op balansdatum wordt een inventaris opgemaakt van alle voorziene risico's en eventuele verliezen die in de loop van het boekjaar of van vorige boekjaren zijn ontstaan. Een provisie wordt aangelegd op basis van een betrouwbare inschatting van het risico op het ogenblik van het opstellen van de rekeningen.

In het kader van de voordelen na uitdiensttreding wordt er een voorziening aangelegd voor zowel de huidige als de toekomstige begunstigden van deze voordelen. Voor de huidige begunstigden wordt deze provisie bepaald als de contante waarde van de verplichting uit hoofde van de toegezegde voordelen. Voor de toekomstige begunstigden wordt deze provisie geleidelijk aangelegd in functie van het aantal gepresteerde dienstjaren, zodat op het ogenblik van de pensionering de provisie eveneens de contante waarde van de verplichting uit hoofde van de toegezegde voordelen bereikt.

De voorziening voor aan derden te regelen schadegevallen inzake voertuigen, samengesteld door de vennootschap als "eigen verzekeraar", is gevaloriseerd via de individualisering van alle schadegevallen die gebeurd zijn vóór 2014, waarvoor de onkosten redelijkerwijze door de maatschappij zouden moeten gedragen worden in de komende jaren.

De uitgestelde belastingen worden geboekt conform het artikel 76 van het K.B. van 30.01.2001.

SCHULDEN OP MEER DAN EEN JAAR EN SCHULDEN OP TEN HOOGSTE EEN JAAR

Schulden worden in de balans opgenomen voor hun nominale waarde, rekening houdend met agio en disagio. Schulden in vreemde valuta worden als volgt in EUR omgezet:

- de leningen aan de koers in voege op het ogenblik van het aangaan van de lening;
- de handelsschulden tegen de koers in voege op datum van de boeking van de inkomende factuur.

Handelsschulden en niet tegen wisselrisico's ingedekte financiële schulden in vreemde valuta worden omgerekend aan de slotkoers op balansdatum.

OMREKENINGSVERSCHILLEN

De wisselwinsten en –verliezen die hun oorsprong vinden in de omrekening per valuta worden in resultaat opgenomen.

RESULTATENREKENING

De posten van de resultatenrekening worden gewaardeerd tegen de nominale waarde. De geproduceerde vaste activa worden gewaardeerd tegen de vervaardigingsprijs zonder toevoeging van onrechtstreekse kosten.

OMZET

De opbrengsten worden geregistreerd gedurende de periode waarop ze betrekking hebben, ongeacht van de inning. De omzet houdt rekening met commerciële en volumekortingen.

De specifieke opbrengstenstromen en de eraan verbonden criteria voor erkenning zijn de volgende:

- de opbrengsten van het vaste lijn-, mobiele- en carrierverkeer worden opgenomen op basis van het gebruik;
- de opbrengsten uit de aansluitings- en installatiekosten worden opgenomen op het ogenblik van de aansluiting of installatie;
- de opbrengsten uit de verkoop van communicatie-uitrusting worden opgenomen bij de levering aan de externe verdeler of bij de levering door de eigen Proximus winkels aan de uiteindelijke klant;
- de opbrengsten uit maandelijkse verhuur, het maandelijkse abonnement en de toegangskosten in het kader van de vaste en mobiele telefonie, internet en digitale televisie worden opgenomen in de periode waarin de diensten zijn verstrekt;
- vooraf betaalde opbrengsten zoals opbrengsten uit vooraf betaalde vaste- of mobilofoniekarten worden uitgesteld en opgenomen op basis van het gebruik van de kaarten;
- onderhoudsopbrengsten worden als opbrengsten pro rata temporis over de onderhoudsperiode erkend;
- de opbrengsten van de ICT activiteit verbonden aan projecten worden in het resultaat opgenomen in functie van hun realisatiepercentage.

NIET IN DE BALANS OPGENOMEN RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

De niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen worden, per categorie, in de toelichting vermeld voor de nominale waarde van de verplichting die in het contract voorkomt of, bij gebrek daaraan, voor hun geraamde waarde.

NOTA :

Sinds de wet en het uitvoeringsbesluit van 18 december 2015 dienen in de balans de voorzieningen in het kader van milieuverplichtingen apart te worden getoond van de voorzieningen voor overige risico's en kosten. In de staat van activa en passiva per 30 september 2016 werd deze aparte presentatie nog niet gehanteerd. De voorziening voor milieuverplichtingen bedraagt 2,6 MEUR per 30 september 2016, en wordt in de staat van activa en passiva per 30 september 2016 gepresenteerd onder de voorzieningen voor overige risico's en kosten.

Proximus NV van publiek recht

Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering over de geconsolideerde jaarrekening afgesloten op 31 december 2016

Verslag van de commissaris aan de algemene vergadering van Proximus NV van publiek recht over de geconsolideerde jaarrekening afgesloten op 31 december 2016

Overeenkomstig de wettelijke bepalingen, brengen wij u verslag uit in het kader van ons mandaat van commissaris. Dit verslag omvat ons verslag over de geconsolideerde jaarrekening, en omvat tevens ons verslag over andere door wet- en regelgeving gestelde eisen. Deze geconsolideerde jaarrekening omvat de geconsolideerde balans op 31 december 2016, de geconsolideerde winst- en verliesrekening, het geconsolideerde staat van gerealiseerde en niet-gerealiseerde resultaten, het mutatieoverzicht van het geconsolideerd eigen vermogen en het geconsolideerde kasstroomoverzicht voor het boekjaar eindigend op die datum, alsmede een overzicht van de belangrijkste gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en toelichtingen.

Verslag over de geconsolideerde jaarrekening – Oordeel zonder voorbehoud

Wij hebben de controle uitgevoerd van de geconsolideerde jaarrekening van Proximus NV van publiek recht ("de vennootschap") en haar dochterondernemingen (samen "de groep"), opgesteld in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards (IFRS) zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften. De totale activa in de geconsolideerde balans bedragen 8.117 miljoen EUR en de geconsolideerde winst (aandeel van de groep) van het boekjaar bedraagt 523 miljoen EUR.

Verantwoordelijkheid van de raad van bestuur voor het opstellen van de geconsolideerde jaarrekening

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften, alsook voor het implementeren van een interne controle die ze noodzakelijk acht voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening die geen afwijking van materieel belang bevat, die het gevolg is van fraude of van fouten.

Verantwoordelijkheid van de commissaris

Het is onze verantwoordelijkheid een oordeel over deze geconsolideerde jaarrekening tot uitdrukking te brengen op basis van onze controle. Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens de internationale controlestandaarden (International Standards on Auditing - ISA) zoals deze in België werden aangenomen. Die standaarden vereisen dat wij aan de deontologische vereisten voldoen alsook de controle plannen en uitvoeren teneinde een redelijke mate van zekerheid te verkrijgen dat de geconsolideerde jaarrekening geen afwijking van materieel belang bevat.

Een controle omvat werkzaamheden ter verkrijging van controle-informatie over de in de geconsolideerde jaarrekening opgenomen bedragen en toelichtingen. De geselecteerde werkzaamheden zijn afhankelijk van de beoordeling door de commissaris, met inbegrip van diens inschatting van de risico's van een afwijking van materieel belang in de geconsolideerde jaarrekening als gevolg van fraude of van fouten. Bij het maken van die risico-inschatting neemt de commissaris de interne controle van de groep in aanmerking die relevant is voor het opstellen van een geconsolideerde jaarrekening die een getrouw beeld geeft, teneinde controlewerkzaamheden op te zetten die in de gegeven omstandigheden geschikt zijn maar die niet gericht zijn op het geven van een oordeel over de effectiviteit van de interne controle van de groep. Een controle omvat tevens een evaluatie van de geschiktheid van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving, de redelijkheid van de door de raad van bestuur gemaakte schattingen, alsmede de presentatie van de geconsolideerde jaarrekening als geheel. Wij hebben van de aangestelden en van de raad van bestuur van de groep de voor onze controle vereiste ophelderingen en inlichtingen verkregen.

Wij zijn van mening dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is om daarop ons oordeel te baseren.

Oordeel zonder voorbehoud

Naar ons oordeel geeft de geconsolideerde jaarrekening van Proximus NV van publiek recht een getrouw beeld van het vermogen en van de financiële toestand van de groep per 31 december 2016, en van haar resultaten en kasstromen over het boekjaar dat op die datum is afgesloten, in overeenstemming met de International Financial Reporting Standards zoals goedgekeurd door de Europese Unie en met de in België van toepassing zijnde wettelijke en reglementaire voorschriften.

Verslag over andere door wet- en regelgeving gestelde eisen

De raad van bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen en voor de inhoud van het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening.

In het kader van ons mandaat en overeenkomstig de Belgische bijkomende norm bij de in België van toepassing zijnde internationale controlestandaarden, is het onze verantwoordelijkheid om, in alle van materieel belang zijnde opzichten, de naleving van bepaalde wettelijke en reglementaire verplichtingen na te gaan. Op grond hiervan doen wij de volgende bijkomende verklaring die niet van aard is om de draagwijdte van ons oordeel over de geconsolideerde jaarrekening te wijzigen:

- Het jaarverslag over de geconsolideerde jaarrekening behandelt de door de wet vereiste inlichtingen, stemt overeen met de geconsolideerde jaarrekening en bevat geen van materieel belang zijnde inconsistenties ten aanzien van de informatie waarover wij beschikken in het kader van ons mandaat.

Zaventem, 24 februari 2017

De commissarissen

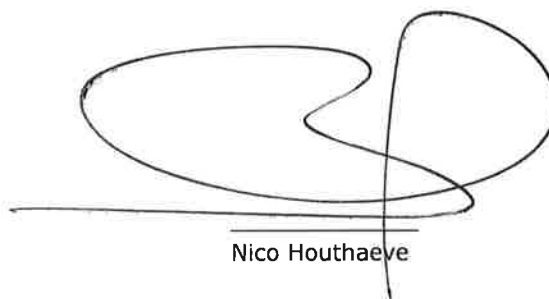
DELOITTE Bedrijfsrevisoren

BV o.v.v.e. CVBA

Vertegenwoordigd door

Michel Denayer

Nico Houthaeye